

Hostiaris dicitur idē q̄ ianitor: nā i veteri testō. i. Paralip. v. Hostiarj e- lecti sūt ad custodiā tēpli vt nō ingre- deret in illud immund⁹ spūs in oī re. Vñ ho- stiarj dicitur sunt eo q̄ p̄sunt hostijs tēpli. Ipi enī tenētes clauēs oīa intus extraq̄ custodiunt atq̄ inter bonos ⁊ malos habētes iudiciū fi- deles recipiūt: et infideles abijciūt. xxi. di. cle- ros. in fi. et. xxv. di. plectis.

Hsti seruāda est fides p̄missa. xxiij. q. i. et. xxij. q. iij. innocens. qd̄ limita. vt infra Juramentū. v. §. xvij.

Humilitas vera requirit tria. Pri- mū sup̄ius nibilationē. hoc est q̄ reputet se oī- bus viliorē. Et licet cognoscat se habere ali- qua dona dei que aliq̄ nō habent. tanto magis debet in se vilescere cogitās q̄ si deus talia a- lijs dedisset gratiores deo essent q̄ ipse. Et sic cum veritate potest se existimare viliorē oīb⁹ et magis ingratiū. Et hoc est qd̄ voluit dicere Beda in. Omel. sabbati terciē dominice qua- dragisime. Cum aliū inquit peccantē cōspici- mus mox anīmū deorsum inclinamus. et q̄ ab- iecti ex nostra fragilitate sumus. si nos diuina pietas nō sustentet humiliter inspiciamus. hec ille. Et Jo. xxiij. Cum feceritis hec omnia dici- te: quia serui inutiles estis. quasi dicat ex cōsi- deratione humili obligationis quā habemus quia cum augentur dona. rationes etiam cre- scunt donorum. Secundū promptā aliorū ob- temperationem. Vnde de renun. c. nisi cū pri- dem. tunc veram humilitatem ostendis cū per- eam locum sublimē effugies. et tamē per obe- dientiam nō dimittes. Nam vera humilitas facit vt quisq̄ magis alijs de se credat q̄ sibi ipi. quia dicit Bre. si semeliorē alijs non cre- deret nequaquā aliorum cōsilia sue deliberatio- ni postponeret. Et hoc verū in omni dubio q̄ potius debet alijs credere q̄ sue opinioni. se- cus in alijs. Terciū qd̄ requirit humilitas est: vt dona dei que in se habet abscondat: et se so- lum vilem ab extra demonstrat: nisi inquantū honor dei et bonū proximī aliud requirit. Nā nō esset humilitas quādo p̄ salute proximī ⁊ ad edificationem animarū posset ostendere et pre- dicare dona dei que habet si ea occultaret. qz dicit Barth. v. Luceat lux vestra ⁊c. Non tñ debet magis vilescere in apparenā q̄ impo- tet cōditio sua et qualitas respectu eorū cū qui- bus viuit: qz sic potius esset sup̄stitio q̄ hūili- tas. xli. di. c. quisq̄ rebus. in pñ.

Iactantia p̄rie importat q̄ homo verbis se extollat fm Lbo. xxij. q. cxxij.

ar. i. Et p̄t ex. c. imitare. vi. q. i. Et p̄cedit fm Bre. in li. xxiij. moral. Aliquādo ex sup̄bia sicut a causa interi⁹ motiua: quia ex hoc q̄ q̄s per arrogantia interi⁹ sup̄ se eleuatur. ple- runq̄ exterius maiora quedaz de se iactat. Et propterea ponit a Bre. ibidem. Tercia spe- cies superbie: licz nō sit idem qd̄ superbia. sed est tanq̄ a causa impellente. Aliqñ vero pro- cedit ab inani gloria. sicut a causa finali in q̄- tum. s. iactator intendit: q̄ per suam iactantia gloriā cōsequetur. Et idō ponit etiā a Bre. si- lia inanis glorie ratione finis. vt notat Alex. de ales. xxiij. ti. eo.

Iactantia sit p̄ctū mortale. R. vt col- ligo ex Alex. et Lbo. vbi. s. q̄ sic quadruplici- ter. Primi duo modi sunt inquantū cōsiderat ex se. Secūdi duo in q̄tū cōsiderat ex cā vel fine. Primo est mortale peccatū qñ iactator p̄fert qd̄ est cōtra gloriā dei. sicut ille de q̄ Ezechie. xxviij. Eleuatus est cor tuū: et dixisti deus ego sum. Tales sunt qui iactant se suis meritis ha- bere aliqua dona dei: vel a se habere: vel illi q̄ de peccatis mortalib⁹ q̄ fecerunt vel nō. iactāt se vt strenui videant: vel etiā laudant alios ⁊ iactant de peccatis mortalib⁹ que fecerunt: vt no. glo. in. d. c. imitare. Secus esset de veniali qz nō est cōtra deū. Secūdo est peccatū morta- le qñ iactantia est p̄ charitatē proximī: sicut cum q̄s iactādo se prumpit in cōtumeliā proximī: sicut phariseus L. i. c. xviij. Nō sum sicut ceteri velut et hic publicanus: alis aut iactare se de eo qd̄ nō est cōtra gloriā dei vel charitatē pri- mi ex se ē veniale. Tercio est mortale peccatū qñ p̄cedit ex tali sup̄bia vel vana gloria q̄ sit mortale p̄ctū. Si vero non erit mortale p̄ctū talis sup̄bia vel vana gloria: sic nec iactantia ex eis p̄cedens. Quō aut sup̄bia vel vana glo- ria sit mortale. vide superbia et vana gloria. Quarto est mortale qñ p̄cedit p̄ appetitū luci- i damni. primi notabile. sic cū q̄s se iactat ma- gnū medicū: aduocatū peritū: mltas scitantes facere: sicut ceratani et hmoi: qui false in nocu- mentū proximī se iactant: secus si nō esset in nocu- mentū proximī: qz esset veniale peccatū. In- tellige etiā si sit nocuētū alicui⁹ importatē qz id qd̄ minimū est: rō apprehēdit q̄ si nihil. q. Vbi. nisi intēderet etiā nocere i multo si possz. **I**actantia possit ēē in factis sic in di- ctis. R. q̄ p̄rie nō: s. equialēter sic: sicut cū q̄s in vestib⁹: in equis. in domib⁹. in cōmunijs. i. familia. in pulcritudine. et huiusmodi. vt appa- reat diues de magna domo et nobili prosapia et huiusmodi. et sic erit mortale peccatū: sicut

lactantia in dictis, si predicta q̄ facit sint p̄ gl'iaz
dei et caritate primi, vel ex supbia et vana glo
ria mortali vel in deceptionem primi.

ICONOMUS dicitur cui res ecclesiastica gu
bernanda mandata. vt. lxxix. dist. qz in
quibusdam et idē est iconomus q̄ sin
dicus. et debet esse clericus non laicus. vt pa
ter in. d. c. et. c. indicatū. ibidē. et in. c. qm̄. in q̄
busdam. xvj. q. vj. de quo dicit. j. laicus. s. j.
Sed aduerte q̄ est differentia inter actores p
curatorem et syndicum seu iconomū fm glo. in
c. erga ep̄m. ij. q. vj. qz actor constituit a non
dño et auctoritate iudicis. et ad p̄ntes lites tñ.
Procurator vero semper a vero dño constituit siue
ad vnā litē siue plures siue presentes siue futu
ras. Syndicus autē siue iconomus ab vniuersi
tate constituit seu a collegio. et ad vnā cām et
plures et p̄ntes et futuras. et auctē ep̄i. d. iura.
calū. c. impator. in fi. Canon tñ oēs administra
tores eccle. vocat procuratores. j. q. iij. salua
tor. vide gl. ibidē. et in. d. c. impator. cum suis
allegatōibus. tenet tñ Pa. in. d. c. impator.
q̄ si ad vnā certā cām solū p̄stituit q̄ pōt fieri
siue auctē superioris. alis non.

IUSTA est quedā reuerentia siue ado
ratio. de qua. s. Adoratio. per totum.
Ieiunium fm. f. Do. in. iij. di. xv. p.
te. ij. ar. j. q. iij. dē cōmunissime p̄ abstinentia
ab omni mortali. Isa. lviij. Mōne hoc ē ieiū
niū qd̄ elegi. dissolue colligatōnes colli tui. dē
etiā cōiter oīs afflictio q̄ p̄sistit in vigilis fla
gellis et disciplinis. Prope autē dē ieiunij af
flictio carnis p̄ subtractionē cibi et pot̄ facta
fm institutionem eccle. Et sic diffinitur ieiū
niū fm Boffre. est subtractio prandij. et post ce
nam cui sibi cibī priuatio vsq̄ in diē sequē
tem. et abstinentia a carnibus et trahentibus
sementinā originem ab ip̄is. vt a lacte a caseo
et ouis. Et licet hec diffinitio. iij. dist. c. denig.
Et ponitur a Pa. in Rubrica. de obseruatōe
ieiunior. Pro cuius declaratione queruntur
dubia infrascripta.

Item sit aliq̄ hora determinata in q̄ in die
bus ieiunior sit comedendū. vt q̄ sit cena. ibi
post cenā. q̄ vsq̄ ad cenā ē abstinedū. Sed bre
uiter notandū ē. q̄ i iure nulla hora ē determi
nata p̄ comestione in die ieiunij. nisi solū hora
vesperoz tpe q̄dragesimali. vt i. c. solēt. de cō
se. di. j. q̄ id deputata ē vt sicut celebrat̄ vespe
ris. non restat aliud officiū diurnū. sic fictione
iuris videamur. xl. dies ieiunare. d̄ q̄ p̄ Arch. i
d. c. solēt. et p̄ Pa. in Rubri. de obser. ie. Et id
seruāda ē consuetudo circa horā comestionis

que cōiter est in hora none vel circa. fm Arch.
in. d. c. solent.

Sed nunq̄d frāgit ieiunij q̄ ante p̄fata ho
ram māducat. R. videt q̄ sic in. xl. p. tex. in. d.
c. solēt. qd̄ dicit q̄ n̄ sunt credēdi ieiunare qui
ante q̄ vesperinū celebrat̄ officiū manducant
in. xl. S3 nō credo etiā in. xl. frāgat ieiunij qui
an̄ statuta horā comedit etiā si p̄ notabile spa
ciū pueniat nisi faceret i fraudē ieiunij: qz si q̄s
attēdat ad verba p̄fati. c. solēt. pon̄ loquit̄ de
p̄fectione q̄ de necessitate. Et h̄ glo. i. xxv. dist.
j. alis ea demū. teneat q̄ sit p̄ctm̄ mortale an̄
horā comedere. Tñ. c. i. de cōse. di. iij. qd̄ aller
gat p̄ sua opinione nihil facit p̄ ea. Q̄dē for
te faceret p̄ ea. c. vrinā oī tpe. lxxvi. dist. qd̄ in
nuit cōsuetudinē p̄rie estimandā legē: qd̄ qui
dē admitterē q̄n talis p̄suetudo esset introdu
cta ea mēte vt frangeret ieiunij q̄ ante p̄dictā
horā comederet: qd̄ quidē nō credo nisi vt diri
q̄n in fraudē ieiunij fieret. Et id cōcludo cum
Aug. i. d. j. alis ea demū. q̄ quotiens q̄s corpe
san̄ alq̄s ieiunantib̄ p̄radere voluerit. ante
horā qd̄ est p̄ctm̄ veniale. et sic tene. Sivero ex
cā rōnabili nullū p̄ctm̄ erit. qd̄ quidē ē etiā
In. in p̄fata Rubrica. Et sic dicit debere intelli
gi. d. c. solēt. Aduerte tñ fm doctrinā. f. Bo.
in. iij. di. xv. q̄ vbi hora comedēdi i die q̄n nō
ieiunat̄ est hora terciē. In die ieiunij hora co
medendī esset sexta. Vñ dicit q̄ qz ieiunij ec
clesie d̄ esse penale et satisfactoriū. Ideo sup̄
tps cōiter comedendī aliqd̄ addit nō autē tñ
q̄ penitus humor cibi assumpti exsicceetur aut
virtus naturalis debilitet̄: vñ paruo residuo
tpe. f. a sexta vbi cōmuniter sumitur cibus nō
na occurrat in qua cibus fm institutionē eccle
sie sumendus est in t̄ iebus ieiunij. becille. Ex
quo patet q̄ si esset terciā veniret. vi. Quod
bene nota.

Utrū plus q̄ semel comedere sit frangere
ieiunij. R. q̄ varia fuit doc. opi. Sof. et cōit̄
theologi in. iij. sen. tenēt q̄ sic. si comedat̄ per
modū cibi. Et id indiffinitue d̄ cuiuslibet ci
bi p̄uatio. Sec⁹ fm eos si aliqd̄ sumeret p̄ mo
dū medicine: sicut sūt electuaria et b̄mōi. et fm
In. in Rubrica de obser. ieiū. solū liceret p̄ remo
uēda infirmitate vel fugiēda. S3 p̄ cōseruan
da sanitatē vbi nō est signū infirmitatis: nō li
cet nisi quatenus licet vti alq̄s cibis. Alij te
nent q̄ nullo iure cauet̄ q̄ solū semel in die ie
iunij comedam. Et p̄terea dicit̄ licere pluri
es i die comedere siue fractōe ieiunij: dūmō si
at ex rōnabili cā: et fm p̄suetudinē illoz inter q̄s
vinit. Et huius opi. videt̄ fuisse Pa. in p̄fata

rubrica. **R**ō fin est. qz cū nō habeam⁹ ius spe-
cificū recurrendū ē ad p̄suetudinē loci. **F**acit
c. vtinā. lxxvj. di. **E**t ad dictū **Bo. i. c. ij. eo. ti.**
q̄ dicit qz p̄suetudo in ieiunijs indicat ab ec-
clesia nihil pōt facere. **P**icit rēp qn̄ p̄suetudo
ex toto aufert ieiunium. qz nō h̄z rōnabilem cām
in se. sed fuit indicta vt hōies se ventri dedi-
cēt p̄pter temporalia gaudia. als secus vt nō. gl.
in. d. c. ij. **E**t p̄terea dicit idem. **P**a. putarē
tamē qz aliquid comedere p̄ collatione de se-
ro magis ad sustentationem nature q̄ ad deli-
cias nō sit peccatū nec frangere ieiunium. dum
mō fiat fm̄ p̄suetudine loci qz temperate. bec
ille. **F**acit p̄ b qd nō. **I**nno. in. d. rubric. qz p̄a
dere pluries in die ieiunij ē p̄ cōsuetudinē ap-
probata eccie. qz sic v̄ sentire qz nō sit de iure
specifico. **I**tem **I**nno. dicit ibidem qz cister-
cienses fecerūt statutū vt seruientes alijs ali-
qd sumāt in die ieiunij qz licite. **I**tem qz serui-
entes dominis q̄ faciūt credentia nō frāgūt ie-
iunium. **S**ubi hō videt qz opinio q̄ tenet qz so-
lum semel debeamus comedere sit verior. si n̄
h̄ba. sed mentē legis volumus amplecti in. c.
qdragesima. de pse. di. v. **E**t ideo p̄cludo qz co-
medens plus q̄ semel in die aliqd eorū q̄ cōi-
ter in cibū solent sumi. vt panes fructus qz her-
bas. qz etiā sancti. herbis vsi sunt p̄ cibo fran-
gat ieiunium nisi comestio ordinetur potius ad
medicinā q̄ ad cibū respectu intētionis p̄me-
dantis qz p̄ncipalis ex mō et quāritate sumptū
ad id ordinē. h̄z consequenter aliquālit nutriat.
v̄puta qz indigens potu qz timens ne dilauet
stomachū qz noceat aliqd sumit siue sit electu-
nū siue etiā panis vel fructus et h̄mōi. p̄ cui-
tādo nocumēto pot nō ad sustentationē qz nō
frāgat ieiunium. nec restringo me solū ad electu-
aria vt qdā. h̄z vt dixi ad panē fructus qz qdā
qz aliud qd sumit per modū medicine. ar. c. ad
ei. v. di. **E**t b̄ etiā v̄ tenere **De. de pa. in. iij.**
Conuenientius tñ ē a pane abstinere cū sit p̄n-
cipalior cibus in vsu. nisi sit alteratus. qz nisi
sit carētia alterius rei. **N**ec obstat qz talia nu-
triat. qz fm̄ tbo. in. iij. di. xv. ecclesia nō atten-
dit in statuendo id qd quocūqz mō nutrire po-
test. sed id qd p̄ncipaliter ad nutriendū ordi-
nā ē. bec ille. **E**t sic tene. qz finis legis nō fru-
strat ex h̄mōi sumptione.

4 **Q**uā pluries bibere vinū vel aquā frāgat
ieiunium. **R.** **I**nno. i p̄dicta rubrica qz nō. siue
an̄ passū siue post. **P**ossit tñ fm̄ **R. i. iij. di.**
rv. ar. iij. q. vj. frāgere ieiunium. qn̄ videt qz i
mane biberet vinū v̄ ceruisiā nō ad extingue-
dū sitim h̄z famē. **S**ic et nō frāgit ieiunium qui

etiā an̄ passū p̄medit ficus aut polentā aut ali-
quid h̄mōi p̄ modū medicine. ne deficiat i die
ieiunij fm̄ **De. de pal. in. iij.**

Quibus cibis frāgit ieiunium. **R.** fm̄ **Ric.**
vbi. s. qz p̄sum carum. qz sic trāseūt p̄mūter
doc. in p̄fata. **R.** **Grebi. in. c. rogationes. de cō-**
se. di. iij. **F**acit. d. c. deniqz. r. c. consiliū. eo. tit.
De ouis hō qz caseo qz alijs lacticinjs. Bos. i
p̄fata diffinitione v̄ tenere qz similiter frāgat
Inno. in p̄fata rubrica dicit qz potest statim
v̄ p̄pter penuriam pisciū vtamur istis lactici-
njs in alijs ieiunijs p̄ter quadragessimā. **E**t
dic qz cū nō habemus rex. ex p̄sum qz oua qz lac-
ticinia p̄hibeat nisi solū. in. xl. vt in. d. c. deni-
qz. qz consuetudo seruanda est in alijs ieiunijs
extra qdragesimā. fm̄ **Ric. vbi. s. q. v. qz Pa.**
in. d. rubrica. facit. d. c. vtinā. qz ē cōmunis opi-
nio. **E**t ideo possunt comedi vbi consuetudo ē
in omnibus ieiunijs p̄ter quadragessimā ie-
iunia. als nō licet. **N**on tamem dicerem fran-
gere ieiunium qui etiā comederet oua qz lactici-
nia extra quadragessimā vbi consuetudo nō ē
qn̄ nō p̄ gulositatem. sed ex aliqua rōnabili cā
faceret. **N**ota etiā fm̄ **Bo. in sum. eo. ti. qz cui**
cūqz cōcedit vsus ouoz qz casei intelligit con-
cessum qz etiā pōt v̄t iagimine. i. lardo. ar. c.
p̄biter. lxxij. di. qz ibi glo.

Quā ieiunium cadat sub p̄cepto. **R.** fm̄ **R. i.**
in. iij. di. xv. ar. iij. q. ij. iij. qz ieiunium ali-
quādo accipit largissime put est actus nature
qz sic quilibet ieiunat atēqz comedat. qz isto mō
nec est actus virtutis. nec de p̄cepto. **S**ecūdo
mō accipit large put ē actus virtutis abstinē-
tie. s. frenare delectationes gustus p̄ p̄p̄tēdem
ad cibū fm̄ regulā rōnis. siue semel comedat i
die siue pluries. **E**t sic cadit generaliter oib⁹
sub p̄cepto. **N**on intelligas tñ qz sp̄ mortalit̄
peccet quando excedit. sed solū qn̄ rō virtutis
totalit̄ extinguit. **E**t hoc ē in casibus qn̄ gula
ē mortalis. de quo vide. s. gula. **T**ercio mō ac-
cipit p̄p̄tē put abstinemus etiā ab illis qbus
v̄t possemus saluo actu virtutis. **E**t sic accipi-
tur in diffinitōe p̄missa qz oibus supioribus et
fm̄ cōem intelligentiā vocabuli. et isto mō ca-
dit sub p̄cepto in duobus casibus. s. qn̄ ex iura-
mēto qz vel ex voto se obligauit. **S**ecūdo qn̄
ex p̄cepto ei indicit ab eccia vel ab alio p̄lato.
Facit. d. c. vtinā. de cōse. di. v. c. ieiunia.

Quā qn̄ qz quibus diebus ieiunium indici-
tur ab eccia. **R.** fm̄ qz in infrascriptis tēporib⁹.
Primo qdragesima tota exceptis dieb⁹ dñis
vt i. c. qdragesima. de pse. di. v. vbi dē qz sumi-
ma obfuarōe ē obfuarāda. qz incipit i q̄rta feria q

pcedit pma dñicaz qdragesime q ad sectares.
 vt i. d. c. qdragesima. Quo at ad clericos icipit
 scda feria post dñicā qnquagesime. vt i. c. deni
 q. iij. di. Sz cōit tenet q ē pñliū nō pceptuz.
 sed solū in quarta feria pñctra. Secūda qtuor
 tempa. vt in. c. statuimus. di. lxxvj. statuimus.
 inquit vt quatuor tempa anni ab oībus hoīb⁹
 cū ieiunio obseruētur. Prima tpa cadūt in q
 dragesima. s. qrra feria. r. vj. r. sabbato post p
 mā dñicaz quadagesime. Secūda cadūt. iij.
 r. vj. feria r. sabbato post pent. Tercia cadūt
 iij. r. vj. feria r. sabbato post exaltationez scē
 crucis. Vltima cadūt. iij. r. vj. feria r. sabbat
 to post festum Lucie. vt patet in. c. de ieiunio.
 lxxvj. di. p totum. Tercio omēs vigilie duode
 cim apłoz sunt in obseruatione ieiunij celebra
 de preter vigilias apłoz Philippi r. Jacobi
 r. beati Iohannis euāgeliste. vt dicit ter. i. c.
 cōsiliū nostrū. eo. tit. r. sunt be. s. vigilie sancti
 Barthie Petri r. Pauli. Jacobi. Bartholo
 mei. Barthei. Simois r. iude. Andree r. Tho
 me. Quarto vigilie sumptōnis dñe. vt in. c. j.
 eo. ti. Quarta vigilie natiuitatis dñi nostri. i.
 d. c. j. Sexto vigilie oīm sanctoz r. sancti Jo
 hannis baptiste r. sancti Lauretj fm Anno.
 vbi. s. r. cōiter doc. Nullo tñ iure inuenit ex
 pressum. sed rōne consuetudinis hoc dicit. qz
 vt dicit l. i. in. iij. di. s. ar. iij. q. viij. si i aliq
 regione ē aliqd ieiunij consuetum qd tñ nō ē
 pceptū plus scriptū nihilominus obseruādū
 ē ab existentibus ibidem. Facit p hoc. c. cōsue
 tudo. di. j. r. c. ecclesiasticaz. r. c. in his rebus.
 rj. di. Sed dico ego vez qñ consuetudo habet
 omnia reqsute de quibus. s. cōsuetudo. Septi
 mo vigilie penthecostes. vt lxxvj. di. c. de ieiu
 nio. Et l. Gratianus teneat q sit de consilio
 in. s. necessario ea. di. l. n. veri⁹ videt q sit de
 pcepto fm gl. Jo. ibidē in. d. s. Et patet eu
 denter in. d. c. de ieiunio.

8 Quid si vigilie aliquaz pñctaz solēnitati
 veniat in dñica. R. q in sabbato pcedēti ieiun
 nāda ē. vt in. c. j. r. ij. de obser. ieiun.

9 Quando debet celebrari vigilie scē Ba
 thie tempe bisexti. vide. s. bisextus.

10 Sunt r. alie vigilie seu ieiunia idicta ab ec
 clesia sed non de pcepto. vt cōiter tenetur. s. ad
 uentus domini. De q in. c. pñliū. r. rogatōes.
 de quibus in. c. rogationes. de conse. disti. iij.
 Item. iij. r. vj. feria. vt in. c. ieiunia. ea. di. et
 sabbata omnia. vt in. c. sabbato. ea. di.

11 Vtrū ieiunia indicta de pcepto ab ecclesia
 possint trāfferri de die in diem. R. fm Anno.
 in pñata rubrica q sic. sicut dicitur fieri in frā

cia vbi sunt ecclesie sancti Quintini. vbi vigi
 lia oīm sanctoz ieiunat tertio die pcedēti. Li
 mitat B. Pan. in. d. Rubrica dñmō fiat aucte
 epi. ar. c. ij. de obser. iei. in si. r. bene.

12 Vtrū pñata ieiunia de pcepto ab ecclesia pos
 sint redimi vel in aliud cōmutari. R. Innoc.
 vbi. s. q nō nisi cā vel necessitas in ieiunante
 subsit. Ad intelligo ab inferiore a papa. Se
 cus ē de ieiunio voti vel penitētie. De quo. s.
 cōfessio. vj. s. iij. r. j. votū. iij. s. ij.

13 Vtrū omēs teneātur ad ieiunia indicta ab
 ecclesia de pcepto. R. n. Anno. vbi. s. q sic.
 omnes qui sunt sane mētis doli capaces r. po
 tentes ad ieiunandū cū peccare possint r. pec
 cata deslere. vt in. c. j. de delic. pue.

14 Vtrū semp peccent mortaliter pñati qñ sol
 unt ieiunia eccie q sunt de pcepto. R. n. glo. in
 s. aut ea demū. lxxvj. di. r. cōiter docto. tenet q
 sic. si sine rōnabili pñā qd ea soluat. Dñs Car.
 in. c. ij. de obser. iei. tenet q nō. nisi ex contēptu
 vel inobedientia hoc faciat. vtpura qz nō vult
 se subijcere pcepto supioris. Et dicit hoc tene
 re Arch. in. d. s. alias. sed Arch. ibidē recitat
 Jo. de fant. hoc tenentes. Sed ego distingo
 in q. j. dicam inobedientia. in pñci.

15 Que sunt rōnabiles cause excusantes a iei
 unio. R. n. vt colligo ex l. i. vbi. s. ar. iij. q. iij.
 cū quo cōcurrūt cōiter doc. q sunt. v. Prima
 etas vt sunt pueri qui fm aliqz vsq ad puber
 tatē excusant a ieiunio. ar. c. ex. lris. de despo.
 impu. vel fm alios vsq ad plenā pubertatē q
 ē in. xvj. in muliere. r. in. xviij. āno in masculo.
 Aut fm alios vsq ad. xxv. annū. ar. l. si qd ali
 qui. l. de his q ve. eta. impe. l. ho. i. c. iij. de ob
 ser. iei. r. cōiter theo. tenet q vsq ad vigesimū
 aliq vigesimū pñmū ānū excusant. ar. c. vigesi
 mū. de of. del. j. Intelligo q nō tenet ad oīa ie
 iunia sed bñ ad aliqua eis pñmēsurāda fm au
 gmentū r. pñm qtatē ad dictū vigesimū pñmū
 ānū fm rbo. in. iij. di. xv. Propterea dico hic
 remittēdū arbitrio boniviri vt pñata qñtate
 etaz ita iudicet. ar. c. de causis. de of. del. Et
 idē dico de senib⁹. l. qdā dicāt eos non teneri
 post ānos. lv. ar. l. ij. s. fi. ff. de decurio. i. ter. r. i
 glo. ibidē. vbi excusant a mñerib⁹ pñonibus
 post. lv. ānū. excepto a tutela. r. cura. a qb⁹ so
 lū excusant post. lxx. ānū. l. q eta. l. vnica. Se
 cūda cā ē infirmitas. qz i eis natura debilis est et
 cibū nēcīssū in vna vice si sumerēt noceret. Et
 idē dico de debilib⁹ eadē rōe. Tercia laborio
 sitas. sic in illis q laborādo victuz acqñūt. seu
 rōe itineris vel alio mō n pñt sū cū labore suf
 ferre ieiunij. Aduerte tñ qz in rētio maiorū lu

crinō excusat fm **A**stē. si r nō excusant q nō
lūēducere oparios nisi ieiunū soluāt nisi cā
sit nēcra fm **A**stē. q festinātiā requit. Quar
ta medicitas qn cūbū nēcūi i vna vice bēe nō
pnt. Quia qūitas mulierū pgnātis aut nutri
entis ex appetitu exneo. aut nutrimēto fet? nō
pnt ieiunare sine piculo vel eaz vel fet? seu pue
ri. nō solū excusant. imo tenēt ioluere ieiunū
fm **R**o. vñ dicit. s. tho. i. iiij. di. xv. q. subtracō
abi p ieiunū si impediret ea q nēcrae sunt agen
da cū qb? cōiunt ex societate vel officio tenet
nō ēē licita sed diceretur rapina.

16 **S**z nūqd fūctes mēsi nobiliū aut legētes
ad mēsam religiosorū q aliqd pūbāt ne defici
ant i legēdo vñ fūctō solūit ieiunū. **R**. **R**o.
q nō si b faciūt positis mēsis vel paz an. ita
q p cōtinuationē tps dici debeat totū vna
mēsa. Idē dicēdū de illis q iam incepto pā
dio portant encenū ad vicinū. vñ aliqd aliud
faciūt i postea redeūt ad pūestione pūctēdā.

17 **V**trū viros pū phibitōez viroz excusent.
R. fm **I**nno. i. rubri. de obf. ie. q n a ieiunū
indictū ab ecclia. s. a volūtariis sic. xxxij. q. vl.
maifestū. **C**redo tñ q pūbē pūi? pū scādalu
viri cui aliq mō n pū obuiari possz dispensare
cū eis ar. c. vt pūstueret. i. fil. di. qz pceptū in
ris positū n obligat quē cū scādalo. ar. c. q. d
no. op. nū. i. c. nihil. de pūscrip. cū similibus.

18 **V**trū pegrinātes ex deuotōne excusent. **R**.
q sic. i. tal pegrinatio nō pū deferri i fil cū ea
ieiunare n pnt. Nec ob. q pceptū dū pponi cō
silio. qz fm **A**stē. intētiō dūz b mōi pcepta n ē
excludere alias pias cās i magz nēcraas. Se
cus ē de pceptū legz nature q phibēt b qd fm
se ē malū. Idē. s. tho. vbi. s. **E**t addit q dū si
eri cū dispelatione supioris. Idē dic de qdū
q alia opatōe bona. puta obediētia plati pūdi
catōe audītōe pūfessionū i b mōi. ar. c. nō medi
ocriter. de conse. di. v.

19 **Q**uerit si alie cāe pūdictz possint assignari q
excusent a ieiunio i dicto ab ecclia. **R**. q sic mē
te. **E**t iō tā i pūfay causis q i aliq ē notādū q
si cā sit euīdes ex q n pū ex toto ieiunare. licite
bō pūsepm pū frāgere ieiunū. pūsertim pūuetu
dine itruenēte. vel qn recursus defacili n pū
bēi ad supiorē. ar. pūfari. c. pūfiliū. **S**i hō sit du
bia vñ ex toto tollit facultatē ieiunādi. s. so
lū in pte. vtpūta debilitas vñ pegrinatio aut
labor i b mōi. dū ad supiorē recurrī q pūatem
bz in talibus dispēlandi fm **A**stē.

20 **Q**uis ē supior q possit in b dispēfare. **R**. n.
Ro. i. c. pūfiliū. de obf. ie. q ē eps nec sufficit
lūia simplicē pūbē etiaz ex iusta cā nisi summa

necessitas imminet. ita q ad eūm nō possit
haberi recursus sine piculo. **R**od. aut dicit ar
bitrio boni viri limitandū p quāta necenita
te sit frāgendū poti? q p doctrinā generalem
i sic cū pūius sacerdos sit ordinari? iudex cō
scie. vt q ipe possit. **E**go hō credo q si loqua
mur de dispelatione q ē qdā relaxatio iuris
q tūc pūnet ad eūm solū. qz causa subsistente
in ieiunare tēbēte potest dispēfare i in aliud
bonū cōmutare talia ieiunia. **E**t causa legiti
ma ē debilitas pūone siue pūeniat ex defectu
nature siue laboris. ar. v. c. cōsiliū. in fi. **S**i hō
loquimur de declaratione. s. vtrū sit cā legitima
vel nō. sic credo sufficit illa cōfessoris pūij qui
ē bonus vir i etiā cōsiliū medici. i. medicus
peccat si siue rōnabili cā vt frāgat cōsiliū. ar.
c. qd culpa. xxxij. q. j. **E**t sic intellige **R**od.

Vtrū non ieiunans vno die teneatur alte
ro die ieiunare. **R**. q licet tex. c. j. de obf. ie.
videatur velle q sic. quasi sit obligat? ad duo
s. ad ieiunandū. i. illo die. **F**acit etiam ad hoc
in ar. c. cū dilecti. cū notat in i gl. ver. forma.
de dolo i contuma. **T**amen p. c. ij. de obf. ie.
Ego teneo q non tenetur. qz ibi non imponit
frāgētibz. vt alia die ieiunēt. **F**acit ad hoc
qd nō. **I**nno. in. c. j. de cele. mis. de illo qui di
misit officiū. q nō tenet illud reassumere quas
si sit seruitus cuiuscūqz diei i variat ex tempe
pūam si teneor pūstare opas certo tempe i im
pedior non sum obligatus alio tempe. qz non
sunt eēde opere s. variātur ex tempe. vt ē tex.
no. in. l. si non sortem. s. libertus. ff. de condi.
indebi. **I**te. si relinquitur mihi vñfructus p
biennū iuturū i impedior non possum petere
vñfructū alterius biennij. quia non ē idem
vñfructus. l. si vñfructus mihi. ff. de vñfruc.
i reddi. i habita. i. tex. c. j. debet intelligi de
trāsatione fienda ex cā ppter solennitatem

22 **S**z nūqd toties peccat mortaliter qūtes co
medit in die ieiunij fracti sine cā. **R**. n. **I**o. de
neapo. in quoli. tenet q sic. qz vt reducā ad p
ceptū negatiū sed magis placet opi. **D**urā.
in. iiij. q. nō nisi semel. nisi comedēs nouo con
temptu mētis pluries comederet. qz tūc toti
ens peccaret mortaliter. **E**t bec est cōior opi.
aliter obligaretur ad impossibile. qz ex quo se
mel ieiunū fregit. iā illud nō potest amplius
facere illo diei. **E**t ideo pceptū ē sibi factū im
possibile. **S**ecus est de ieiunio quadagesime
qz licz fregit vno die pōt tñ ieiunare i tenet
altero die. **E**t sic quot dies omittit in quadra
gesima. tot peccata mortalia committit.

23 **V**trū liceat ieiunare in dñica i alijs festis

solennibus. **R.** q. sic. nisi q. s. faceret quasi vo-
lens denotare a consuetudine populi xpiani. quia
turpis e. ois pars q. suo toti no congruit. potest
etiā esse illiciti fm tbo. vbi. s. si adeo p. t. n. acit
ieiunium teneret q. non crederet p. deuotionem
festi utilitatem ieiunij cōpensari posse. Idem
dic q. n. ex alia supstitutione hoc faceret.

24 **P**etrū ieiunium factū in peccato mortali pro-
fit. **R.** n. q. sic. q. t. m. ad obedientiam mādāt. si
ē pceptū ab ecclia vel ex voto. t. b. mōi. Secūdo
valet ad macerationem. Tercō ad omnia alia
valet ad q. valēt opa facta extra caritatem. de
quibus. j. satisfactio. s. vj.

25 **D**iversis intētionibus ieiunatur. unde ver-
sus. Abstinet eger. egēs. cupidus. gula. simia
virtus. Ager v. quia non potest comedere vel
ppter medicinam. Ager quia non habet. cu-
pidus ne expēdat. Gula. vt postea auidius co-
medat. Simia. i. ypocritarū laudē. virtus. i.
virtuosus vt mereatur.

Ignorantia alia bōa qua q. s. igno-
rat ea que ei essent occasio peccati. vt
vt in. c. q. uis. di. xxxviij. Alia neq. ma-
la neq. bona qua quis ignorat que nō expedit
scire. Alia mala qua q. s. ignorat q. scire expe-
dit. Et hec multiplex est. alia iuris. alia facti.
Ignorantia iuris. alia iuris diuini. alia iuris
naturalis. alia iuris canonici. t. ciuili. t. de ist
scribitur. xxxviij. di. in summa. t. j. q. iij. s. vl.
in tex. t. in glo. hic aut nō intendo tractare de
ignorantia facti. quia hec excusat. vt in regu-
la ignorantia. li. vj. sed de ignorantia iuris. pro
eius declaratione queruntur plura.

Petrū ignorantia mala sit peccatum. **R.** n. q.
aut ignorantia dicit p. uationem cognitionis
necessarie ad salutē. Et sic fm. s. Bo. in. ij. dis.
xxij. q. penul. potest esse dupl. Primo ita q. ē
in nobis sed nō a nobis. t. hoc mō culpa nō ē.
t. cū nō simus eis p. n. cipij in ipa. nec meremur
nec demeremur. Secundo ita q. in nobis. t. ex
nobis. t. hec ignorantia ē culpa. t. hec fit triplē
Primo mō cuz sumus in via virtutis volūta-
rie ab ea recedimus in viā erroris nos p. cipi-
tātes. Et hic ē ignorantia erronea. vt in hereti-
cis. Secūdo mō cū ad viam possumus p. tinge-
re veritatis cupimus in tenebris eē. Et hec ē
ignorantia affectata. Tercō mō cū ex q. dā pigri-
cia. t. negligentia nō curam⁹ veritatē addisce-
re. Et hec dē crassa. t. supina. Sed p. ma maior
culpa q. secūda. t. secūda q. tertia. Et de hac
dē in. c. ignorantia. xxxviij. di. t. i. d. s. fi. Si ho
ignorantia dicit p. uationē cognitionis eoz que
sunt necessaria ad salutē. sic non est peccatum.

vt. xxij. q. ij. in quibus rebus.

Sed q. sunt necessaria ad salutem scire. **R.**
fm. Bo. p. ma se. q. lxxvj. q. offies tenent scire
cōmuniter ea que sunt fidei. t. vniuersalia iurij
pcepta. Singuli aut ea que ad eorum status
seu officium spectant.

Petrū ignorantia excuset aliquē a peccato. **R.**
R. n. fm. s. Bo. vbi. s. q. vlti. q. si tanta sit. q.
p. uat rōnem volūtarij. t. rōnem contemptus.
excuset a toto. sicut ē ignorantia inuincibilis q.
p. uat simplē cognitione iuris. sicut in furio-
lo. t. in infante. nisi in talem ignorantia venisset
ex culpa sua. q. tūc nō excusat a toto. s. a tātō.
de q. dic vt. s. ebrietas. s. ij. Tē dic i. m. tbo. i.
quoli. de eo q. habet sufficiens impedimentum
ppter qd scire non potuit. puta fuit in carcere
vel in terris ad q. s. cōstitutio papenō puenit. t.
b. mōi. q. nō peccat faciens p. cōstitutionē. Si
ho ignorantia omnino nō p. uat rōnem volun-
tarij. t. rōnem contemptus. sic distinguo fm. **R.**
eadē di. t. li. q. aut ē ignorantia p. missionis qua
quis nō vult scire. vt liberius peccet. que dicit
affectata. Et sic nec excusat nec alleviat pecca-
tū. Aut ē rōne omissionis. qua q. s. negligit sci-
re que tenetur. q. satis facilius potuisset scire.
Et hec dē crassa. t. supina. t. hec excusat a tātō
scz q. nō est tam graue p. t. m. sed nō excusat qn
sit mortale. si ē circa ea que sunt pcepti diuini
aut nature. xxiiij. q. j. si q. s. dederit. et. xxxviij.
di. c. q. ea. Si aut sit circa ea q. sunt pcepti iurij
positiui. sic credo q. aliquādo excuset a morta-
li fm. eā distinctionē. de q. dicā. j. in obediētia.
Et fm. p. dictā intellige qd dicitur. vj. q. j. q. ro.
t. xxiiij. q. j. c. scisma. t. xxxij. q. vj. quem admo-
dum. xxxviij. q. j. s. ex his.

Ex p. dictis. t. ad evitandū cōfusione multo-
rū q. circa ignorantia scribuntur. aduerte q. si
ex ignorantia quis facit aliquid qd nō ē p. legē
dei nec nature. credēs non fore p. prohibiti ali-
qua lege cū tamē sit p. b. b. t. talis ignoran-
tia ē nō affectata nec crassa v. supina. puta q.
laborat p. virib⁹ scire sibi necessaria. puta si ē
mulier vel rusticus mercator. t. b. mōi. vadit li-
bent ad p. dicatōes. t. alia loca vbi declarāt ta-
lia. t. facit q. cōiter faciūt alij de sua q. l. tate. t.
p. uenit facere. Si ē religiosus studet libet intē-
rogat. t. b. mōi. q. talis ignorantia excusat cum
ab omi pena ex cōdicationis in iure posita q. ad
for. anime etiā ab omni culpa. p. tex. clarū in
c. fi. qui matri. accusa. pos. t. p. rōnem. c. cogno-
scentes. de consti. Absurdum enim esset ad pe-
nam obligari ignorantē. facit. l. fi. ff. de decre.
ab oz. facien. Jura vero que vidētur innuere

contrariū fundant se sup presumptione. vt eni
denter colligit glo. in l. j. **R.** de interdi. matri.
approbata p doc. ibi. **¶** in l. si. ff. de ri. nup. **¶** in
l. q. **R.** de ince. **¶** in l. nup. **¶** At magis aper
re colligit ex his q notant in d. l. agnoscētes.
vbi determinatur q volens pbare ignoran
tiam ad evitandam penā sit audiendus. **¶** Pec
non intelligo de platis officialibus. medicis.
artificibus **¶** hmoi. qui exercere habēt aliqua
officia. et quibus damniū notabile possz infer
ri primo ex ignorantia. quia non debēt officia
alia assumere. nisi sint sufficiēter instructi ad
ea exercenda. aliter eis imputat. **¶** Si aut igno
rantia sit affectata nō evitat penam. qz in do
lo est. **¶** Si hō sit crassa vel supina. puta quia ne
scit quod cōmuniter offies sue conditionis sci
unt puta qz predicat. sed ipse p dicationē nūq
vult audire vel nō curat interesse. vbi talia pu
blice declarantur. cū tamē comode possit non
evitat penam. vt in. c. vt animaz. de constit. li.
vj. **¶** De istis dicitur. xxxviij. dist. c. fina. **¶** Qui. n.
rebelliter vivit **¶** et discere atqz agere bona recu
sat. magis dia boli qz rpi membzū esse ostendi
tur. **¶** et potius infidelis qz fidelis esse monstra
tur. **¶** Si hō id contra qd facit ex ignorantia est
cōtra legem dei. tunc distinguo. aut expressus
est **¶** explicitū i lege dei vel nature. **¶** Et sic igno
rantia non excusat a mortali peccato. xvj. q. j.
si cupis. nec etiā consequenter excusat a pena
iuris diuini nec positivi. fm **Sco.** in. iij. di. vj.
Facit qd nō. glo. in clemen. eos. de consangu.
et affini. facit. l. venia. **¶** de iniuriis vo. **¶** c. igno
rantia. **¶** q. iij. **¶** Quod limita quo ad penam iu
ris positivi fm q. s. dixi. excoicatio. vj. casu.
ultimo. **¶** q. ij. **¶** Si autem nō est explicitum sed re
ducibile. maxime cū subtilitate sic credo excu
sari a culpa **¶** et a pena illos qui nō sunt ignorā
tes ignorantia affectata. crassa aut supina. **¶** Et
enim dux esset dicere. qz peccat mortaliter qui
facit fm subtilitatem contractum illicituz. cre
dens licituz. **¶** hmoi. **¶** Facit pro hoc. xv. q. j. me
rito. **¶** c. si. xxxviij. di.

¶ **Q**uod ignorantia iuris tollat bonam fidē
quo ad faciendū fructus suos. **R.** n. qz non tex.
est in l. sed **¶** si lege. **¶** s. scire. ff. de peti. here. qd
limite nisi sit affectata vel crassa.

¶ **Q**ue differentia inter ignorantiam nescien
tiā **¶** errorē. **R.** qz ignorantia est nescire qd sci
re tenet **¶** et debet. xxxviij. di. c. si. **¶** Nescientia est
ignorare qd scire nō tenet. **¶** Error ē vñ p alio
putare. xxx. q. ij. in qbus. **¶** xxxviij. di. c. quls.
Sed melius fm **Frā.** in. ij. **¶** Nescientia simplicē
negationē scie importat. **¶** Ignorantia hō scie

privationē. **¶** Nō ignorantia nihil aliud est ni
si carere scientia quā quis natū habere. **¶** Hoc
em ē de rōne cuiuslibet puationis. **¶** Quāqz aut
ignorantia ē aliquid scientie priū que dicitur
ignorantia puerse dispositionis. puta cū aliqz
habet habitū falsoz pncipioz **¶** et falsoz opinio
nū. ex quibus impeditur a scientia veritatis.
¶ Error aut est approbare vera pro falsis. **¶** Nō
addit actum quendam super ignorantiam. qz
potest quis ignorans esse sine hoc qz sententiā
ferat sup ignotis. **¶** tūc ē ignorās **¶** et non errās
sed quando iam falsam sententiā fert de his q
nescit. tunc ppe dicitur errare. **¶** Et quia pec
catum in actu consistit. **¶** Error habet rōnē pec
cati. qz sine psumptione esse nō potest. qz quis
sententiā ferat de his q ignorat maxime in q
bus piculū pssistit. **¶** Nescientia hō de se nec rō
nem culpe vel pene bz. **¶** Nō q aliquis nesciat
q non ē aptus natus scire nō ē neqz culpa ne
qz pena. qz ē etiā in beatis. vt dicit **Vioni.** in
v. c. ecclesiastice ierarchie.

Illegitimus filius qz sit **¶** et quomo
do succedit. **¶** et quot sunt differentie. et
quomodo legitimantur vide. filius **¶**
legitimatio.

Imagines sanctorum quare depin
guntur. **R.** n. **¶** Bre. in. c. perlatum. de cō
se. disti. iij. sic inquit. quod legenti
bus scripturas hoc **¶** et idiotis pstat pictura cer
nentibus qui in ipsa ignorantes vident quod
sequi debeant in ipsa legunt qui litteras nesci
unt. unde precipue gētibus p lectione pictu
ra est. hec ibi.

¶ **Q**uod imagines sanctorum sint adorāde. **R.** i
gl. in. c. venerabiles. de cōse. di. iij. qz sic. ado
ratione dulie q solū reuerentiā exhibet non la
tria. **¶** et ideo nō sunt violande. de pse. di. iij. pla
tum cum duobus. c. sequentibus.

¶ **Q**uod imago xpi sit pingenda sub forma
agni. **R.** n. qz non. sed in forma humana. vt. i. c.
sextam sanctam sinodum. de conse. di. iij. **¶** Di
cit tamē glo. qz nō ē prohibitum pingere xpm
in specie humana **¶** et sub ipso agnū. sed solū pin
gere ipm in agno prohibetur.

¶ **Q**uod liceat imagines sanctorum in aggrana
tionē cessionis aut excoicationis in terra p
sternere lapidibus aut spinis supponere **¶** et bu
iusmodi. **R.** n. qz non. quia id fieri districte phi
betur. in. c. si canonici. de offi. ordi. li. vj.

¶ **Q**uod liceat sculperē signū crucis in solo vel
silice aut marmore humi positis. **R.** qz nō. **¶** c.
ne mini. lice. sig. sal. l. vnica. **¶** et vñ ē pceptū. qz
vult grauissima pena puniri. vbi dicit gl. forte

mortis. ex quo valet reprehensibiles sunt q̄ sup̄
sepulturas humi positas cruce imprimunt.

Misericordia est filia auaricie
qua non subuenit indigentibus. vide
auaricia. §. iii.

Munditia est filia gule q̄ q̄s p̄
uocat se ad vomitū vt sepius comeder
re possit. **V**el tantū comedit q̄ necesse habet
euomere cōiter ē vniāle peccatum. Aliquan
do tamen mortale sicut quando comedit intē
dens euomere ppter delectationē gule. nulla
alia cā bona adductus ad hoc. vñ q̄n ex hoc ge
nerat sibi notabile nocumētū in corpore nec
ppter ea vult desistere hoc aduertēdo. Aut q̄n
hoc facit vt habeat pollutionē in nocte dormi
endo q̄ hmoi.

Immunitas est quasi sine munerib
bus data libertas ab in qd ē sine. vel
immunitas quasi puritas inde dē q̄s
immunis a pctō. de pur. ca. c. si. Dicit etia
munus. qd idē ē q̄ libertas q̄si ex. munia. id est
munera data libertas ab eo qd ē ex.

Ut quid se extendit immunitas ecclie q̄ ci
miterij. **R**ñ. q̄ ad. xix. **P**rio q̄ secularia pla
cita non sunt in ecclesia vel cimiterio tractāda
ecclesiastica tamē pnt. vt in. c. j. de immu. eccl.
q̄. c. cum ecclesia. q̄ sententia data in ea est nul
la ipso iure. q̄ maxime sentētia sanguinis que
sub anathemate phibē ibi ferri in. d. c. cū ec
clesia. **L**imita nisi sit data alia a sanguine per
viam voluntarie iurisdictionis. q̄ sic tenet fm
Ba. in. d. cū in ecclesia. de causis ecclesiasticis
aut bñ tenet. ar. c. qua fronte. de appel.

Utrum quis possit doctorari in eccia. **R**ñ.
Jo. an. in. c. decet. eo. ti. lib. vj. q̄ sic. q̄ placet
Ba. in. d. c. cum ecclesia.

Utrum p̄ctus facti in ecclesia teneat. **R**ñ.
Ba. in. d. c. cū ecclesia. fm glo. in. d. c. decet. q̄
sic. q̄ illud. c. cū ecclesia. cū sit penale nō debz
extēdi ad p̄tractus. **E**x quo aduerte q̄ dispo
sitio odiosa p̄cepta sup̄ quasi p̄tractu nō extē
dit ad cōtractū puz. **M**a in iudicio q̄si p̄him.
l. iij. §. idē scribit. ff. de pecu. **A**dē dic de conce
pta sup̄ p̄tractu puro. nō extēdi ad q̄si p̄ctum
ita dic bar. i. l. more. ff. de acq. here. vbi vult q̄
statutū prohibet mulierē p̄here sine certa solē
nitate q̄ pōt nihilominus adire hereditatem
q̄ tūc vere p̄bit. h̄ q̄si p̄bit cū debitoribus he
reditarijs ad qd vide qd legi in. l. apud iulia
nū. ff. q̄. ex. ca. in po. eat. §. pe. q̄ si.

Utrum nō debent in ecclesia vel cimiterio
fieri cōclamationes. seditiones. impetus. vni
uersitatū cūctiones et publica parlamēta ne

gociationes nūdinariū q̄ fori. vt in. c. decet. de
immu. ec. eo. ti. lib. vj. **J**o. an. tñ tenet parlamē
ta q̄ societates pactu pietatis aut spūalita
tis pnt fieri. vt refert Ba. in. d. c. cū ecclesia.
Sz nūqd peccat mortalit̄ q̄ aliqd p̄dicto: n̄
in eis facit. **R**ñ. q̄ nō. vñ dicit tex. i. d. c. decet.
ordinarij locoz hoc faciant obseruari suaden
da suadeat interdicta p̄pescant. **E**x quo p̄clu
do q̄ illa que totaliter impedirēt orōnem tpe
debito sint phibita sub peccato mortali. alia
non nisi ex se sint mala. vel q̄s ex cōtemptu fa
ceret. **E**t sic intellige. c. pe. q̄ si. xij. di.

Tercio q̄ in ecclesia nō debent sepeliri nisi
epi vel abbates vel digni p̄bri aut fideles lai
ci. xij. q̄. nullus. **E**t intelligit q̄das de laico
fidei q̄ miracula facit a virtute fidei. **A**lq̄ de
quolibet fidei cuius bonitas fuit manifesta.
Po. x̄o intelligit de q̄libet fidei in dignita
te p̄stituto vt comite. rege. impatore. **S**z b̄o
die nō suat. male. q̄ de iure civili nullus d̄z
in eccia sepeliri. vt nō. **A**lbi. in. l. nemo aplo
rū. l. de sa. san. ec. q̄ etia **J**o. ibidem in sum.

Quarto nō d̄z eccia incastellari. nec in p̄u
gnacula edificari. vt idē fiat guerra. vel vt ibi
recipiant q̄ guerrā faciūt nisi iusta necessitate
q̄ aucte epi. de custodia eucha. c. relinq. l. vt bo
ni viri defendant a malis. **E**t hoc cōiter tenet
doc. fm Ba. in. d. c. cū ecclesia.

Quinto intra ecclesiam vel cimiteriū nō de
bent suppellectilia poni vel hospitari in ea ni
si p̄necessitate. als vñ mortale in isto q̄ in p̄ce
denti. vt in. d. c. relinqui.

Utrum venditio candelaz q̄ fit in eccia sit p̄
bibita. **R**ñ. q̄ videt sit tolerabilis. **N**ec ob.
q̄ dominus eiecit v̄dentes i templo. q̄ ibi fi
ebant pacta q̄ multa p̄urbatia cultū diuinū.
Sed in venditione candelaz nullus sit strepi
tus. **E**t ideo nō phibet. **S**ecus esset de alia ne
gociatione. q̄ illa ē phibita.

Sexto q̄ in ecclesia vel cimiterio nō d̄z vl
la violētia fieri vl aliq̄s violēt exbi aut eius
p̄finia frāgi. vt in. c. sicut antiqtus. xvij. q̄. iij.
nec ea q̄ in ea posita sunt p̄vim aut furtū aufer
ri. alit̄ sacrilegiū p̄mittit. c. q̄sq̄ inuētus. xvij.
q̄. iij. q̄ sic peccat mortalit̄. vt in. d. c. q̄sq̄ p̄z.

Utrum excommunicatus cōfugiens ad ecclesias
gaudeat p̄fata immunitate. **R**ñ. q̄ sic. quia
cum lex non excipiat. nec nos.

Utrum seru⁹ fugiēs ad ecciam possit violēt
exbi. **R**ñ. q̄ aut venit sine armis. l. vt dñō se
subtrahat. q̄ sic reddet dñō. p̄stituto tñ p̄us iura
mēto d̄ ipunitate. c. inf alia. eo. ti. aut venit cū
armis. **E**t sic p̄tinuo exbi. l. si seru⁹. l. de bis

- D**e iure canonico debet edificari et condemnari pecunialiter. et imponi sibi publica poena. nec restitui coion. nisi restituat quod violent extraxit ut in. d. c. minor. iusto. c. si qd ptimar. et. c. qd quis. et qd ibi no. xvij. q. iij. Et sic patet qd peccant mortaliter tales. Et no. qd nedi in ecclesia vel cimiterio habet istud privilegium. Et etiam p. xl. passus. si ecclesia maior. s. matrix. vel per xxx. si e minor. ut capella. xvij. q. iij. sicut antequitus. c. frater. c. minor. Capelle tñ q sunt intra ambitum muros civitatis vel castri seu ville non ponuntur in. xxx. passuum observatione s. m. Posti. xvij. q. iij. quicq. Et no. s. m. Quid. qd passus e mensura quoniam pedum. pes vero. xxv. digitor. vide glo. in. d. c. sicut antiquitus. vbi B. d. Limita istud spacium quoniam vadit ad requisita nature. Secus si iret ut accederet ad alias domos ut i. c. diffiniuit. xvij. q. iij. qd possent tñ capi infra dictum spacium.
- 22** **Q**uis faciet expensas p fugienti ad ecciam. R. n. Pa. in. d. c. in alia. qd ipe si hz de suo vel laborabit si pot ut vivat. qd si no pot vel non habet de suo. eccia sibi pvidebit s. m. Archidi. post Hugo. in. c. diffiniuit. xvij. q. iij.
- 23** **U**t exns in eccia et vulneras exntem ex vi olet imunitate. R. Pa. in. c. si. eo. tit. qd sic. qz delictu fuit ibi pncipiatu et habebit locu. c. si. eodem titulo.
- 24** **U**trū mandans fieri delictu exns in eccia violat imunitate. R. bar. in. l. si vt pponit. ff. de fideius. et latius p eñ in. l. no solu. s. si mandator. ff. de iniur. tex. in de. pastoralis. in ver. deciperet igit. de sen. et re iudi. vbi innuit qd citatio facta ex territoriu civitatis no valet. Ergo vt qd debeamus attendere locu vbi mandatum exequitur. no vbi mada. Et ego dico qd etiam attribuet factu in loco vbi mada. qd exequitur necessitate iuris. Ad qd facit qd. j. dicam mandatu. s. j.
- 25** **U**trū ecclesia no consecrata gaudeat pfata immunitate. R. fuerit opiniones. s. mihi placet opi. gl. Post. qua sequitur Pa. in. c. ecclesia. dico qd sic. et ibi vt tex. etiam mouet se qd palatium epi gaudet hac immunitate. vt. xvij. q. iij. c. id constituimus. Ergo multo fortius ecclesia. Item facit qd oia privilegia pcessa ecclesiis extēduntur ad hospitalia i. l. oia privilegia. l. de epi. et cle. At qd de primo faciendu e hē p iā scō. vt l. l. no tñ. in pñ. ff. de excusa. tu. et i. l. pen. ff. de testa. mili. Dicitur. Car. in. d. c. eccia. et Jo. de lig. post Laur. i. de. j. de pe. et re. Intellige si aucte epi vel pape edificata est.
- 26** **U**trū hospitale et puata oratoria similiter

gaudeat. R. Boff. qd sic. si aucte epi sunt fundata. Et facit qd ipe no. in. c. si. de ec. bedi. et tenet Lau. in. d. cle. j. et placet Pa. in. d. c. eccia. p. d. l. omnia. als non.

Utrū eccia interdicta sile gaudeat. R. Boff. et Vin. qd sic. ar. pfati. c. eccia. et sequitur cōter docto.

Utrū p fugiens ad corpus xpi similis sit de sensandus. R. Mo. qd sic. s. B. in iurenō expmatur. qz vbi maior ē rō. et ibi maior ius et mulier tangēs simbra xpi saluata ē. Barth. jr.

Septimo eccia bz immunitate qd eius rustici no pnt eius rura deferere. et als se trāsferre. vt in. c. iij. eo. intellige s. m. gl. ibidē de illis qui glebe sunt astricti. et qd sint vide. s. colonus.

Utrūo qlibet pot regularit rem suā eccie relinqre. l. generalit. et l. iubem. l. de sa. sanc. et etiam donare inter viuos sine insinuatione in infinitu. l. istud ibidē. et in autē. de no alie. re. ec. s. si minus. qdus glo. in. d. s. teneat pñ sed pñ verius. vt. s. donatio. s. xxi

Utrūo trāsferatur dominium rei in ecclesias solo pacto. i. sola nuda pmissione. l. vt si inter terminu. l. de sa. san. in gl. et hac sequitur Albi. ibidē. Et idem ē s. m. Rodo. qd dat aliqd ecclesiastice persone intuitu eccie. In emptione tñ requiritur solutio pñ vel fides de pño alit dominu no acqret s. m. glo. pdictam.

Utrūo qd fuerit emptu de pecunia ecclesie reuerit dz ad eā. xij. q. iij. c. j. q. v. fixus. Et hoc siue sit emptu noie eccie vel no. de pñ. c. de c. j. et c. inquirendu.

Utrūo qd no tenet ad munera mere psonalia. Et dicunt mūera mere psonalia qd ammi pmissione et corporali labore sine aliq gerētis detrimento ppetratur. vt i. l. si pñ. ff. de mu. et ho. Quoz nūp mere psonaliū quedā sunt fordidā vt cloace mūdandē. calces coquēde. arene fodiēde. fossati vel stabuli mūdandū et hmoi de qbus i. l. maximaz. l. de excusa. mu. Et ad hec no tenetur eccie nec eaz mācipia. aut clerici vel eoz vxores aut familie et coloni. vt. xvij. q. j. c. generaliter. s. nouaz. et s. placet. q. l. de epi. et cle. l. ij. et l. neminē. l. de sa. sanc. ec. que vult qd in aduentu pncipis teneat. no valet qd ad clericos eccias atq seruos qd sunt domino ecciaz subiecti. qz iure diuino sunt exempti. vt in. c. si impator. xvij. disti. et no. Juno. in. c. ij. de maio. et obe. Facit. l. rescripto. et qd ibi no. bar. ff. de mu. et ho. Et B. intelligo de familia perpetua ecciaz et eaz fuis. s. bñ valet qd ad colonos liberos qd seruiunt p mercede. cū sunt sub patore. in. x. no. i. c. indicatū. lxxix. di. et ab iō

et multis exempti. ut i. l. j. et ij. **C.** de epi. et de.
 At ideo potuit eorum immunitatem limitare. ut
 in simili no. gl. in. c. cum fin. leges. de here. li. vj.
 Nam tales tenentur ad gabellas et alia onera
 de pre. eis contingente. fin. **Fede.** p. si. ij. **Sunt**
 etiam alia munera psonalia que non sunt for-
 dida. sed habet annexum honorem. ut sunt offi-
 cia secularia. et sic non tenentur clerici p. c. sacer-
 dotibus. et c. sed nec procuratores. ne cle. et mo.
 unde in. l. placet. **C.** de epi. et cleri. de. **Placet**
 nostre elementie ut clericis nihil commune cum
 publicis actionibus vel ad curiam pertinentibus
 cuius corpori non sunt annexi habeant. hec ibi. **Et**
 quo patet quod non sunt de universitate nec in eas
 vocari possunt. ut tenet **Inno.** in. c. dilectus. p.
 pe. finem. de exce. p. **Sunt** etiam quedam alia mu-
 nera psonalia que non habent nec honorem nec
 vituperium annexum. ut legatio tutela vel cura et
 huiusmodi licet enim ab istis sint exempti. ut i.
 l. generaliter. **C.** de epi. et de. posita in. c. gene-
 raliter. xvj. q. j. tamen fin. glo. in. c. per
 uenit. lxxvj. di. pnt si volunt legitimam tutelam
 clerici accipere non datuam. aut testamentariam.
 sed episcopi et monachi non. lxxvj. di. episco-
 pus. et xvj. q. j. monachi. **Tutelam** autem mise-
 rabiliam personarum omnes clerici et monachi
 possunt suscipere. quia officium pium est. ut in
 d. c. puenit. **Et** in omnibus predictis muneribus
 psonalibus quo ad ecclesias et clericos habet
 locum predicta tam in ordinariis quam extraordi-
 nariis muneribus seu indictis vel supindictis.
 ut in. l. placet. **C.** de sa. sanc. ec. et aut. ite nulla
 coitas. **C.** de epi. et de. et c. q. q. de censu. li. vj.
Et q. dicant ordinaria vel extraordinaria. in-
 dicta vel supindicta. vide. j. munus.
Primum clerici teneant custodire civitatem
 seu opidum. **R.** **Pa.** in. c. puenit. eo. ti. q. no. ni-
 si maxima necessitas subesset. ut nota. glo. xvj.
 q. j. placet. que quidem per laicos non debet
 discerni. fin. **lo.** in. summa. sed per episcopum
 et per eum compellantur. ut in. c. ecclesia sancte
 Marie. de consti. puta quia aliter non potest
 defendi sine eis. **Nam** tunc tenentur. ar. l. nul-
 lus penitus. **C.** de cursu pu. et in. d. c. puenit.
Nam quilibet debet suam patriam defendere.
Facit tex. in. c. penul. de homici. **Ubi** tem-
 pore invasionis possunt clerici una cum laicis
 arma sumere et pugnare nec sunt irregulares
 si mulier sint occisi. dummodo propriis mani-
 bus nullum occiderint quous vulneraverint.
Utrum teneatur ire ad bellum ubi voluit alios
 impugnare. **R.** **Pa.** in. d. c. puenit. q. no. etiam
 si ageret de recuperatione terre sancte. q. clerici

tus reddit eos inhabiles ad pugnandum etiam
 sarracenis ut pbat i. c. ex multa. i. f. fi. d. voto.
Quod decimo ecclesia non tenetur ad munera
 patrimonialia seu realia. **Et** dicuntur patri-
 moniorum munera que sumptibus premonij et da-
 nis administrantis expeditur. ut in. l. fi. f. pa-
 trimonioz. ff. de mu. et bo. **Et** hec munera sunt
 duplicia. Quedam sunt mere premonialia. **Et**
 hec tripliciter indicuntur. **Primo** rei de eo quod
 sciendum est de ipsa re. ut quod navis ecclesie vel equus
 vel currus vadat ad servitium republice. **Se-**
 cundo imponuntur super eo quod percipit ex ipsa. ut. f.
 detur certa pars fructuum. et de istis habes in
 d. f. patrimonioz. **Tercio** imponuntur ipsi rei
 de eo quod non percipit ex ipsa re nec est in ipsa re.
 ut prestare certam quantitatem pecunie annu-
 atim. de q. habes in. l. hactenus. f. j. ff. de vsur.
 fin. et in. c. j. de censu. **In** aut ecclesia teneatur
 ad ista. **R.** fin. **Pa.** in. c. fi. de vi. et bo. cler. q. si
 tales res quibus imponuntur talia munera ha-
 bebant onus tale perpetuum annexum et invari-
 bile ac certum. siue ex dispositione publica pu-
 ta principis. siue ex dispositione privata. ut. c.
 quato. de censu. et antequam veniret ad ecciam. si-
 cut patet exemplum de tributo. ut in. l. impator.
 res. ff. de pub. et in. c. j. in fi. de censu. ubi innuitur
 quod quilibet possessio ab antiquo est onerata onere
 soluendi tributa. et sic ecclesia de talibus rebz
 tenet. q. res transsit cum onere suo. de deci. pastor-
 valis. et de pig. ex lris. **Matteo** tamen quod Italia tamquam
 princeps provinciarum non obligatur hodie ad ta-
 lia tributa. ut no. in. l. j. ff. de censu. **Si** vero non
 erat onerata tali onere certo et invariabili quan-
 tuenerit ad ecciam. sic non tenet eccia quous
 esset onerata onere incerto et variabili. ut sunt
 iste descriptiones que sunt hodie. q. extimatur
 bona cuiuscunque ut soluat plus vel minus fin. im-
 positionem collecte. **Et** hanc opinionem tenet
Inno. in. c. no. min. eo. ti. **Et** recitat **Pa.** ibi
 dem. **Jo.** de lig. i. cle. pnti. de censu. et **Jo.** an.
 post **Archi.** i. c. j. eo. ti. li. vj. et placet. l. j. aliq. te-
 neatur si possessiones prius erant ascripte ut ta-
 tum soluat pro solido vellibra que tunc tenebat eccia
 si prius tutior. l. j. ista non sit codenanda. **Sunt** tamen
 aliqua onera que ratione naturali succubunt ipsis
 rebus. ut reficere ante domum viam et sic eccia te-
 net. ut no. bar. in. l. ad instructiones. **C.** de sac.
 san. ec. **Item** in purgatione putei necessarii to-
 te vicinie in qua est eccia. ut no. **Spe.** ti. de cesi.
Item solvere ad portam vel pontem pro clauistro
 pro ipsius portis vel porte preservatione. q. destruit
 viam ut no. in. d. l. ad instructiones. et no. bar. de
 pace costan. **Et** idem de similibz. **Joan.** sus. no.

ecclesie q̄ est dos ecclesie fm cōem opinionem
doc. debz esse liber ab omni munere anteq̄ cō
secre. vt in. c. j. de cens. q̄ debet eē tanta quā
titas terre ex qua vnus rusticus cum sua fami
lia viuere possit. vt dicit glo. xxiij. q. viij. fm ca
nonicam. Sunt q̄dam munera p̄monialia
mixta. Et dicitur mixta qz hnt onus cū sum
ptu. ff. de mu. q. bo. l. si. s. mixta. p̄cipat em de
onere p̄sonali quatenus habent onus annexū
q̄ cū patrimoniali quatenus sunt euz sumptu
q̄ bec dupliciter indicantur. Primo p̄sone ha
bito respectu ad rem seu bona p̄monij. q̄ hoc
differt tercio mō imponēdi onera in rebus me
re p̄monialibus. qz ibi quelibet res tenetur
p̄ munere qd eam respicit q̄ nō vltra. d. l. ipa
tores. hic dō ē p̄sona obligata. q̄ p̄ cōsequens
omnes res p̄monij. l. aufertur. s. fiscus. ff. de
iure fisci. q̄ ad ista nō tenet ecclesia nec etiam
laici nō subditi. licet habeant p̄monij in lo
co. l. rescripto. s. si. q̄ ibi p̄. Bar. ff. de mu. q. bo.
nisi aliud habeat p̄suetudo q̄ ad laicos. vt no.
bar. in. l. vna. l. de capitatione ciuili. non quo
ad ecciam. quia cōsuetudo nō valet. aut. cassia.
l. de sa. sanc. ec. iuncta aut. Itē nulla cōitas
l. de epi. q̄ de. Et isto mō pōt intelligi ter. c.
nō minus. eo. q̄. i. c. si. devi. q̄ bo. de. q̄ c. q̄.
de cens. li. vj. Secūdo mō imponitur persone
nulla facta mentione de re. q̄ sic dē caputio qz
imponit p̄ capita nō habito respectu ad bona
p̄monij. vt. d. l. vna. q̄ ad ista s̄lr nō tenet ec
clesia nec cleri. qz nō sunt subditi ipatori. d. c.
q̄ q̄. imo nec laici ciuiles. s̄ em rustici. vt i. d.
l. vna. no. bar. q̄ bec oīa p̄cedūt regulariter.

37 **S**z dubitatur de concernentibus pietatem
vt instructio pontium q̄ viarum. Rn. Inno.
dicit q̄ ecclesia tenet p̄ d. l. ad instructionem.
q̄ p. c. ij. eo. ti. s̄lr in edificatione muroz ciuita
tis vel ville. S̄lr glo in. d. c. nō minus. Idez
Pincē. q̄ Hostiē. q̄ d. Mar. q̄abili. q̄ Pe. de
ancha. q̄ Albrī. in. d. l. ad instructionē. Ad dēs
q̄ idē putat de fontib⁹ q̄ puteo cōi. ar. ff. ne qd
in lo. pu. l. ij. s. viar. q̄ dicit hui⁹ opinionis eē
Py. q̄ Old. Sed in p̄riū ē cōis opi. canonista
rū. in. c. si. de vi. q̄ bo. cle. q̄ in de. p̄nti. de cēsi.
q̄ p̄ Jo. de lig. q̄ p̄ bar. in. l. rescripto. ff. de mu.
q̄ bo. q̄ d. l. placet. q̄ glo. xvj. q. j. s. nouaz. Jo.
an. q̄ Pa. in. d. c. non minus. p̄ multa motiua.
Et ideo dīc q̄ d. l. ad instructionem. q̄ similes
nō valent. qz h. c. j. cū similib⁹. de no. ope. nū.
dicant standū legibus ex quo in canonibus nō
reperitur cōtrariū tamē hoc nō est vez q̄ lex im
perialis ē deuota ecclesijs seu ecclesiasticis p̄
sonis. quia t̄nc nō tenet nisi specificē approber

tur ab ecclesia. vt est cōmunis opinio doct. in
c. si. de solu. q̄ i. c. ecclesia sancte Marie. de cō
sti. q̄ c. si. de re. ec. non alie. q̄ r. di. si in adiutor
rū. Distinguo t̄n sic fm Pa. in. d. c. nō min⁹.
q̄ aut necessitas vel pietas imminens concer
nit vtilitatem ecclesiaz a remotis p̄ quandaz
consequentiam. q̄ tunc est text. apertus in. d. c.
non minus. q̄ nō tenetur nisi sponte vel in ap
probante episcopo cū clero q̄ prius cōsulto ro
mano pontifice p. c. aduersus. eo. tit. Aduerte
t̄n q̄ si tanta esset necessitas vel pietas q̄ non
posset sine scādalo q̄ p̄iculo h̄ri prius romani
p̄tificis recursus q̄ t̄nc sufficeret deliberatio
cleri cum episcopo. Facit. c. si. de ec. edi. et qd
ibi no. Aut necessitas vel pietas concernit de
directo q̄ p̄ncipaliter vtilitatē ecclesiaz et lai
coz. v̄puta qz prana societas territorij cini
tatis incēdit. deuastat p̄dia in quo eccia mul
tas possessiones hz. q̄ t̄nc eccia d̄z p̄tribuerē
t̄n ad deliberatōem solū p̄li. s̄ oportet q̄ cler
rus q̄ p̄li p̄ncipalit̄ cōueniāt q̄ deliberet qz
qd oēs tanq̄t debet ab oībus approbari. i. cle.
j. q̄ ij. de cēsi. q̄ c. ad hoc. de offi. arch. Facit
t̄n Pa. vbi. s. in. d. c. nō minus. q̄ si cler⁹ nol
let sine legitima cā cōsentire q̄ possent laici i
plorare auxiliū supioris ecclesiastici vt cōpel
lat eos. vt in. c. nullus. de iurepa. in. ar. q̄ i hoc
casu nō hz locū dispositio. d. c. aduersus. de cō
sultatione romani p̄tificis. qz bec impēsa nō
fit p̄pter publicā vtilitatē s̄ p̄pter p̄uatam ec
clesiaz. q̄ sic sum⁹ ex casum p̄fati. c. aduersus.
Facit de. prima q̄ secūda. de cens.

Tercio decio hz imunitatē q̄ eccie vel cleri
nō tenet ad gabellas q̄ hodie iponit i vino q̄
silibus fm Pa. in. d. c. nō min⁹. in fi. p. d. aut.
itē nulla cōitas. t̄z bal. in. d. l. placet. l. de sa.
san. ec. nisi gabella fuisset imposita p̄ onerib⁹
ad q̄ tenet eccia. qz t̄nc succedit loco onerū. vt
voluit Butri. in. d. l. ad instructiones.

Truz eccia teneat ad gabellas si aliqd do
nat v̄legat ei fm statuta q̄rūdā. R. q̄ n. xxiij.
q. viij. s. q̄uis. cū duobus seq̄ntib⁹. Idem si
donat clerico. ar. c. si. devi. q̄ bo. cle. q̄ ibi Pa.
q̄ qd no. in. c. similiter. xvj. q. j.

Quid si cleric⁹ trāsserat res eccie ad alium
locū negociationis cā. R. Pa. in. d. c. si. q̄ nō
pōt exigi pedagiū vel gabella. qz delictū cleri
ci nō pōt nocere eccie. vide Fede. p̄li. cc. secus
si sunt sue non ecclesie.

Truz clerici dēant soluere gabellā p̄vino
vt frumēto qd v̄dūt ex p̄bēda sua habito. R.
bal. q̄ Pe. q̄ y. in. l. ois. l. de epi. q̄ de. q̄ nō.
nec etiā ad portam. Idē Bar. in. d. l. placet.

nec etiam fin. **Pa.** in .d.c.fi. de p̄mōio debet
soluere gabellas v̄l pedagias. facit. de. p̄nti. de
cens. .r.c. q̄q̄. eo. ti. li. vi.

42 **Q**uid de gabella q̄ ponit sup̄ carnibus vi-
no et h̄mōi. quā eccie soluūt indirecte cū emāt
carnes ab illis q̄ vendūt p̄pter talem gabellā.
R. fin. **Ri.** in q̄li. q̄ si p̄sules ponūt talē gabel-
lam p̄pter abusum et excessum eoz. sic nō l̄. sed
soluūt de suo p̄prio. Si nō ponūt p̄pter cōem
vtilitatem tam clericoz q̄ laicoz. sic l̄ eis. Si
nō p̄pter vtilitatem laicoz p̄ncipalit̄. indirecte
nō clericoz et a remotis. puta q̄ p̄speritas ei-
us redūdat in vtilitate eccie et p̄sonaz eccle-
siasticaz. tūc distinguo. aut faciūt aīo extorq̄n-
di pecunias ab ecclesiasticis q̄s alio mō n̄ p̄nt.
et sic nō l̄. Aut nō aīo extorq̄ndi ab ecclesiasti-
cis b̄ faciūt q̄ ec si nō essent ecclesiastice p̄sone q̄
emerēt talē gabellā ponerēt. tūc l̄ eis habita-
tione dñi t̄p̄alis et habita moderatione ne po-
nāt magis sup̄ his q̄ sepius emūtura clericis.
aut ab extraneis. aut a paup̄ibz q̄ ab alijs ci-
uibz. et sic clerici non possunt cōqueri. cū pos-
sint alibi emere. l̄ nō ita comode. bec p̄bant
ff. de no. ope. nū.

43 **Q**ue pena collectantū eccias vel clericos
R. fin. **Pa.** i. c. aduersus. de imu. ec. d. Anto.
in suis reportationibz voluit q̄ postq̄ fuerint
excoīcati seu inciderūt excoīcationē post mo-
nitionē p̄. c. nō minus. siue tollerent siue igno-
rent. nō teneāt suē. aut statuta taliū ip̄o iure.
siue sint edita p̄ ecclesiam. siue p̄ quācūq̄ p̄sor-
nā eccl̄ laicā. Alij volūt q̄ subito ex q̄ cū effectu
collectauerūt ip̄o iure sint nulle. et huius opi. v̄t
Pa. et mihi placet. q̄ ex x̄bis p̄hemj colligitur
mens disponentis. vt. l. si. ff. de here. insti.
et p̄ bar. in. l. a bitio. ff. de decre. ab oz. fa. Et
q̄bus p̄z q̄. d. c. aduersus. voluit aliqd addere
ad ius antiquū q̄ p̄z in x̄bo addicimus. ibidē
De alia autē pena. vide. s. excoīcatio. v. casu.
xxviij. et excoīcatio. vij. casu. v. Reuē etiam
vlt̄a p̄ctū mortale commissum ad restōem oīm
ablatoz. xiiij. q. vi. si res. cū similibz.

44 **Q**uartodecio bz immunitatez q̄ nec eccia
nec monasteria v̄l hospitalia tenēt ad lucrati-
uam descriptionē. vt in. s. sancim. xxiij. q. iij.
Et nō q̄ lucratiua descriptio ē q̄rta ps bono-
rū q̄ a curialibus relinq̄bant. quā fiscus v̄di-
cat exceptis relictis curialibus et eoz cōiūcijs.
de quo habes. l. q̄ et a q̄bus q̄rta pars. l. j. et
ij. et de impo. lucra. descrip. l. vnica.

45 **Q**uintodecio q̄ laicoz statuta nō h̄nt locū
sup̄ rebz eccie. c. fi. de re. ec. nō ali. vide. j. statu-
tū. s. vij. Predictū p̄uilegiū. Limitat quidaz

verum nisi papa approbaret tale statutum. vt
in glo. c. ecclesia sancte **Varie.** de consti. **Q**u-
v̄t credo fin. **Bal.** ibidē. q̄n exp̄sse et noīatim
approbat a papa. secus si generaliter appro-
baret statuta. q̄ nō valerēt p̄ ecciam p̄talem
approbationem. cum sit cōtra libertatez eccle-
siasticam. et sic tene. et vide eundem **Bal.** in. c. j.
p̄ quos fiet investitura.

46 **S**ed quid de statutis laicoz impediētibz
quoq̄ liberam facultatem donādi ecclesijs.
aut pro anima. **R.** fin. **Pa.** in. c. relatum. el. j. de
testa. q̄ nō valent. vt no. in. l. j. **A.** de sa. san. ec.
Facit q̄d no. **Jo.** an. in. d. c. fina. de immu. ec.
li. vij. vbi dicit q̄ nō obstat statuto quo quis
p̄hibet donare forensibus. seu non suppositis
iurisdictioni q̄ poterit donari ecclesie. q̄ non
p̄nt inferiores tollere p̄uilegiū sup̄ioris. **E**t
hanc opinionē fouet aperte. **Bal.** in. l. generali.
A. de sacro. sanc. eccle. **E**t idem in autē. cassa.
eodem titulo. ponit aliam questionē notabilē
Statuto canetur q̄ testamentūz insinuet per
heredes infra sex menses. aliter sit irritū ip̄o
iure. Clericus est heres et nō insinuat nūquid
sit nullum testamentū. **E**t respōdet q̄ non. q̄
statutū non astringit clericū nec fortius eccle-
siam quando fuisset heres instituta. **E**t ex his
infert **Panoz.** in. d. c. relatum. q̄ quis statuto
caneatur q̄ mulier non possit donare eccie seu
ad piam causam seu testari et se obligare eccie
vel ad pias causas siue p̄sentia duozū agnato-
rum suozum. tamen potest donare. testari. et se
obligare ecclesie vel ad piam causam siue hac
solēnitate. quia relictū vel donatū eccie vel ad
pias causas debent determinari fin. canones
et nō fin. leges vel statuta q̄ sunt ps iuris ciui-
lis. l. omnes populi. ff. de iust. et iure. **I**dē te-
net dominus **Anto.** in. d. c. relatum. et per **bart.**
in. l. j. **A.** de sum. tri. **S**ed **Bal.** in. c. ecclesia san-
cte **Varie.** et c. que in ecclesiarum. de consti.
tenet valere si disponat statutū. de re immobi-
li. **S**ed contra enim est casus in. c. fi. de re. eccl.
non alie. et ibi. immo et bene.

47 **U**trum laici possint statuere super mortua
r̄ijs. **R.** fin. **Jo.** de **Imol.** in dicto. c. fina. q̄ sic.
quatenus disponit in his q̄ nō applicantur ec-
clesie. **A**ddit **Pa.** ibidem. aut cōcernūt diuī-
nū cultū vel refrigeriū anime. quia cū bec sint
annexa iuri sp̄iali non valerēt. vtputa q̄ non
dentur nisi tot cerei vel nō inuitentur nisi tot
clerici et huiusmodi. **I**gitur solum valēt in cō-
cernentibus pompas mundanas que sunt po-
tius consolationes viuozum. q̄ suffragia mor-
tuozum. nec ecclesia talia approbat. vt in cap.

q̄ p̄p̄tey. xij. q. ij. Et sic trāseūt cōiter doct.
in. d. c. fi. Et q̄ dicit bal. in. l. j. de lat. libe.
tollen. p̄ istū tex. q̄ equi et arma ducti ad sepul
turā mili j. et cerei debēt remanere apud cleri
cos vel fratres sepeliētes quasi sequela cada
ueris. ar. l. medico. §. si. ff. de au. et ar. le. ideo n̄
valeret statutum laicoz.

48 **P**rius istud p̄uilegiū. d. c. fi. de re. ec. nō ali.
de q. s. §. xlv. extendatur ad res p̄moniales
clericoz. R. n. glo. in ecclesia sancte Marie. de
p̄sti. q̄ sic. et in. c. fi. de vi. et bo. cle. et in. c. ex lit
teris. de pig. et xvj. q. j. i. c. filiter. ē etiā gl. sin
gularis apud legistas fm Fran. tigni. i. l. fi. §.
p̄monioz i xbo pontifex. ff. de mu. et bo. hēs
l. decernimus. A. de epi. au. In p̄riū faciunt q̄
dico. j. p̄scriptio. §. xxvij. Et credo verius.

49 **S**extodecimo q̄ nec ēē plati aut p̄sone ecclesi
ce p̄nt ecclesijs nouos cēsus ponere aut veteres
augē aut alio mō granare. vidē. s. cēsus. §. j.

50 **P**rius archiep̄i aut ep̄i possint aliqd̄ exigere
ab ecclesijs v̄a c̄cia. R. Pa. i. c. cū apls. de cē
si. q̄ dū visitat p̄nt exigere obuentionē q̄ eis cō
cedit i. d. c. cū apls. aliud n̄. de q̄ vide. j. visita
tio. §. iij. Alias at̄ et exactiones eis facere nō
p̄nt. s. ad caritativā subuētiōē p̄nt p̄pellere. si
rōabil̄ et manifesta sit cā. puta vult ire romā p̄
cōi vtilitate v̄l nēcitate et h̄mōi. et nullo mō p̄t
p̄scribi istud subsidii caritativum. Ab orato
rijs at̄ alijs loc̄ n̄ r̄iosis cē rōe visitatiōis n̄
p̄nt exigere pcuratōem. c. vl. de cēsi. et ibi Pa.

51 **P**rius rector eccie possit rē eccie p̄ sua nēcita
te obligare. puta q̄ erat infirm⁹ vel egebat in
dumētis. v̄l p̄ nēcitate eccie. R. Jo. an. in. c.
ex p̄ntiū. de pig. q̄ sic. et successor tenebit et cū
eo trāseūt cōit doc. S. ego limito sic. q̄ aut ec
clesia b̄n abūda bat fructib⁹ et sic n̄ tenebit suc
cessor. q̄ fruct⁹ futuri t̄pis resuānt successori.
vt de ip̄is viuāt p. c. p̄nti. §. porro. de off. or. li.
vj. Aut fruct⁹ n̄ sufficiebant ad nēcitatē et sic ē
vera opi. Jo. an. distinguit ec̄ Pa. i. d. c. ex p̄
sentiū. et b̄n. q̄ si eccia erat impotēs a p̄ncipio
q̄n caz ipetravit. et sic sibi imputet nec poterit
obligare nisi p̄ sua v̄ita s. teneat viuere de idu
stria aut forni⁹ ex p̄monio. n̄ at̄ v̄edere v̄l ob
ligare rē eccie. tex ē no. cū gl. xj. q. j. c. j. Facit
c. cleric⁹ vicuz. xvj. di. Si xbo ē facta impotēs
postq̄ eā accepit. etiā i eo casu nō p̄t cā obli
gare sed debet agere contra prophanos vt p̄
stent sibi nēcēria ex q̄ sunt eis in d̄inis et cā li
cita subtrahēdi prophanis d̄ina. vide bonaz
glo. de cōse. di. j. h̄o p̄p̄ianus.

52 **P**rius deat fieri p̄p̄elatio cū p̄dij ex neglia
admiratorij eccie cū acq̄sit⁹ ex ei⁹ diligentia.

R. Me. de ancha. i. c. p̄sensus. de re. ec. nō ali.
q̄ sic allegat. l. cū q̄rit. de admi. tu. et l. gaus.
et ibi bal. cū seq̄tur. ff. de v̄f. sed p̄ eos facit qd̄
no. Pa. i. c. ex p̄ntiū. de pigno. Vbi tenet q̄ si
rector eccie potuit acq̄rere aliqd̄ eccie et nō seē
q̄ teneat ip̄i eccie. et p̄ b̄ēs tex. cū gl. xj. q. iij.
c. fi. ad instar tutorij q̄ ad b̄ teneat. vt i. l. q̄cqd̄.
A. arbi. tute. et sic p̄t q̄ etiā teneat de leni cul
pa. vt p̄t in. d. l. q̄cqd̄. si nō laborat vt acq̄rat
eccie et in. d. c. fi. S. b̄ nō intelligas q̄ teneat
laborare p̄sonalit̄ vel ex doctrina aut artificio
vt acq̄rat. s. solū cū sollicitudine in reb⁹ eccie
et ex tali sollicitudine acq̄sitū ē eccie. et iō n̄ p̄t
dari i recōp̄elationē. s. d. De. intelligit de acq̄
sito p̄ exercitiū corpale vel alio mō in q̄ acq̄rit
sibi. de q̄ habes. s. clericus. xij. de q̄ b̄n p̄t re
cōpensare. et sic intellige. l. p̄ iij. in alk.

Prius platus eccie possit de reb⁹ eccie dare
remunerādi cā. R. gl. i. d. c. p̄sensus. q̄ sic. Fa
cit. c. si q̄s. et c. cū redēptor. xij. q. ij. Et dicit gl.
in. d. c. si p̄t. §. j. et i. l. filius. in p̄nc. ff. de dona.
et tex. i. l. ec̄. q̄ p̄terito. ff. de ma. vir di. facit. l.
cū plures. ff. de admi. tu. et qd̄ no. bal. in. l. j. A.
man. Vbi dicit idē bal. i. l. iubem⁹. A. de sacr.
san. ec. q̄ p̄textu b̄nficij colorati nō p̄t platus
remunerare amicu suū. et iō vera merita debēt
ec̄. Facit glo. in. d. c. si quos. ex q̄ aduerte q̄ re
muneratio nō ē restricta ad regulas iuris. gl.
ē singularis in. l. acq̄lūs regulus. ff. de dona.
et facit. d. §. j. Ideo q̄ q̄libet admistratoz dor
nare p̄t remunerādi cā. l. tutor. fm dignitatez
§. fi. ff. de admi. tu. et ex glo. c. ep̄s q̄ mancipiū.
xij. q. ij. filius. et c. Addit etiā. d. Anto. et Pa. i.
c. ceter. de dona. q̄ ec̄ p̄t dare ex cā alia. puta
vt eccia b̄eat amicos p̄ sua defensione et h̄mōi
Limitat t̄n i isto casu et cā remunerādi venz.
d̄mō res q̄ donat sit mobil̄ et minima. vel de
fructibus q̄ imobilia et ec̄ mobilia magna nō
p̄t nisi cū debita solēnitare et causis de q̄bus
s. alienatio. §. ij. et iij. et iij.

Decimo septimo se extendit imunitas eccie
ita q̄ eccia si caret p̄prio plato nō currit sibi p̄
scriptioz platus supior possit p̄ea agere. fm
Inno. in. c. olim. cl. j. de re. spo. tex ē in. c. j. de
re. ec. nō ali. li. vj. l. j. bar. in. l. j. ff. de aqua plu.
ar. dubitanerit.

Decimo octavo q̄ res ecclesie non p̄nt alie
nari sine certa solēnitare. vide. s. alienatio.

Decimonono q̄ v̄nā ecciam nemo p̄t leder
re q̄n videat̄ om̄es ledere. q̄ p̄ticularēs eccie
sunt membra v̄niuersalis eccie. Facit. c. loqui
tur. xij. q. j. si ē in simili dē q̄ agat autē totū
hoiēm tetigisse dicat. c. vulgari. de pe. di. j.

Digesimo q^o de psonis ecclesiasticis nemo potest iudicare nisi iudex ecclesiasticus. de fo. cope. p. totum. Et q^o sunt iste psones habes exco-
municatio. vij. casu. v. §. vij.

Digesimoprimo q^o de rebus ecclesiasticis et etia p^omonialib⁹ clericor⁹ aut de causis sp^oia-
libus index secularis iudicare non p^ot. Et de
istis vide. s. excoicatio. vij. casu. v.

Digesimosecundo q^o loca pia sunt sub iuris-
dictoe eccie. c. ad hec. de reli. do. et in cle. q^o con-
tingit. de reli. do. fm. Pa. in. c. cu sit generale.
de fo. compe. et ideo ledentes ea sunt sacrilegi
censendi. d. c. cu sit generale. sed ledes i bonis
clericor⁹ sine violentia psona non comittit sa-
crilegiu. l. sup. ipa sit iurisdicito iudicis ecclesi-
astici. vt in. c. si clericus. de fo. cope.

Digesimotercio q^o relicta in testameto mi-
nus solenni facta ecclesijs et p^ois locis valent.
c. cum esset. c. relatu. c. iudicante. de testa. de
quo. j. legatum. j. et ij.

Digesimoquarto q^o eccia vel eius possessi-
ones no p^ot p alienis debitis obligari et obli-
gas e suspensus ab admistratoe t^opaliu et sp^oia.
lun. de solu. c. ij. q^o t^on suspensio p^ot p ep^om relaxa-
ri. c. dulto iudemnitati eccie pmo. c. ex pre. el.
j. de ver. si. no p^oprehedit t^on hec suspensio ep^os
c. q^o p^oculosum. de sen. ex. li. vj.

Digesimoquinto q^o excoimunicat^o vsurpan-
tes regalia. custodias et hmoi. de quibus. s. ex-
coimunicatio. vij. casu. xv.

Digesimosexto q^o clericus q^o ecciam ex col-
latoe laici tenet. si no resignauerit susp^ondend⁹
e ab officio i bnficio laicus excoicatus. de iu-
re pa. c. p^oterea. et c. relatum. iuncto. c. si aut vo-
bis. xj. q. ij. et c. cu no ab hoie. de iudi.

Digesimoseptio q^o in choro no debent lai-
ci cum clericis stare. de vi. et ho. cle. c. j. de p^ose.
di. ij. sacerdotum.

Digesimo octavo q^o eccia et ecciastica orna-
menta no debet i vsum seculariu p^oueri. de p^ose.
di. j. ligna. et q^o n^o p. c. se. de re. do. c. ad hec.

Digesimonono q^o ludi teatrales cu larvis
et similibus inhonestis no p^ot fieri in ecclesia.
c. cum decorum. de vi. et ho. cle. secus de hone-
stis qui ducit ad deuotione. ar. de p^ose. di. ij. se-
mel. et di. iij. queris. quasi in fi.

Qua pena puniuntur violantes ecciasticam
immunitate. Rn. q^o diuersa fm q^o diuersimo
de viola^oe. Pa si q^o viola^ot quo ad primu puni-
tur nullitate sententie. vt dixi. s. Si p^o scdm
erit solu mortale p^octm. Si p^o tercium. nec morta-
le p^octm e ppter tria cosuetudinē. Si p^o quartu
vltra mortale no adiungatur ab ecclesia. Si co-

tra quintu videtur mortale. Si p^o sextu peccat
mortaliter et alia pena de qua dixi. Si p^o septi-
mu p^opellitur. Si p^o octanu credo teneatur ad
restitutione de damno dato vltra mortale qd
p^omittit. Idem dic si contra. ix. x. xj. xij. et xij.
et puniuntur pena. vt ibi dixi. Si contra decimu
q^ortu idem dic. Similit^o si p^o. xv. dicit Albi. in
auten. casta. l. de sa. san. ec. q^o facientes statu-
ta contra libertate ecclesiastica puniuntur pena
p^ouacionis iurisdictionis et mille marcarum.
Rector⁹. statuarij. scriptores. iudicantes fm
talia statuta sunt ipo iure infames et coru sen-
tentie nulle et alij actus legitimi nihil valent.
vt patz in corpore. vnde hec auten. sumitur in
originali qd multi habent. post libru feudozuz
et est constitutio Fede. iunioris. et etiaz sunt ex-
coimunicati. vt. s. excoimunicatio. vij. casu. xij.
Si contra. xvj. ibi dixi. Si contra. xvij. xvij. et
xix. peccant mortaliter. Similiter si contra. xx.
xxj. et xxij. Si contra. xxij. vltra mortale tene-
tur ad restitutione. Si p^otra. xxij. xxv. et xxvj.
pater. ibi. Si contra. xxvj. male faciunt. Si co-
mittunt contra. xxvij. est nullitas alienationis
et peccant mortaliter. Similiter si contra. xxix.
mortale peccatum est.

Impedimentum vide. j. matrimo-
nium. ij.

Imp^orium meruz est habere gladij
potestatem ad animaduertenduz in facinoro-
sos homies quod et potestas appellat^o. Dixi
vero imp^orium in banda possessione consistit
vt in. l. imp^oriuz. ff. de iuridi. om. iudi. et vide
ibi glo.

Impossibile dicitur aliquado illud
qd non comode possumus facere et sic
sumitur in. c. cathenensis ecclesie. l. xj.
di. ff. de verbo. sig. l. nepos pculo. Impossibi-
le d^o q^o non est honestu vt de codi. insti. l. fili.
Impossibile dicitur q^o non iuste potest fieri.
xxij. q. ij. sane. el. j. et i ar. q^o illud possum⁹
quod de iure possumus.

Impubes dicitur masculus p^oonec
compleuerit. xij. annu. Femina autez
xij. quia i ista etate homines incipiunt
pubescere. l. fi. l. quando tutor vel cura. et in
sti. qui. mo. fi. tu. in prin. Et hoc verum quo ad
tutelam. sed quo ad matrimoniu cotrahendu
tamdiu e impubes masculus vel femina q^odiu
no est potens ad generandu. vt in. c. impubes
res. de desp^o. impu. in tex. et in glo.

Impubes vel furiosus capitalē fraudem.
id e pena ppter qua capite puniedus e pmitte-
re non p^ot. ff. de edi edic. l. cum autem. §. j. fo

cic. *l. de fal. mo. l. j. in fi.*

Impuberes torqueri n̄ debēt terreri tñ so-
lent ⁊ habetia vel ferula cedi. ff. ad senatus cō-
sul. silenianū. l. j. §. impubere autem.

Incantatio vide sortilegium. *Sup-*
stitio. ⁊. s. diuinatio.

Incarceratio vide. *s. Carcer.*

Incendiarius quis dicatur pprie.
R. n. Ro. ⁊. Bos. q. ille qui civitatem
castrum. domū segetem ⁊ similia alie-
na incendit malo studio vt odio vel vindicta
vel animo iniuriandi. vt in. c. pessimā. xxiij. q.
viij. xij. q. j. c. cuz deuotissimā. de iniur. si quis
domū. Secus si incenderet ex negligentia vel
casu vel iusto bello. qz talis nō pprie dē incen-
diarius. Item incendiarius pprie dē q malo
studio g̃ se fecit apponi. aut p̃siliū dederit aut
auxiliū scienter. vt in. d. c. pessimā.

Item tales incendiarij pprie sunt excoicati
ipo iure. *R. n. vt. s. excoicatio. v. casu. v.*

Qua pena puniuntur incendiarij. *R. n. q. de*
iure ciuili. dicit tex. in. l. qui edes. ff. de incen.
Qui edes aceruū ne frumenti iuxta domū po-
situ cōbuserit. quictus ⁊ beratus igni necari
iubetur. si mō sciens prudēs qz id p̃miserit. Si
ho casu. i. negligentia aut noxā facere iubet.
aut si minus idoneus sit leui⁹ castigat. hec ibi
Ex q̃ patz illud. Qui nō p̃t solvere in ere luat
in corpe. ff. de iuris. om. in. l. si quid id. §. in ser-
uos. ⁊. ff. de in ius vo. l. si. ⁊. ff. de penis. l. j. i. si.
Quo ho ad ius canonicū vltra mortale si sci-
ent ⁊ volūtarie fecit vel ex lata culpa. tenetur
ad restōem totū dāni dati. c. si egressus. cū. c.
se. de iniur. ⁊ ibi cōiter doc. facit. l. si fortuitu.
ff. de incē. Si ho fuit in leui vel leuissima cul-
pa sic similiter tenet ad restōem. si mō tenebat
de leui vel leuissima culpa. non credo tñ pecca-
uerit mortalit̃. Si aut̃ nihil omisit de cōtingē-
tibus nō tenet. An autē qz teneat de leui vel
leuissima culpa babes. s. culpa. §. iij. ⁊. v. Et
aduerte qz tales incendiarij culpabiles nō so-
lū tenentur de damno incendij. sed etiā debz re-
bz p̃ditis p̃ incendio. ar. c. si. de iniur.

Quā rapies res illoz q̃ patiuntur incendij
teneat ad restōem. *R. q. sic. c. si qz domū. de*
iniur. nisi b̃ent p̃ derelictis. puta qz ignis eff-
inualuit qz nullus sine p̃culo vite p̃t eis suc-
cedere ⁊ dñs dimittebat eas p̃ derelictis. tñc
si quis eas caperet nō teneret restituere de ne-
cessitate. ar. l. si quis merce. ff. pro derelicto

Quā destruens domum vicini timore in-
cendij ne sua comburatur teneat ad restitutio-
nem. *R. n. Dir. ti. de incendiarijs qz nō. si erat*

iustus metus. puta quia iā ignis p̃uenerat ad
domū vicini. vel probabiliter dubitā. qz ips
erat ventosum ⁊ h̃mōi. l. iij. §. qd̃ ait p̃roz. ff. de
incen. rui. ⁊. nau. *Qñ dicit tex. in. l. si alius fe-*
cerit. §. ē ⁊ alia exceptio. ff. qd̃ vi aut clā. Qul-
lam iuriā aut dānū dare vt eq̃ pituris edib⁹
fac. l. si qz fumo. §. qd̃ dē. ff. ad. l. aq̃l. Si aut̃ nō
fuit iustus metus. tuc tenet ad simplū damnu
fm Ro. Addit tñ Ro. qz si a vicinitate dom⁹
alicui⁹ ē dirupta iusto metu incendij. qz iudex
ex officio ⁊ summa eq̃tate d̃z facere qz vicini ei
satisfaciant q̃libet. p̃ p̃te sua. ar. l. j. §. eq̃ssimū.
ff. ad. l. ro. de iactu. ⁊. l. interdum. ff. qui po. in
pigno. ha.

Incertorum restitutio. vide. *j. Re-*
stitutio. ij. §. xj. ⁊. se.

Incestus est consanguineoz vel affi-
nium abusus. *Unde incestuosi dicuntur qui cō-*
sanguineis vel affinibus abutuntur. xxxvj. q. j.
§. cum ergo.

Incestus sit graui⁹ adulterio. *R. q. sic.*
xxxij. q. vij. §. sunt. n. ⁊. c. se. vii. cū tñ a p̃cō p̃-
naturā. vt i. d. c. qd̃ incipit. Adulterij malum.

Item accedēs ad mortale p̃mittat incestū
R. q. sic. xxxvj. q. j. ⁊. gimbz. qz spōsa dei ē q̃
est pater n̄. xij. q. ij. q̃ abstulerit. nec soluz ince-
stum. sed ⁊ adulterij. qz spōsam alterius cor-
rumpit ⁊ etiā sacrilegiū. vt in. d. c. virginib⁹.
sed tñ non sunt tria peccata sed vnū solum fm
Hugo. l. sortitaur diuersa nomina.

Item incestuosus possit contrahere ma-
trimoniū. *R. n. Pa. in. c. j. de eo q̃ cognō. plan.*
vxoris sue. qz nō. sed nec etiā erigere potest de
bisū a propria vxore quaz p̃us habuit ante q̃
incestū cōmisit. xxxij. q. ij. q̃ dormierit. nisi di-
spensetur cū eo. ⁊ si exigit peccat mortali⁹ fm
Vincē. quia facit contra p̃ceptū canonis. ar.
c. ij. de ma. ⁊ obe. sed tu tene. vt. j. m̃mōmū
ij. impedimento. xi. in p̃n.

Sed quid si contrahit de facto. *R. Pa. in*
c. transmissē. de eo qui cognō. consangu. vxor-
is sue. qz tenet matrimoniū ⁊ reddere tenet
debitum. erigere autem nō potest sine pecca-
to mortali nisi dispensetur cum eo. Panoz. ta-
men in. c. litteris. de p̃sumptionibus. videtur
velle qz ista pena. s. qz non possit cōtrahere vel
erigere incestuosus solum locum habeat quā-
do constat de incestu qualitercūqz. ar. d. c. litte-
ris. ⁊ placet mihi.

Quis poterit dispēsare vt talis p̃trahat vt
post contractū erigat. *R. Pa. in. d. c. j. qz si in-*
cestus est vere p̃missus. vt puta quia cognouit
consanguineam vxoris sue. cum qua iā cōsum-

mauit matrimonium vel cum sanguineis prius
quod est vere incestus. ut in. d. s. cum ergo. tunc epus
non poterit dispensare nisi ex causa. puta rōe
iuuentutis et huiusmodi. quo casu bene poter
rit. c. si duo. xxxv. q. vi. Idem tenet et dicit cō
muniter tenere doct. in. c. transmissis. de eo qui
cogno. consang. ut etiam erigere possit. Si vero
incestus non est vere commissus. ut puta quia co
gnouit consanguineam sponte nōdum cogni
te. sic episcopus poterit dispensare etiam iine
causa ut contrahat. nō tamē cum spōsa illa de fu
turo. si cōmixtus ē in vase et ibi psummauit cū
eius cōsanguinea. sed cū alia q̄ tibi nō sit afli
nis poterit etiā sine dispensatione ut ē glo. in
c. quidam. xxxv. q. ii. cū tex. Quidam p̄dicta in
relligū de eo solum qui cōmisit incestum cum
cōsanguinea vxoris sue. sed de alio incestuoso
nō habet locū. ita q̄ potest et p̄trahere sine di
spensatione et erigere debiti post p̄ctū. Sed p̄
videtur text. c. si duo viri. xxxv. q. vi. et q. iij. c.
de incestuosis. vbi tex. clarus. et. c. nec cam. et
xxxij. q. vii. si quis viduā. Et ideo dic q̄ gene
raliter omnis incestuosus phibetur contrabe
re. Nec obstat q̄ titulus de eo qui cogno. con
san. vxoris sue. solum loquitur de incestu cum
consanguinea vxoris. quia vnum ius supplet
per reliquum. et de hac materia vide matrimo
nium. iij. impedimento. ix. in p̄n.

Incōsideratio est quādo inter di
uerla que occurrūt nō bene indicatur
et determinatur quid est faciendum. et
ideo incōsideratio ē ex defectu circa actum iu
dicij. sicut cōsideratio p̄tinet ad iudicium
rectum. Quod quidem rectum iudicij in hoc
consistit quādo vis cognoscitiua apprehēdit
rem aliquā finem q̄ in se est. quod prouenit ex
recta dispositiōe virtutis apprehēsiue. sicut
patet in speculo quod si sit bene dispositus ap
parent imagines recte. Si vero sit male dispo
situm apparent torte vel obscure. Quod autē
virtus cognoscitiua sit bene disposita ad reci
piendū res prout sunt contingit radicaliter ex
natura psummativē ex exercitiō et munere gra
tie et directe quidez ex virtute cognoscitiua ex
eo q̄ nō est imbuta prauis opinionibus s̄ ve
ris et rectis. Indirecte vero ex bona dispositio
ne p̄ntis appetitiue ex q̄ sequitur q̄ bñ indicat
de appetibilibus. Defectus autē recti iudicij
ad vicium incōsiderationis p̄tinet ex eo q̄
cōtēnit vel negligit attēdere ea ex q̄bus rectū
iudicij procedit. et sic incircūspectus ē ad nō
intuendū circūstantias negocij loci temporis
persone et h̄mōi et pericula que possunt cōtin

gere. Et q̄ hoc maxime s̄ luxuria p̄pterera
ponitur filia eius.

Incōstantia similiter est filia lu
xurie. que est quādo quis non stat cō
stans in bono proposito sed sine cau
sa rationabili ex aliqua passione. p̄cipue ex
amore concupiscentie facit contrarium illius
quod deliberauerat. Ideo sicut p̄cipitatio
est ex defectu circa actum consilij. et incōside
ratio circa actus iudicij. ita incōstantia circa
actum p̄cepti deficit. quia deficit in p̄cipi
endo que sunt cōsiliata et iudicata. et licet ira
et inuidia que impediūt rationē ad aliud. cau
sent incōstantiam. tamē luxuria eā extinguit
hec ex sancto l. bo. xxij. q. liij.

Iudicium quid est Rñ. bal. in. l. ea.
quidem. l. de accusa. Iudicium ple
num. est diuinatio rei per signa lūici
entia per que animus in aliquo tanq̄ vero q̄
scit et plus inuestigare non curat. ut. l. de rei
vendi. l. iudicia. Semiplenum vero iudicium
est p̄sumptio fortiter mouens animū ad ali
quod credendum et dicendum. de quo in. l. cū
probatio. ff. de proba.

Qualiter probatur iudicij. Respon. q̄ ad
minus p̄ duos testes. ut est glo. singularis. l. et
ibi docto. in. l. fina. l. fami. ber. et barto. in. l.
si. ff. de questio. et ut p̄iudicent reo oportet ci
tetur et iurent testes. alis nō p̄iudicat. ut no.
in. l. si quis. ff. de adul.

Utrum vñ iudicij sufficiat. Rñ. q̄ regu
lariter non. sed oportet sint plura. ut nota. gl.
et bar. in. l. prima. §. occisorum. ff. ad syleya. et
bal. in. l. congruit. ff. de off. p̄esi. teneret tamē
protestus si nō opponeretur q̄uis plura nō p̄
cessissent iudicia. sed tamē damnari nō posset
etiam si in tormentis est confessus et post rati
ficauit. ut ē tex. cum glo. et ibi bar. in. l. penult.
de questio. secus si sponte et sine tortura ē con
fessus finem. De. de aneb. in. cle. j. de homi. Suffi
ceret tamen aliquādo vñ iudicij. puta vnus
testis integer et bone fame qui testificat q̄ vi
dit cōmittere tale maleficium. tūc potest poni
ad torturā ad inquirendū. no. glo. et doc. i. l. si
quis. l. ad. l. iul. maie. et barto. in. l. j. §. ij. et l.
maritus. et l. pe. ff. de questio. Item confessio
extra iudicialis rei si est homo male vite et con
ditionis sufficit. ut dicit bar. in. l. si. ff. de q̄sti.
Item iuuenis inuenitur exire de domo pulcre
mulieris vel inuentus est cum ea in locis secre
tis et aptis ad fornicandū. ut no. in. c. lris. de
p̄sump. et h̄mōi. et ita videtur relinquendū ar
bitrio iudicis quādo vñ sufficit.

3 **U**trum sufficit indicia si reo non des copia et
advocato suo. **R.** n. q. nō. vt. l. custodias. et ibi
gl. bar. Ang. et Juno. ff. de pub. iudi. Limitat
Inge. i. l. si vacatia. A. de bonis vac. nisi qn
iudex pcedit ex mero officio et nō ad qrel. vt
nō. d. Anto. in. c. qlic et qn. el. ij. de accu.

4 **U**trum fama sit sufficiens indicium. **R.** n. q. nō.
vt tenet bar. in. l. j. s. idēz cornelio. ff. de qstio.
nisi iugat cū alijs inditjs. Fama tū cū vno te
ste in civilibus facit plenaz pbatonē. vt in. c.
venies. el. j. de testi. secus in criminalibus.

5 **U**trum princeps criminis interrogatus vsq
te dicendo facit indicium socii. **R.** n. q. non. vt
nō. bar. in. l. j. s. si seruus. ff. de questio. fac qd
notā. glo. in. l. si filium. C. de li. cā. Similiter
nec pater vel filius aut aliq cōmēsales de qb
in. l. parēs et liberi. C. de testi. faciūt indicium
vt nō. bar. in. d. s. idē cornelio. At hec pcedūt
qn nulla alia indicia virgētia pcedūt et ideo so
cius de socio nō ē interrogād. l. si. C. de accu.
Fallit. in. ascensu. vt nō. glo. in. l. nō ideo mi
nus. C. de accu. et in delictis in offensam gene
ralitatis. vt nō. bar. in. l. repperi. ff. de questio.
sicut sunt latrones et hmoi.

Indignatio est filia ire qua non va
let videre vel audire cum cui irascit et
cōmuniter est veniale peccatum nisi p
accidens. s. rōne scandalivēl qz denegat loqui
vel rñdere in casu quo tenet de pcepto. de quo
vide. s. Diligere. s. iij.

Indulgentia fm Archidi. et seqtur
Bemi. in. c. indulgentie. de pe. et re. li.
vj. quandoqz dicit remissionem pene.
q. q. iij. in fi. Quandoqz concessionem gratie.
vt lite pen. c. fi. de priu. dudum. Quandoqz di
spensationem. lxxvj. d. c. fi. in fi. de elec. dudū.
el. ij. Quandoqz ius cōmune. xxxij. q. ij. inter
fectores. et xxxv. q. vj. de incestuosis. Quando
qz accipit p vacare seu operā dare. unde dicit
rur indulgere gule noli que ventris amica est.
Sed hic accipio indulgentiam p indulgētjs
q dantur in ecclesijs et hmoi q sic diffiniūt. In
dulgentia est quedam remissio pene debite p
peccato post cōtritionē habitā de eo. hoc colli
gitur ex no. in. c. qd aut. de pe. et re.

Qualis est ista pena q p indulgētias remit
titur. **R.** gl. in. d. c. qd aut. precitat qnq. et ego
addā duas. et sic fuerūt septē opiniones. Pri
ma tenet q solūmō remittit illa pena quā de
p supplemento statuit imponendam in alia vi
ta illis q solūmō fecerūt penitētias fm q ca
nonēs imponit sed illā quā canonēs imponit
faciēdā nullo mō remittit. sed bec opi. ē falsa.

tum qz cōtra tex. aptum in. c. cum ex eo. de pe.
et re. vbi dicit q p indulgētias penitētialis
satisfactio enervatur. tū etiā qz p supponit q
canonēs penitētales necessario sunt exequēdi
cōtra tex. in. c. deus q. eo. ti. qui vult q penitē
tia bodie p arbitriū discreti sacerdotis sit no
derāda. et sic ē arbitraria. Facit ad hoc. c. mē
surā. de pe. di. j. Secūda tenet q solū remittit
penā taxatā a iure seu canone penitētales. s.
nō eā quā diuina iusticia statuit imponēdā. et
bec est falsa. tum quia p supponit vñ fallum
ptra euāgeliū q eccia nō possit absoluerē quo
ad penā cū etiā absoluat quo ad culpā p vir
tutē sacri fm Sco. in. iij. di. xij. etiā quo ad
deū. q dicit **Mat. xv. xxiij. q. j.** Quodcuqz
ligaueris super terram et c. tum etiā quia sic
indulgentie essent nociue. qz absolūdo eos a
pena huius mūdi transmitteret tales ad gra
uioza tormenta in purgatorio. Tercia opinio
tenet q remittit penā debitā peccato. et quo
ad deū et q ad ecciam. s. cōcedēs onerat se ad
satisfaciēdū p illo cui dedit. et bec similis fal
sa. tum qz aliq sunt tam modica merita cōce
dētis q nō sufficiūt sibi. tum etiā qz nullus
cōcedēs ad hoc se obligare intēdit et nemo ob
ligat nisi q aīum obligādū habuit. l. obligatio
nū. ff. de ac. et obli. Quarta opinio tenet q re
mittit solū illa pena debita peccato. p q nō sa
tisfecit ex negligētia siue q ad ecclesiā siue q
ad deū. nō aut illa quā ptempnit facere seu no
luit. et bec ē falsa. tū qz remunerare vult negli
gentiam ptra. l. nō. ff. ex qui. cau. ma. nō em nei
gligentibus subuenitur sed necessitate rerum
impeditis. bec ibi. tum etiā quia p supponit q
quis possit cōtempnere pñiam et eē capax in
dulgentie. cuz talis in peccato mortali sit. qd
falsum ē. Quinta opinio tenet q remittuntur
etiā pene inferni. allegat tex. de pe. di. iij. c. vl.
vbi patz q bona facta in peccato mortali valēt
ad tolerabilius iudiciū subēdum. sed bec si
militer ē falsa. tum qz illud. c. non intelligit q
talīa bona minuat penā inferni debitā pñis.
sed qz malum nō cōmittendo et faciēdo bonū
nō augetur. tum etiā quia expse tenet ptra. c.
tres sunt. de pe. di. j. et de conse. di. iij. omnis.
vbi patz q pena eterna nullo mō potest remit
ti nisi p cōtritionē pñiā loquēdo de eo q pec
cauit actualiter. s. de adultero. Facit. c. maiores
de baptismo. in. s. hic vero dicimus. Sexta o
pinio tenet q p indulgentias remittitur pena
taxata a deo et etiā a sacerdote imposta si mō
ipse sacerdos qui eam imposuit hoc sibi pcesse
rit vt eam p tales remissiones vel in partē vel

in totū possit redimere. et hec similiter nō videtur. **h**a. l. 3. glo. i. d. c. qd aut. et multi canonice eas tenuerint. tū qz videt artare p̄tatem superioris q̄si non possit remittere penā ip̄o sitā ab inferiori suo. q̄ id qd legif. et nō. i. c. qd sup. his. s. rursus de voto. tūz etiā qz videt p̄ter. p̄fari. c. cū ex eo. in xbo enervat. **S**eptia opinio t̄z qz p̄fate indulgētie valēt fm frā. de may. in tractatu de p̄tate clauitū p̄io quo ad augmentū gratie. **N**ā fm **A**ug. Caritas meret augeri s̄z p̄ opa meritoria facta ab exīte ī grā meret augmentū gratie q̄ r̄c. qz nō dat nī si facientib⁹ opa de sui natura meritoria. **S**eundo quo ad augmentū glorie. qz cū nullus possit lucrari indulgētiā nisi p̄ fidem. et fides sit p̄tus cui p̄mittit visio dei. ergo r̄c. **T**ertio valent quo ad penā debitam in purgatorio. qz qn̄ alicui aliquod debitum ē remissum ab eo qui habet p̄tatem perinde est ac si solutū eēt. s̄z sicut ecclesia imponēdo penitentia remittit penā purgatoria. q̄ remittendo p̄ indulgentiam absoluit ab ea. **Q**uarto valent q̄ ad penam impositā a sacerdote fm p̄tem vel totum put sonant. et hec est **h**a opinio quam sequunt **S**offre. **J**o. an. **P**a. in. d. c. qd aut. cōiter alij canonice. et **A**beo. in. iij. sen. di. xx. **E**x quo p̄z qz ille cui ip̄osuit sacerdos p̄niam vij. annoz ieiunādoz accipiēdo indulgentiā vij. annoz absolutus ē. l. 3. meli⁹ sit eā facere. et hanc p̄ purgatorio reservare pro residuo. si imposita non fuisset condigna.

Querit quantū remittit p̄ indulgentiā de p̄fata pena vel debita pena in purgatorio. v̄l in hac vita p̄ p̄ctis p̄missis. **R**. qz diversa fuit op̄io inter doc. canonistas et theo. **N**ā qui dā dicūt qz valent fm internā suscipiētis de notione et nō plus. et hui⁹ opinionis videt fuisse **R**ay. **S**ed hec ē falsa. qz sequerēt qz sine exteriori op̄atōe valerēt qd ē p̄ cōiter **A**beo. in. iij. di. xx. vbi volūt qz nisi quis faciat illud pro quo dat indulgentia nullo mō ipsam p̄se quāt quantūcūqz habeat bonā voluntatē. l. 3. p̄sequatur meritū bone volūtatē. **S**ecunda opinio tenet qz valent secundū deuotiōis quātitatē et dati seu laboris magnitudinem. v̄l licet dicatur qui porrexerit man⁹ adiutrices tali eccie habeat de indulgētiā quadraginta dies. tū si vnus dat plus altero vel de magis longinquo venit ad visitandum ecclesiam in qua est indulgentia. vij. annoz p̄cipabit magis q̄ ille qui dat minus vel venit de p̄pe. **S**z hec opinio ip̄licat p̄ditionē eo qz non esset indulgentia s̄z p̄mutatio. aut ōz dicere qz eccia

predicaret falsum si non ambo haberent quadraginta dies. vel septem annos. **E**t ideo est tertia op̄io que tenet qz t̄m valet quantūz valeret ei p̄nā tot diez vel tot annoz ab eo facta in hac vita. pro quo dat intelligentia. hoc est qz t̄m minus puniet in purgatorio quātūz si fecisset p̄niam p̄ tot dies vel annos quot sonat indulgentia. ex quo p̄cludit qz sicut p̄nā facta cū maiori seruoze et austeritate p̄ annū plus valet ceteris parib⁹ q̄ facta cū minori. sic illi qui plus dat et plus laborat corrunder annus efficacioris p̄nie q̄ alij. et ideo plus habebit de remissione q̄uis ambo remissionē tot annoz habeat. **E**t hec op̄io nō plz mihi. qz videt derogare verbis indulgentie. cū dicat qz dat indulgentia tot annoz et debeat intelligi de annis vere et optime p̄nie fiende. qz vera in potiori significato sunt intelligenda et latissimi in beneficio p̄ncipis de x. sig. c. olim tibi. **Q**uarta opinio t̄z qz quo ad remissionē extēsiōis pene t̄m valent his qui de p̄pe cū modica elemosina sicut his qui de longe et cum multa elemosina fm qd p̄tineēt forma. s̄z quo ad remissionē pene intensiue. et quo ad dispositionē sui ad recipiendū augmentum gratie sunt impares. qz qui plus dat et magis laborat ceteris parib⁹ plus habebit. hec aut op̄io nisi velit dicere qd dicit tertia opinio ip̄licat contractionem. nisi quo ad illam dispositōez augmentū gratie. qz illud est verissimū. **R**atio qz si nō debeo ferre nisi p̄niam septē annoz. si dimittat mihi extensiue similiter et intensiue remittet. **Q**uinta opinio est qz t̄m valent quātum sonant. et t̄m multum danti quantū p̄az. vel modicū laboranti quantū multum. qz indulgentia est quedā liberalitas que nō respicit merita sed largitatem concedētis. **E**t hec q̄uis sit magis cōius opinio nō mihi placet. cū videatur irrationabilis. **N**ec illud **J**ar. xx. quo dicit. **N**on licet mihi facere qd volo an oculus tuus nequā est contra me. qz loquitur ille tex. de dato ex suo p̄prio. non ex alio nō. **S**exta opinio est qz non plus remittit de pena. nisi quantū meret ille labor vel illa op̄eratio. etiā si talis indulgentia non eēt. aliter videret eccia inducere christianos ad dimittendum opa alia satisfactoria et solū intendere h̄mōi indulgentijs. quod esset absurdūz dicere. et ideo dicunt qz solum quo ad nomē dat indulgentiam vt christianos potius inducat ad talia faciēda. et adducit dictum **I**mo. qui dicit qz p̄pter indulgentias generales nō minus tenet penitentiam agere homo in hac

vita. Sed hec opinio est falsissima. cum quod pre
supponit ecclesiam predicare falsum. et facere ma
lum sub specie boni. quod nullo modo est etiam per vi
ta alterius saluanda. c. super eo. de usu. tunc etiam
quod fundat se super falso intellectu ad Innocentium. quod
est intelligendum. Innocentius. de penitentia. putat esse extirpa
ua inclinatio ad malum et preseruatua. non putat
delet penam pro peccato preterito. Et ideo est septi
ma opinio quam puto verissimam. videlicet quod indulgentia
quantum ad augmentum gratie et glorie tamen
valet quantum est interna deuotio suscipien
tis et non plus. quantum homo ad remissionem pene
debitae in purgatorio. vel impositae a sacerdote
penitentia. Dico quod indulgentia tamen dimittit quam
tamen sonat. dummodo finis. **S. Bo. et sanctus Lbo.**
in. li. ii. di. xx. homo faciat quod sibi imponit
finem quod eum decet facere. vnde si pauper dat vnum
denarium finem quod ei puenit dare. sic habebit in
dulgencia que dat porrigentibus manus adiutrices.
sicut diues qui dat vnum ducatum. Sed non
econtrario. quod si diues vellent dare vnum dena
rium. non censetur porrexisset manus adiutrices
et sic non habebit tamen de indulgentia sicut nec
dicere auxilium dedisse alicui dando obolum. sed
finem quod puenit regi dandum. Similiter si propter
bonoranda ecclesiam dat indulgentia visitan
tibus eque habebit eam qui de prope sicut a
de longe venit. dummodo visitet sicut ei puenit
scilicet non furtim. non sine societate magna. si est do
minus et homini. aliter non tamen habebit. et hec opi
nio saluat ecclesiam ut non predicet falsa. quod veraz
dat indulgentias ut sonat. Concludit rationabi
liter ut intelligat quod id quod imponit debet fieri finem
quod puenit facienti. et excludit dissipationem the
sauri dum presupponit rationabilem largitatem in dis
pensatore. Addit tamen sanctus Bo. vbi. s. quod
homo non faciat quod coniungit in indulgentia finem
quod est decet quod propterea non debet dimittere quin fa
ciat illud finem quod sibi placet. quod si non habeat tamen de
illa indulgentia. tamen plus habet de remissione
pene pro tali facto quam non haberet pro alio simili cete
ris paribus facto. vbi non dat talis indulgentia.
Ann. et Bo. tamen tenet quod dummodo quis faciat quod im
ponit eam habet. Sed magis plus opus sancti Bo. nec
pro hoc sequitur quod homo debeat dimittere alia opus
meliora vel satisfactoria. et homini solum intrudere
re. quod si iste plus dimittat de pena. alie tamen sunt
magis meritorie primis essentialis quod est melius
et preseruatue a reciduo et subiugatiue carnis
dummodo rationis. Aduerte hic quod aliqui dicunt. Damus
indulgencia omnem peccatorum. vel centum annorum de
puta sibi iniuncta. quod tunc solum remittitur pe
nitentia imposita a prelatore. et ideo si moreretur

non statim euolaret. quod non imponitur eque com
muniter. Aliqui dicunt. Damus indulgentias om
nium peccatorum de quibus periti et ore confes
si sunt. et sic oblata non remittuntur vel ignora
ta. Aliquando simpliciter dat remissio omnium
peccatorum. et tunc si nullum peccatum post remisse
rit statim euolaret ad gloriam si moreretur. In
tellige etiam quod opinio sancti Bo. predicta non in
telligitur quando indulgentia datur sic. Damus
indulgenciam cuiuslibet dicenti decem pater no
ster. vel danti vnum ducatum tali loco et homini
quod in talibus non requiritur condecencia perso
ne vel status. sed effectus impositi operis. Sed
intelligitur sanctus Bo. quando imponitur
aliquid generaliter quod tunc intelligitur quod illud
debet implere secundum quod facienti conuenit
Nora etiam quod isti anni vel dies indulgentie
non sunt anni celi vel purgatorii. sed anni hu
ius vite quod est dicere. quod tantum diminunt
de pena. quantum si per annum vel per tot dies
fecisset penitentiam.

Sed quero utrum dies isti vel anni indulgentie
sint utiles vel primum. **R. Hostiensis. in. c.**
cum ex eo. de pe. et re. et sequitur. **Pa. ibidem** quod
dies erunt utiles. annus homo primum. Vult di
cere quod si sacerdos imposuit alicui ut ieiunet
quadraginta dies. siue primum. siue interpola
te accipiendo indulgentiam quadraginta diebus
erit absolutus. Si homo debet agere penitentiam
per annum qualiscumque sit illa penitentia. puta iei
unandi per annum qualibet septimana bis vel
ter quod ista solummodo tollitur per indulgentiam
anni. ita quod indulgentia non diuiditur per dies. sed
valet respectu anni integri. puta penitentia est
annualis. Sed ego hoc vltimum credo verum quod
do indulget annus de iniunctis penitentibus.
puta aliquando dicitur. ut in. d. c. cum ex eo. **Se
cus** aliter credo quando simpliciter datur an
nus indulgentie. quia credo sit utilis. et sic di
mittit de pena debita peccato in foro anime.
siue sit imposita a sacerdote. siue a iure. siue
a diuina iusticia. ecclesiarum. si est plenaria
statim euolat si in tali statu moritur. nec purga
torium sentiet secundum Hosti.

Quomodo intelligitur indulgentia. **R. q**
certa doctrina non potest dari. sed inspiciant
eius verba. et sic secundum quod sonant intellige. ar. de
priuile. c. cum et plantare. Subintelliguntur
tamen aliqua semper. scilicet quod datus habeat potestatem
et suscipiens sit debito modo dispositus. de
quibus infra dicitur. et tertio quod faciat quod in
ipsis continetur. et secundum quod ei puenit facere
Item aduerte quod quando dat indulgentia sic

puta a primis vespis vsq; ad secundas vel vsq; ad octo dies. sic solū semel hētur. etiā si iterat decies. secus si diceret q; toties quotiens q; visitauerit. vel qn ē ppetua secundū. **S. Tho.** in. iij. di. xx. **¶** Al. qui allegat. c. primū de filiis pbi. li. vi. c. nō pē. **R. ij. de. pben. li. vi.** et sequitur **Jo. an. et Be. in. d. c. indulgentia.** **¶** **Arch. tñ** vt recitat **Ar. in cle. prima de pui. le. tenet q; etiam habebit totiens quotiens visitat. etiam qn est tñalis. et sequit ipse Ar. et in de. ij. de pene. et re. et credo verius.**

¶ **Quis pē dare indulgentias.** **R. q; solus papa pē dare plenarias et in toto orbe. q; ipse solus est assumptus in plenitudine potestatis. d. c. cū ex eo. et xxiij. q. i. quod cūq; Item legati domini pape possunt de iure facere perpetuas indulgentias in terminis sue legationis. sicut et ppetua statuta. de offi. lega. c. vltimo in textu. et in glo. Item archiepi in sua prouincia et episcopi in iua diocesi. dūmodo non excedant summā diez quadraginta. siue sit pro anniuersario ecclesie. siue p quacūq; alia cā. In dedicatione xō basilice possunt pcedere vsq; ad summā vnius anni et nō plus siue dedice ab vno episcopo aut archiepiscopo. siue a pluribus. vt in. d. c. cum ex eo. et c. nostro. eodē tñ. **¶** **Docno. Ar. in dicta clemē. ij. q; si excedant hunc numez nō valent. vt in c. indulgentie. de pe. et re. li. vi.** Quod intellige secundū glo. ibidem quo ad excessum. non quo ad numerum cōcessum. Alij autem plati inferiores siue seculares siue regulares vt **Ab bates et bñdi** non possunt facere aut dare indulgentias. vt no. glo. i. d. c. nostro. nisi ex speciali concessione aut priuilegio. vel alia causa legitima. puta prescriptione et bñdi ei cōpetat. vt in. c. accedentibus. de exce. prelat. Possunt tamen communicare bona sui collegij. **¶** **Item sacerdotes omnes in foro penitenti** ali possunt dare indulgentiam illis quos possunt absoluerē. ita refert dominus **Cardi. in clementina religiosi. de priuilegijs.** **¶** **Aluarus** hoc tenentem argumento. c. deus qui. de pe. et remiss. Sed tu vide glo. in. c. **¶** **Venituras. de pe. di. i. que hoc tenet. Hoc idem tenet Pān. in. c. sicut dignum. de homici. allegat. c. que peniter. de pe. disti. i.** **¶** **Hoc idem tenent Innocentius et Bar. in dicto capitulo. qd autē.** Sed de quanto non determinatur. nisi qd **Aluarus** dicit q; potest dare indulgentiā annuam vel diurnam sicut ei videbitur. dūmodo discrete faciant. **¶** **Hoc idem tenet Innocentius. vt refert et sequitur Archidiaconus in****

dicto capitulo indulgentie. **¶** **Et ad iura que videtur contraria. R. Archidiaconus q; est verum de generalibus aut publicis remissionibus que facere non possunt. vel debent intelligi de penitentia iniuncta a superiore. puta episcopo quam remittere non potest. xxi. distinctione. Inferior. Quod limita secundum quod dixi supra Confessio. vi. §. iij.**

¶ **Quid si prefati prelati nō sunt sacerdotes** **R. Lau. in clementina si dominium. in fine. de reli. et vene. sanctoruz. q; nihilominus possunt dare. argumen. d. c. quod autem. de elec. transmissam. licet Hostien. dicat q; non dent nisi sint presbyteri.**

¶ **Item durent post mortem pcedentium. R. q; sic. fm Inno. in. c. quod translationem. de offi. lega. et est dictū solenne. Facit quod no. Lappus in capitulo finali. d. rescrip. libro sexto. et sequitur Bena. ibidem. facit quod no. in glo. et Doctores in capitulo cum ad hoc. de clericis non residentibus. et Laudunus in clemen. fi. de elect. Et facit ad litteras quod saluus conductor non expirat morte concedentis. Vide glosam singularem. in capitulo cū eo. de elec. libro sexto. **¶** **Hec obstat. l. fin. ff. de penis. quia loquitur in penalibus. Quod bene no. Panoz. vero in capitulo finali de offi. lega. Item tenet quo ad indulgentiā. de qua hic loquor. Sed de indulgentia seu licentia. reputa eligendi confessorum. vel non residentem in beneficio non. Sed tenet q; expirat morte concedentis. Vel finito eius officio. nisi sit facta cum cause cognitione. et cōsensu sui capituli. quia est in preiudicium ecclesie. Et sic tene q; in concessione preiudicativa concessa per inferiores Pape sine cause cognitione expirat. Secus esset si concedere ea Papa. vel non esset alteri preiudicativa Et sic concor. doc.****

¶ **Quid si tales dantes sint in peccato mortali. R. secundum Hostien. q; nihilominus valent ppter officium quamdiu toleratur ab ecclesia. Facit capi. Dictum est. prima questione secunda.**

¶ **Unde assumuntur iste indulgentie. R. cōmunis opinio doctorum. tam Theologorum in quarto q; Canonicoz in dicto capitulo indulgentie. Et clementina vnica. de reli. et ve. sanctoruz. et in dicto capitulo. quod autem est. q; sunt ex abundantia meritoruz que ultra mensuram demeritorum suorum sancti sustinuerūt et christi. Sz ego teneo cū Fran. de may. in tractatu de indulgentijs q; cū me.**

rita sanctorum sint vltra p'dignum remunerata a deo. et sic exhausta q' solu' dant' ex merito xpi et passionis eius cuius minima gutta sanguinis vel sudoris sufficeret ad expiationem omnium peccatorum que unquam fuerunt perpetrata aut perpetrabuntur q' eius respectu nihil sunt omnia. ut in. c. dānamus. circa fi. de sum. tri. q' vere dolores nostros ipse portauit. d. cele. mi. c. cum Martbe. cuius dispensatio tradita est sup' terram illi qui curam habet mistici corporis et clauis totius ecclesie militantis. de transla. c. quarto. et xxiij. q. i. c. quod cūq'.

io **S**ub qua forma sunt pcedende q'storib'. R. q' scdm formā que scribit' in. d. c. cum ex eo.

ii **U**trū p'fati p'elari possint pcedere indulgentias nō suis subditis. R. q' nō nisi in duobus casibus. Primus est in. c. nostro. de pe. et re. ubi archiep'i pcedunt simpliciter p'torā p'uincia. licet nō sint eius subditi nisi in casib' a iure expressis. Intellige tñ q' non valent nisi existentibus de p'uincia non aduentib' qui ibi nō habent domicilium. Secundus casus est qñ illi qui volunt eas accipere habent licentiā a p'prio episcopo fm aliquos. ut no. Anno. in. c. qd' aut. de pe. et re. Alij dō dicūt q' etiā de licentiā p'rij sacerdotis parochialis pñt ipsas accipere. Et cū hoc transit dō. Guil. vero in Spe. dicit q' tuti' ē q' habeat p'sensus ep'i et fm eūdem sufficit etiā p'sensus metropolitani sui. d. c. nō. Addit etiā Gu. ibidē q' ex cā iusta potest ep's statuens in diocesi sua pcedere. ut indulgentie sue prosint venientib' de diocesi aliena. Facit. d. c. qd' aut nō tñ possit cōcedere q' indulgentie ab alijs ep'is in eius diocesi pcesse valeant. ex quo p' q' illi qui habent litteras diuersor' ep'or' dātes indulgentias facientib' eis elemosinas non valent. nisi quo ad indulgentiā p'rij ep'i. vel nisi habeant licentiā a proprio ep'o vel sacerdote. ut tales indulgentie ei prosint. de fo. ppe. significasti.

ii **S**ed qd' si ep's pcedit indulgentiā. et archiep's s'it tale qd' facientib'. R. q' oēs subditi ep'i hēbunt vtrāq'. alij vero habebunt solā archiep'i fm dō. in. d. c. cum ex eo.

ii **P**ro quibus causis indulgentie sunt fiende R. fm cōiter doc. q' p' dei laude et gloria q' p'cipue relucet in sanctis ei'. Sancti dō honorant' in p'strectiōe ecclesiar' et p'memoratiōe virtutum. et ideo recte dant' celebratib' eor' festa ex'itibus p'dicandis. visitatib' eor' ecclesiis et h'modi. Item secundo pro cōi vtilitate et defensione fidei. terre sancte. promotione

studij et huiusmodi

Utrū possint dari p'tpalibus tantū. R. q' non simpliciter. sed bene pro temporalibus ad spiritualia ordinatis fm. d. dō. vbi. s. et sic non est simonia.

Utrū pro spūalib' tñ. R. q' sic. sicut In. is no. iij. dedit indulgentiā. x. die p' orantibus p' rege francie et p'dicantibus crucem.

Utrū p' remissione iniurie. R. Sanct' dō. ie q' non. q' in datione indulgentie d' attendi illud quod sit mere voluntatis non necessitatis. Sed etiam quid taxabile. sit etiam aliquo modo penale si recte dantur. quorum primū deficit in proposito.

Quibus prosunt indulgentie. R. ut colligo ex Anno. et dō. in. c. qd' aut. d. pe. et re. et etiā a theo. in. iij. di. xx. q' ut valeant requiruntur secundum aliquos. vij. Primū q' sit p'tritus et p'sensus. videt' tñ satis rōnabile q' hoc intel ligat' scdm ecclesie interpretaciones. unde ille qui fuit p'sensus in pascha et post cecidit in mortale p'ctū si p'terat' de eo et deliberet cōfiteri in quadagesima futura censetur p'sensus et cō tritus. et sic habebit indulgentiam. et h' bec sit pia opinio quā dō. in. c. oīs vtriusq'. de pe. et remis. tangit. et dō. an. in. d. c. qd' aut. et in glo. in cle. vnica. de re. et ve. sanctorū. et dō. ibidem tenet. tñ tutius est q' p'fiteat' maxime cum vix sciant seculares vere conteri. si p'fite ri non potest commode conteratur. et credo eam habebit. non autem existens in mortali. scilicet non contritus.

Secundū q' habeat deuotionem fidei qua credat tantā p'atez eē apud ecclesiam. q' h' nō habeamus manifesta testimonia ante temp' Gregorij. tñ credendū ē q' an' etiā faciebant h' nō ita frequē. q' an' sua t'pa raro fieri poterant ita solēnes et catholici. q' erant magis perfecti. non ita indigebant.

Tertium q' sit subditus eius qui facit. fm i9 quod dictum est supra.

Quartū q' faciat illud pro quo dāt' indulgentia. alias nō valet. Quis habeat bonā voluntatem. Nam fm dō. in. iij. di. non in stante p'ditione non p't quis p'sequi qd' sub cō ditione pcedit. Nec ob. q' deus respicit bonā voluntatem. xiiij. q. v. si quid. q' verus q'tum ad augmentū gratie et glorie. h' non quo ad accidentia cuiusmodi ē remissio pene. valet tñ p' accidens talis bona voluntas. quia in q'tum augmentat gratiam. p'sequens et cō tritionem auget. et ita operatur ad remissio nem pene.

¶ Si quid si aliquis facit pro eo. **R.** Si indulgentia pcedens exprimit valebit. alias non valebit si si exprimit. etiam si ille pro quo facit sit mortuus. non pro modo indulgentie sed suffragij. et hec est cōis opio theologorum. et etiam t3. **¶** In. in. d. c. qd aut. **¶** Nec ob. qd dicas papam non hēre auctoritatē sup mortuos. qz hoc est vep p se et directe. et sic non valent mortuis indulgentie sed pro modo suffragij bene valent. **¶** Alij autē tenent vt refert **¶** Ar. in. d. c. clemētina. ff. qd qn est a papa taliter data qd etiam pro mortuis possit fieri id qd iporē. qd valet fm **¶** Lbo. in. iij. et **¶** Pe. et **¶** Aug. de ancho. in libro de pte pa. **¶** Et ad illud qd dicit **¶** Bar. xvi. Quodcūqz ligaueris sup terrā et c. **¶** R. refertur ad papam existentē sup terrā. qz cū mortuus fuerit amplius ligare vel soluere non pōt. **¶** Requiritur tñ si debet valere pro alio qd tam ille qui accipit qd ille pro quo accipit sint in statu gratie. aliter non valeret. nec p modū indulgentie. nec p modū suffragij. **¶** Et placet mihi.

¶ Vep religiosus possit facere id pro quo dāt indulgentia vt eā habeat. **R.** qd licet non habeat ppiū. nec p sua voluntate possit exire claustrū. superior tñ potest ei dare licentiam alij quid dandi vel visitandi loca sancta. et sic eā habebit sicut alij. non tñ debet dimittere religionis obseruantia ppter ipsas. qz plus mereatur quo ad premiū essentiale religionē seruādo qd indulgentias capiēdo. licet minus quo ad dimissionem pene.

¶ Vep ille qui dedit indulgentia si facit illud pro quo dedit hēat eam. **R.** **¶** Vin. in. d. c. cum ex eo. et **¶** Bul. in **¶** Spe. et **¶** Archi. in. d. c. indulgentie qd nō. l. vnica. **¶** Ne quis in ca. su. et l. inquisitio. **¶** L. de solu. **¶** Theologi in. iij. di. xx. dicūt qd p principaliter nō possit prelatas sibi dare indulgentia. tñ data alijs etiam sub eadem forma pōt ea vti. et sic tene qd valet vt tenet **¶** Gaspar in. d. c. nostro. et sequitur **¶** Be. in. d. c. indulgentie. de pe. et re. li. vi.

¶ Quintum qd tñ det p quāto nollet sustinere penā sibi iniunctā. vñ quātum daret ne haberet ieiunare tot dieb? tñ dicunt d3 dare si vult eam habere. sed hoc cōiter non tenet a doctorib? vt tenet **¶** Ba. in. d. c. qd aut. sed sufficit faciat scdm qd ei puenit. vt dixi. s.

¶ Sextū qd ille qui eam vult accipere nō possit facere debita pñiam. vt peccatū suū requirit. qz si posset facere et nō faceret nō valeret indulgentia. sed hoc falsum est. vt. s. patuit. et ideo non requirit necessario ista duo

¶ Septimū qd subsit necessitas in cā pro qua

dat. **¶** Sed hoc similiter non est vep. qz etiam sine necessitate pōt dari. vt. s. patuit. et sic patet qd quatuor tantūmodo sunt necessaria.

¶ De pena religiosorum pñciantium vel pñciantium indulgentias indiscretas. habet i cle. religiosi. d. pñi. vbi p3 qd peccāt mortaliter qz pñbet eis in pñte sancte obedientie sub pena maledictionis eterne. **¶** Et dicunt pñciantes indulgentias indiscretas fm glo. qñ pñciant indulgentias nō pcessas. i. quas nō hñt **¶** Ar. in. d. cle. religiosi. dicit qd etiam si sunt pcessas eis dñmodo sunt indiscrete. addo qd eis nō potuerūt pcedi dicūt indiscrete fm **¶** Bah. qui dicit qd dicunt indiscrete qñ pcedēs excedit quantitātē. d. c. cum ex eo. **¶** Idem etiam dicit **¶** Kenze. qd indiscrete dicuntur qñ probari non possunt. ar. de proba. quoniam. et c. post cessionem. et de fide instr. c. ij. sed qñ peccēt mortaliter tene qd solum est quando pñciant aut indulgentias non veras aut nō validas.

¶ Septima leticia ē filia gule que quando sit peccatum. vide **¶** Ludus. s. ij.

¶ Infamia est lese dignitatis qualitas reprobatā quantum ad vitam et mores p argu. a contrario sensu sicut fama est illese dignitatis status. vita et moribus pprobatus. et in nullo diminutus. l. cognitionum numero. s. extimatio. ff. de vari. et extraor. cogni. **¶** Et ideo infamis dicitur cuius status vita et moribus est reprobatus. sicut colligit. ff. de iniur. vo. l. sed et si hac lege. s. pretor. in glo. et ff. de obse. a libe. l. honori. et l. licet.

¶ Quod duplex est infamia. **R.** triplex. s. facti hoc prouenit ex cōi hominum locutione. de qua per **¶** Bar. in. l. de minore. s. tormenta. ff. de questionib? **¶** Scda iuris. **¶** Tertia canonica.

¶ Quomodo incurrit infamia facti. **R.** qd a liqñ incurrit a crimine. ita qd crimen est pñcia infamie et hec repellit a testimonio in causis grauioribus et in cā criminali. sed in alijs admittunt. fm qd plus et minus sunt infamari **¶** Aliqñ causat infamia facti ab alio. puta qz fuit incarceratus. vel fuit ppter crimen repulsus a testimonio. vt in. c. testimoniu. **¶** De testibus. vel cū pñ pñba turpia instituit filiū heredē. dicēdo filiū meū pñtorē nequā et hñdōi instituo heredē. vel ei lego. vt. **¶** L. ex q. ca. ifa. irro. l. ea qd pñ. **¶** Itē catur pñba iudicis dicētis alicui postulatī calūniaris vel bñ faceres si ad frugē melioris vite te puerteres et hñdōi vt in. l. verbum. et in. l. interlocutio. **¶** L. eo. ti. **¶** Vultis etiam alijs modis incurrit. vnde qñ apud bonos et graues viros infamatur ex ali

quo facto. sic incurrit infamiam facti. d. l. l. 3. et vi. q. i. sunt plurimi. et no. in. c. l. 3. ex qdam. de testi. Infamia est n. facit dicta paucorum nec multarum leuium personarum dummodo apud graues et bonos non sit opinio lesa. Et no. q. hic graues dicuntur qui non sunt leues. puta e. homo bone fame et opinionis antiquus. sicut b. meritis. d. q. non demeruit. ff. de le. q. l. c. p. s. roga. et l. c. q. d. in p. et de scruti. c. vno. **¶** D. n. et senib. ma. ior fides adhibetur. ff. d. fide instru. l. vltia. et ar. ff. fami. hercis. l. si q. sunt. vbi heres in maiori pte pponit illi q. in minori pte est heres.

3 **¶** Quae effectus operatur hec infamia. R. q. pmo repellit a dignitatibus. c. in dilectos. de excep. pla. q. vilius et indignis porte dignitatis patere non dnt. et de re. iur. infamibus. l. vi. Item repellit a testimonio. Intellige i. ca. criminali. non aut in civili. nisi fin qd dixi de infamia q. h. 3. or tu a crimine. Ita no. Jo. an. et Pa. in. c. testi. monium de testi. et in. c. in q. sitois. s. p. e. d. accu. Ricar. et in. iij. di. xxv. tenet q. infamia facti ipso iure non interdicat actus legitimos. alle. c. si q. s. p. b. de purga. ca. s. sunt talibus in edicte da. donec purgati dem canonicam fecerint. c. ex tiaz de pur. ca. Item repellit a promotione ordinis. de accu. Dipotes de. lxxi. di. tantis damiel. et suspendit i. a. p. motu fin q. crimine ipedit fin Inno. de postu. pla. c. si. de elec. c. sup eo. de renu. c. nisi cu. p. d. e. Item indicit q. rel. in officiosi testameti et testi. fratris si infamis heres a fratre fuerit institutus et r. p. i. c. de inof. fi. testa. l. fratres. Item purgatoz inducit si iudici videbitur. d. accu. venies. et ibi Bo. de Bin glo. in. l. nulla. et ex qui. ca. inf. ali. irro.

4 **¶** Quo tollit hec infamia facti. R. Pa. in. c. ex diligenti de simo. q. tollit p. s. riu. factum ut no. Jo. vi. q. i. c. oes. i. glo. Pot etia pnceps disponere ut talis infamia non habeat effectum ut no. Pa. in. c. cu. re. de sen. et re. iudica.

5 **¶** Quo incurrit infamia iuris. R. q. p. sniam et regulare est q. non incurrat infamia iuris in criminibus publicis nisi p. sniam. l. i. ff. de bi. qui. no. inf. no. Dy. in. d. regula infamibus. et Pa. in. c. exceptiones. de excep. Et q. sunt publica crimina habet insti. de pu. iudi. p. totu. de quo vide. s. Crimen. s. v. q. Item incurrit infamia iuris ipso facto in casibus in quibus iure cauetur q. incurrat ipso facto. ut cu. impator militi aufert insignia. vel mittit aliquem in exilium. l. q. ait. s. ignominiosa. ff. de bi. qui. no. inf. Item qui exercent improbum fenus exigentes viuras vsuraz. iij. q. v. s. porro. et ibi vi. de bonum. tex. cu. glo. Item cu. aliquis de p.

bendit in adulterio. l. palam. s. que in adulterio. ff. de ritu nup. vel p. trahit simul cu. duabus vel simul habet duas sponfas. l. qd. igit. ff. de bi. qui. no. inf. de bigamis nupa nobis. Item qui lenocinium exercuit vel filias vel nepotes pstituerit. l. arletas. s. ait p. reor. ff. eodem. et ibi de mulcis. Item qui pugnavit cu. fera. ff. de postu. l. i. s. bestias. et multis alijs. de q. vide in. d. s. porro. et d. l. arletas. Et no. q. regulariter oes infames fm leges sunt etia infames fm canones probat hoc tex. notabilis in. c. oes vero. vi. q. i. no. Inno. in. c. qualiter et qn. el. ij. de accu. Similit oes qui ex culpis suis ad ordines non pnt pmoueri. ut i. d. c. oes est tex. et ibi vide bona glo. de s. et d. s. porro.

¶ Tru p. sessio delicti in iudicio reddat aliquid que infame infamia iuris. R. Bar. in. l. infamem. ff. de publicis iudi. no. Pa. in. c. ar. si de rici. de iudi. q. non q. iudiciu. p. p. videri et quire ad hoc ut sit infamis q. sit p. denatus de crimine. l. i. ff. de bi. qui. no. inf. et in ca. trinitis p. sessus non habet pro p. denato. ut. l. si p. sessus. ff. de custo. et exhi. re. et ido Bar. in. l. furti. ff. de bi. qui. no. inf. dat cautelaz ut soluat qn. requirit sententia ad infamiam incurrendam p. denationem ante sententiam et sic euadet. ar. l. si reus. ff. de procura. Similiter no. aliam cautelam. s. q. talis non litiget p. se sed p. procurator. q. l. ipse p. denetur et pcurator pcuratorio noie. et in hoc casu nec dominus nec pcurator efficit infamis. ut pbat in. d. l. furti. s. si quis alieno. p. tex. et glo. et ibi Bar. hoc no. et doc. et no. q. loquitur quando q. puenit ut p. demnet actione famosa vel ex crimine. ex quo sequitur infamia prima. et cautela non valeret vbi infamia irrogatur ipso iure ut in. c. testimonio. de testibus. q. p. solutione videretur reus p. siteri crimen. l. ad solutionem. de re. iudi. et l. q. si. ff. de bi. qui. no. inf.

¶ P. platus efficiatur infamis si remouetur ppter dolu. R. Pa. in. c. l. 3. bel. de simo. et ibi glo. q. sic. sicut iura volunt in tutore.

¶ P. infamia iuris tollat executionem ordinis. R. Pa. vbi. s. q. sic. et etia exercitium cuiuscunq. dignitatis. ut dicit tex. in. l. infamia. de decuri. et ideo p. relatus non expectet sententiam sed resignet sponte a principio. et sic euirabit infamiam.

¶ Si nuquid talis infamia p. uat titulo bnficij et alijs dignitatibus ipso facto. R. Pa. in. c. querelam. de iureiuran. puto q. sic in dignitatibus et honoribus citra titulos beneficiales pbat ex tex. l. ij. s. miles. ff. de bi. qui. no. inf.

vbi glo. dicit qd sicut infamia priuat ipso facto militem militia vt ibi. sic pari rōe priuat militiam celesti in alijs dignitatibus et honoribus. Idem videtur velle. glo. in l. frustratorius. de re. mili. In beneficialibus autē non inuenio rex. dicit Pa. in d. c. querelam. hoc dīcentem. vnde non debemus imponere hāc penam spūalem in ipis ex quo iure canonico nō cauet expresse. vt in simili dicit glo. in c. fi. de iure patro. Fateē bene idem Pa. qd collatio facta infami ipso iure est nulla. regula infamibus. de re. iur. li. vi. c. l. ij. de dignita. facit c. inter dilectos. de exce. prela.

io **U**trū pdēnatus de falso cōmisso in officio restitucandi efficiatur infamis. R. in c. cum dilectus. in fi. de or. cogni. qd sic. si directe fuerit actum contra eum. sed vt repelleretur a testimonio. ar. d. c. cum dilectus. c. l. lucius. ff. de bi. qui. no. infā.

ii **U**trū sententia arbitri infamet. R. qd nō sed oportet qd sit iudicis ordinarij. l. quid ergo. §. ex compromisso. ff. de bi. qui. no. infā.

iz **Q**uis potest tollere infamiam iuris. R. Pa. in c. ex diligenti. de simo. dicit qd p solū principem tollit quo ad eos qui sibi sunt subiecti sed non quo ad subiectos pape. sed per ipsū papam solum. vt in l. i. ff. de postu. c. in c. cū te. de sen. c. re. iudi. c. hoc directe. sed indirecte potest aliquando episcopus vt cum dispēsat in casibus sibi a iure permissis. vtpote cōdemnatus de adulterio efficitur infamis. et tamen episcopus potest dispensare super adulterio. et sic consequenter in infamia. sed nō pncipaliter seu directe Et de hoc vide Bar. in dicta. l. prima. c. in l. infamē in fi. ff. de publi. iudi.

is **U**trū papa possit restituere laicum nō subditum sue iurisdictioni. R. qd non. q. q. ij. §. hinc colligitur. nisi forte esset sibi necessarius in clericatu. et tunc ipse tantū posset. et nō alius. illos autē de patrimonio suo restituere potest et illos qui iuri aliorum non subsunt et omnes clericos. vt in c. per venerabilem qui filij sunt legitimi. notant Ber. Innocen. et Hostien. in d. c. cum te. Similiter tenent doctores qd etiam collegium Cardinalium potest sicut et papa. sed Panoz. in dicto capitulo. cum te. tenet contrariū. scilicet qd nō potest.

14 **U**trū Reges possint tollere in famiam iuris. R. qd non illi qui subsunt Imperatori secundum Innocen. sed bene illi qui non recognoscunt superiorem secundum dominum Antoni. in dicto capitulo. cum te.

Utrū restitutus per Imperatorem in digeat alia dispensatione vt promoveat. R. secundum Panoz. in dicto capitulo cum te. qd non dummodo egerit penitentiam. vel dic qd episcopus poterit dispensare respectu criminis. quod fuit notorium vt promoveatur. ex quo restitutus est p Imperatores vel Regem. qui non subest Imperatori.

Quomodo incurritur infamia canonica. Respon. qd ex quolibet peccato mortali. vt vi. questi. prima. infames. et in glo. in summa ibidez. et ista durat donec sublatum sit crimē. vt in dicto capitulo infames. et glo. in capitulo. illi. sexta questione prima. Et ideo post penitentiam cessat talis infamia. becno. Pan. in capitulo. ex diligenti. de simo.

Infidelitas Utrū sit peccatum. R. secundum Asten. qd infidelitas dupliciter potest sumi. Primo negative pure. et hec est in illis qui nihil vnq̄ audierunt de fide christi. et isto modo non habet rationes culpe sed pene. quia talis ignorantia diuinorum est secuta propter peccatum primorum parentum et sic tales infideles nō damnantur propter infidelitatem. sed propter alia peccata que sine fide non possunt remitti. Et per hoc facit Johā. xij. Si non venissem. et locutus eis nō fuisset. peccatum non haberent scilicet infidelitatis in christum. secundū Aug. Secundo modo sumitur infidelitas contrarie. si in quantum contrariant et premit credere quod audiunt. secundū illud Isa. liq. Domine quis credidit auditui nostro. et in hoc pprie ratio infidelitatis ppletur. et sic est mortale peccatum et grauissimum in quantum magis elongat a deo. non tantum quo ad affectionem. sed etiam cognitionem. et ideo magis puniet qui libet infidelis pro isto peccato q̄ quicūq̄ alius pro quocūq̄ alio ceteris paribus.

Utrū omne qd facit infidelis sit peccatum. R. Asten. glo. sup illud ad ro. c. xij. et xxvij. q. i. §. ex his. Omne qd non est ex fide peccatum est. dicit qd non omnis vita infidelij peccatum est. sed qn solum faciunt aliquod opus ex infidelitate. vel relatum ad ipsam. vt qn sarra cenus ieiunat. vt legē machometi seruet hoc mādantem. vel Iudeus sabbatizat. et hmoi. et sic mortaliter peccat. alias secus. quia pnt facere multa que sunt de genere bonorum. in quibus non est peccatum. In autē vendētes eis vel alio titulo pcedentes aliqua quib⁹ vtunt ad eoz ritū peccēt mortaliter dico salvo meliori iudicio qd si quis hec eis venderet vt ta

les ritus faceret sic peccaret mortaliter qz co-
oparet eoz pctō. **Sz** vñdēns eis simplici ali-
quas res lz illi talibz vtant fm ritus eoz non
credo peccet mortaliter. aliter eccia que eos
tolerat qz pmitit habitare inter xpianos vi-
deret ponere laqueū dñatōis xpianis cū sci-
at qz quasi oīa vtant fm aliquā pditionē sua-
rum sectaz sic iudens carnes palmas cedros
qz similia. vñt fm suam legem.

3 **Quot sunt spēs infidelitatis.** **R.** **A**steñ. qz
si infidelitas attendat fm pparationē ad fidē
sic sunt tres. Nam peccatum infidelitatis cō-
sistit in renitendo fidei. qz sic aut nondū susce-
pte. vt in gentibus siue paganis. qz sic est pri-
ma spēs. Aut fidei suscepte. qz isto mō vel su-
scepte in figura vt in iudeis. qz sic est secunda
spēs. vel suscepte in manifestatione xpianis:
vt in hereticis. qz sic tertia spēs. Si xō atten-
dat infidelitas fm errores ad diuersos arti-
culos fidei. sic nō sunt determinate spēs infi-
delitatis cū possint multiplicari in infinitū.

5 **Que est peior infidelitas.** **R.** **A**steñ. qz illa
hereticorū est pessima. vñ se. pe. se. **Vel** eis
erat non cognoscere viā veritatis qz post co-
gnitam retrosum conuerti.

4 **Utrum infideles sint ad fidem cogendi.** vi
de quod dixi supra **Baptismus.** vi. §. xij. qz su-
pra. **Fides.** §. ix.

5 **Utrum sint in eoz ritibz tolerandi.** **R.** **A**steñ.
qz lz infideles peccent in eoz ritibz. tñ pnt to-
lerari sine peccato ppter dñō. vel ppter bonū
qd puenit ex eis. sicut in ritibus iudeorū hoc
bonū habemus qz fides nostra lz ab eis testi-
moniū in talibz ritibus in quibus figurabat.
vel scdō pnt tolerari sine peccato ppter malū
vitandū vel scandalū aut dissidium. qd pue-
nire posset. vel impedimentū salutis eoz qui
sic tolerati paulatim conuertuntur ad fidem. qz
ppter primū sunt tolerandi iudei. ppter scdū
solum alij infideles. alias non.

6 **Utrum fideles possint cū infidelibz puerfari.**
R. **A**steñ. qz si in aliquo casu eccia interdice-
ret ppter aliqd pctm eoz indirecte puniendum
sic nō liceret. Si aut eccia nō interdiceret. tñc
distigue aut fideles sunt firmi qz sic nō. phiben-
tur puerfari cū eis. maxime si neccitas subest.
aut sunt debiles in fide qz simplices. de quoz
subuersiōe pbabiliter pnt timeri. qz sic phibēdi
sunt. maxime ne magnā familiaritatē habeāt
neqz sine necessitate conuersentur.

7 **Utrum infideles qui nō recognoscunt domi-
nium eccie licite possint rebz suis spoliari.** **R.**
Do. in. c. qd sup. bis. de voto. qz sic. per illud

Mat. vlti. **Data ē mibi oīs potestas in ceo**
qz in terra. quā quidē trāstulit in vicariū suū
secus si recognoscunt dominū eccie. nec sunt
infesti xpianis. pro hoc habes tex. cum glosa
xxij. q. viij. si de rebus. **Anno.** in. d. c. qd sup.
bis. tenet qz non pnt. nisi sint infesti xpianis
vel aliter delinquant in lege nature. qz facit
pro eo tex. c. dispar. xxij. q. viij. **Sz** mibi ma-
gis placet opinio **Hof.** qz maxime in infideli-
bus occupatibz prouinciā **Ierosolimitanā**
que cū sit psecrata sanguine christi qz multoz
martirum non debet esse sub dominio infide-
liū. qz hoc intellige qz possunt spoliari aucto-
ritate dñi pape non a priuata psona.

Utrum infidelibz sit credendū in preiudiciū
alioz. **R.** **Pan.** in. c. i. de here. qz non. ar. d.
c. primi. ex quo sunt infideles deo non presu-
munt fideles hoīb. qz ideo testes nō admittū-
tur ptra xpianos. ij. q. viij. nō pnt. qz c. pagani.

Utrum liceat assumere habitū infidelium. qz sic
se simulare infidelē. **R.** **Rod.** qz si fiat ex rō-
nabili cā lz. sicut fecit. **S. Sebastian.** dūmō
in tali vestimēto nō sit aliqd signū. vel aliqd
character pncipaliter pstitutus ad discernen-
dū pfectores alicui infidelitatis. qz sic nō li-
ceret. qz p tale signū mentiret ptra fidei pfe-
sionem. sine cā xō rōnabili nullo mō licet.

Utrum dubitare de fide sit peccatū mortale. **io**
R. qz sic. qz d. **Dubius** in fide infidelis est. c.
i. de here. sed tunc dubitat cū nō magis decli-
nat ad vnam ptem qz aliam. secus si titubet
vel vacillat. sed tñ non firmat se nisi sup fide
xā. de hoc vide. s. **Hereticus** in pñ. **Et** vtrū
sit disputandū de fide. vide. s. **Disputatio.**
Infideles an possint precio induci ad fidem
vide. i. **Iudens.** §. xxij.

Ifirmus famulus an debeat habere
salarium. vide. s. **Familia.** §. ij.

Ingratitudo **Utrum** sit peccatū. **R.**
De. aureo. in. iij. di. xxij. q. ij. in fi. qz in-
gratitudo pōt cadere dupliciter. Aut tanqz
circūstantia actus. sicut ē qñ aliquis peccās
ex aliquo alio fine lz tñ ingratitudinē tanqz
circūstantiā. vt est quilibet. qui licet recepit
multa beneficia a deo. tñ voluptate ducto cō-
sentit fornicationi. qz isto modo non est pecca-
tum p se. sed circūstantia peccatūz aggrauās
Alio modo pconsideratur ingratitudo per se. si-
cut qñ non ē alius finis mouens ad tale faciē-
dum. nisi qz despiciat beneficia. vel ppendit
vel non recogitat. qz sic est peccatū spāle.

Utrum sit mortale pctm. **R.** qz fm **Lbo.** xxij.
qz si ea qz ptermittit facere sunt neccitatis sic

est mortale. **A**ut ea que committit sunt ptra id quod necario d3 cauere. et sic similiter e mor-
tale. vel qñ ex ptepu ptermittit recognitio-
nem bnficij. vel recopensatōez. als e veniale.

2 **V**erz propter ingratitudinē reuocet dona-
tio. vide. s. Donatio primo. §. xliij.

3 **V**erz pē rōe ingratitudinis filij. puta quia
ei accusauit. et ex omni cā ex qua pē eñ exbe-
redare possit alimenta ei denegare vide sup-
pza. **A**rbredatio. §. iij.

4 **Q**uor modis pmittit ingratitudo. **R.** fm.
s. l. bo. xxiij. q. cxiij. q. tribus modis. **P**rimo
nō recognoscendo bnficia dei et hominum vt d3
pterea dicit **S**en. q. ingratissimus ē qui ob-
liuiscit beneficiū. **S**ecō qñ non laudat seu re-
gratias bnfactorē. **T**ertio qñ nō recopensat
bnficio recepto. s. faciendo bonorē vel serui-
tū benefactori tpe suo. **A**dde. iij. qñ in mēte
sua ptepnit bnficiū receptū vel ipm bnfacto-
rem qñ ei iniuriā fecerit dando bnficiū. **Q**uī-
to qñ murmurat de bnfactorē. vel bnficio ei-
us vilificans. **S**exto qñ facit iniuriā vel ali-
quid in ptepnit illius benefactoris reddēs
malum pro bono.

5 **V**erz ingratias sint bnficia subtrahēda. **R.**
qñ aut ex bnficio psumit qñ attrahēt ad grati-
tudinē. vt ad minus malū. et sic nō sunt subtra-
hēda. aut inducunt ex bnficijs ad peiora. vel
ad pseuerandū in malū. et sic subtrahi debēt.
ita nō. in. c. non omnis. v. q. v.

Iniuria quid ē. **R.** qñ quadrupliciter
accipit. **P**rimo generaliter et sic ē omne
qñ nō fit iure. **F**acit. c. quid dicam. xiiij. q. iij.
Secō accipit spāliter. et sic est iniquitas vel
iniustitia iudicantis. quasi ius iniquum et in-
iustū. **T**ertio iniuria d3 culpa. vt in. l. acqui-
lia. **Q**uarto accipit singulariter et pzie. et sic
fit. **A**liqñ re qñ manus violente inferunt. ff.
eo. l. i. §. iniuriam. xvij. q. iij. **S**i quis suadēte
Aliquando fit xbis puitiando vel ptumeliā
dicēdo. **F**acit. c. olim. extra. eo. ti. **F**it et tertio
modo. s. litteris. cū videlicet libris vel cartā
vel historiam ad infamiam alicuius pinentē
pseripsit pposuit vel edidit. vel dolo malo fe-
cit vt aliquid horum fieret. puta dimisit scri-
pturam cadere in platea. ar. ff. de x. sig. l. la-
te. nec distinguit vtrum nomine suo vel alie-
rius ediderit. vel vtz nomē expresserit illius
quē intendebat infamare vel non. dūmodo a-
liter p circūstantias cognosci possit. **E**odem
mō teneat si sine scriptura in notā vel signum
aliquod istoz pdidit. puta veste lugubri vri-
tur in iniuriam alicuius. vel cornua posuit in

porta et bñdī. ff. de iniur. l. itē apud labeonē
§. ait pretor. ne quid infamādi cā fiat. et v. q. i.
c. quidā maligni spūs. et de ista quarto modo
dicta hic loquor.

Quid de illo qui dicit alicui latro. fur. bo-
micida et bñdī. cū dicat rez. **R.** fm. **D**o. qñ si
facit aio accusandi vel denūciandi ad puniē-
dū delictum et pbauerit nō puniē nec teneat in
iuria. ff. eo. ti. l. cū qui. i. pñ. vbi d3. pcta enim
nocentiū nota esse et expedire. et oportere. et
eo. ti. l. si quidem. et idē si faciat excipiēdo
vt eñ repellat a testimonio. de testi. c. ex pte.
vel ab ordine aut bnficio de accusat. c. super
his. qz bec a iure pcedit. et nemo facit iniuriā
qui vrit iure suo. de elec. c. cū eccia vulturana
Si xō dicit ad infamandū tm qñ psumit qñ
non habet cām iustā dicendi tñc iniuriā facit
et pdeinandus est. d. l. si quidez. et l. iij. c. eo.
vi. q. i. ex merito. et c. deteriores. et nō. **D**ost. et
Ber. in. c. si culpa. eo. ti.

Quis pē facere iniuriā. **R.** qñ ille tm qui et
pati eam pē. **F**allit hoc in furioso et puero qui
nō ē doli capax. cui iuria fieri pē. ipi tñ alijs
nō pnt facere. et idē de dormiēte. **A**duerte tñ
qñ nemo iniuriā pē facere. nec teneat de iuria.
nisi qui scit se iniuriā facere vel scire debeat.
etiā si ille cui fit nesciat. qz si quis p iocū pec-
tiat. aut dū certat nō teneat iniuriā. s. bñtur
ff. eo. l. illud. ibi etiā d3 nāqz bi pati iniuriam
pnt nō facere cū iniuriā affectu faciētis pstat
v. q. i. §. illud. cle. si furiosus. de homici.

Cui dat actio iniuriā. **R.** qñ illi qui eā pa-
tit. et nota qñ nedū iniuria fit in psona ppa ali-
cuius. s. etiā ei d3 fieri si fit in filio. vel ei quē
bz in pte. **I**nsti. eo. §. patit dū tñ iniuriā
sciat eñ filiū familias. s. ignoret cui dat etiā
actio filio familias in noie suo. l. filius a. ff. d.
ac. et obligat. **I**tem in sponsam vel vxorē. et
sic dat actio viro vel mulieri. et si sit filiūsa.
etiā patri. l. i. §. vlti. ff. eo. nō tñ eā que fit viro
iniuriā patit sponsa vel vxor. qz vxores a vi-
ris nō viri defendūt ab vxore. l. ij. ff. eo. d. spō-
sa. d3 in. l. **I**tem apud labeonem. §. sponsam.
Item dat heredi ob iniuriā factam cadaueri
defuncti cuius est heres. **A**dē si fama defun-
cti sit lacestia. d. l. i. §. sed si forte cadaueri.
Item dat dñō ob atrocem factam seruo. d. l.
Item apud labeonem. §. pretor ait. et §. se. et
Insti. eo. §. seruus. **I**tem dat episcopo p in-
iuriā facta clericis et abbati in suis monachis
vt nō. in. c. parrochianos. de sen. ex.

Ququid matrone in veste meretricali dep-
bese fiat iniuria si interpretet. **R.** qñ nō facit. c.

in audientia. de sen. ex co. **N**on iniuriat mēmo-
nio. fm **Do.** **7** **Her.** qui ipm ignorat. **C.** de
adul. l. si ea. sicut nec militie q militē ignorat
ff. loca. l. si ignoras. secus si in bitu honesto.

5 **U**trp iniuriā quis posset repellere. **R.** q de
fendendo soluz l3. sed pcutiendo fuit diuersa
opinio **Hug.** in. §. si xō ira. l. di. tenuit q nō
l3. **Her.** xō **7** **Lau.** in. c. suscepim. d. homici.
restringit hoc ad clericos. **Sed** ego dico fm
doctrinā **Alex.** in tertia pre summe q etiā p-
cutiendo l3 necitate cogenti. si iniuria aliter
vitari non potest. **7** ne dum laicis. sed etiā cle-
ricis. de quo vide. s. **Clericus.** x. **7** homicidii
iij. **7** defensio. §. iij.

6 **U**trp iniuriatus teneat eam remittere. **R.**
glo. in. c. si quis peristatus. xc. di. q non quo
ad actionē. s. vt satisfactiōē habeat. xxiij. q.
iij. si illic. imo dicit q bñ facit agendo. vt sa-
tisfaciat. xlv. di. **7** qui emēdat. xxiij. q. v. de oc-
cidendis. qz iniuriator teneat neduz petere ve-
niam. sed etiam satisfacere de dāno dato ex
iniuria si potest. aliter nō potest absolui. nisi
iniuriatus remisisset actionem iniurie libera-
liter quo ad psciam **7** rancorem cordis etiā
in iniuriante non satisfaciendo teneat iniuria-
tus dimittere. vt de pen. di. v. c. vlti. **Immo**
nūqz debet admittere eo qz non licet aliquē
odio habere. xxiij. q. iij. cum in lege. xi. q. iij. c.
in turba.

7 **Q**uō dimittit sen tollit actio iniuriar. **R.**
q tribus modis **P**rimo remissione. vt p sup-
plicationē aut pces. xxiij. q. iij. si illis. aut p
pactū. ff. de pac. l. si tibi decem. §. i. **S**cdo re-
mittitur dissimulatione. ff. de iniur. l. non so-
lū. §. i. **7** **I**nsti. eo. §. vltimo. **N**ñ si iniuria il-
lata **7** p annum vtilem. si ē per metum aut cō-
tinuū. si alio modo est illata non agit. abole-
l. si cum exceptione. §. in. cause. ff. qd me. cā. **7**
C. de iniur. **7** quod no. in glo. l. si non cōuictq.
Posset tñ indirecte agere etiā post annum p-
viam exceptionis. puta si esset excōicatus in
iuriator ne absolueret fm **Postien.** **7** **Pa.** in
c. ea noscūt. de sententia exco. **I**tem tertio re-
mittit actio iniuriarum salutarione de oscula-
tione comestione **7** bñdō signis. **N**am bñdō
signa sunt reconciliationis. sicut subtractio
est signum inimicitie. vt no. glo. in. c. cū **A**dri-
anus. lxiij. di. **7** in. c. cū super abbatiā. de offi.
dele. **Q**uod intelligo vtz. nisi a p: incipio p-
nocasset aduersariū. citare eum faciēdo. qz
tunc per osculum **7** predicta signa nō tollere
tur. nisi expresse renunciatur vel transigatur
Et sic intellige predictā. l. non solū. §. primo

Non credo etiam q tollatur actio iniuriarū.
si homo exhibet signa que necessario tenetur
exhibere inimico. qz per illa non dicitur quis
reconciliatus. **7** pro hoc facit quod no. **Bar.**
in. d. l. si tibi decem. q infirmus sacerdoti di-
cendo q remittit iniuriā sibi illatam. intelli-
git remisisse odium **7** non satisfactionē iniu-
rie. quod no. **I**tem tollitur actio iniuriarū
quotienscūqz quis incitat iudicem vt torque-
at iniuriantem eo ipso quod ipsum torqueat
aut pdemnat ad vindictam. remittitur iniu-
ria. **N**ñ aliam satisfactionē p iniuria petere
nō poterit. vt est bonus textus. **7** ibi **Bar.** in
l. sed **7** si vnus. §. si ante iudicem. ff. de iniur.
nisi protestetur q ex hoc nō vis tibi p iudica-
ri. quin p tuo interesse possis agere actionē
iniuriar. vt. l. si. ff. de iniur. **I**tem remittit p
mortē. qz iniuriar actio non transit ad herē-
des ante litis ptestationē moriēte iniuriato.
vt. l. iniuriar in principio. ff. de iniur. **E**t bec
oīa limita. fm **Pa.** in. c. olim. de iniur. quo ad
actionē iniuriar vera. sed nō quo ad damna
7 expensas. qz per hoc non tollitur quin age-
re possit ad restitutionē. ar. c. i. de iniurijs. **7**
sic serua in pscia. **7** etiā si iniuriatus non age-
re teneat ad interessē **7** damnū. quod intulit ni-
si ipse remittere velit. vt in. d. c. i. **P**ota tñ fm
Post. in sum. ti. de pe. q si iniuriatus noller
pponere cum iniuriante. vel nimis grauaret
eum tunc iniuriator in conscientia posset te-
nere arbitrium iudicis penitentie. ar. c. veni-
ens. de iureiur. **7** c. ij. de arbitris.

Adverte etiam qz si quis soluat pecuniam
p remissione iniurie obtinenda infamias effi-
tur nisi pactū fiat auctoritate iudicis. ff. d. bi.
qui. no. in fa. l. furti. §. pactus. no. **Jo.** in. d. c.
si illic. **S**imiliter esset infamias si esset p dēna-
tus p iudicem. siue civiliter. siue criminaliter
agat. ff. de bi. qui. no. in fa. l. atleras. §. vltimo
Et ideo cū agit ptra aliquē pstituat pcurato-
rem. vel facit compromissum. vt supra dictus
est. **I**nfamia. §. vi.

Quando autem iniuria dicatur enormis.
vel arrox. vide enormis.

In iusticia **U**trp sit peccatum mortale
R. secundum sanctum **Tho.** xxiij. q. lxx.
articulo. i. q. xi. q iniusticia est duplex. **V**na
illegalis opposita iusticie legali. **7** bec scdm
essentiam ē vitiū spāle. in quātū respicit obie-
ctū spāle. s. bonū cōe q ptenit s3 q ad occasio-
nē est vitiū generale. qz p pceptum boni cōis
pōt homo ad oīa peccata deduci. sic etiam oīa
vitia inquantū sunt contra bonum cōe rōem

habent iniuste quasi ab iniusticia. **Alia** iniusticia dicitur secundum inequalitatem quandam ad alterum prout. scilicet homo vult habere plus de bonis. scilicet diuitijs honoribus. et minus de malis. scilicet laboribus expensis. et sic habet materiam specialem et est vitium speciale oppositum particulari iusticie. de qua infra. **Iusticia.** Facere autem iniustum ex genere suo peccatum mortale est quod infert nocumentum proximo. quod est contra caritatem. Excusatur autem ut non sit mortale peccatum vel ratione ignorantie secundum philosophum. ethicorum. Item ratione paruitatis. ut si quis auferat pomum alicui. quod deficit a ratione perfecta eius quod est iniustum facere in quantum reputari potest non esse omnino contra voluntatem eius qui hoc patitur. et hoc probabiliter.

Inobedientia. Verum sit peccatum mortale. **R.** distinguendo. Aut est circa precepta divina et scienter vel ex ignorantia que non excusat. de qua supra. Ignorantia. scilicet. iiij. sic semper est mortale. facit. xxxij. d. 6. porro. et lxxi. d. c. si qui prebiteri sunt. ubi dicitur **Idolatria.** et xiiij. q. i. quisquis. Si vero fiat contra ex ignorantia. que excusat sic non peccat mortaliter. Aut inobedientia est circa precepta iuris positivi. et tunc distinguo. quod aut talis lex seu preceptum per longa tempora non fuit receptum per papam scientem et transgressores non punientem. et sic non est mortale peccatum. immo excusatur. Facit quod non. **Pa.** in. c. cum olim. de electione. ubi declarat grecos non peccare licet accipiant uxorem clericorum eorum. Ex quo non. quod quando lex generalis recipitur in usum a certo genere personarum et ab alio non. quod non observantes non peccant saltem post longa tempora. scilicet. leges. iiij. di. et qd non. doc. in. c. i. d. treu. et pa. nec obstat quod ibi tenet **Dost.** quod loquitur quod talis prevaricatio est peccatum de sui natura. quod tunc non excusat non receptio. Secus esset si essent eiusdem generis. et maior pars acceptasset. quod licet superior non puniret. tamen minor pars non excusaretur. sed haberet locum. multa per patientiam tolerantur et c. c. iam dudum. de preben. Item dico si talis lex fuit recepta. sed per consuetudinem abrogata quod non peccant inobedientes. ut. s. dixi **Consuetudo.** s. ix. et x. Aut talis lex non est abrogata neque per contrariam consuetudinem. neque per non acceptance. et tunc fuit diversa opinio inter doctores. quidam dicunt ut **Collectarius.** in. c. i. de consuetudine. et multi alij quod talis inobedientia non est mortale peccatum nisi fiat ex contemptu. et huiusmodi opinionis videtur fuisse

Beatus **Ber.** li. xi. de precepto et dispensatione. ubi dicit. non qualiscumque mandati preteritio criminalis inobedientiam facit. sed repugnare et nolle obedire. Item in libro. viij. dicit si verbum loco vel tempore silentij per oblivione. surreptum fuerit contra preceptum. veniam facillime impetrabit. quod etiam vix peccatum reputabitur. Item in libro. xij. Ibidem dicit. si iubente seniori mihi sententium verbum elabatur reum me esse fateor. sed venialiter. Si vero ex contemptu sciens et deliberans sponte in obprobrium prevaricatoris me constituo et criminaliter. hec ille. **Alij** tenent quod predicta opinio est vera. nisi fiat ex consuetudine contra legem. quod sic etiam esset mortale. Et huius opinionis videtur **Ricardus.** de media villa in quolibet. i. q. xix. Alij vero dicunt consideranda verba legis. quod si precipit per verba condia. ut puta **Statuimus ordinamus et similia.** sic verum est quod non est mortalis inobedientia nisi sit ex contemptu. Et quid sit contemptus. vide. s. contemptus. Si vero lex loquitur per verba preceptiva seu equipollentia. sic est mortalis inobedientia. quod non fiat ex contemptu. dummodo scienter et sine causa rationabili. et pro hoc facit. c. ij. de mai. et obe. et c. qd precipit. xiiij. q. i. Et huius opinionis videtur **Pa.** in **Rica.** de observa. item. Alij vero tenent ut sanctus **Tho.** in. iiij. di. xv. ar. iiij. q. i. quod precepta iuris positivi magis obligant ex intentione legislatoris quam ex ipsis verbis. Et ideo transgressor talis magis est reputandus qui obuiat intentioni legislatoris quam qui deniat in aliquo a legis ordinatione. Intentioni autem legislatoris obuiat qui ex conceptu vel sine aliqua rationabili causa preceptum non servat. Secus in casu in quo probabiliter credi potest. si legislator adesset cum obligare non vellet talis non est reprobandus precepti transgressor. nec peccat mortaliter. Et hec videtur coincidere cum opinione **Ricardi** que magis mihi videtur equa. et ideo sequenda. quod etiam sequitur **Archi.** lxxvi. distinctio. in. c. utinam. et **Se.** in. c. generali. de elec. libro sexto. Facit probac opinione. glo. in capitulo quisquis. quarta. q. v. et in capitulo honoratus. lxxiiij. di. et lxxiiij. distinctio. capitulo. i. et x. distinctio. quis aut. Et quod non. **Pa.** in clementina prima. de etate et qualitate. Nam durum valde videtur quod prelatus intendat semper infringere laqueum mortalis peccati in suis preceptis. Et ideo solus credo sit in contemptibus et illis qui prevaricationem et inobedientiam ducunt in consuetudinem que est quidam preceptus interpretatus. et quod sic ex toto fruetur

strat finis legis. s. in obia que nō ex preceptu
neq; ex consuetudine procedit. **C**redo q; sit
veniale pctm. cum becnō ex toto frustret fi
nē legis. nec sit totaliter i intentiōem ei. **S**i
milis dicendū de iobediētia pator aut supi
orū. **A**ultomagis excusat a mortali q; facit
p ex ignorātia nō affectata crassa vel supina
Si xō inobediētia sit i pilia. aut lex piliq; ē
pfectōis. vt **J**ath. **M**ade i vende oia. i sic
nō est pctm **E**t sic itellige glo. i. d. c. generali.
de elec. li. vi. i iura q; allegat. **S**i aut lex ē p
liq; reuerētie. qd est qn subdit; deberet facere.
tū supior nō vult picipere. s. poti; pfulere vt
abstineat. vt no. glo. in. c. ad aures. de tēpo.
or. sic peccat venialiter. vt no. **A**rchidi. in. c.
testm. vi. di. i. xrv. di. s. alias ea demum.

Quod in obia statuti penalis sit peccatū. **R**e
Henri. de gan. in q;libet. iij. q. xxiij. q; aliqui in
statuto sunt duo pcepta. puta cū dicit. **S**tatui
mus ne q; faciat tale qd i qui fecerit soluat
talem penā. i tūc obligat ad culpā i penam.
Et sic itellige glo. i. **S**e i. c. vt aiaz piculis
de psti. li. vi. i **I**nno. in. c. qd sup bis. d. voto.
i **J**o. an. in. c. relatū. ne de. vel mo. i **S**e i. c.
pcepte. de elec. li. vi. qui dicūt q; statutū pe
nale pceptū i; p;trineat aliā penā corporālē
obligat ad mortale. **A**liq; xō est vnū solū p
ceptū. puta cū dicit. **S**tatuim; q; si quis fecerit
tale qd soluat talē penā. i sic obligat solū ad
penā ex forma statuti **E**x intētiōe xō statuē
tis obligat ad culpā i passim temerarie aut
cā leui puaricef. **A**duerte etiā q; in pscia ne
q; in primo casu neq; in scdo tenet ad penam
nisi post pdenationē fin glo. c. fraternitatis
in fi. xij. q. ij. i qd i; statutū non sit pceptū ex
forma. tū obligat ad mortale qn imponit pe
nam mutilationis vel mortis corporalis.

Inquietudo mentis est filia auari
cie que cōiter est veniale peccatum nisi
per eam omittantur necessaria ad salutem.

Inquisitio est alicuius criminis mani
festi saltē p famam ex bono i equo iudi
cis competentis canonice facta inuestigatio
secundum **H**ost.

Quotuplex est inquisitio. **R**e. vt colligo ex
Pa. in. c. qualif i qn. el. ij. de accu. q; triplex
ē. **Q**uedā generalissima qua inquirif sup sta
tu totū p;uincie vel diocesis. i in hac non est
opus q; infamia pcedat. nec h; locū dicta dif
finitio. q; patus tenet eā facere. c. cū venerā
bilis. de censi. i. c. romana. de censi. libro. vi.
Quedā est generalis qua inquirif sup statu a
licuius ciuitatis castri vel alicui; loci. **E**t de

hac nō loquit; prefata diffinitio. q; nō requi
ritur infamia. vt in. c. i. de offi. or. l. p. gnu. ff.
de offi. pti. **T**ertia ē inquisitio spālis que fit
ptra certam psonā. i hoc p; fieri dupliciter.
Primo non ad iponendā penam. s. ad pctm
euitandum ex debito officij. vt puta q; mari
monitū nō pbat ppter ipedimentū. de diuor.
c. porro. xrv. q. vi. si duo **E**t idēz dic qn vult
inquirere de aliquo canonico ipedimento ea
de; rōe scdm **H**os. **I**tem vbi agit de restitu
tōe vsuraz i debitorē ppter iuramētū ipeditū
petere **I**tem generaliter quando vult inqui
rere de aliquo crimine. non ad priuatū cōmo
dum. sed tātū ad penitētiā peccati. i tūc nō
requiritur infamia pcedens secūdū **I**nno. i
sequitur. **P**a. in. d. c. qualiter i quādo. fa. c.
cū dilect. i. c. nihil. cū similibus. i de. elec. i.
c. fi. de clā. despo. i qd no. p **I**nno. in. c. i. de
postu. pla. **S**cdo p; fieri inquisitio spālis ad
penā iponendā. i tūc si sit ad denūciationem
purā officialis. sic nō o; pcedat infamia. l.
ea qdē. **E**t de accu. c. i. d. testi. cogē. s. o; sit no
toritū. alias nō credit ei. de quo tū dic. vt. iij.
q. iij. s. vlti. alias aut nō pcedente infamia p
cedere non p; in inquisitiōe ad penā imponē
dam. vt in. d. c. qualiter i qn. i no. **P**a. in. c.
ad nostram. el. ij. de iureiuran.

Sz querif q;lis ifamia d; pcedere. **R**e. **P**a.
in. d. c. q;liter i qn. q; si sit in q;sitio p; p;latū se
cularē o; sit talis i tātā q; sine scādalo i picu
lo dissimulari nō possit. vt in. d. c. q;liter i qn.
Si xō p; p;latū regularē. puta abbatē v; pōrē
puetualē. sic d; fuari dispositio p;fati. c. q;lit.
Sz p; regulares inferiores. sic puto q; nō req
rat tātā infamia. s. solū fama publica cū indi
cijs vt suspitiōib; aliquib;. aliter in cā crimi
nali nō credo iudex possit pcedere ad aliquē
actū. vel capture. aut arestationis p;fone. vel
tormento; aut inquisitionis infamationis.
vt no. **I**nno. i **J**o. an. in. d. c. qualif i qn. i
d. **A**n. ibidem similiter **A**nge. in. l. si vacātia
Et de bo. vaca. **B**ar. in. l. de minore. s. tormē
ta. i. l. si. ff. d. questi. **I**n alijs aut a p;dictis. s.
a captura. aut restitutōe i ceteris p;dictis si
nō seruat ordo ad vnguem non obest. **P**a. tū
tenet in. c. pe. de accusa. q; etiā sine ifamia p
claustrales p; fieri inquisitio. qd verū credo
vbi tractaret de modico preiudicio. **S**ecus si
procederet ad depositionē ab ordine aut in
carcerationē i h; mōi. **S**i vero inquisitio spe
cialis ad penā fiat ptra alios a p;dictis clau
stralib;. sic non potest fieri nisi fama publica
precedente. i talis fama debet deferri iudici

sedenti p^r tribunali ad banchū. alias in secre-
to nō valet. ita nō. **Aug.** i. d. l. si vacat. et cū
alijs indicij^s seu suspiciōibus aliter nō p^r p^r
cedere index ad aliquē actum. vt dixi.

Quomodo pcedet platus in inq^sitōne. **R.**
q^{uo} primo d^z descēdere ad locū vbi p^ruerfat p^r
sona s^z quā vult inq^rere. q^{uo} ibi v^ritas meli^r in-
quiri. vt in. c. postq^{uo}. et q^{uo} nō. i. glo. de ele. **Et**
b^rintellige si p^r p^rmode. alias nō tenet. **S**cdo
si inq^sitio ē generalis dabit iuramentū cleric^z
si est s^z ecc^z sup^r his q^{uo} sciunt vel credūt i sua
ecclesia reformāda tā in capite q^{uo} in mēbris
exceptis criminib^z occultis de mera v^ritate
dicēda. vt in. c. qualiter et q^{uo} el. ij. in fi. de ac-
cusa. **N**ec iuramentū vel interdictū seu excōi-
catio lata ab abba^re vel alio s^z subditos ne re-
nelent inquisitori v^r neq^{ue} ligat eos. de of. or.
c. pleriq^{ue}. li. vi. **S**i v^ro est sp^ralis citabit illū s^z
quē vult inq^rere. d. c. q^{uo}liter. el. ij. s. d^z. v. q. ij.
si priates **T**ercio pcedet ad receptionē dicto-
rū eoz clericoz q^{uo}s inquit. v^r testū si qui p^r
ducunt ab aliquo. p^rntibus t^u eis. p^rtra quos
inquit nisi per p^rumaciā se absentēt. et ea q^{uo}
eis obijciunt et nōia testū sunt eis exponēda
Fallit b^r in casu de quo infra **I**nquisitor. s. ij.
Quarto exceptiōes tam p^rtra testes q^{uo} alios
et replicationes legitimas admitte. vt depo-
nendi falsum audacia prohibeat. vt in dictis
s. debet. et c. si. primates

Utr^u ille p^rtra quē fit inq^sitio possit nega-
re infamā p^rcessisse. **R.** q^{uo} sic. et sic oportebit q^{uo}
primo iudex b^r cognoscat. v^r si infamat^z non
inuenitur nō poterit iudex pcedere. alias sic.
c. cū oporteat. de accusa. et d. c. qualiter. el. ij.
et l^r accusator p^rbet euz infamatū. nihilomin^z
re^r poterit p^rbare q^{uo} sit bone fame. ar. d^z pur.
c. cum in inuentute. et potentius est p^ruilegi-
um bone fame q^{uo} infamie. ar. c. l^r in fi. d^z recu.
et nō. **B**ar. in. d. c. qualiter. el. ij.

Utr^u ille p^rtra quē inquit possit recusare
iudicem si bz illum suspectum. **R.** q^{uo} sic. c. cū
speciali. de appella. vtputa q^{uo} ex odij fomite
pcedit. vel q^{uo} est criminofus. ar. iij. q. vj. iud^r
cet. **I**ta t^u quo ad omnia non sunt seruanda
in inq^sitione regulariū. q^{uo} facilius et liberi
us possunt a suis administrationibus amoue-
ri. d. c. qualiter. el. ij. **Q**uod limita nisi in gra-
ui p^riudicio infligendo. ar. d. c. qualiter. el. ij.
in fi. in s^zbo facilius et liberius.

Utr^u inquisitores generales possint pce-
dere ad inquirendū de veritate criminū etiā
nō receptis testib^z sup^r infamia. **R.** **B**a. in. c.
cū dilecti. d. accus. q^{uo} sic. s^z ē q^{uo} eis p^rstet de

infamia p^rpter frequentem clamores. secus est
in delegato ad vnam causam tantum. vt in. c.
cum oporteat de accusa.

Quis p^r inq^rere. **R.** q^{uo} quilibet platus cō-
tra suum subditum. **I**mo. tenet. ne sanguis
subditoz exquirat in die iudicij de eoz mani-
bus. de officio or. c. irrefragabili. de regula. c.
vlti. **F**acit. c. licet hely. de simo. xxxvj. di. le-
gant. et d. c. qualiter. el. ij.

Utr^u monachi et regiosi possint deputari
generales inquisitores a sede apostolica. **R.**
Ba. in. d. c. cū dilecti. q^{uo} sic monachi. vt in. c.
statutū. de rescrip. li. vi. **N**o. q^{uo} dicit **B**a. in
c. causam. el. primo. de iudi. q^{uo} appellatiōe fra-
trū in statutis et odiosis non veniūt monachi
Idem dic in monialib^z vt non veniāt appella-
tione soroz. et dicuntur p^rprie fratres men-
dicantes similiter et sorozes. non mendican-
tes vero et habitantes solitarie monachi vel
moniales appellantur.

Utr^u ep^s possit dispensare in criminibus
ne prelati amoveat ab officio. **R.** **B**a. i. d.
c. qualiter et q^{uo} el. ij. q^{uo} sic q^{uo} procedit per vi-
am inquisitionis. et facit. c. inquisitionis. de
accusa. circa principium. vbi dicit q^{uo} potest
superior pen am moderari. nisi tale sit crimē
q^{uo} impediāt ordinis executionem et beneficij
retentionem. etiam post pactam penitentia^z
Ergo vbiq^{ue} ista cessant. quantūcūq^{ue} graue
sit crimen. etia^z maius adulterio poterit ne-
dum episcopus. sed quilibet superior dispen-
sare. vt non remoueat ab administratione

Utrum de iuribus singularium personaz
sit procedendum inquirendo. vel extra ordi-
nem sine instantia partis. **R**espon. **P**anor.
in. c. ad nostram. el. ij. de iureiurando. q^{uo} non.
sed libello oblato et seruato ordine iuris **N**ō
etia^z sequitur **J**ohan. an. in capitulo fina.
de foro p^rprie. etia^z si factum allegatur notori-
um. facit. l. ad peremptorium. ff. de iudi. et l.
properandum. l. eo. vbi patet q^{uo} iudex nō de-
bet citare absentem. nisi parte petente. **E**t si
aliter citat non valet citatio. vt nō. in. c. i. de
iudi. **Q**uod limita fin **B**ar. in. l. iij. s. hoc au-
tem iudicium. ff. de dam. infec. nisi sit causa
miserabilium personarum. que se innare non
possunt.

Quid si testes interrogent super occultis
criminibus. **R.** q^{uo} nō debent respondere si in-
quisitio sit generalis. nisi de crimine de quo
infamia p^rcessit. d. c. qualiter et q^{uo} el. ij. multo
minus si inquisitio sit specialis p^rtra aliquē.
Si vero infamia p^recessit cōtra aliquē. tunc

testes dicent sup oibus que sciunt de eo quod inquiri debetatem, etiam si illud qd sciunt sit occultu, vt si de fornicatione agit et vocat ali quis q simul cu eo fuit dz dicere secretas cir cunstancias etia eas quas secreto nouit. dūmō sit infamat de crimine sup quo fit inquisitio puta cu tali muliere pmissit fornicationē, sed si tñ de fornicatione esset infamatus non ex pressa aliqua tunc non debet testis reuelare fornicationē occultam, hoc no. Innocētus et hostiensis in. c. qualiter. el primo. Jo. et Archi. q. v. habet hoc.

12 **¶** Vt ille contra quē fit inquisitio teneat dicere veritatē super certo crimine interro gatus. R. q. sic. si fama sit ptra eum. de quo vide supra Confessio delicti. in prin.

13 **¶** Quid est iudiciu, et quomodo per iudicia potest procedi contra aliquem ad inquisitio nem. vide. s. Iudiciu.

Inquisitor hereticorum minor episco po esse non potest. nisi quadragesimum etatis sue annū attigerit. Ale. dolentes. de hereticis.

1 **¶** Quibus pnt tales inquisitores institui. R. glo. in. d. cle. dolentes. q. p ministros vel p uinciales illoz ordinu quibus a sede apostolica est pmissum. Item ab epis vel capitulis sede vacante. vt in. d. glo.

2 **¶** Vt pnt inquisitores possint alijs pmit tere vices suas. R. glo. d. cle. q. sic et pmissa rios quos dant vocamus vicarios. vel substi tutos. cle. i. s. porro. s. notarij. de hereti.

3 **¶** Vt inquisitores pnt possint se ipedire de diuinationib⁹ aut sortilegijs aut vsuris. R. q. de diuinationib⁹ et sortilegijs si manifestā lapsit heresim pnt se scromittere. vt puta qz faciūt manifestas inuocatioes demonū attri buendo demonib⁹ aliqd diuinum. Secus si so lū inuocant ad exercendum opa que natura liter pnt. qz tunc talis inuocatio nō sapit he resim secundum Aldra. alias non pnt etiam si sapiunt heresim. sed non manifeste. similiter nec de vsuris. rex. est in. c. accusatus. s. sane. de here. li. vi.

4 **¶** Sz nūquid inquisitores poterunt ipi cog noscere. an sapiat heresim vel ne. R. q. nō qz iurisdictio ē sibi attributa ex nte pditione. vt no. glo. in. d. c. accusatus. et glo. in. c. i. de offi. dele. li. vi. que videt ptraria intelligenda est vera q inquisitor pōt cognoscere an sapiat manifeste heresim qñ certum est q sapit here sim. s. dubitat an sit manifesta vel non.

5 **¶** Que pibent pnt inquisitorib⁹. R. q.

nō extorqueant pecuniā pteru officij inqsi tōis qbusuis modis illicitis. Itē q nec scien ter acceptet bona ecciaz ob delictū clericor aut fisco applicent. q si contraxerint tā ipi q eo pmissarij. et etia epoz aut capituloruz sede vacante sunt excoicati ipso facto. nec pote runt absolui an satisfactiōem pecunie sic ex torte nisi in mortis articulo. Ale. dolētea. de here. Item districtius inbibet eis ne abutāt quolibet portatiōe armoz. Itē q nō bēant nisi officiales necarios. d. cle. dolentes. Itē pceptū tā epis q alijs inquisitorib⁹ q nō im ponant maliciose aut fraudulent crimē here sis alicui aut q ipediāt executionē officij in quisitionis false. Item q odio grā. vel a mo re lucri. aut pmodi tpalis obtentu ptra iusti ciā et ptra psciam non omittant pcedere vbi est pcedendū. alias eps per triennij suspēsus est ab officio. et eius superior hoc faciēs In feriores vero epis sunt excoicati excoicatioe papali. Ale. multoz. de here. Ad bene no. cō tra istos inquisitores qui citant aliquos pro hereticis qui tñ non sunt qz sunt excoicati ip so facto. Item q nō pnt de crimine heresis inquirere ptra epoz nisi in litteris apostolicis expse vt possint hec facere pnteat. vt i. c. in quisitores. de here. li. vi. Item inquisitores ordinis minoz nō possunt se intromittere de ordine pdicatoz. Nec inquisitores de ordine pdicatoz de ordine minoz pteru cuiuscūqz heresis. vt in pūlegijs eoz aliter sunt excoi cati ipso facto. et est papalis per extrauagan tem. Pau. secundi.

¶ Vt inquisitores hereticor possint pce dere ptra illos xpianos qui ad ritū trāseunt indeoz. R. q. sic. dūmodo metu mortis abso lute seu precise non fuerint baptisati. c. ptra xpianos. de here. li. vi.

¶ Vt officium inquisitiōis eis ab apostoli ca sede pmissum expiret per mortem romani pontificis cōcedentis. R. q. non. vt in. c. ne aliqui. de here. li. vi.

¶ Vt inquisitores possint indicare silentiū oibus pdicatozib⁹. R. q. non. nisi solū qstua rijs qñ ptinget pgregationem fieri pro nego cio fidei vel dictoz questuarioz predicatio eidē negocio impedimentum afferret. c. vt of ficiū inquisitionis. de here. li. vi.

¶ Vt inquisitores prefati possint pnuocare clerum et populum ciuitatū vel castroz. aut a lior locoz. R. q. sic. prout negocio fidei vi derint exp. dire Similiter pcedit eis. vt ad uocet peritos quolibet. vt in sentētijs huius

modi proferendis consilium prebeant. et quod tales peritos aduocatos ut eis obediant in prefatis consiliis dandis in virtute obedientie possint cogere. c. ut pmissi. de here. li. vi. Et quo aduer- te quod non possunt precipere sub obedientia et minus sub excoicatione clero et populo. ut vadant ad eorum predicationes contra quod sepius faciunt dicti inquisitores et non valet.

De inquisitores prefati possint procedere contra aliquos sine episcopo. **R.** quod citare capere ac tute custodie mancipare. necnon in vinculis ac maniciis ferreis ponere et inquirere contra illos quos iusticia pro homini crimine prece- dit possunt. sed tradere carceri. ita atroci qui magis est ad penam quam custodiam. aut exponere tormentis. aut ad finem contra illos non potest episcopus sine inquisitore. vel inquisitor sine episcopo aut delegato capituli sede vacante si sui adiuvic copiam valeant habere infra octo die- rum spatium postquam se requisierint. et si secus pre- sumptum fuerit irritum est ipso iure. **A**lemen. pri- ma de here. et ibi ponit de carcere et clauibus et officialibus. et dic ut ibi.

Quomodo procedunt inquisitores prefati con- tra aliquem. **R.** quod si per viam accusationis ser- uent ordinem suum. **S**i per inquisitionem faciant que supra dixi de indicibus et inquisitione exci- pitur tamen quod accusatores vel testes seu deponen- tes qui propter potentiam personarum contra quas deponunt aut accusat graue periculum immine- ret eis. si notia eorum publicarentur. tunc non publi- ce sed secrete coram diocesano. vel eo absente vicario ipsius qui inquisitores procedunt. vel episcopus aut eius vicarius coram inquisitore. si- modo potest et aliquibus alijs personis pro- uidere honestis iuribusque peritis totum proces- sum super quo deliberandum est manifestent. et de ipsorum consilio ad sententiam vel condemnationem procedere possunt. et plena fides talibus te- sibus adhibetur. licet eorum nomina non fuerint promulgata. et possunt precipere inquisitores prefatis honestis personis sub pena excoicationis quam incurrat ipso facto ne reuelent predicta nomina. **E**piscopus tamen non potest precipere inqui- sitori. nec inquisitor episcopo. **S**ed papa pre- cipit in virtute obedientie ut teneant secreta. **A**essante tamen tali periculo debent accusato- rum. et testimonium nomina publicari. et absque aduo- cationibus et iudiciorum strepitu et figura. ut in capitulo si. de here. libro sexto. **I**tem quod pro- cedendo per viam inquisitionis excoicari et participes. vel socij criminis admittunt ad testimonium contra hereticos receptatores. de

sensores et fautores. et credentes eorum. si ex- circumstantis vera dicere presumantur. c. in fide. de her. libro. vi. **S**ecus si procedat per viam accusationis vel exceptionis. quod tales non ad- mittunt secundum Jo. andream. ibidem. **I**tem re- ligiosi omnes qui ante religionis ingressum erant notarii. quantumcumque sint in sacris libere istud officium tabellionis possunt exercere quo- ad omnia que ad officium inquisitionis per- tinent. non obstante aliquo statuto contrario c. nulli. de rescrip.

Item nota quod statutum loci per quod officium inquisitionis directe vel indirecte impediret vel quomodolibet retardaretur ipso iure est nullius roboris. et per censuram ecclesiasticam possunt cogi rectores illorum locorum ipsa reno- care vel moderare ut non impediant. c. statu- tum. de here. li. vi. **E**t etiam possunt aduocare brachiumulare per censuras ecclesiasticas contra hereticos. ut in. c. ut officium.

Item statutum de duabus dictis. in capi- tulo non nulli. de rescrip. non impedit inquisi- tionis officium. ut in dicto capitulo statutum. **I**tem secundum Jo. an. possunt procedere con- tra hereticum. licet alibi commiserit crimen si in sua inquisitione inuenitur.

Insignia utrum possit quis sibi assume- re. **R.** **R.** **S**pon. **P**anor. in capitulo dilecta. de excessu. prela. communiter tenetur quod sic. et arma sicut et nomen assumitur ad placitum ut agnoscat ab alio. **I**nsti. dele. §. si quis in nomine. et l. ad recognoscendos. **I**. de inge- nu. et manu.

Utrum insignia alterius possit quis assume- re. **R.** **P**a. in. d. c. dilecta quod sic. sicut et nomen quod limitat verum. nisi illi cuius sunt pretende- rent aliquod damnum. ut puta facinorosus as- sumens arma alterius posset ille offendi loco facinorosi. et talis implorare pro officium iudi- cis. et iudex pro prohibere. quia ad eum spectat quies populorum. l. i. §. quies. ff. de off. psec. vr. **I**dem dic ubi interest rei publice. sicut si ali- quis accipit insignia boni artificis qui non est ita bonus. et ita decipiuntur populi. **D**e hoc habes per **B**ar. in tractatu de insignijs et armis.

De quis possit assumere insignia digni- tatis. **R.** quod non. si non habet illam dignitatem alias est falsarius. l. cos. **E**t quod ibi no. ff. de falsa. facit. c. i. de cleri. non oz. mi.

Inscriptio secundum aliquos est quando accu- sator profiteatur vera que in libello sunt. vel fin- alios cum profiteatur se velle persequi usque ad finem.

Sed secundum alios. et verius inscriptio est quam
accusator se obliget ad penam rationis. i. finem
lem quia ratio proprie id est quod representatio ad com-
simile. et hanc tenet **Bo. an. et glo. in c. super**
bis. d. accu. et probat in c. tue. de pcura. et sequi
tur Ma. in d. c. super bis. et de istis opinionibus
de in l. si cui. in prin. ff. d. accusa. et l. in causis
A. de accusa.

Item accusanti sit necessaria inscriptio. **R. glo. et doc. in c. super bis. q. sic nisi i. vii. casibus**
et ibi vide. et l. inscriptio non fiat. tunc deficiens
de puniri pena rationis finem Accur. in l. q. l.
de si. in stru. et Bar. in l. si cui. predicta.

Insitutio seu instituere finem **Hos. e. ec-**
clesie vel ecclesiastici beneficii collatio.

Quis potest instituere. **R. de iure coi. eps**
Item caplm sede vacante. de insti. et si caplm
li. vi. Item ille qui habet ex delegatione epi. de
insti. ex frequentibus. Item qui habet hoc de p-ue
tudine. c. cum venissent. de insti. dummodo sit cle-
ricus. talis tamen ab isto institutus non debet admini-
strare. nec possessionem ecclesie adipisci. nisi
de consensu diocessani et eius auctoritate. d. c. ex
frequentibus. Item abbates in ecclesiis sibi
subiectis pleno iure possunt curam committere si
ne peritacione episcopi facta. ar. a contrario. de p-
ben. c. in lateranensi. de capel. mo. c. presbiter
ri. li. vi. rvi. q. ij. visis.

Intentio accipitur dupliciter. vel putatur
motus. vel motuum voluntatis. vel putatur
dicitur finem intentum. et isto secundo modo hic
accipio.

Item intentio habitualis sufficiat ad meri-
tum bone actionis. **R. S. Bon. in. ij. di. rli. q.**
vlti. primi. ar. in fi. q. si loquamur de intentio-
ne habituali qua quis refert ad deum in generali
omnia opera diei vel anni. sic talis non sufficit ad me-
ritum Sed si loquamur de intentione habituali qua
quis refert aliquod opus ad deum in primordio illius
operationis vel alterius ad quam illa prius se habet
ita quod opus sequens directam habet ad opus prius
ordinatorem vel consequentiam. sic talis sufficit
ad meritum Non si aliquis intendit pro eo dare
c. marchas et incipit hodie dare unam cogitan-
do de deo actualiter. postea dat alias et nihil
de deo cogitat tamen actiones ille sunt ei omnes me-
ritorie et fructuose. et per hoc modum est in viris
religiosis qui in principio ex caritate deuotio-
nis portare religionis prout. quicquid enim fa-
ciunt quod ad sue religionis observantiam spectat
ex prima intentione est eis meritorium ad salutem.
nisi quod absit contra intentionem superueniat. Si autem
opus alterius generis inciperet operaretur quod

intentio renouaretur ut illud opus esset meritorium
Non si religiosus ad ea que ad religionem non spe-
ctant vult se exercere quod intentionem renouet
quia illa habitualis ad illa non se extendit et ideo
non est prout securitatis et utilitatis religionem
intrare Dicit etiam idem **S. Bo. ibidem** quod inten-
tio habitualis quis de deo non cogitet actualiter.
tamen si ex sola boni operis consideratione caritas
prompta vel aliqua alia virtus caritate infor-
mata ad ipsum bonum opus inclinat ipsum est me-
ritoria. si vir obediens mereatur obediendo prelo
precipienti sibi etiam si nihil cogitet de deo. sed
solum consideret quod est bonum obedire.

Item opus ab intentione recipiat quantitate
siue boni quo ad bona. siue mali quo ad mala
R. S. Bo. di. xl. ar. i. q. ij. q. quantitas bonita-
tis et malicie correspondet quantitati intentionis
finem quod quantitas intentionis attendit quantum ad
actum intendendi. seu in quantum attendit ex pre-
intentione non semper correspondet. Non glo. super illud
Barb. xij. bonum bonum tunc dicitur quantum bonum in-
tendit tamen facit. Dicit idem S. Bo. q. si li. tan-
tum et quantum sunt aduerbia sic dicitur quantitas
tem actus intendendi. et vix est generaliter si-
ne respectu malorum vel bonorum. quod quantum actus
intendendi est magis intensus in bonitate vel
malicia tamen operatio exterior est bona vel ma-
la. omne enim meritum vel demeritum ad actum
voluntatis reducit. l. circumspecte exteriores
aliquo modo faciunt ad voluntatis deprava-
tionem. Si vero li. tamen et quantum sunt notia. tunc di-
cunt quantitatem ex parte intentionis. et si non vix
generaliter. quod non semper operi exteriori facto
mensuratur intentio. quia frequenter homo in-
tendit magnum bonum et non facit. et minimum
bonum ex humilitate. et facit magnum.

Utrum opus ab intentione recipiat quali-
tatem scilicet bonam vel malam. **R. S. Bo.**
vbi. s. q. i. q. intentio bona vel mala dicitur.
dupliciter Primo modo bona dicitur in qua est
perfecta et bona ordinatio operis ad finem. et
hoc modo non tamen respicit bonitatem finis. sed
etiam rectum ordinem eius qui est ad finem. Et
hoc est quod dicitur Ber. ad Augustinum exponens il-
lud Si oculus tuus simplex. quod ad hoc quod oculi
sit simplex requiruntur duo necessarii. scilicet quod vita
sit in electione et caritas in intentione. quod est dice-
re quod amat quod est amandum. et eligit quod est eligendum
Ordinatio mala dicitur in qua est indirecta
et si est vix generaliter quod finem intentionem quali-
ficat opus exterius. Secundo modo dicitur
intentio bona. quod quod finaliter intendit est bon-
um. et in isto modo non qualificatur. quod si quis furatur

ut faciat elemosinā vel mentis. ut suertat ali-
quē nō de facere. s; q ad malitiā nō h; instātiā q;
maline intētiōis imputat oē op^o scilicet qlecunq;
sit. q; dñs cor interrogat pncipalit^r de illis
intelligit mag^s cordis inspector ē dñs q; ope-
ris. xv. q. vj. c. j. et illud **R**eā linguam nō facit
nisi rea mēs. xxi. q. j. c. hoies. et c. se. et minister
legis volūtariē occidēs malefactorē homici-
da reputat. xxi. q. v. c. cū minister. et illud qd
no. xli. di. q. quis. et xxi. q. iij. c. offis iactātia.
Nō obstat qd nō sic ē in bono. q; plura requirū
ad cōstructionem q; ad destructionem.

Utrū intētiō bona absq; opibus valeat ad
meritū. **R**. s. **D**o. vbi. s. q; si ille h; facultates
bñ opandi et oportunitatē opandi. sic nō suffi-
cit intētiō. q; nec bona volūtas d; dici s; semi-
plena. S; bona facultas nō adest tūc bona intē-
tiō et bona volūtas sufficē ad meritū vite etne.

Utrū opa exteriora addāt aliqd sup meritū
bone voluntatis. **R**. s. **D**o. vbi. s. ar. ij. q. j. q;
auelōquimur de pmo subitāiali. et sic de condi-
gno nō ibi addit opus extrinsecū. q; quātitas
meriti pensat ex quātitate radicis. de cōgruo
tū absq; dubio opus pūilegiatū addit sup bo-
nā intētiōē et volūtātē p eo q; volūtas i il-
lo ope pparat et disponit ad susceptionē maio-
ris grē p quā digna ē maiori retributione. Si
autē loquimur de pmo accidentali sic op^o extrin-
secū addit sup bonā volūtātē sicut pūilegia-
tum. et alia etiā q; dispositiue addūt ad rōnem
meriti q; excitāt actū volūtatis ad bonū. et ra-
dicationē et cōseruationē grē. et illud **J**arri-
ni. palmā tū et c. intelligit nō de palma q; ē au-
reola. sed de palma que est respectu pmi essē-
tialis que d; aurea.

Utrū cūctus seqs addat ad bonitatem et
maliciā actus exterioris. **R**. s. **T**ho. pma se. q. xx.
ar. v. q; aut ē p cogitatus. et sic addit. **N**ut nō ē
p cogitatus. et tūc aut p se seqtur. ut i plurib;
et sic addit. **C**ōstat. n. actū ex genere solo eē me-
liorē ex q; seq pnt plura bona. et peiorē ex q; plu-
ra mala. **N**ut seqtur p accidēs. et ut in paucio-
ribus. et tūc nō addit. nō em iudicat de re aliq;
qd ē p accidēs. sed tūc qd ē p se.

Utrū q; p intētiōē possit opa sua v; ali-
orū alteri applicare. **R**. s. **F**m **A**stēn. q; sic. et sit
triplē. **P**rimo mō in singlari. ut cū p alio deter-
miatē satisfact. et sic qlibz pōt alteri bona sua
cōicare. **S**ecdo mō in spāli. ut cū q; orat p cō-
gregationē suā et suis familiāribus et bñfacto-
ribus. et ad hoc etiā ordinat opa sua satisfacto-
ria. et sic ille q; pēst religioni potest illa opa cōi-
care aliq; applicādo intētiōē coram qui sunt

de sua cōgregatione ad hūc determinate. **A**et-
cio mō in generali. et sic qui pēst ecclesie gene-
ralitē p opā illa cōicare applicādo suā intē-
tiōē ad hūc vel ad illū. et ideo qui pēst eccle-
sie generali p cōicare ea que sunt cōgregatio-
nis et huius hois. sed nō ecōtrario. prima cō-
municatio et secūda nō dicit indulgentia. sed
tūc tertia p p dno. **P**rimo q; per cōmunicatio-
nes illas primas h; absoluat homo a reatu pe-
ne qm ad deū nō absoluit tū qm ad satisfac-
tionē ad quā est obligatus ex pcepto ecclesie
vel cōfessoris sed p tertiā sic. vt. s. p3 indulgē-
tia. **S**ecūdo q; in vna cōgregatiōe nō est sufficie-
tia meritorū. ut sibi et alijs valere possint si-
cut est in ecclesia romana precipue ppter meri-
tū xpi. et ille solus qui ipi pēst pōt p intētiōē
suā applicare opa aliop alijs que dicuntē indul-
gentie. aliq; aut hnt ex eius cōcessione.

Utrū actio pcedēs a volūtate delibera-
tiua si p intētiōē ad deū nō ordinat sit mala
seu peccatū. **R**. s. vt colligo ex. s. **D**o. in. ij. di. xli.
q. i. ar. ij. q; aut hoc puenit p inordinatā asser-
tionē siue cōuersionē ad creaturā. et sic ē ma-
la ex cōuersione. **N**ut puenit ppter operantis
negligentiā. et sic est mala ex omissione. **N**ut p-
pter operā operantis infirmitatē et miserā. et
hoc neutro mō est mala sed indifferēs. deus enī
decreuit ppter suā pietatē et ppter nostrā infir-
mitatē multas opationes nō imputare nobis
neq; ad meritū neq; ad demeritū. et psequēter
tales operatiōes respectu nrī nō vident bone
moralit^r nec male. ut cū q; loquit alicui ex na-
turali pietate. v; aliū salutat ex urbanitate. v;
facit ex necessitate nature. puta. comedit vt re-
ficiat ābulat vt recreet. nec tū h; refert in deū.
tales enī actiōes nō sūt meritorie. q; ad deū nō
referunt. dicere q; essent demeritorie duz vide-
ret cū nō fiat ppter inordinatā persionē ad cre-
aturā. nec omittunt ad deū referri agentis ne-
gligētia sed tū ppter quandā infirmitatē q; est
in nobis ex corpore corruptibili aggrauatē atq;
Nec obstat his **S**re. sup illud **J**ar. xij. **D**e
oī verbo ocioso et c. vbi dicit q; verbū ociosum
est qd caret rōe iuste necessitatis v; pie vtilita-
tis. q; vt dicit **R**. ic. in. ij. di. xl. nō spoz q; act^o
explicite ad finē q; est de^o referat vt nō sit ocio-
sus. s; q; referat ad bonū finē vel ciuile v; cor-
poris necessitatē aut honestā recreationē. **S**o-
lū ergo ille d; ociosus q; nō refert ad aliquē bo-
nū finē. **M**eritori^o aut vite eterne sol^o ē actus
q; ordinat p intētiōē ad deū. aut merito p di-
gni si fiat ex charitate. vel cōgrui si fiat ex cha-
ritatē. **D**emeritori^o vero nō referat in deum

9. **U**trū bonitas actualis voluntatis addat aliquā bonitatē sup bonitatē ipsius habitus gratie. **R.** fm **R.** ic. vii. s. q. actualis voluntas elicit a voluntate potētie p gratiā addit habitui grē bonitatē aliquā a deo remunerabilē q̄tum ad p̄mū substantiale, ita q̄ p̄mū substantiale habitui grē et actib⁹ interiorib⁹ voluntatis p gratie habitū elicitis correspōdet, vñ ppter tales actus plus habebit de p̄mio substantiali q̄ si sine ip̄is a corpore decessisset.

Quot sunt spēs interdicti. **R.** q̄ due. **Q**ua
boīm. alia locoꝝ. **I**nterdictū boīm. aliud ge
nerale. aliud spāle. aliud singulare. **G**enerale
interdictū boīm ē cū interdictū p̄ps regni. ca
stri vel ville aut ciuitatis. **E**t sic aduerte q̄ qñ
interdictū p̄pus vñ vniuersitas vel cōe. q̄ tūc
nec loc⁹ nec cler⁹ ē interdict⁹. **I**te fm **Cal.** nec
p̄sone ecclesiastice q̄ ex toto sunt trāstate ī ecclē
siā. q̄ de p̄po nō sunt. xij. q. ij. duo. sic qñ inter
dictū clerus tm̄. nō est interdictus p̄ps nec vni
uersitas vel cōe. q̄ sunt diuersa clerus et p̄ps.
de sen. ex. si snia. li. vi. **N**ū clerici pñt celabra
re sic p̄r⁹. fm **Jo.** an. in. d. c. si snia. s. alia voce
pulsatis cāpanis. interdictis tñ exclusis. q̄ p
bibitio. c. qd̄ in te. de pe. et re. et. c. nō est vobis.
de spō. et moderatio. c. alma. de sen. excō. li. vi.
Intelligit qñ locus ē interdict⁹. ⁊ nō exp̄sso lo
co ī snia interdicti. nō b̄z locū cessatio diuinorū
et alia q̄uis sit gñale. **Cal.** tñ t̄z q̄ d̄z seruari

Petrus populus non interdictus? si fiat de populo taliter
interdicto efficiatur interdictus. **R.** fm Cal. q. sic.
Petrus bannitus quod est de populo interdicto sit
simpliciter interdictus. **R.** q. sic. si ad ipsos est banni
tus. quia adhuc cuius est de populo. l. relegati. ff. de
interdic. et relegatis.

¶ Utz impuberes ppi interdicti sunt filii. **¶** Jo. de deo. q. si nō sunt doli capaces, nō sunt interdicti, sec⁹ si sunt doli capaces.

bilomin^{us} ex q^{uo} sūt de illo p^{ro}p^{ter} q^{uo} sunt interdicte
Spāle interdictū hōim est cū iterdictū aliq^{uid}
collegiū v^{el} vniuersitas i p^{ro}p^{ter} inclusā, puta stu
diū papie ⁊ h^{om}oi vel capitulū. **N**ā interdicto
capitulo v^{el} collegio vel vniuersitate singule
sone de ipsa sunt interdicte, fm **Jo**, an, et **Se**,
in, d, c, si in^{fra}, et istud p^{ro}prehēdit tā clericos q^{uam}
laicos q^{ui} sunt de illo collegio vel vniuersitate.

Intrū si interdicantē doctores oēs alium ciuitatis intelligat interdici clerici q̄ sūt doctores. R. q̄ nō p glo. i. d. c. si snia. Sicut si interdiciunt clerici nō veniūt religiosi nō hātes dignitatē. et de B vide. s. Cleric⁹. i. Be. tū in. d. c. si snia. dicit q̄ clero interdicto veniūt clerici seculares regulares cōuersi ⁊ cōuerse. q̄ ita sūt ad ecclesiā translati q̄ pprie de ppllo dici nō pnt. Ne q̄ dicto valde dubito. ⁊ poti⁹ credo q̄ nūc

si aliud ostendit de mente. p. ea q. s. dixi. **Cleric?** s. **Q**uid si vnus de populo interdictio ingreditur monasterium an possit diuinis interesse tunc relaxatione interdicti generalis vel specialis. **R.** n. **f**ed. et sequitur **Semi.** in d. c. si sententia q. sic. q. de finit esse de populo. ergo purgatur eius lepra sine alia relaxatione.

Singulare interdictum hominum de cuius aliqua certa persona interdictum vel etiam incerta. ut cum dicitur. Qui fecerit sic sit interdictus ipso facto. et isti quicunque vadunt sunt specialiter interdicti. nisi absoluantur si interdictum non est ad tempus. **D**um aduertere et non bene quod tales interdicti siue generaliter siue specialiter vel singulariter non possunt exercere aliquem actum concessorum tempore interdicti. de quibus. **J.** dicitur q. pertineant ad ordines ad celebrationem diuinorum. aliter essent irregulares vel suspensi finem quod infligitur pena violentibus interdictum. ut. **J.** dicitur. et de tali interdicto non loquitur. c. alma.

Interdicti generaliter specialiter vel singulariter sunt vitandi ab alijs. **R.** fin. **D**ostie. **I**nno. et **Be.** q. sic. in diuinis officijs quoniam proprio nomine seu alia certa locutione per suam sunt designati. Alij autem non sunt vitandi nisi a iudice specificetur nisi eorum offensa per quam sunt interdicti esset multum notoria ita quod nulla tergiversatione posset celari. c. tua nos. de coha. cleri. et inu. **S**ed tu dic vt. s. **E**xco. catio. viij. §. iij.

Interdictum. §. locorum. Aliud generale. ut cum interdictum regnum vel provincia vel diocesis. Aliud speciale ut cum interdictum ciuitas aliqua castrum vel villa. Aliud singulare. ut cuius interdictum certa ecclesia vel capella vel certe ecclesie. et sic interdicto loco aut generaliter vel specialiter aut singulariter non sunt interdicti homines vel clerici talis loci. **D**um ex illa loca possunt audire divina et sepeliri si ibi elegerint sepulturam. vel ibi mortui fuerint. quod non sunt interdicti nisi fuerint in culpa interdicti ponendi. **ter.** i. d. c. si finia. no. **Da.** in. d. c. qd in te. et. d. c. non est vobis. **A**duertere tamen quod id quod statuitur in interdicto generali locorum habet locum in interdicto speciali loci. **E**t sic id quod interdicta ciuitate vel villa intelligitur tota interdicta generaliter. et id habentes privilegium quod tempore generalis interdicti possint celebrare submissa voce intelligitur generaliter interdictum. quoniam etiam aliqui extra interdictum etiam ad illam terram. ut de. et no. i. c. cum paribus. de xbo. sig. **I**nno. et. **D**o. tenent quod interdicta ecclesia aliqua in penam populi. habet multi ex eis non deliquerunt. sed solui vel dominus vel vniuersitas quod talis populus etiam qui non est in culpa non poterit alibi eligere sepulturam apud ecclesias

non interdictas nisi ex privilegio speciali hoc habuerint. sed hoc non credo verum. quia. c. qd al legat. s. vt privilegia. de priuile. loquitur quoniam populus est interdictus.

Quid si iudex dicat interdictio regni francie **R.** quod interdictum extenditur ad totam terram quam ad haberet ei tempore late finie siue rone dominij siue rone feudi. de postu. pla. c. i. vel fin. glo. in. d. c. extenditur etiam ad terras que adhibebant ei prestando auxilium tempore interdicti. plati. si vero dicat. in interdictio terras regni francie. tunc fin. **R**odo. non extenditur ad feuda. quod pene sunt restringende. sed contra est text. d. c. i. in verbo terrarum ipsius. et id dicitur siue est interdicta. quod in feudis habet utile dominij. et etiam includuntur terre in quibus solui habet usufructum fin. **J**o. an. et sequitur **Be.** i. d. c. si finia. si vero aliqua terra habet in pignus non esset interdicta. quod non est ipsius quod ad dominium. secus si diceretur quod interdictum omnem terram quam habet. quod sic esset interdicta. c. cum **B**ertoldus. de re iudi. quod creditor habet possessio nem veram pignoris. ff. de usufructu. l. serui.

Sed quid si habet terras communem cum altero **R.** **Be.** in. d. c. si finia. quod si est indiuisa non prebenderetur ne iustus patiatur. secus si est diuisa quod pars sua subiacet.

Interdicta ciuitate veniant ei suburbia. **R.** q. sic. et etiam pertinentia edificia. **E**t deinde dic de interdicto castrum vel ville. habet prius non habet suburbia. ut i. c. si ciuitas. de sen. ex. li. vi.

Sed quod quid dicitur suburbium aut pertinentia edificia. **J**o. de deo dicit quod suburbia intelliguntur illa que sunt infra ultimam portam et faciunt cum ciuitate publicas functiones et vocantur ad consilia et conciones. **V**el dicit fin. **Be.** quod dicitur burgi extra et prope ciuitatem in quibus domus sunt contigue. **V**el dicit quod suburbia dicuntur domus per quas est iter rectum eundi ad ciuitatem vel locum. et continentia edificia sunt pulcre domus circa ciuitatem non intra suburbia ubi non sunt burgi directe introducetes ad ciuitatem. **G**lo. in. d. c. si ciuitas. dicit quod arbitrio iudicis est relinquere dum dicantur pertinentia edificia. quod non dicitur rex. contiguus. sed continentibus. **L**egiste vero in. l. ij. et. l. edificia. et. l. q. in continentibus. ff. de ver. si. quasi in idem coincidunt. **E**go vero quo ad hoc attendere ad rationem legis expressam et dicere omnia illa dici continentia edificia que ita sunt prope ciuitatem quod in illis celebrando contemneretur ecclesiastica censure. puta. quia quasi ita comode eo conuenire possunt sicut si non esset interdictum. sed ubi non preuenitur propter hoc. puta. distat per miliare et est valde laboriosum illuc ire nec passim populus potest eo conuenire tunc non accipere sub

- 5 **hac** significatione.
Utrū dñō vendēte terrā interdictā sine generalit̄ sine spāliter aut singularit̄ alicui dñō q̄ nō est in culpa cesset interdictū. **R.** q̄ nō fm **de in. d. c. si inia. qz** secū portat onus suū.
 6 **U**trū dñō emēte terrā postlatā sniaz interdicti p̄ oēs suā terrā sit illa terra interdicta. **R.** fm **de i. d. c. si inia. qz** nō nisi latoz interdicti exstisset nedū terrā habitā sed habendā.
 7 **U**trū interdicta ecclia sit interdictū cimiteriū vlt̄ capella. **R.** q̄ sic. si capella vlt̄ cimiteriū sūt p̄tigua ecclie. als nō. et id in nō cōtiguīs possit celebrari. **d. c. si ciuitas. §. si.**
Interdictum. iij. tā psonarū q̄ locorū quis p̄t ponere. **R.** q̄ oēs illi qui p̄t excoicare vel suspēdere rōne iurisdictionis ordinariē vlt̄ delegate quā habēt sup̄ illos q̄s volūt interdicere. **de ver. sig. querenti. de offi. dele. c. quia pontificali. li. vi.** Et quis potest excoicare. habes supra **Excoicatio. i. §. iij.**
 1 **U**trūz episcopi possint interdicere psonas singulares ecclesiasticas vlt̄ seculares aut eorū loca vel terras q̄ habent priuilegiū ne possint interdicti. **R.** q̄ sic. et etiā excoicare. nisi talia priuilegia sint cōcessa regibus vel reginīs aut eorū filiis vel religiosīs nō ratione persone sed ordinis vel locorū. **vt in. c. ne aliqui. de pri. ui. li. vi.** nec etiā possint interdicere exemptos etiā indirecte. puta interdicēdo ne eis vendāt aut cōmunicent. et cōtrafacientes sunt puniendi. **c. quanto. de p̄ni. rōne tñ delicti et p̄tractus posset. vt. s. Exemptus. §. viij.**
 2 **U**trū canonici ecclesie cathedralis possint ponere in aliquo loco vel ecclesia interdictū. **R.** q̄ non sine assensu ep̄i. **c. que sunt. de his q̄ fi. a ma. pa. ca.**
 3 **P**ro qua cā potest poni interdictū. **R.** q̄ p̄ subsidio pecuniario vel debito pecunie vel aliterius quātitatis. laicus aliquis nō potest interdicti nisi ex speciali auctoritate sedis apostolice et expressa. als nō tenet si ponat p̄ extraneam gentem **Bonifacij. viij. que incipit. Provide attendentes.** Ponendū est igitur p̄ culpa aut domini aut populi et huiusmodi nō singularit̄ alicuius persone que officium nō habet generale. **vt patet in. c. sane. de offi. dele. et in. c. non est nobis. de spon.**
 4 **Q**uō d̄z poni. **R.** q̄ precedente monitiōne et in scriptis q̄ scriptura p̄tineat causam sicut et de excoicatione dictū est supra. **Excoicatio. ij. §. i. et. ij.**
 5 **U**trū sit aliqua forma verborū seruāda. **llk.**

q̄ nō necessario sed sufficit dicere. **Mos p̄ter talē causam regnū vel castrum vel ecclesia talem supponim⁹ interdicto et hmoi. vt no. in. d. c. sane. et. c. nō est nobis.**

Interdictum. iij. In quibus casibus incurrit interdictū. **R.** q̄ generale interdictū et speciale locorū in nouē casibus incurrit ipso iure. **Primus** q̄n ciuitas in qua morit̄ summus pontifex nō seruat dispositionē. **c. vbi piculum. de electōe. li. vi.** q̄ tunc ipso facto ē interdicta. **vt ibidē. Secundus** quādo ciuitas dat auxiliū. cōsiliū. vel fauorē. insecutoribus cardinaliū aut clericorū vel religiosorum. **de familia domini pape vel cardinaliū caproibus. aut percussorib⁹ vel mandatori⁹** bus predictorū aut locis talia facientib⁹. vel si infra mensem saltē tales delinqueret nō puniret si p̄t ipso facto ē interdicta. **de penis. c. felices. li. vi. excipit Roma.** **Tercius** q̄n collegiū vel vniuersitas ab ecclesijs vel ab ecclesiasticis psonis exigit pedagia guidagia vel alia p̄ se vel p̄ aliis de reb⁹ suis quas nō cā negociandi deferūt aut ad hmoi solueda compellit. tūc ipso facto oīs ciuitas castrū vel villa aut alius locus dicte vniuersitatis vel collegij subiacet interdicto. **de cēsi. c. quāq̄. li. vi.** **Quartus** q̄n collegiū vel vniuersitas aut archiep̄i vel ep̄i et alij tā supiores q̄ inferiores ecclesiastici sustinent penā quā incurrerūt i pducendo aut locando domos vsurarij alienigenis q̄ eis imponit in. **c. i. de vsuris. li. vi. p̄ mensem. de q̄ habes vsura. ij. §. xij.** nā post menses terre oēs iporū sunt interdicte q̄diu q̄dem vsurarj in eis commorant̄. **vt in. d. c. i.** **Quint⁹** q̄n clerici vel religiosi inducūt aliquē ad vouendū aut p̄mittendū de sepultura si in eorū ecclesia vel cimiterio eū sepeliāt. tūc si infra decennij ecclesie vbi de iure venit sepeliend⁹ oīa q̄ occasione sepulture habuerūt nō restituēt etiā si nō petant. et cadauer si petat ipso facto eorū ecclie et cimiteria sūt interdicta. **c. aīaz piculis. de sepul. li. vi. et tā diu durat donec plene satisfecerint. vt ibidē.** **Sext⁹** q̄n ciuitas cōmittit aliqd in ep̄m suū. **vt capiat. pcutiat banniet ipso facto ē interdicta. c. le. si q̄s suadēte. de penis.** **Septim⁹** q̄libet locus vel loca in quib⁹ ep̄s detinet inuitus sunt interdicta ipso iure. **d. cle. si q̄s suadēte.** **Octauus** quando religiosi exempti ecclesias et decimas recipiūt a laicis sine cōsensu diocesano. vel excoicatos admittūt ad diuina seu interdictos noiatim. aut instituit vel destituit in cōsultis ep̄iscopis in ecclesijs nō sibi pleno iur e subiectis. vel quādo hospitalarij et replat

rius plus q̄ semel in anno celebrat in ecclia posita in loco interdicto v̄ defendit ne cōfratres exēptoz seu ipoz oblari q̄ in totū nō se trāstū lerūt possint iudicari a locoz ordinarijs. tūc ecclie eoz ipō facto sunt interdicte fm glo. i. c. i. de iun. li. vi. r. Archi. in. c. epoz. de pui. li. vi. et sequit. **Pa.** in. c. cū et plantare. de pui. et fa. cit. c. si q̄s suadente. xvij. q. iij. q̄uis glo. in. d. c. cū et plantare. et cōiter doc. ibid. teneant q̄ nō sint ipō iure. Sed p̄ma opt. mihi v̄ verior. **Donus** ecclesia d̄r interdicta q̄ ē polluta humano sanguine vel semine. de q̄ dic. vt. s. **Cōse-** cratio ecclie. s. viij. **Decimo** iurāt interdictū regni castri vel loci q̄ d̄ns eoz īpedit ne legatus aut nūci⁹ pape possit exeq̄ lusi offm̄. r. tādū donec p̄siterit ī illi p̄tūmācia. facit exuagās q̄ incipit sup̄ gētes et regna posita sub ti. de of. leg. **Aduertere** tū hic q̄ l̄ in sup̄dictis casib⁹ aliq̄ terra vel ciuitas vel ecclesia ipō iure subijciat interdicto nō tū teneat q̄s illud seruare aū de declaratione p̄iudicē fiendā. ita q̄ ī ea celebrās q̄n dicta declaratoz nō incidit in penas statutas p̄ nō seruātes interdictū. de quib⁹. j. dicet. **Interdictū.** vij. et hoc p̄p̄t p̄stitutoz cōstān. cō aliq̄. de qua. s. **Excoicatio.** vij. s. iij. **In** quib⁹ casib⁹ incurrit interdictū generale vel sp̄ale p̄sonaz ipō iure. **R.** q̄ in quattuor casibus. **Prim⁹** q̄n ep̄s cōtras vel vniuersitas imponit exigit vel recipit collectas ab ecclesia sticis r̄c. de quib⁹ in. c. clericis. de immu. ec. li. vi. seu q̄n bona deposita in ecclesijs arestauerit. occupauerit. vel arestari aut occupari fecerit seu dederit in his auxiliū. cōsiliū vel fauorē faceret ipō facto ē interdicta. nec absoluit nisi de sp̄ali mādato sedis aplice. nō obstantibus quibuscūq̄ p̄uilegijs. vt in. d. c. clericis. **Secū-** dus q̄n vniuersitas vel collegiū p̄mittit in terris suis vsurarios alienigenas cōducere domos v̄leis locat ad exercendū fenus ipō facto est interdicta. c. i. de vsuris. li. vi. **Terci⁹** q̄n p̄sona ecclesiastica regularis aut secularis q̄tū cūq̄ exēpta et cuiuscūq̄ ordis aut stat⁹ existat scēter celebrat v̄ celebrari facit in locis interdictis nisi fm p̄missionē iur̄ vel excoicatos publice vel interdictos ad diuina officia v̄ sacra aut sepulturā admittit. tūc ipō facto ē interdicta ab ingressu ecclie. r. tādū donec satisfecerit ad arbitriū eius cui⁹ sniam p̄tempserūt. c. ep̄i scopoz. de p̄uile. li. vi. **Quarto** die tū sepeliētes excoicatos publice aut notatim interdictos sunt excoicati ipō facto. cle. eos. de sepul. **Quartus** q̄n vniuersitas p̄cedit rep̄salias aut p̄cessas extendit ad p̄sonas ecclesiasticas vel eoz bonas:

nisi infra mensem reuocet ipō facto est interdicta. c. r. si pignoratōes. de iun. li. vi. **Sunt** alij casus interdicti. de quib⁹. j. **Suspensio.** j. q̄ potius suspensiones noiant q̄ interdictū cum etiā casu tercio p̄cedenti.

Interdictum. v. que phibent tempore interdicti vel i loco interdicto exerceri. **R.** q̄ omne spirituale. q̄d redueitur ad sex. vt clarius intelligatur fm q̄ colligo ex **Inno.** **Pa.** et cōmuniter doc. in. d. c. nō est vobis. et. c. si. de excels. prel. et. c. q̄d in te. de pe. et re. et. c. si. de sen. ex. li. vi. **On** aduertere et no. bene q̄ quicquid pertinet ad aliq̄d sex ifra positorum intelligitur semper phibitum tempore interdicti. nisi vbi inuenitur in iure specialiter cōcessum.

Et primo phibet omne exercitiū deputatū i certo ordini ecclesiastico. **E**t hoc procedit siue sint clerici p̄byteri siue inferiores. vt no. **Pa.** in. c. ij. de de. excō. mi. **E**t dicat exercere officiū deputatū certo ordini. puta q̄n dicit ep̄istolā: vt subdiaconus. euangelij vt diaconus. vel offerendo calicē. v̄ceos et h̄mōi. vt lector vel exorcista. et h̄mōi. vel dicēdo matutinū et aliud officiū vt ebdomadarius r. similia q̄ cōueniūt alicui ordini. **Facit.** c. si quis ep̄us. el. ij. xi. q. iij. vnde talia exercentes sunt irregulares ipō facto. **Secus** esset si exerceret aliq̄d quod non est deputatum certo ordini ecclesiastico. sicut cantās responsoria vel psalmos nō officiendo principaliter sed tanq̄ qlibet alius laic⁹. **I**te nec auditio diuinorū p̄tinet ad certū ordinē et talia exercētes tpe interdicti nō erunt irregulares nisi auctorizando audirēt diuina. puta. q̄ p̄latus facit celebrare. q̄ sic esset irregularis fm glo. in. cle. archiepo. de p̄uile.

Utrū benedictio solēis ep̄isopi sit prohibita tali tempore. **R.** q̄ sic. q̄ eā facit rōne ordinis. xcv. di. c. ecce ego. nisi in festiuitatibus. de quibus infra. nō aut simplex phib. ē. nec benedictio peregrinorū. q̄ nō p̄tinent ad ordinē. et idē potest dici de benedictōne vestimentorū illorum qui volunt intrare monasterium vel tertium ordinē beati **Francisci** q̄ licite potest fieri.

Secundo phibetur ministratio sacramentorum exēptis eo mō quo cōceduntur de iure de quo vide. j. in. c. se.

Tercio phibetur celebratio diuinorū. vt in c. responso. de sen. ex. de cle. excom. mini. c. ij. et iij. **S**z quid venit hic noie diuini officij. dic lohummodo ordinatum in breuiario vel missali. vt. j. ptz in. c. se. s. i. cum sequentibus.

Quarto phibetur collatio ordinū nisi vt. j. dicam in. c. se.

Quinto phibetur sepultura ecclesiastica. tñ ex cimiteriū et ecclesiā l3 sine officio. cñ officio nō aliter cleric⁹ incurreret penas positas p tales. de quibus. j. dicet. in. c. se.

Sexto pulsatio cāpanarū. ar. d. c. alma. Si tñ laici pulsarēt sine eoz cōsensu. clerici excusantur fm Jo. de deo. Hoc intelligo de pulsatiōe p horis canonicis. qz aue maria vel cāpane d festo vel p alio signo q̄ p horis nō credo sint phibite.

Septimo apertio ianne ecclesie tpe celebrationis officij. nisi put. j. dicet in. c. se.

Utrū prefata ita phibeant in ecclesijs ex emptis. sicut in alijs. R. q̄ sic. vt in. c. aucte. de pini. li. vi. et ita seruabūt sicut faciunt alie ecclesie celebrādo fm modificationē. c. alma. de sen. excō. li. vi.

Interdictum. vi. Que cōceduntur tpe interdicti generalis locoz vel specialis vel singularis. R. q̄ vñdecim.

Primū celebratio officioz diuinor et missarū in ecclesijs et monasterijs sicut fiebat an interdictū cñ ista modificatione. tñ. s. submissa voce. ianuis clausis. campaniō nō pulsatis. ex cōicatis et interdictis exclusis. in. d. c. alma. s. addicim⁹. Aduerte hic q̄ istud. c. alma. loquit de generali et speciali interdicto tā hoīm q̄ locoz. nō de singulari interdicto alicui⁹ ecclesie fm glo. in. d. s. addicimus. et ideo ibi nō possz celebrari. Qd nota bñ. qz pauci aduertūt.

Sed q̄ro a quibus celebrari debēt pfata diuina. R. Archi. in. d. c. alma. q̄ a p̄p̄s clericis ecclesiay vel monasterioz monachis. nisi i ipsi essent interdicti. vt. s. interdictū. i. s. ri.

Qui pñt admitti ad ista diuina. R. q̄ nulli nisi clerici aut monachi illarū ecclesiay in quib⁹ celebrant. vñ aliarū ecclesiarū clerici vt monasterioz monachi nō pñt admitti fm Archi. in. d. c. alma. Al. tñ vt refert Be. in. d. ca. alma. tenet q̄ post factū nō essent irregulares. sed ante factū nō auderet cōsulare q̄ quis admitteret religiosos vel clericos extraneos. Fe de. cōsilio. lxxvij. dicit q̄ videtur absurdū tales non admitttere. et Jo. an. dicit q̄ est nimis durum tenere q̄ nō admittant. Et credo q̄ sit verius q̄ pñt admitti omnes clerici aut religiosi aliarū ecclesiay. et verbū canonici q̄ clerici ecclesiarum restringit distributionē nō auditionē seu celebrationē quam permittit sicut p̄ius poterant interesse. et nunc similiter. Facit. ad hoc. d. c. q̄ in te. Seculares autē ed

terris nō interdictis nullo mō possunt admitti. vt in. d. c. licet. ar. c. quoniā episcopi. de priuile. li. vi. quia quod p priuilegiū vni cōcedit alteri denegatū cōprobat. R.

Utrū cum alicui singulari p̄sone cōceditur vt modo p̄misso. s. ianuis clausis. tñ. possit celebrare vel audire diuina tempore interdicti. ci⁹ familiares qui nō dederūt causam. et domestici possint admitti ad audiendum et celebrādū sibi officium diuinū. R. q̄ sic. vt in. d. c. licz vobis. s. cōceditur. Et quid cōprehendatur sub istis. vide. s. familia. nisi ob istā cām in fraudem sint assumpti. c. vlti. de ver. sig. li. vi.

Quid si nō sit singularis p̄sone sed cōuentus aut collegium cui cōcedit auditio diuinor tempore interdicti. nunquid eius familiares domestici similiter sint admittendi. R. q̄ nō. vt in. d. c. licet vobis. s. nō sic. nisi sup hoc habeant priuilegium. vt ibi.

Quid si in cōuentu vel collegio nō sunt nisi tres quoz duo sunt infirmi. nunquid tercius poterit celebrare cñ familiari. R. Posti. in. c. q̄ nonnullis. de priuile. q̄ sic. ne priuilegiū sit inutile sicut cōcedit singulari p̄sone. vt in. d. c. licet. dummodo nō dederit causam interdicto vt in. d. c. licz. Archi. dubitat. sed ego credo verum dictum Posti.

Quomō debet intelligi priuilegiū quo cōceditur aliquibus religiosis q̄ tpe interdicti possint recipere ad diuina cōfratres suos. R. q̄ debet intelligi de illis cōfratribus qui licet in seculo remanent tñ eoz ordinū sunt oblari mutato habitu seculari. vel etiaz qui inter viuos bona sua dederūt eis retento vñfructu in vita sua. vt in. c. vt priuilegia. s. i. de p̄u. et. c. cñ et plātare. s. de cōfraternitatib⁹. ibidē.

Quid si priuilegiari vt admittant tempore interdicti dederūt causaz interdicto vel eoz dolo culpa vñ fraude sint interdicti sentētia p lata. vel ad perpetrandum delicti. cuius occasione interdictum latum extitit dederunt aui lium. cōsiliū vel fauorem. Respon. q̄ nō obstante priuilegio nullo modo admitti possunt vt in. d. c. licet. s. fi.

Que missa potest celebrari. R. Be. in. d. c. alma. recitat et sequitur Jo. an. et Al. q̄ etiā peculiaris. licet Jo. mo. tenuerit q̄ solū conuentualis poterat celebrari.

Conceditur aliquibus vt tēpore generalis vel specialis interdicti locoz possint celebrare in suis festis ianuis apertis sicut minorib⁹ et p̄dicatoribus nunquid poterūt tales alios admitttere ad celebrādū. Respon. Innocē.

et **H**osti. in. c. vt privilegia. de privilegia. q. si pri-
uilegiū sit eis datum psonaliter nō possunt. et
tunc personaliter cōceditur cum dicitur cōce-
dum vobis vt possit celebrare. Si vero psona
liter nō esset datū sicut cum dicitur. cōcedimus
vobis vt in vestris ecclesijs celebraretur. tūc pos-
sunt admittre alios ad celebrandū. Et sic ē pri-
uilegiū fratrum minorū et predicatorū.

¶ **Q**uoniam seculares et quicūq; alij possint extra
ecclesiam p̄dicta diuina officia auscultare. **R.**
Hosti. q. ex cōmunicatis et interdictis nō licet
audire diuina. neq; licet clericis ita alte dice-
re q. audiant de foris. **I**ntellige studiose. pnt
enim ita alte dicere q. se audiat in choro ad in-
uicem etiā si sic dicendo audirent ab extra. ar.
d. c. alma. Similiter nō est eis aperienda fene-
stra vel hostium vt videant elevationē corpis
christi et bñdi. nec pax extra portada. nec ad
offertorium post euangelij admittendi. Ad p̄-
dicationem tñ possunt admitti libere. nec di-
stinguitur an dederit causam vel nō. vel sint ex
cōmunicati vel nō. vt i. c. respōso. de sen. excō.
iuncto. c. epi nullū. de cōse. di. i.

¶ **Q**uoniam dicentes officij per viam vel extra
ecclesiaz tempore interdicti generalis vel spe-
cialis locorū frangant interdictū. **R.** q. si hoc
faciant studiose vt seculares audiant. sic violāt
interdictū. vt p̄batur ar. c. fi. de privilegia. li. vi.
vbi patet q. etiam celebratio diuinorū extra ec-
clesiam p̄biberetur tali tempore. Secus autē si
dicendo a casu seculares transeuntes audiant
tūm quia quod modicus est ratio apprehendit
quasi nihil. ij. p̄bisi. tūm quia non cōtra ratio-
nem legis.

¶ **Q**uoniam liceat clericis vel laicis in loco in-
terdicto legere euangelium vel psalmos et bu-
nismodi. **R.** respondeo q. sic. sicut et predicare.
sicut ante dictum est.

¶ **Q**uoniam tpe generalis vel specialis interdicti
locorū possint seculares et alij orare in ecclesia
orōne p̄uata. **R.** monal. q. sic. q. talis actus nō
cōtinetur sub aliquo p̄bibiō. vt p̄t. s. **I**tem
tenet **R.**odo. q. etiam si sint ipi orantes inter-
dicti vel illa ecclesia pnt orare orōe p̄uata.

¶ **Q**uoniam inductio post partū et benedictio
nuptialis possit celebrari tempore interdicti.
R. **D.**o. tenuit q. nō licet.

¶ **S**ecundū qd cōcedit est celebratio diuinorū
officiorū et missarū alta voce et solēniter ianuis
ap̄tis. pulsatis campanis et oibz interdictis
admissis. solummō ex cōmunicatis exclusis **E**t hoc
solū cōcedit in festiuitatibus natalis dñi. pa-
sce ac penthecostes et assumptōis virginis glo-

riose. **I**ta tñ q. illi quorū cā interdictū est latū
alteri nō appropinquet. vt in. d. c. alma. **A**rtē-
ditur **B.** c. ad festū corpis xpi et eius octauā p̄
Martinū. v. et **E**ugenij. iij. in extra. q. in ci-
pit. **E**xcellentissimi. **S**z aduerte q. ista celebra-
tio si fieret ab interdictis psonis essent irregu-
lares. vt. s. p̄t. **S**ilr si ecclia esset spāliter inter-
dicta. q. d. c. alma. intelligit qñ interdictū est
generale loci vel spāle fm glo. ibidē.

¶ **Q**uoniam habētes privilegia vt in suis festiuita-
tibus celebrare possint. vel i suo iocūdo aduen-
tu. vt de tēplarijs d̄r in. c. vt privilegia. de p̄uile.
possint celebrare nō seruata moderatōe huius. c.
alma. **R.** **J**o. an. et **A**rch. i. d. c. alma. q. nō. q. z
eorū privilegia p̄ istud. c. reuocant q. ad hoc. **S**e-
cus si privilegia obtinuerūt post istud. c. alma.

¶ **Q**uoniam q. hora dies inchoabit. **R.** **J**o. mo.
in. d. c. alma. q. qñ dies incipit lucescere. q. z di-
es d̄r a dian qd est clarū. et mane et vesp̄a cō-
prehendit. iux illud. vesp̄e et mane dies vnus.

¶ **Q**uoniam de of. dele. c. cōsuluit. in aut. de iudi. s. sedebūt
Jo. an. ibidē dicit q. incipit in vigilia festi ad
vespas q. ad celebrationē officiorū. de f̄et. c. ij.
et q. p̄tinuare poterūt vsq; ad vesp̄as crastine
diei inclusiue. **S**z p̄pletorū et reliq. post vesp̄e
ras cantare nō poterūt fm formā p̄dictā. c. al-
ma. p̄iura allegata. **A**rch. vero cōcor. cū **J**o.
an. sed addit q. in vesp̄is cōpletorū p̄tinet. xi.
q. ij. si q. s. ep̄s. el. ij. et. xij. di. c. vlti. vbi **L**auē.
Hugo. et **J**o. B. no. **E**t hoc dicit p̄bati p. d. c.
ij. vbi **A**le. dicit q. sicut magnitudo diei exigit
tardius terminari. et. **I**tem p̄bat q. p̄dicta cō-
cessio. c. alma est gratiosa et fauorabilis. et sic
est larga interpretatio f̄ieda. c. q̄uis. de p̄ben. li.
vi. et hoc sequit̄ **S**e. in. d. c. alma. et sic h̄z con-
suetudo. et sic tene. **D**ñ **F**ede. cōsilio. cri. dicit
q. sicut generaliter p̄mittit̄ celebratio diuinorū
officiorū sic intelligēda est p̄missio generali-
ter. de quo de cōiugi. lepro. c. ij. de p̄uile. quia
circa. maxime cum hoc sit fauorabile. et per cō-
sequens ampliandū. et sit privilegium p̄inci-
pis. et sit late interpretandū. **E**t ideo in istis
festiuitatibus potest ep̄scopus altaria et vir-
gines cōsecrare. et vela benedicere. et illa im-
ponere monialibus. et calices et paramēta be-
nedicere. et similia. vt est benedictio aque. be-
nedictio abbatissē. et abbatissē. quia sub nomi-
ne diuinorum ista veniunt. quia sacramēta nō
sunt cum sint tñ septē. hec **F**ede. Similiter p̄r
sacerdos benedicere sponsas. aquas. et bñdi.
et asperionē facere. candelas et olivas simili-
ter benedicere. **I**ntellige tñ q. fiant a p̄sonis
nō interdictis. q. p̄tinet ad ordinē vt de aqua

de cōse. di. iij. c. aquā. De benedictōe paramē-
torū p3 de pse. di. i. c. vestimenta. et. c. cōsul-
to. de sacra vnc. c. vnico. in fi. de cōse. eccle. vel al.
c. penul. aliter essent irregulares. vt pt3. **S**ec-
esset de alijs que rōne ordinū nō conueniūt vt
benedictio mēse. gratiarū actio post mēsam. et
similia. **L**imitare tamē benedictōz mēse7 gra-
tiarū actōnes licere dum mō nō fieret in forma
officij. **A**n aut alijs tpiibus a dictis festiuitati-
bus hoc possit. **R.** **F**ede. ibidē. q. sic. fm mode-
rationez. d. c. alma. et fm q. diuina officia pnt
celebrari. als nō.

19 **A**rciū qd cōcedit est pnia quozūcūq. tam
infirmoz q. sanozū dum mō ex cōicati non fue-
runt. **I**ntellige si fuerunt ex cōicati ppter deli-
ctū ppter qd interdictū est positū. nō de ex cōi-
catis ex alia cā. q. si sic sūt ex cōicati nō pnt ab-
solui ppter q. in articulo mortis 7 exceptis illis
quoz culpa latū est interdictū. vel dederūt au-
xilium. cōsiliū. vel fauorē delicto ppter qd la-
tum ē interdictū. nisi prius satisfecerint si pos-
sunt. vel de satisfaciendo prestiterint idoneam
cautionē. aut si hoc nō possunt nisi iurauerint
qd cum poterūt satisfaciēt. et ad satisfactionē
faciendā pillos qui possunt et tenent dābunt
auxiliū. cōsiliū. et fauorē. ac iuxta posse suū la-
borabūt ad hoc fideliter. vt in. d. c. alma.

20 **A**bsolutio generalis possit fieri tpe in-
terdicti. **R.** **J**o. cal. q. sic. q. nō est officiū diui-
nū. sed hec nō est bona rō. q. bene pntet ad
ordinē. vnde si talis faciens absolutionē gene-
ralē esset interdictus. efficere irregularis. sed
ideo licet q. sicut penitētia omnibus concedi-
tur ita et absolutio siue generalis siue particu-
laris.

21 **Q**uartū qd cōceditur est sacm eucharistie
qd morientibus tpi permittitur. c. pmitimus.
de sen. excō. 7 etiā damnatis ad mortē. cle. i. de
pe. et re. sed nunqd debeat eis deferri cū cam-
panella. **R.** **A**l. q. sic. fm morē cōsuetum.

22 **A**bsolutio sanis possit dari. **R.** q. nō. etiā si sint
sacerdotes nō celebrātes. q. qd nō est cōcessus
intelligit phibitū in pfatis. ij. q. v. cōsulisti.
nec ob. c. quod in te. de pe. et re. vbi dicit cōce-
di viaticū cui cōcedit pnia. q. verū est 7 p-
tunc dicit viaticū. qn datur morientib. sed qn
datur sanis nō p-
tunc dicit viaticū sed eucharis-
tia. et ideo sanis siue clericis vel laicis dene-
gatur. **I**ntellige in clericis nisi qn celebrant:
quia tunc cōmunicare tenent. **J**o. an. vt refert
Se. in. d. c. alma. dicit q. est durū dicere q. e-
tiam clericis sit interdictū corpus xpi. **V**nde
Se. ibidē dicit q. clericis illius ecclesie p-
t cō-

cedi corpus xpi. q. nō est eis phibita partici-
patio sacramentoz nec officiorum diuinorū.
vt in. d. c. patet. quia possunt secrete celebrare.
et sic sumere corpus christi. et hoc magis pla-
cet et tene. q. verius est.

23 **A**bsolutio salte debeat dari corpus xpi illis se-
cularibus quibus conceditur audire diuina. p
c. alma. vt dictū est. **R.** **A**rch. in. d. c. q. licz. ali-
qui dixerunt q. sic. tamen verius est q. nō. q. in
c. si snā. de sen. excō. li. vi. ponuntur vt diuersa
auditis diuinorū et pceptio sacramentoz. **E**t
ideo teneo q. nō p-
dari.

24 **A**bsolutio mulieribus pregnantibus p-
p-
partui. **R.** **P**a. i. d. c. qd in te. fuit diuersa opi-
sed sibi placet vt cōsideret cōditio mulieris 7
si imminet periculū mortis p-
babiliter. tūc po-
terit eis ministrari viaticū. et placet. idē in in-
trantibus mare 7 obsessis fm p-
dictā dist.

25 **A**bsolutio cōcedat extrema vinctio. **R.** q. nō. vt
dicit **P**a. in. c. responso. de sen. excō. 7 do. **A**n.
de bur. in. c. nō est vobis. post alios. de spō. nec
etiā clericis fm **J**o. an. et **A**l.

26 **S**ed nunqd officiū recōmendationis aie cō-
cedatur. **R.** **A**l. q. sic. q. videt annexū sacra-
mento penitētie.

27 **Q**uintū qd cōcedit est sacm baptismi. ne
dū paruuloz sed etiā aduulroz. vt. in. c. quonā.
de sen. excō. li. vi. **E**t cathedimus. et totū offi-
ciū baptismi tanq. accessorij cōcedit. et tenet
Al. q. si etiā q. baptizaret eccia interdicta
spaliter nō incurreret irregularitatē. q. uis si
honeste alibi possit fieri nō liceat.

28 **S**extū cōfectio chrismatis in die iouis sau-
cta. d. c. quonā. **I**ntelligit tū **A**rch. ibidē q.
nō p-
t cōfici alta voce neq. cāpanis pulsatis:
s. cū moderatōe. c. alma. l. i. anuis clausis 7c.

29 **S**eptimū qd pcedit est sacm pfirmationis
qd etiā adultis p-
t exhiberi. d. c. qm.

30 **O**ctauū qd cōcedit est sacm mrimoni qd
legitime p-
t tali tpe cōtrahi. sed benedictio nu-
ptialis fm **J**o. phibetur **P**a. in. c. nō est vo-
bis. vbi de hoc no. de spon. dubitat. s. mihi vi-
detur q. cōcesso principali cōcedatur et acces-
soriū. c. accessorij. de re. iur. li. vi. **E**t tamen se-
curius est abstinere nisi in diebus in quibus li-
cet celebrare publice.

31 **N**onū qd cōcedit est sepultura ecclesiastica
q. solū clericis cōcedit qui seruauerūt interdi-
ctū. siue pulsatione campanarū tū et solēnita-
te et cū silentio. d. c. qd in te. sed hodie etiā cre-
do possint sepeliri cū officio siue nota dicto. **P**a.
ar. c. cui licet. de re. iur. li. vi. fm moderationez
tū. c. alma. fm **F**ede. cōsilio. lxx. et etiā cū cam-

461

fatas penas. iurisdictionalia tñ exercere pñt. vñ 7 excoicare 7 absolueret pñt si ipi nō sunt i terdicti. dicit tñ **Pa.** in. d. c. ij. q. nō dñt absol uere cū illa solennitate. c. a nobis. el. ij. de sen. ex. sed ei nō credo quo ad absolutionez. qz ab solutio ab excoicatione siue cuz illa solennitate siue siue ea nō potest impendi ab interdicto. s. si ille qui impedit non sit interdictus. tunc ab soluere potest etiā cū illa solennitate. qz cū ab solutio pñmittitur ergo 7 solennitas consueta. Anno. tñ 7 **Do.** 7 **Landu.** cōcordāt cū **Pa.** 7 addunt qz efficeretur irregularis qui absolue ret cū pñfata solennitate. sed eis nō credo rōne pñdicta. Item fin **Buliel.** **Durā.** similiter est irregularis clericus q solennit in cimiterio sepe lit boiem i terdictū. ar. c. j. de postu. pla. s. ego dico similiter si boiem nō interdictum sepelit in loco interdicto solenniter. s. cum officio soli to. rō qz istud ppetit certo ordin. fin qz cōiter seruā. no. etiā aliā penam in cle. eos. de sepul. de qua. s. excoicatio. vñ. casu. xxxvj.

7 **Q**uinta pena est qz clericus qui non seruat interdictū loci est suspensus ab officio 7 bene ficio. d. c. tanta. de excels. pñela. in tex. 7 in glo. 7 sequitur cōiter docto.

8 **S**exta pena est contra religiosos quoscūqz scz excoicationis q non seruant interdictū cuz matricē ecclesiaz loci seruare sciūt. qd itelligo de generali interdicto. qz si singulariter eccia mñs eēt i terdicta nō bz locū in cle. ex frequen tibus. de sen. ex. si hō matricē eccia nō seruaret solū incurrerēt penas qz 7 clerici incurrūt. de quibus in isto capitulo dicitur.

9 **U**trū laici nō frātes i terdictuz icurrāt ali quā penā. **R.** q nulla inueniē i iure ipis iposi ta peccarēt tñ mortalit si b sacerēt in pñceptuz eccie. als nō nisi in qñuor casib⁹ posu in cle. j. de sepul. 7 cle. grauis. de sen. ex. de qb⁹ hēs. s. excoicatio. v. casu. xv. 7 excoimūcatio. vñ. casu xxxvj.

10 **S**z nūqd laici tenent de eccia exire si sacri dos recipit interdictū ad dñā. **R.** **Donal.** q nō. neqz peccat audiēdo s. solus sacerdos.

11 **U**trū clericus simplex q bz tñ primā tonsu ram incidat in penas pñdictas sicut alij clerici **R.** **Hosti.** q sic. si in officio suo canet. s. tanq psalmista. vt in. c. psalmista. xxiij. di.

12 **U**trū clericus decedēs i terdictus pri uat ecclesiastica sepultura. d. c. is cui.

Interdictum. viij. quō relaxat. **R.** q aut interdictus fertur ad tempus si cut cū qz interdictus vsqz ad añū vel donec satisfecerit. vel talibi moret. 7 tñc nō re

quiritur absolutio aliqua post tale quid. qz an no transacto vel satisfacto vel recedēdo tale in terdictū est amotū ipso facto et licite post hoc celebrat quis. Ita no. **Pa.** i. c. nō est vobis. de spon. nec distinguo an sit a iudice vel a iure. qz in vtroqz bz locū qd dñt. et idē dic de quacūqz alia suspensione tā iuris qz bois. **Sec⁹** de snia excoicationis ad tps. qz requiritur absolutio. ita no. doc. in. c. fi. de ma. pñrac. cōtra inter. ec. cle. et ibi reddūt rōem eē qz excoicatio reqū rit certā formā in absolutōe. sed in interdicto vel suspēione sufficit cōster de mēte iudicis. 7 bz aliq dubitēt de excoicatione lata a papa ad tps. tñ tene qz requirit absolutio nisi agte cō stet papā velle eū absolutū esse fin **Do.** **Intro.** et sequit **Pa.** in. d. c. fi. Si vero interdictū vel su spensio nō est lata ad tps sed simpliciter. tunc reqūit absolutio. et si est a iure pñt absolueret or dinari⁹ vel legatus sedis aplice. nisi cū cōdit or iuris sibi vel alteri reseruauit. ar. c. iij. p. s. in scdo. d. sen. ex. Si aut sit a iudice sic ille q tu lit pñt absolueret vñ ei⁹ supior tñ 7 nō alius. aut de mādato ei⁹ q eā tulit. xxiij. q. i. si petrus.

Utrū sit seruanda aliqua forma in eius ab solutione. **R.** **Do.** q sic. dicēdo renoco. vel re moueo vel absoluo 7 similia verba. Debēt eri am iniūgi eis vt satisfaciāt fin qd dicit de exco municationis absolutōe. qz in hoc ambulat pa ri passu. vide. s. absolutio. iij. s. i.

Utrū interdictū possit ad cautelā relaxari. **R.** q generale interdictus nō potest. c. pñenti. de sen. exco. li. vi. Sed si interdictū sit singula re cōtra personam sic potest relaxari ad cauter lam. ar. a cōtrario sensu. d. c. pñenti. **Ratio.** quia specialiter interdicto oīa sacramenta ne gantur donec absoluantur. et sic idem est qd et de excoimūcatione a qua quis absoluitur sub cōditione. vt in. c. solet. de senten. excom. li. vi. hoc tenet **Jo.** an. et **Bar.** in. d. c. pñenti. **Lim** tat hoc si penitet. als nō. qz sic relaxatio daret causam peccandi nisi forte in casu sicut cū ab soluitur inuitus ab excoimūcatione. de quo s. absolutio. iij. s. vñ.

Utrū episcopus vel alius possit suū inter dictū suspendere. **R.** **Lau.** **Lancr.** et **Din.** q sic. vt no. in. c. ad bec. el. iij. et. c. directa. et. c. p terea. de appel.

Utrum per appellationē sequentē suspen datur interdictū latum. **R.** q nō. nisi eius effe ctus sit suspensus ad tps. qz sic potest appella ri a sententia suspensa sicut a cōditionali. d. c. p terea. Et hoc intellige de interdicto vñ suspē sione. Secus i sentētia excoicationis cui⁹ effe

ctus nunq̄ p̄t relaxari nisi in toto absolnatur.
c. cum desideres. de sen. excō. hoc no. **H**osti. in
d. c. ad bec. **H**oc intellige de interdicto a divi
nis et sacramētis et alijs spiritualib⁹. **S**ecus
esset in interdicto a temporalib⁹. vtr̄puta. q̄ nō
ingrediat possessionē talem. ff. de appel. l. cōsti
tutionis. unde **J**o. an. in. d. c. is cui. restrin
git solus in mere spūalibus per que ligatur aīa. et
ideo per a. pellationez suspenditur interdictū
a beneficio: et suspensio. de quo. vide. j. **S**uspē
sio. ij. §. primo.

Utrū privilegii cōcessum a legato a latere
quo interdicti tempore valeat celebrare interi
dicti set excoīcatis exclusis valeat quantū ad
suas suas et suorū successorū ordinarioz. **R.**
fm **L**au. q̄ sic. nisi spūalit a successore reuocet.
tenet idem q̄ etiā valet quo ad sententias pa
pe. ar. d. c. dilectus. el. ij. de referi.

Utrū papa dante licentiā celebrādi in ec
clesia specialiter interdicta relaxet eo ipso in
terdictū. **R.** fm **H**o. in. c. vt privilegia. q̄ nō.

Utrū de auctoritate ep̄i possit quis celebra
re in ecclesia interdicta. **R.** fm **H**osti. in. d. c.
ad bec quoniā. q̄ nō. quia istud pertinet ad so
lum papā. de privile. c. cum et plantare. **S**ec⁹
esset i cessatione a divinis. quia posset ep̄s exci
pere quos vult et subijcere et tempus et modū
determinare fm **J**n. in. d. c. vt privilegia. **E**t
idem tenet in ecclesia p̄ eū interdicta. allegat
d. c. dilectus. sed nō potest cōcedere vt persona
interdicta vel suspensa celebret nisi p̄ delicto
alterius sit suspensa ab eo.

Interdictum. ix. quando non indi
get relaxatione. quia ipso iure non te
netur quis seruare. **R**espō. q̄ in duo
bus casibus.

Primo quando fertur cōtra participantē
cū excoīcatis in casu quo minozē incurrūt
excoīcationē sine canonica monitione p̄
missa. tunc nullum est ipso iure sicut et suspensio
quelibet **I**ntellige si feratur ab inferiori a pa
pa. c. statuti. d. sen. excō. li. vi. **E**t dicitur cano
nica monitio: legitima quādo nominatim ad
monentur. alis non. vt in. c. constitutionem. eo.
ti. et li. contra alios vero licet debeat p̄cedere
monitio quando fertur pro cōtumacia fm **J**n
no. in. d. c. ad bec quoniam. tamen tenet simili
ter si p̄feratur sine scriptis q̄ quis iudex incur
rat penam. de qua in. ca. i. de sen. excō. li. vi. et
s. excoīcatio. ij. §. ij. **S**z magis breuiter dic q̄
in illis casib⁹ in quibus suā excoīcationis nō
tenet. sic nec interdictū. de quo vide. s. excoīca
tio. ij. per totū. **S**ecundo quādo interdictū est

latum p̄pter aliquos. et ip̄i nō seruant eum. ter.
est in. c. petisti. de priui. **S**ed aduerte fm **H**o.
ibidem. q̄ si ciuitas vel ecclesia est interdicta
p̄pter aliquem. i. propter eorū delictum. tūc li
cet ip̄i violent alij tamē seruare tenentur. si au
tem sit positum p̄ eorum querela ad eorū vti
litatem. tunc si ip̄i non seruant nec alij seruare
tenentur. et sic efficitur nullū. d. c. petisti. et sic
eum intellige.

Utrū q̄ interdictū est nullū. tūc matris ec
clesia seruat teneant religiosi illud seruare. **R.**
q̄ sic. aliter incurrunt penā excoīcationis. de.
ex frequentibus. de sen. excō. in glo.

Interesse fm **B**ar. in. l. vnica. l. de
sen. que pro eo q̄ iter. profer. proprie
et stricte est extimatio alicuius utilita
tis non habite propter alicuius factum iniu
stum vel cōcessionem iustam. et est duplex. ali
ud lucri cessantis. et hoc est quando homo im
peditur a lucro quod fecisset si talis pecunia si
bi restituta fuisset vel si talis lesio sibi nō fuisset
illata et h̄mōi. **A**liud est interesse damni e
mergentis. et hoc duplex. aliud i re: aliud extra
rem. **I**nteresse damni emergentis in re vel cir
ca rem. quod etiam dicit̄ intrinsecuz fm **B**ar.
vbi. s. et istud est ip̄a res seu eius extimatio. vt
id qd̄ puenit immediate ex ip̄a re vt fructus et
partus et huiusmodi ponitur exemplū. vendi
disti mihi vinū quod valebat. xx. et tibi tradi
di precium nec dedisti nūc valet. xl. si tradituz
fuisset tantū habiturus erā. et de hoc. ff. de ac.
em. et ven. l. si sterilis. §. cū per venditorē. **I**n
teresse extra rem vel extrinsecū est quod puenit
nō ex ip̄a re sed p̄pter ip̄am rem. exemplū. veni
didisti vinū nec tradidisti. sed si tradidisses ex
eo potuisses negociari et lucrari. v̄didisti gra
num et quia nō tradidisti serui mei fame perierūt
et istud quādo petatur in cōtractibus. habes
in. l. iulianus. §. i. ff. de ac. em. et vendi. l. cū ven
ditorē. l. de ac. em. et vendi. et. ff. de ver. ob.
l. si insulam. et quando teneatur in conscientia
habes vsura. i. §. xxx. interesse quādo habet cer
tam quantitatem vel speciē duplum excedere
nō potest. et quādo excedit duplū habes in. d.
l. vnica. in tex. et in glo. sed quādo cōscientia
habes. j. vsura. i. §. xxx.

Interpretatio legis **A**d quē per
tinet **R**espondeo q̄ interpretatio le
gis diuine vel canonice pertinet ad pa
pam. capitū. per venerabilem. qui filij sunt le
gitimi. **S**ed interpretatio legis ciuilis inquā
tum concernit clericos: similiter pertinet ad
papam. vt in capit. primo. de iura. calumnie.

In quatuor autem concernit laicos pertinet ad imperatorem. l. si. de le. q. 2. eius interpretari cuius est condere. de reg. iur. l. vj. Et hoc intellige vix generaliter sed quantum ad vnam causam potest iudex etiam interpretari. vt no. Anno. in c. cum spali. de ap. vi. de bona glo. in. c. j. de postu. pla. facit. l. vnica. de professio. qui in vrb. nisi esset ita arduum quod firmus intellectus dari non possit. q. tunc recurrendum est ad principem. l. pe. et si. de le. hoc. Pa. i. c. j. de iura. calu.

Primum interpretatio privilegii pertineat ad principem solum. R. Pa. i. c. q. 2. de iudicijs. quod aut dubium est super potestate. si potuit dare. et sic nulli inferiori a principe. vt in. c. i. de transla. pla. xvij. q. iij. s. q. autem. ix. q. iij. cuncta per mundum. Aut dubium est super validitate vel surreptione. et sic potest inferior iudex finem coiter doc. Aut dubitatio est circa verba solum. et tunc si casus est clarus et decidibilis defacili. sic potest inferior cognoscere ad iudiciu perit finem coiter doc. R. quia inferior interpretatur legem superioris in iudiciu peritum. vt no. Anno. in. d. c. cum spali. facit. c. in alia. de sen. ex. et d. l. si. Si vero casus est dubius sic pertinet ad principem si eius potestas defacili potest haberi. ar. d. c. q. 2. et d. c. iter alia. et in. l. ex facto. s. j. ff. de vul. et pupil. substi. quod si defacili non potest adiri principis propter longam distantiam. sic poterit interpretari per eodem naturalem et verisimilem quod potest nota. ri per ipsa verba. per est casus in. d. l. ex facto. s. ij. vbi iurisconsultus interpretatur legem ex naturali ratione. Item quod no. Anno. in. c. cum spali. facit. rex. i. c. cum persone. de puil. l. vj. Aut dubium verum facit circa intentionem principis. et non potest decidi sine magno dubio. et sic interpretatio est solum per principis. ad predicta facit rex. in. c. venerabiles. de elec. dicit etiam Spec. in ti. de lega. s. nunc ostendendum. Quod potest interpretari iurium allegationes. de pigno. significante. et d. c. venerabile. pcedit in arduo negotio. vt dictum est.

2. Secundum in actibus sit interpretatio facienda. vt res potius valeat quam peat. R. n. quod sic. de si. instru. c. in dilectos. in glo. et ff. de re. du. l. q. triens in actonibus. de ver. sig. c. abbate. s. per quod fuit. Si vero res valeret finem intellectum vtriusque. tunc accipiendum est illud quod est magis verisimile ff. de re. du. l. cum in testamento. et ff. de ver. ob. l. euz q. et quod consuevit. xvij. di. siracusane. et quod magis conuenit iuri. de consue. cum dilectus. s. si. vbi interpretatio fit contra eum qui legem potuit aptius dicere. ff. de pac. l. veteribus. de priuile. c. q. 2. in gl. Interpretatio in tractibus sit plena. In testamentis plenior. In beneficijs quoque plenissima. de dona. c. cum dilecti. Interpretatio

locutionum debet fieri secundum personas que loquuntur vel quibus loquitur. xvi. di. deinde in glo.

Interrogationes in confessione verum sunt faciende a pfectore. R. quod sic per tex. clarum. August. de pe. dist. vi. c. i. vbi dicit. Diliges inquisitor et subtilis inuestigator sapienter et quasi astute interroget a peccatore quod forsitan ignorat vel per verecundiam velit occultare. becille. Et nota quod confessor tenetur sub pena mortalis peccati eas interrogationes facere quod cognoscit necessarias confessioni per validitatem confessionis huius probabilis opinionem quod confitens ex oblivione vel ignorantia seu negligentia omittit. ar. c. sit rector. xliij. di. Secus esset quod habes probabilis opinionem quod confitens talia scit et aduertit. q. sic potest credere eum vel non commississe vel alius confessionem fuisse. et sic non tenetur interrogare nisi forte videtur quod ex verecundia non auderet dicere. Dimittere autem interrogare ex inaduertentia aut oblivione non credo sit peccatum. Ex negligentia vero dimittere interrogandos quod probabiliter scia sibi dictat faciedas de necessitate vel mortale peccatum per ea quod dicitur. j. negligentia. s. i. multo magis vel mortale quod scietur sine omni roabili causa voluntarie dimittit. tunc enim confessor circa confitentem facere ex precepto charitatis ea quod vellet sibi fieret roabili pernitentia ad necessitatem salutis sic est integre perficere et in via salutis dirigere aliter perueniat illud preceptum. Diliges proximum sicut teipsum. R. tunc dicitur confessor esse nimis scrupulosus in interrogando omnia quod possibilia est commiserit peccator solum solum circa ea dicitur interrogare quod probabiliter credit commississe. Quid dicitur attendere confessor circa interrogandos. R. s. m. Item. quod tria. Primum quod interroget de peccatis non de fabulis vel alijs mundanis. Secundum quod non interroget nisi de peccatis consuevis. et quod confitentis nota explicite. Querere enim de peccatis inconsuevis et enormibus nisi in generali et a longe et per quandam circumlocutionem nocet confitenti. q. sepe dicitur quod nescit propterea dicitur puer. xi. q. inuestigator est malorum operum meum ab eis. et i. l. i. s. q. quod eodem. ff. de q. sti. perbit et fieri quod spalis in iudiciu alteri. Tercium est quod non descendat nisi ad particulares circumstantias peccatorum carnalium. q. vt dicitur per hunc. iij. et bi. Delectabilia estomachis considerantur tamto magis sunt apta mouere et nocet talis interrogatio. et confessori confitenti. Sufficit enim habere ultimam speciem peccati in homini et circumstantias quod cadunt sub spali prohibitione et a longe et cum verbis honestis. vbi nullo modo descendat ad alia specialiter. puta mulier confitens quod fuit cognita ex vas debitu non querat postea in quo loco vel quod homo. sic faciunt quodam quod ponitur sunt contra

minatores q̄ confessores qui sepiſſime peccant mortalit̄ delectando se d̄ bñd̄i interrogatōib⁹ et p̄pter delectatōes faciēdo eas. Sc̄do de q̄b⁹ sunt interrogatōes faciēdo. R̄. q̄ sunt faciēdo de pctis cōibus sic est trāsgressio decē p̄cepto r̄n̄. p̄missio septē pctōz capitaliū. abutio q̄nq̄ sententiū. et de circūstantiis q̄ mutāt spēm. et ali q̄nq̄ aggrauāt notabilit̄ nō oēs de oib⁹ sed de illis q̄ cōiter p̄tingūt in tali statu. q̄ derisio esset q̄rere a seīa de militia r̄c. vñ vt cōfessor sim plex hēat formā interrogādi b̄ annotabo tales ordinē q̄ erit q̄si vna tabula toti⁹ istius angeli ce sume circa ea q̄ p̄tinet ad p̄sciam. Attēde q̄ o confessor si salutare vis cōfessiones audire ad infraſcripta.

Presentato tibi penitēte debes p̄mo interrogare eū de q̄ loco vel terra est si aliter eū nō agnoscis. vt ex b̄ intelligere possis si bēs auct̄ez ad eū p̄fitendū. q̄ si es sacerdos procbialis n̄ bēs potestātē nisi sup̄ illos q̄ sunt de prochia tua. fm̄ q̄ bēs. s. cōfessio. iij. s. iij. et. s. ix. et sex sequenti⁹. Idē dic̄ si r̄ d̄ illo cui cōmissa ē audienā cōfessionū a procbiali sacerdote. Si p̄o est tibi cōmissa ab ep̄o talis auct̄as vel ab eius vicario gñali in sp̄ialib⁹ vel ab alio bñte iurisdictionē q̄si ep̄ale. Tūc si es frater minor⁹ frater de ordine p̄dicatoz aut heremitaz. r̄ bñd̄i et talē auctoritatē bēs p̄ p̄ntationē factaz fm̄ formā. cle. dudū. de sepul. de q̄ bēs. s. cōfessio iij. s. xvi. vel es admissus ac si esset seruata talis forma sic potes audire oēs de illa diocesi vel iurisdictionē illi⁹. et in illa diocesi solū r̄ non ex illā. Si vero nō es p̄ntatus fm̄ formā dicte cle. nec admissus ac si esset fuata. h̄ solū tibi cōcessit in iaz audire cōfessiones sic potes vbiq̄ eius subditos audire. de quo vide in. d. s. xvi. et sequē. Et si inueneris q̄ habes auctoritatē eū cōfiteri. Interroga sc̄do de ei⁹ statu r̄ cōditione si aliter eum nō agnoscis. vt p̄pendere possis si erit capax absolutōis vel ne. Nam si inueneris eū in tali officio vel in tali arte quā exercere nō p̄t sine mortali. tūc indica ei a p̄ncipio. ne forte eū audiēdo. et postea volens eū absolueret scandalizet de te. posses tñ talē qui habet aliquid qd̄ nō vult dimittere fm̄ q̄ teneatur admonere q̄ si vult confiteri libenter audies eū sed absolueret nō posses. nisi dimittat qd̄ exercere nō p̄t sine mortali. et quō l̄z cū nō absoluas talis p̄fessio valet ei ad multa bona p̄sertim vt de c̄itius illuminet eū ad p̄nāz fm̄ q̄ d̄ in. c. qd̄ quidā. de pe. et re. Et his dictis si voluerit p̄fiteri poterit eū audire r̄ monita salutis dare. et aliquā p̄nā sed nullo mō abso-

lutionē. q̄ sic peccares mortaliter. de q̄ bēs. s. cōfessio. i. s. xiiij. et cōfessio. vi. s. ij. et. iij. **I**n terroga. iij. q̄n̄ est q̄ nō fuit cōfessus r̄ cui cōfessus fuit. et si debita bona voluntate fuit p̄fessus. et si fecit p̄nāz. et si aliqd̄ retinuit sciēter qd̄ nō fuit p̄fessus. ut ex istis possis scire de q̄b⁹ toto tpe b̄z p̄fiteri. et si p̄fessiones facte sunt reitē rāde. et q̄n̄ b̄ sit bēs. s. p̄fessio. i. s. viij. cū multis se. **I**nterroga. iij. si adhibuit diligentiam vt suoz peccatoz hēat memoriā. r̄ si inuenires q̄ nō. puta. q̄ ōz reiterare p̄fessioes de multo tpe et ip̄e penitēs b̄nō cogitabat. et p̄terea nullā poluit diligentia sup̄ pctis cōfessis. tūc admonendus ē vt vadat r̄ conet reducere ad memoriā sua pctā discurredo p̄ status q̄s habuit per officia q̄ exercuit. p̄ societates quas tenuit. per loca in quib⁹ habitauit. p̄ exercitia q̄ operatus est. vt sic integre cōfiteri valeat et quantā diligentia debeat ponere. bēs. s. p̄fessio. i. s. xij. **P**redictis factis r̄ inuēto q̄ facta diligentia fm̄ pol se suā ē disposit⁹ ad digne p̄fitendū. debes eundem penitētem inducere vt genu flexo dicat humiliter. cōfiteor deo r̄c. vsq̄ mea culpa. si scit eā dicere r̄ q̄ stet facie versa lateri p̄fessoris. si est mulier vñ iuuenis. et nō p̄mittas q̄ aspiciat in facie tuā. q̄ mlti p̄p̄s corruerūt. et postea bonis verbis r̄ p̄suasione induc eū vt dicat pctā sua. Et si scit ordinare dicere noli eū ip̄e dire h̄ solū vade supplēdo. vbi ip̄e deficit i ex p̄mēdo circūstātiās vel declarādo quō ē mortale r̄ teneat abstinerere vel ad restōem vel ē ex cōicatus r̄ bñd̄i. si vides q̄ ip̄e penitēs b̄nō intelligit vel nō p̄pedit. vñ si nescit ordinare dicere fac vt cōfiteat salte grauioza q̄ maḡ grauat ei⁹ p̄sciaz. vt ex illis possis scire de q̄b⁹ debeas eū interrogare. Et dictis aliquib⁹ d̄ grauiorib⁹. si vides q̄ nescit ordinare dicere. **I**ncipe tu interrogare eū sic in infraſcriptis videbis. nō tñ oēs de oib⁹ vt dixi. sed tñ de his q̄ verius si r̄ p̄sumit cōmississe. vel rōne stat⁹ vel exercitij aut p̄ditōis p̄sone. Et caue ne eū exasperes p̄pter aliqd̄ peccatū donec totā cōpleuerit cōfessionē ne forte p̄ verēcūdia nō itēgre cōfiteat. sed cōpleta cōfessione tūc eū reprebēde r̄ argue fm̄ q̄ videris ei expedire.

Modo aut̄ interrogādi sit iste circa peccata cognoscēda r̄ dicēda. p̄mo circa decē p̄cepta.

Circa primū p̄ceptū decalogi qd̄ est. **N**ō habebis deos alienos r̄c. **E**xo. xx. qd̄ quidē qd̄ intelligat habes. **P**receptū. s. iij. ex cui⁹ expositione sic facies interrogatōes.

Si adorauit aliquā creaturā vel cū primo apparet fecit ei aliquā ordē et bñd̄i.

Si adorauit diabolum etiā sub angelo lucis ap-
 parēte. qz mortalia sunt. vide adoratio. §. x.
Si inuocauit demones vel fecit aliqđ pactum
 cū eis. vide fors. §. iij.
Si vsus ē nigromātia aromātia ⁊ hmōi. vide
 ibidem.
Si vsus est sortib⁹ vel incātationib⁹ ad scien-
 dū occulta vel furta et hmōi. vide ibidē.
Si voluit scire futura p vanā inspectiōz crea-
 ture. ibidem.
Si qñ obuiāuit lepori vel alteri aīali credit p
 sagiū alicuius futuri. ibidem.
Si qñ mulier pregnās petit ignē et hmōi vtit
 ad sciendū futura. vide ibidē.
Si vsus ē lris pūctis astrolabio aptione libri
 et hmōi ad sciendū futura. ibidē.
Si obseruauit somnia vt idiūinaret. ibidē. §. v.
Si voluit colere deū fm ritū iudeoz. vide su-
 perstitio. §. i.
Si vsus fuit ligaminib⁹ aut caracterib⁹ p sa-
 nitate danda. vide superstitio. §. i.
Si fecit anulū qñ legit passio xpī vel caracterē
 in tali die et hmōi. vide ibidē. §. ij.
Si vsus fuit arte notoria vlēa didicit. Vide
 ibidem. §. iij.
Si vsus ē herbis p demones. vide ibidē. §. vi.
Si vsus est breuib⁹ ligandis ad collū vel por-
 tandis. ibidem. §. vij.
Si incantauit animalia. ibidem. §. viij.
Si carminauit infirmos. ibidem. §. ix.
Si dixit vel fecit dici missas vel psalmos. vt qz
 moreret. ibidem. §. x. §. xi.
Si colligēdo herbas obfauit aliq vana. ibi.
Si aliqđ fecit sciret ifortuniū alicui⁹. ibi. §. xij.
Si p maleficiū destruxit aliud malū. ibi. §. xij.
Si credidit feminas ire de nocte vel cōuerti i
 caras et hmōi. ibidem. §. xij.
Si hz libros de pdictis sortilegijs vel supersti-
 tionib⁹ tenet eos cōburere. aks nō est absolue-
 dus. vt. s. Curiositas. §. i. vlti.
Si obfauit dies egiptiacos. vide superstitio. §.
Si dedit poculū vt amaret ab aliq videē mor-
 tale. qz oīno superstitutione vtit.
Si credidit q ex cōstellatione cogat qz ad bo-
 nū vel malū. vide fors. §. iij.
Si vsus est sacris vel sacralib⁹ p danda sani-
 tate et hmōi. vide sacm. §. vi.
Si acceptauit duellum vel obtulit vel fuit cā
 vt fieret. vide duellum.
Si accepit ferrū candēs vel dedit p manifesta-
 da veritate. vide purgatio. §. i.
Si est hereticus vel fautor hereticoz. vide he-
 reticus. in pñ. et per totū.

Si fuit dubius in fide. vide Hereticus. in pñ
 et Infidelitas. §. x.
Si apostatauit a fide. vide Apostata. in pñ.
Si fecit actū infidelitatis tiorē mort. ibi. §. pe.
Si portauit vestes infidelium. ibidē. §. vlti.
Si nūmā peticā hz cū iudeis. vide iude⁹. §. i.
Si balneū itrauit cū iudeis. vide balneū. §. iij.
Circa secundū pceptū. **N**ō assumes nomē rē.
 quō intelligat hēs pceptū. §. iij. ex eius expo-
 sitione sic formabis interrogatōes.
Si vota facta nō impleuit vl deliberauit nō imple-
 re cū possit. ⁊ teneret peccauit mortalit. ⁊ qñ te-
 neat vl nō. vide votū. §. p totū. ⁊ votū. iij. p to.
Si assensit impedimēto nō implendi votū. vi-
 de votū. §. §. xij.
Si facta vota sine determinatōe tps: nimis
 tardauit. votū. iij. §. ij.
Si in casu qñ obligat ad vota parentū non ea
 impleuit. et qñ sit. vide votū. iij. §. viij.
Si impetrauit dispensatōē voti sine cā legi-
 tima. vide votū. iij. §. x. et xi.
Si fecit votū sciēs q vouere nō poterat. vide
 votū. §. §. ix. et qñ nō pnt. habes ibidē.
Si fecit votū de re mala fienda q sit mortale
 peccatū. peccauit mortaliter vouēdo. et tenet
 facere cōtrariū. secus esset de re peccati venia-
 lis. et quō nō obligat. vide votū. i. §. v. et facit
 ad hoc qd nō. in. c. piuriū. §. i.
Si fecit votū de re bona sed ppter malū finē.
 vide Votū. i. §. iij.
Si apostatauit ab aliq religione vel ordine.
 vide apostasia. §. ij. et p totū.
Si blasphemauit deū vel sanctos. vide blas-
 phemia. et qñ modis blasphemauit ibidem.
Si maledixit deū vl scōs. vide maledictio. §. i.
Si noīauit deū vl scōs obprobriose vl p mem-
 bra verecūda aduertent. peccauit mortalit et
 si fecit ex ioco. qz p pceptū pdictū directe.
Si sacramētis ecclesie fecit aliqđ enorme. pū-
 ta. cōcalcando vel hmōi. qz mortale est contra
 pceptum pdictū.
Si sacramēta recepit vel administrauit in pec-
 cato mortali: mortale pctm est nisi in casu. de q
 baptismus. v. §. xij. rium. in pñ.
Si iurauit falsum qd credebatur verū vide pū-
 riū. §. iij. et iuramentū. §. x.
Si iurauit vtz cū tñ credēt dicere falsum. ibi.
Si iurauit falsū sciēs se mēdaciū iurare. ibi.
Si iurauit aliqđ malū se facturū. ibidē. §. i. et
 iuramentū. iij. §. vij.
Si iurauit in cōi sermone sine debita discre-
 tione. ibidē. §. ij. et iuramentū. §. x.
Si iuramēto affirmauit id de quo dubitabat.
 vide piuriū. §. iij.

Si iuravit p. verbū. credo quod tñ non crede-
bat. ibidem. §. iij.

Si credidit cōtrauenire iuramēto cū tñ nō cō-
trafaceret. ibidem. §. v.

Si iuravit ex metu falsum. ibidē. §. vij.

Si induxit aliquē ad iurandū quē sciebat fal-
se iuraturū. vide iuramentū. iij. §. xi.

Si iuravit vīperose p. deū vel sanctos. ibidē
§. xij.

Si iuravit nō fin intentionē dantis iuramen-
tū. vide iuramentū. iij. in prin.

Si nō cōpleuit qd sub iuramento pmissit in ca-
lu quo tenebatur et quādo hoc fit habes iura-
mentum. v. per totū. et quomodo est mortale
peccatū nō implere quod iuramēto pmissit. ha-
bes per iuramentū. §. i.

Si fecit se absolui a iuramēto sine causa legiti-
ma. vide Iuramentū. vi. p. totū. et de cā legi-
tima. q. si et quis p. absolueret a iuramēto.

Si qñ tenebat orare volūtarie se occupavit in
bis q. distraxit mentē. vide Hora. §. xvi.

Si simulavit sanctitatem quā nō habebat. vi-
de Simulatio. §. vlti.

Si adiuravit hoīes. vel demōes. aut alias cre-
aturas. vide adiuratio. p. totū.

Airca tertium pceptū. Sabbata sanctifices
eius expositio habet. §. Preceptum. §. v. ex
cuius declaratione sic sunt formande interro-
gationes.

Si existens corpore sanus et nō occupatus in
spiritualibus bonis stetit ociosus. nec aliquid
operat tempore nō festivo. vñ vīnat. vel vnde
tribuat egentibus. quia magnus excessus ocio-
sitas videtur mortale peccatum. de quo vide
pceptum. §. v.

Si in dieb. festiuis de pcepto nō habuit attri-
tionē de peccatis mortalib. cōmissis. de qbus
nō fuit cōtritus. vide ferie. §. xli.

Si vacavit ludis aut choreis. de q. vide **A**bo-
rea p. totū. et ludus per totū.

Si nō vacavit deo in dictis festis saltē in aliq
hora. quia mortale. vide ferie. §. ix.

Si fecit basitludia quia sunt phibita quibus
cūq. diebus sicut torneamenta fm **R**icar. in
ij. dist. xxvij. ex cōsimili ratione. vt in capi. i.
de torneis.

Si fecit opus manuale vel fecit fieri in predi-
ctis festis in casibus nō cōcessis. vide **F**erie. q.
operā licent et q. non. et que sint festa pcepta:
et quando est mortale opus seruile in die festo.
et quādo incipit festum. vide ibidē p. totū.

Si audire missam integrā in predictis dieb.
vide ibidem. §. xliij.

Si existens in missa occupauit se in vanis. vi-
de Hora. §. xxvi. et ferie. §. xliij.

Si audien. missam in pdictis dieb. dixit orō-
nes quas tenebat dicere ex voto vel penitētia
aut rone ordinis. vide ferie. §. xliij.

Si audire predicationē cōtempnit in festis. vi-
de ibidem. §. xliij.

Si nō fecit oblationē in missa ad quā teneba-
tur. vide Oblatio. §. i.

Si in diebus festiuis de pcepto cōmisit aliq
pectā mortalia. vide i. d. §. v. et ferie. §. xxvi.

Et quia difficile est scire dicere que peccata cō-
misit in festis. et interrogare in quolibet pecca-
to si illud cōmisit in festo est difficile. potes si-
ne alio scrupulo peccatorē interrogare sic. pec-
casti mortaliter in festis. et si dicit q. sic. interv-
roga secūdo in quot festiuitatib.

Et si nescit. interroga eū si qñ in omnib. vel in maiori pre-
iparum vel in minori. **E**t tercio interroga si in
eodem festo aliqñ bis vel septies et sepius. et
sic sufficit quo ad istam circumstantiam absq
hoc q. exprimat speciē peccati qd commisit vel
absq. hoc q. in quolibet peccato qd cōfiteatur
interroges si fecit in festo. qd bene nota.

Airca quartū pceptū. bono: a pēz. et. cu-
ius expositio habet. Preceptum. §. viij. et ex q.
interroga vt. j.

Si non dilexit patrem vel matrem. vide Fili-
us. §. xxx.

Si nō ostendit eis signa dilectionis sed dure
se habet cum eis. ibidem.

Si dixit eis verba iniuriosa. vel verberauit. q.
videt mortale p. dicta. in. d. §. xxx.

Si nō obediuit eis. vide ibidem.

Si nō subuenit eis indigentibus. ibidē.

Si nō seruauit in infirmitatibus eorū vel fecit
seruiri. ibidem.

Si maledixit eis. vide maledictio. §. i.

Si nō fuit executus eorū volūtates seu legata
facta post eorum mortē. vide Executor. §. xxiij.
et. xxiij. et **D**eres. §. v. vsq. ad. §. xij. et **L**ega-
tum. i. et. ij. per totū.

Airca quintum pceptum. **N**ō occides. vide
Preceptū. §. ix. ex quo sic interroga.

Si habuit animū offendendi primum in pso-
na vulnerando. mutilando. occidēdo. et hñōi.
vide in. d. §. ix.

Si vulnerauit vel occidit aliquē. vide ibidē.

Si cōmisit homicidium spirituale. s. inducen-
do aliquē ad peccatū mortale vel alijs modis.
de quibus habes Homicidium. iij. p. totū.

Si procurauit abortum alicuius mulieris. vi-
de **A**borum. per totum.

Si incarcerari fecit aliquē in debite. vide **C**ar
cer. §. i. ij. et. iij.

Si pueros tenellos tenuit iuxta se i lecto ⁊ sus
focauit dormiēdo. vide **H**omicidiū. §. §. xv.

De multis modis q̄b⁹ fit homicidiū ⁊ cū p̄cto
mortali hēs homicidiū. i. ij. et. iij. p̄ totū.

Si aspexit spectacula i quib⁹ imminēbat picu
lū p̄babile mortis v̄t mutilatōnis mēbroz v̄t
torneamenta bastiludia ⁊ h̄mōi peccauit mor
taliter i duob⁹ casib⁹. **P**rimo q̄n tali alio aspe
xit q̄ etiā si p̄cipere ei ne staret ad videndū.
nihilomin⁹ nō desisteret. **S**cdo q̄n ei⁹ aspectio
est cā vt fiant sine q̄ nō fierēt. al̄s ē veniale pec
catū de se. nisi forte rōe scandali. vt in clericis
religiosis et huiusmodi.

Circa. vi. p̄ceptū. **N**ō mechaberis. vide p̄
ceptū. §. x. ex cuius expositione sic forma inter
rogationes.

Si fecit fornicationē. vide ibidē in. d. §. x.

Si cōmisit adulteriū. ibidem.

Si stuprum p̄petrauit. ibidem.

Si sacrilegiū operatus est. ibidem.

Si incestuosus fuit. ibidem.

Si fuit sodomita. ibidem.

Si alio mō per se se polluit qualitercūq̄ vide
Luxuria. §. ij.

Si volūtate cogitauit de h̄mōi peccatis p̄
delectationē. ibidē.

Si volūtate desiderauit aliquod ip̄oz p̄mitte
re ibidē. **N**ō hic aduerte q̄ toties peccat mor
taliter quoties hoc deliberate appetit p̄petra
re ex diuersis interuallis t̄pis vel p̄sonarū. pu
ta. quia nunc desiderat vnā p̄sonā ad malefa
ciendū. postea occupatus in aliquo alio alia co
gitat. demū postea iterum recordat de illa p̄so
na. et iterū eā concupiscit. **S**imiliter q̄n nunc
vnā p̄sonā ⁊ postea aliā desiderat. quia in
istis casibus sunt diuerse quēstiones aliq̄ rōe
t̄pis: alie rōne materie. vnde q̄ in hoc peccato
carnis magis sunt inuoluti hoīes cōiter q̄ in
alio. et multū immorari in interrogatōe de hu
iusmodi est piculosum ⁊ cōfessori et cōfidenti.
vt dictū est. **I**deo vt expeditē possis q̄ sunt ne
cessaria p̄trāre. **A**lē modū tenebis. **S**i illa
p̄sona que cōfiterur est persona spiritalis vel
mulier aut aliquis verecundus et qui nō est cō
iugatus p̄sertim puella interrogabis eā. **P**ri
mo si cōmisit aliq̄d peccatū inhonestatis. vel
luxurie. ope. vel voluntate. **S**i nihil dicet ⁊ tū
tibi videbit q̄ sit inuoluta i aliquo. **N**ō inter
rogabis eū de cogitationibus. **S**i delectatus
est cogitare de huiusmodi carnalibus. et inuē
to q̄ sic. de clara ei quomodo est peccatū mor

tale. vt habēs. s. **C**ogitatio. §. ij. **P**ostea p̄ce
de ⁊ interroga. si delectata est audire loqui de
h̄mōi vel videre. vel tangere se vel aliā p̄sonā
p̄pter huiusmodi delectationem. et quotiens.
et si in diebus festis magis q̄ in alijs. et si in
ueneris q̄ talia cōmisit potes postea interro
gare si habuit aliquā pollutionē p̄pter talia q̄
se vel cum alia persona. vt sic caute inducas eā
ad cōfiteandū: que ex verecundia forte taceret
Si vero persona que cōfiterur interrogata p̄
mo generaliter si aliquod peccatū luxurie cō
misit. et respondet q̄ sic. interroga si fuit cum
femina vel femina cū masculo. et inuēto q̄ sic.
interroga si erāt soluti vel nō. si affines. vel cō
sanguinei. **S**i religiosus vel religiosa et h̄mōi
vt scias si fuit fornicatio vel adulteriū. et hu
iusmodi. **E**t inuēto q̄ in huiusmodi est inuo
lutus. **N**unc nō oportet interrogare de cogita
tionibus morosis. quia cōmuniter sunt in tali
bus deliberate in malū si possibilitas adesset.
Ideo circa tales interrogabis primo de cog
itationibus deliberatis in malū istud. **E**t quia
numeri difficile est ex veritate p̄sonarum expri
mere. sufficit tibi quo ad necessitatē p̄fessionis
vt interrogas quantū p̄seuerauit in talibus co
gitationibus. puta. a tempore quo al̄s cōfesi
sus est qd̄ est annus vel plus. secūdo interroga
q̄ sepe tales cogitationes habuit. puta. bis in
die vel in ebdomada. aut plus omnibus cōpu
tatis. vel si forte maiore partē temporis in hu
iusmodi occupauit. **T**ercio interroga si sic in
diebus festiuis sicut in alijs circa p̄dicta vaca
uit. vel forte plus in festis. **Q**uarto interroga
si i ecclesijs vel locis sacris eas habuit. **Q**uinto
interroga si sic desiderauit cōiugatos reli
giosos cōsanguineos ⁊ h̄mōi. sicut alios indif
ferēter. **S**exto interroga si sepius variauit mē
tem de vna persona ad aliam. scdm̄ q̄ occurre
bant memorie vel magis stetit in desiderio cū
vna persona. **E**t sic sufficit quo ad cogitandū
licet alio mō quo ad numeri vel tempus aut lo
cum exprimere nesciat. **E**t idē seruandum est
in omnibus peccatis q̄ sepiissime cōmissa sunt
p̄sertim quo ad quatuor prima.
Postea interrogabis eū si vt suū posset conse
qui desiderū malum dedit operā inducendo
choreas. in dando munera. in faciendo mari
natas. cantando. sonando. procando. loquen
do. ambasciatas mittendo. litteras scribendo.
et huiusmodi. et quantū se occupauit in istis ⁊
a quāto t̄pe et si diebus p̄cipue festis vel in ec
clesijs aut locis religiosis. **V**el si fuit p̄sona cui
p̄dicta fiebāt. interroga si p̄sensit vt talia fie

rent vel exhibuit se cōspectui talis vel recepit litteras aut munera. et quantū tps pſeuerauit et si in festis vel in ecclesijs. **¶** Nā faciētes et cōſentiētes in hūmōi oēs mortaliter peccāt. Et si munera sunt q̄ inducāt ad amorem carnalē cogenda est vt paupib⁹ erogat. Si vero talia nō sunt nō est cogēda nisi de bono pſilio si ille donare potuit. de q̄ habes donatio. s. p. totū.

¶ Postea habes cū interrogare de ope luxurie. Et si dicit q̄ peccauit cū femina masculus siue femina cū masculino nō habes q̄rere nisi tū pri⁹ mo si erāt soluti vel cōiugati affines vel religiosi et hūmōi vt scias q̄ spēs sit luxurie. de quo habes luxuria. s. ij. Secūdo interroga si stetit naturaliter i vase debito. si dicit q̄ nō. noli q̄rere quō vel in q̄ loco corporis cognouit eā. q̄ non expedit sufficit dicat q̄ non in vase debito sed extra pollutus est siue inceperit in vase siue nō.

¶ Tercio interroga. si sic peccādo cū tali q̄siuit evitare generatiōē vel stetit tali mō q̄ nō posset fieri. Quarto quotiēs vel q̄tū pſeuerauit. et si in festis vt in plus vel in ecclesia et sufficit. Si dicit q̄ peccauit p se pollūdo seipm volūtariē nō oportet q̄rere de mō sed solū quotiens vel q̄tū pſeuerauit vt supra dictū est de cogitationib⁹. Et secūdo si desiderauit facere maluz cū aliqua psona qm talib⁹ dabat operā. et que sint ille pſone. s. si soluti vel affines et hūmōi.

¶ Si dicit q̄ peccauit cū alio masculino pollūdo secū eo nō oportet q̄rere de loco corporis sed de quotiēs: festis vel loco sacro aut si psona erat sibi cōsanguinea. vel religiosa et hūmōi. et si cū diuersis personis. Et si consensit ppter lucrū vel munera cōsulat. vt det pauperibus taliter acquisita.

¶ Si cōſitetur q̄ peccauit cū brutis nō oportet querere de noie bruti vel loco corporis sed de q̄tiens. et si in festo vel in ecclesia. Et sic ptransire. q̄ d bene notabis.

¶ Si fuit mediator peccatorū carnaliū. Nam tales grauissime deū offendunt. vt ptz in. c. noli. de pe. di. i. et tenent q̄tū pnt taliter inductos reducere ad bonū et sunt inducēdi ad restituēdum quicqd ppter hoc lucrati sunt.

¶ Si seduxit virginē pmittendo eā accipere in vroz et hūmōi. vide supriū p totū.

¶ Si habuit pollutionem dormiēdo. vide pollutio. per totum.

¶ Si dixit cū aliq̄ clādestine. vide clandestinū.

¶ Circa. vij. pceptū. Nō furtū facies. cui⁹ expositio habet pceptū. s. xi. vñ sic interroga.

¶ Si fecit furtū ppe die dictū et qd sit. vide furtū. in pñ. et qm sit mortale. ibidē. s. xxxij.

¶ Si cōmisit rapinā que est quando violēter accepit alienū maius peccatū cōmisit q̄ furans vt in. c. penale est. xij. q. v.

¶ Si res naufragantium accepit. vide naufragium per totum.

¶ Si pedagia iniusta vel a quib⁹ nō debuit exegit. vide pedagium. p. totū.

¶ Si exactōes vel talias exegit. vide talia p. to.

¶ Si belluz iniustum fecit vel in eo fuit. vide bellum. per totū.

¶ Si picipauit in dando damniū primo operādo. dando. mandādo. pſulēdo. pſentiēdo. adulando. receptādo. defendendo. comodādo. emēdo. Nō obu iādo ratū habēdo. nō manifestādo et hūmōi. de q̄b⁹ habes furtū. in multis. s. et restitutio. i. per totum.

¶ Si inuenit aliquid quod nō restituit. vide innēta. per totum.

¶ Si aliq̄ pſcripsit mala fide. vide pſcriptio.

¶ Si cōmisit vsurā. vide vsura. s. p. totū.

¶ Si mutuauit pecuniā vel granū vinū et hūmōi vt aliquid lucret. vide ibidē in pñ.

¶ Si mutuauit sup aliqd pign⁹ vltius fruct⁹ habeat donec pecunia sibi tradat vide pign⁹. s. xv.

¶ Si emit aliqd p minori q̄ valeret ppter puen tionē solutiōis. vsura. s. s. lxiij.

¶ Si vendidit p pſcio cariori ppter dilationē solutionis. ibidē. s. lviij.

¶ Si fecit cambia sicca et hūmōi illicita. ibidē. s. li. cū pluribus se. s.

¶ Si dedit pecuniā in societate nolens scire aliquid de piculo. vide societas. s. vij.

¶ Si dedit aſalia in societate volēs habere capitale saluū. vide societas. ij. p. totū.

¶ Si accepit sub vsuris sine necessitate vel ab eo q̄ nō erat paratus. vide vsura. ij. s. ij.

¶ Si accepit in dono aliqd ab eo qui donare nō poterat. vide donatio. i. s. xxxviij.

¶ Si accepit a psonis ecclesiasticis aliq̄ bona ecclesiariū. vide alienatio. s. xij.

¶ Si incēdit ecclesias vel fregit aut loca religiosa. vide excoicatio. v. vel alio mō fuit incendiarius. vide incendiarius.

¶ Si fecit cōcussionē cōminando nisi mibi dede ris et c. vide cōcussio p. totū.

¶ Si vt haberet aliqd pſensit in aliqd opus peccati mortalis. vide auaricia. s. ij.

¶ Si p symoniā aliquid acquisiuit. vide symonia per totū. et dicā circa status.

¶ Circa. viij. pceptū. Nō dices falsus testimoniu et c. cuius expositio habet pceptū. s. xij. ex qua potes sic interrogare.

¶ Si dixit mēdaciū in iudicio vel extra ptra do-

et in christiane religionis vel in damnum primi.
vide mendacium. §. ij. et. iij. et testis. §. xxx.

Si noluit testimonium dicere productus in testem.
vide testis. §. xxvi. et. §. xxvij.

Si vult fuit astutia. vide astutia. §. i.

Si accepit pecuniam ut non diceret veritatem. vide
de testis. §. xxvij.

¶ Circa nonum preceptum. Non concupisces domum
primi etc. et. x. Non desiderabis uxorem eius. quoniam
inter intelligentes habes preceptum. §. xij. Ex quibus
potes sic interrogare.

Si voluit habere res primi sui qualitercumque
sive cum iusticia vel cum iniusticia et deliberate. quia
peccatum mortale est contra istud preceptum. secundum esset si
optaret habere salua iusticia. quia sic vel nullum vel ve
niiale esset peccatum. vide auaritia. §. i.

Si fuit contentus habere amatores vel amatrices
hominum. de quibus dicitur ut. s. cogitatio.

Si posuit se ad fenestras ut videretur. dicitur ut su
pra hic circa preceptum. non mechaberis.

¶ Circa vij. peccata mortalia. primo interroga
de superbia. et sic forma interrogaciones.

Si propter inordinatum amorem excellentie egit ali
quid contra divina precepta. vide superbia. in
principio. et. §. i.

Si extimavit habere bonum quod habet a se non a
deo. vide superbia. §. ij.

Si bona que habuit credidit a deo sibi data. pro
pter sua merita. ibidem.

Si se iactavit habere bona que non habebat. ibidem.

Si despectis alijs singulariter appetit videri
habere quod non habet. ibidem.

¶ Circa filias superbie interroga primo de ambi
tione. vide ambitio. quid sit in principio.

Si desideravit beneficia ecclesiastica principaliter
propter honorem vel bonum temporale. vide ambitio. §. i.

Si appetiuit dignitatem sciens se indignum.
ibidem.

Si quesivit dignitates prias illicitas. ibidem.

Si emisit officia. vide officium. §. i.

Si mutavit super ipsius officijs. ibidem. §. iij.

Si per partialitatem quesivit officia ut omni modo ad
inveniret pretere mortaliter peccavit propter inordina
tionem voluntatis.

¶ De secunda filia que dicitur presumptio quid sit. vide pre
sumptio. §. in principio.

Si posuit se ad faciendum que erant supra facultate
sua. vide presumptio.

Si exercuit officium quod nesciebat in periculum primi.
vide ibidem.

Si exposuit se periculis peccatorum mortalium proba
biliter mortaliter peccavit. Si advertebat de pe
riculo. ut per periculum quod vocatur Cogitatio.

Si nimis presumpsit de dei misericordia. vide e
presumptio.

¶ De tertia filia que dicitur curiositas. vide curiosi
tas. quid sit in principio. Si stetit ad audiendum
peccata que aliquis confitebatur. vide confessio
ultimo. §. xxij.

Si voluit addiscere vel videre aut audire que fie
ri non possent sine mortali peccato. puta. fornicaciones
et incantaciones et homini. vide curiositas. §. i.

Si voluit addiscere a quibus non debuit ut de
monibus. ibidem.

Si voluit experiri que non licet ut si incantaciones
habet effectum mortaliter peccavit. ibidem.

Si attendens curiosus dimittit addiscere vel intē
dere necessarios ad salutem mortale peccatum. ibi.

¶ De. iij. filia que est ingratitudo.

Si desperit beneficia dei aut alterius. vide in
gratitudo. §. i.

Si non retribuit benefactori. ibidem.

Si benefactori iniuriatus est. ibidem.

¶ De. v. filia que nuncupatur iudicium temerarium quid
sit. vide iudicium. §. xxij.

Si iudicavit in malum determinate factum alteri
us. vide presumptio. i.

Si usurpavit iudicium non habens officium. vide iu
dicium. §. xxij. quod multipliciter dicitur temerarium.

¶ De. vi. filia que dicitur adulatio.

Si fuit adulator alicuius de peccato perpetrato.
vide adulatio. §. i. et. §. v.

Si adulando provocavit aliquem ad superbiam.
vide ibidem.

¶ De. vij. filia superbie que dicitur irrisio et quid sit. vi
de derisio. in principio.

Si derisit proximum. vide derisio. §. i.

Si derisit sacra vel volentes servire deo. ibidem.

¶ De. viij. filia que est tentare deum et quid sit. vide
tentare deum.

Si exposuit periculo probabili mortis sine neces
sitate. vide intimiditas et tentare deum.

¶ De nona filia que est pertinacia et quid sit. vi
de pertinax.

Si fuit nimis pertinax in suo sensu. vide ibidem.

¶ De ultima filia que est arrogantia. vide arro
gantia quid sit.

¶ Circa vanam gloriam que quomodo aliquando
est capitale peccatum. aliquando filia superbie.
vide vana gloria.

Si noluit laudari de eo quod est contra deum.
vide ibidem. §. i.

Si protulit gloriam suam deo. ibidem.

Si ordinata ad nostram salutem retulit ad glo
riam propriam. ibidem.

Si constituit finem in laude hominum. ibidem.

Circa filias vane glorie put est capitale vitium
interroga primo de ornatu indebito et qñ fit
indebitus **O**rnatus p totum. et sic interroga.
Si mala intentione ornavit se. ibidem.
Si in boneste. ibidem.
Si nimis superflue. ibidem.
Si novas inveniētes adinvenit. ibidē.
De inobedientia que est secūda filia. vide in
obedientia per totum.
De inobedientia circa pcepta ecclie sic interroga.
Si observavit festa pcepta ab ecclesia. et qñ sunt
habes ferie. §. iij.
Si ieiunavit in vigilijs pceptis. vide ieiunium.
§. vij. que sunt pcepta.
Si confessus est semel in anno. vide confessio. ij.
§. ij. et. iij.
Si suscepit sacramentū corpus xpi semel in an
no. vide eucharistia. ij. in pñ. p totum.
Si audivit missam in festis pceptis. vide fe
rie. §. xliij.
Si fecit torneamenta seu cōsensit ut fierent. vi
detorneamentū per totum.
Si pravit matrimonium clandestine. vide clan
destinum. per totum.
Si fecit aliqd eoz qd phibet sub pena excois
late sine. de quovide excoicatio. v. et. vi. et. vij.
Si fuit excoicatus ab aliquo.
Si participavit cū excoimunicatis. vide exco
municatio. vij. p totum.
De inobedientia certarum personarū habes
infra circa status.
Si fuit inobediens suis pñtis vel dñis. vide
obediētia. et vide inobedientia.
Si fecit ptra cōscientiā. vide pscientia. §. i.
De iactantia qñ est. iij. filia. vide iactantia. i pñ.
Si iactavit se de aliquo peccato mortali facto
vide ibidem. §. i.
Si iactavit se in vituperiū alioz. vide ibidem
vel in deceptionē alicuius. ibidē.
De pertinacia que ponit ab aliquibus filia su
perbie habes. s. §. xliij.
De hypocrisi. vide simulatio. §. iij.
Si simulavit sanctitatem in deceptionē populi.
vel ut assequeret prelatiōes. ibidē.
De discordia que est sexta filia vane glorie. vi
de discordia.
Si noluit cōcordari cū alijs in his que erant
bona ppter elationē suā. ibidē.
De pñtōe qñ est. vij. filia. vide cōtentio.
Si habuit pñtōz pñt emulatōz alicui. ibi.
Si pñdit disputādo pñt veritatē. ibidem.
Si cōtendit in iudicio pñt iusticiā. ibidē.
Si cōtendit ita inordinate qd scandaluz facit

aliquibus. ibidem.
Si subornavit aliqñ in electiōe vel testimonio
et bñdō. vide subordinatio.
Si nimis vilipendit se. vide ironia.
De astutia. si usus est simulatiōe. vide astutia.
Circa avaritiā que est capitale peccatū. vide
avaricia. in pñ. quid sit.
Et quia cōsistit in retinendo acquirēdo. et ap
petendo sic interroga.
Si retinuit qñ restituere tenebat vide restitutio
ij. p totum. et qñ tenet habes restitutio. i.
Si nō solvit creditoribus in termino cū posset
vide solutio. §. xxv.
Si retinuit superflua et non fecit elemosynas.
vide avaritia. §. iij.
Si nō fecit elemosynā de arte sua. puta medi
cus pauperi infirmo. advocat diēculo paupe
ri. de qñ vide aduocat. §. x. et medicus. §. v.
De avaritia in acqrendo. vide avaritia. §. ij. et
satis patet. s. in. vij. pcepto.
De avaritia in appetēdo. habes avaritia. §. i.
Si appetiuit illicite vel illicite vel multum aco
suffocato. vide ibidem.
Circa filias avaritię. prima est proditio.
Si pdidit castrū vel terrā inimicis ultra mor
tale tenet de omni damno.
Si pdidit res primi volētib⁹ eas auferre. in
iuste ultra mortale sñt tenet ad restitutionē.
Si habita sub sigillo secreto vel pñssionis re
velavit. habes confessio vlti. §. i. et. §. xliij.
Si aperuit litteras alteri⁹ sigillatas. vide fal
sarius. §. ij.
Si secreta dñi sui revelavit in ei⁹ damnum ultra
mortale tenet ad restitutionē. vide feudū. §. xvi.
De fraude qñ est secūda filia. habes fraudem.
Si fecit fraudē legi. ibidē. §. ij. et. vi.
Si fraudavit iustas gabellas. vidē pedagū. §.
Si vendidit vñā rē p alia. puta. vinū limpha
rū p puro. corrupta p sanis. pecus p castrato
et bñdō. habes emptio. §. vij.
Si aliquā fraudē fecit in deceptionē proximi
vide dolus. §. ix.
De fallacia qñ est tertia filia. habes falsarius.
Si falsificavit aliqd istm bullā vel librum. vidē
excoicatio. v. casu. iij. et falsari⁹. §. i. cū sequē.
Si destruxit istra vñt scēpturas. vidē falsari⁹. §. iij.
Si occultavit scripturas. vide restitutio primo
in littera scripturas.
Si falsificavit sigilla pñtoz. vide falsari⁹. §. ij.
Si falsificavit mensuras. ibidē. §. xi.
Si monerā. ibidē. §. iij. cū sequentibus.
Si ex falsa causa obtinuit aliqd beneficium ec
clesiasticū ultra mortale tenet renūciare si al⁹

nō obtinisset, vide rescriptū. §. iij.

De inquietudine mētis qua q̄s nimis sollicitus est circa tpalia, et sic est mortale peccatū q̄n p̄cā quis omittit necessaria ad salutē, al̄s est veniale peccatū, vide inquietudo.

De violētia q̄ est, v. filia satis patz in. viij. p̄cepto, et in titulo Rapina.

De imiseriordia q̄ est, vi. filia q̄ nō subuenit q̄s indigēti, hēs auaritia, §. iij. et eyna, §. i.

De acceptione personarū q̄ est, viij. filia, habes acceptio personarū.

Si in iudicio accepit psonā v̄l in distribuēdis officijs v̄l b̄nificijs vel eynis, vide ibidē p̄to.

Si in electionibus non elegit magis dignum, vide electio, §. xxi.

De turpi lucro qd̄ est, viij. filia, vide turpe lucrū, et tale est p̄ctm̄ q̄le illud p̄pter qd̄ acq̄rit.

De ludo qui puenit aliquando ex auaritia, vide ludus per totum.

Si lusit ad pilā vel aliū ludum in quo versat industria, vide ludus, §. ij. quādo licet.

Si ludit ad ludū in quo versatur fortuna, ibidem, §. iij.

Si stetit ad inspiciēdū ludētes, vide ibidē, §. vi.

Prodigalitas est cōtraria auaritie, sed tñ peccatū, vide p̄digalitas.

Si sup̄flue expendit res in pompis equis et huiusmodi, notabilis excessus videt̄ mortalis, vt p̄tz ornatus, §. vi. et ibi vide.

Circa luxuriā que est capitale viciū, vide luxuria, et de hoc habes, s. vi. p̄cepto.

Circa vero filias luxurie quarū prima est cecitas mētis, de qua Lcitas mentis, in p̄n.

Si ita occupatus fuit in mundanis mēte q̄ ne scit aliqd̄ de deo intelligere vel necessaria ad salutē, vide ibidem, §. i.

De p̄cipitatōe q̄ est, ij. filia, vide p̄cipitatio.

Si fuit p̄ceptus in opib⁹ suis cōtemnens cōsiderare vel in periculū, vide ibidē.

De incōsideratione que est tertia filia luxurie vide incōsideratio.

Si fuit incautus maxime vbi imminēbat piculū, vel vbi tenebat̄ de leui vel leuissima culpa, qz lz excuset aliquādo a mortali nō tñ ab obligatōe restitutōis, vt hēs culpa, §. v. et vi.

De amore sui quo quis querit delicias et quietem, vide amor sui.

De amore seculi qui est, v. filia luxurie, habes diligere, §. iij.

Si voluit p̄petuo stare in mūdo, vide ibidē.

Si dilexit mūdū cōstituens ibi finem vel ad voluptatē, vide ibidē.

De horrore futuri seculi ex quo hō vellet nūq̄

mori, vide diligere, §. iij.

De incōstantia q̄ est, viij. filia, hēs incōstantia

De odio dei quod est, viij. filia luxurie, habes odium dei.

De stultiloquio aut scurrilitate q̄ sunt filie luxurie dic, si vsus est verbis libidinosis aut in-

honestis aut gestibus vel ad p̄uocandū alios vel vnde p̄babiliter habet p̄uocari ad luxuri-

am est mortale peccatū. Idem dic de tu rpiloquio, vide scurrilitas.

Circa gulā q̄ est aliud capitale p̄ctm̄ sunt for-

mande interrogatōes circa eius species.

Si puenit horā in comedendo,

Si nimis laute comedit,

Si nimis studium apponit,

Si nimis comedit,

Si cū nimio ardore seu appetitu et q̄n gula sit mortale peccatū in p̄dictis, habes gula.

De eius filiabus, quarū prima est ebrietas, vide ebrietas q̄n est mortale peccatū.

De habitu dine mētis que est secunda filia, vide de habitu.

De inepta leticia, scias q̄ nō est mortale peccatū, nisi p̄ ipam dissolueret quis in ea q̄ sunt mortalis peccati, vt chorisando in casu p̄bibi-

to et h̄mōi, al̄s est veniale peccatū.

De multiloquio q̄ est quarta filia, habes multiloquiū per totum.

De scurrilitate q̄ est, v. filia, habes scurrilitas

Si fecit act⁹ ita scurriles q̄ ad p̄uocandū ad luxuriā sunt efficaces videt̄ mortale.

De immundicia q̄ est sexta filia gule, vide immundicia.

Si comedit vel bibit vt possit luxuriari qz est mortale, sec⁹ est si vt satisficeret vxori i reddi-

tōne debiti, qz sic nullū p̄ctm̄ vel veniale q̄n B fecit vt magis delectaret̄ cū vxore.

Circa inuidiā q̄ est aliud capitale peccatū, vide inuidiā, et quō est mortale peccatū.

De ei⁹ filiabus, quarū prima ē odiū p̄xi, de q̄ vide odiū dei, et sic interroga.

Si desiderauit malū p̄xi et quanto tpe p̄se-

ueravit et si sepe in h̄mōi occupauit mēte, qz quotiēs deliberate desiderauit malū p̄xi to-

tiens mortaliter peccauit si erat notabile ma-

lum et p̄ diuersa tpa. Similiter q̄n in eadē co-

gitatōne transibat n̄sic de desiderio mali in re-

bus ad desiderii mali in p̄sona vel in filijs, qz sicut sunt diuersa subiecta ita vident̄ diuersa mortalia peccata.

De tristitia in p̄speris q̄ est secunda filia, si tri-

status ē de bono notabili p̄xi deliberate p̄-

pter inuidiā est mortale peccatū vt p̄latus de

maiori prelatione. doctor de maiori concursu. scholaris de maiori ingenio. **C**uius de maiori honore. mercator vlt artifer de maiori creditu. spūalis de maiori fama et hmoi. vide inuidia. Deleticia in aduersis primi. idē dicv. s. Et vide ibidem.

De susurrione. vide susurratio.

Si quesuit seminare discordias reportando malū alteri de altero. ibidē.

De detractio. vide detractio p totū. quō est mortale peccatū. et quō tenet. p totū.

Si dixit malū de primo false. ibidē.

Si vere dixit sed quibus nō debuit. ibidē.

Si augmentauit malū. ibidē.

Si audiuit libenter detractōes. ibidē.

Circa irā q̄ est aliud capitale pccm. de q̄ hēs ira

Si appetiuit vindictā de primo. ibidē.

Si noluit loqui cū primo nec recōciliari. vide diligere deū. s. ij.

De filiabus eius quaz pma est tumor mentis dicv. s. in pma filia inuidie. s. xix. et de impli catōne in hmoi cogitatōibus de vindicta fienda fm regulā supradictā. ibidē.

De. ij. filia. s. indignatōe. hēs indignatio.

De. iij. filia q̄ est clamor. vide clamor.

De quarta filia q̄ est cōtumelia seu cōuiciū habes cōtumelia et cōuiciū. **A**duerte hic q̄ licet quis nō dicat cōuiciū vel cōtumeliā. vt ei aufert honorē. sed causa correctōis. sed tñ dicit talia q̄ de se notabiliter ledunt. puta mulieri q̄ ē putana et hmoi. et audientes scandalizant de tali cui dicit. qz sic credūt esse nō excusaretur a mortali peccato.

De. v. filia q̄ est rira. habes rira.

De maledictōe q̄ est. vi. filia. hēs maledictio.

De blasphemia dictū est. s. s. vi.

De bello similiter. s. xi.

De seditōe q̄ est. vi. filia. habes seditio.

Si tenet prialitatē vel eā sequit paratus qualitercūq̄ p parte est in statu donatōis nec p̄t absolui nisi disponat dimittere.

De murmuratōe habes murmuratio.

Si murmurauit ptra deū deliberate tenēs eū iniustū. quia mortale.

Si cōtra prelatos ip̄os temerarie iudicando. mortale est. **V**ide accidia.

Circa a cidiā que est vltimū capitale peccatū

Si dimisit necessaria ppter accidia. ibidē. s. i.

Si penituit se benefecisse. ibidem.

Si incurrit infirmitatē notabilē ppter tedius est mortale qñ p̄t se iuuare. vide accidia. s. i.

De filiabus eius quarū prima est desperatio. vide desperatio.

De scda q̄ est malitia q̄ est pccm in spiritūsan ctū qd hz. vi. species. **P**rima d̄r p̄sumptio de misericordia dei sine meritis. **S**cda desperatio q̄ despat de mīa dei. **T**ercia in pugnatio veritatis agnita vt liberi possit peccare. **Q**uarta in iudētia fraterne grē. ex q̄ vellet oēs essent mali et nullus bonus ne esset sibi cōfusio male uiuere. **Q**uinta obstinatio. **S**exta impenitentia vide peccatū. s. ij.

De. iij. filia q̄ ē pusillanimitas. vide pusillanimitate. vtp̄ta corrigere fratrem. vide correctio fraterna. s. i. et filia. **S**i hō dimisit nō necessaria est veniale peccatū.

De. iij. q̄ est ociositas dictū ē. s. in. iij. p̄cepto. et habes in titulo ociositas.

De. v. filia q̄ ē pigritia seu torpor. vidē torpor.

De. vi. q̄ est euagatio mentis in illicita. habes euagatio mentis.

De. viij. q̄ est negligētia. vide negligētia.

Si fuit negligēs in addiscēdo necessaria ad salutē in cōfitendo. in suscipiēdo sacra. in opib⁹ misericordie exercēdis q̄ qñ sit mortale peccatū p negligētia. s. i. **A**duerte hic qz si quis ex negligētia omittit implere vnū p̄ceptū. puta de cōfiteōdo semel i anno solū est vnū pccm mortale. sed si deliberauit sepi⁹ nolle p̄fiteri tot sunt pccā mortalia quot sunt deliberatōes facte p̄ interualla t̄pis. qd nō.

Circa opa misericordie spūalia q̄ sunt cōsule. castiga. dimitte solare. fer. ora.

Si noluit dare p̄siliū petēti in his q̄ p̄nēt ad salutē vlt in re vñ notabile dānū p̄t euenire. primo cū tñ posset mortale ē vlt qñ hēbat ex offō. **S**i nō correrit q̄s debuit et tenebat. hēs correctio p̄lator. et correctio fraterna.

Si dimisit rancorē p̄ primū. dictū est. s. s. xix.

Si nō fuit cōsolatus tribulatos posset eē mortale in p̄lato qñ subditi ex tali omīssione inducunt in desperationē vel aliud malū. et ip̄e bō nō mō posset salua disciplina.

Si nō orauit p oībus posset esse graue in illis q̄ viuūt de elemosynis magna negligētia.

Circa opa mie corporalia q̄ sunt visito. cibo. potu. redimo. tego. colli go. p̄do. q̄ tñ cū p̄uicatur sunt mortale pccm qñ ex eoz omīssione notabiliter ledit. prim⁹. et hō p̄t bono mō facere. puta si p̄latus visitaret infirmū quē visitare posset nō desperaret s̄ p̄fiteret. **E**get cibo et potu et hēs vltia cōdecenciā tui stat⁹. **E**st in captiuitate et redimere posses de sup̄fluitatib⁹ tuis.

Est nudus et tu caudā ducis. **E**st sine domo et tu hēs ampla pallacia. **E**x dictis. s. auaritia et

elemosyna potes colligere quando homo tene-
tur de precepto.

Circa quinque sensus qui sunt visus, gustus, au-
ditus, odoratus, et tactus, in quibus sepius pot-
est mortale, ut si voluit videre quod sunt mortalis
peccati in eo qui facit vel inductina ad mortale
de quibus habes curiositas. **I**dem dic de auditu. Gu-
stus autem et odoratus ceterum sunt venialia. Ta-
ctus quique mortale cum causa luxurie vel morose de-
lectationes ut, scilicet, cogitatio.

Circa precepta ecclesie que generaliter tangunt omnes vi-
ci est, scilicet, in. ii. filia inanis glorie, s. xv.

Quod de statibus alique particularia sunt ponenda in
quibus sunt interrogandi ultra ea que sunt posita sunt
precepta et in peccatis capitalibus, et primo.

Circa pueros delicapaces sunt interrogandi de
injectione manuum violenter in personam ecclesiasticam
ex qua possent esse recedendi, id est, si habes, scilicet, excommunicationem
v. s. i. cum multis se, postea de professione et coitione
si fecerunt de penitentia, de inobedientia, de mendaciis,
de inhonestate, auditore misse, de furtis et simi-
libus in quibus ceterum illa etas solet peccare.

Circa christianos in coitione. Si suscepit sacra necessi-
tatis et qui sunt, vide sacramentum, s. vi.

Si portavit habitum infidelium, vide apostasia, s. ultimum.

Si nimiam familiaritatem habet cum iudeis vel cum in-
fidelibus, vide iudeus, s. i.

Si fecit contra conscientiam, vide conscientia, s. i.

Si habuit ratum aliquod male factum nomine suo vide
consensus, s. v.

Si alicui consuluit aliquod peccatum vel malum, vide
consilium, s. i.

Si contempsit aliquam exhortationem superioris, vi-
de contemptus, s. i.

Si quando tenebat habuit contritionem de peccatis,
vide contritio, s. iij. et. v.

Si correxit quos scivit velle delinquere, vide cor-
rectio fraterna, s. i.

Si denunciavit plures peccata que scivit, vide
denunciatio, s. i.

Si in dubijs tutius est partem elegit, vide dubium,
s. i. et. ij.

Si existens excommunicatus vel interdictus et moni-
tus a celebrantibus ut exiret ecclesiam noluit exire
vide excommunicatio, v. casu, xv.

Si famam suam neglexit, vide fama, s. i.

Si incarceratus fugit, vide fugere, s. i. et. ij.

Si usus est habitu femineo vir existens vel eco-
nomicus aut religionis, vide habitus, s. vj. et. viij.

Si fuit histrio, vide histrio, s. i.

Si impius in terram vel in lapide humi posito si-
gnum crucis, vide imagines, s. iij.

Si fecit aliquod enorme in ecclesia, vide immu-
nitas, per totum.

Si scivit necessaria ad salutem, vide scire, s. ij.

Si fuit excommunicatus ab aliquo iudice, vide absolutio
ij. et excommunicatio, i. per totum.

Si iniicit manus violentas in personam ecclesiasti-
cam, vide excommunicatio, v. s. i. cum multis se.

Si notatim interdictos, excommunicatos, vel usura-
rios sepelierunt, vide excommunicatio, vj. casu, xxvi.

Si preerunt mentionem in casibus consanguinitatis et
affinitatis prohibitis, vide excommunicatio, vj. casu, xli.

Circa ambasciatores dominorum vel coitatum.

Si steterunt absentes sine causa vel pro factis suis
in expensis dominorum vel coitatum, vide abusus, s. i.

Circa tutores vel curatores aut administrato-
res rerum alienarum.

Si infideliter se habuit in commissis fraudando
vel dilapidando, aut non bene ministrando, vide ad-
ministratio, s. i.

Si exegit usuras pro pupillis, aut alio modo fecit pro
eis contra illicitos, vide restitutio, i. in lege usurarius.

Circa coniugatos.

Si preter clandestine, vide clandestinum, vel in gradu
prohibito, vide mentionem, iij. per totum.

Si presumavit ante benedictionem, vide debitum, s. i.

Si negavit debitum petenti vel reddidit se im-
potentem, ibidem, s. vi.

Si cognovit causa faciente libidinis, ibidem, s. xij.

Si cognovit huius intentum ad alteram, ibi, s. xij.

Si usus est matrimonio extra vas vel modo in-
debito, ibidem, s. xv.

Si tempore menstrui, ibidem, s. xij.

Si in diebus festis vel in ecclesia, ibidem, s.
xvij. et. s. vlti.

Si pregnat tempore, ibidem, s. xij.

Si preter huius pollutorum ex vas, ibidem, s. xvi.

Si exegit vel reddidit debitum adultero vel ad-
ultere, ibidem, s. vij.

Si preter excommunicatus vel in peccato mortali existens
quod peccavit mortaliter pertrahendo pro verba de
penitentia, vide mentionem, ij. s. vlti.

Si non preter ea intentum quod debuit, vide matri-
monium, ij. s. vl.

Circa uxores. Si fuit litigiosa in domo, et de
reliquis, de quibus, s.

Si habuit dotem de usuris, vide restitutio, i. sub
littera usurarius.

Si fuit inobediens viro, vide obedientia et in-
obedientia, per totum.

Si procuravit sterilitatem vel usum est suppositiois ut
haberet filios, vide mentionem, ij. s. xij. cum. ij. se.

Si dedit bona viri contra eius voluntatem, vi-
de elemosyna, s. vj. et vide furtum, s. xij. et.

et. xxv. et. xvij.

Si habuit bonā curā de filiabus maxime. et si docuit eas vanitates et bñdī. in qb^o sunt multa mortalia. nō duxit ad missas p̄dicationes. sed coras. patet p̄ sup̄dicta qñ est mortale.

Si vlt^a ē ornatu in debito. vide ornatu. p̄ to.

Si violauit fidē viro. vide adulteriū. in pñci.

Circa viros si stetit nimis in remotis cā cupi dicit^r s̄ volūtate vxoris. vide debitum. s̄. vj.

Si nō seruauit fidē vel h̄z p̄ cubinā. qz nō ē ab solūed^o. nisi a se eiciat. vide p̄ cubinariū. s̄. j.

Circa p̄fem familias. Si alimēta dedit qbus tenebat. vide alimenta. p̄ totum.

Si soluit decias debitas. vide decia. s̄. j. et. ij.

Si fecit elemosinas. vide elemosina. s̄. j.

Si misit in cēria familie tam corpi q̄ aīme docēdo et bñdī. vide familia. s̄. j. et. filij. s̄. xxj.

Si non docuit seu maritauit filias tpe debi to. vide dos. s̄. iij.

Nō tenet ex facto familie bēs dñs. s̄. vlti.

Si puocauit familiā suāz nimis exasperādo. et furiose et ceteris. vt. s̄. ira.

Si nō pcurauit vt p̄fiteret̄ semel in anno et cō mūicaret̄ vt mortale p̄ctū.

Circa filios familias. Si furatus ē res p̄ris sui vt expēdet et in sup̄fluis vltudis aut alijs ma lis qz ē mortale. Secus si accepisset p̄ facien dis sibi vestimētis. aut calclamētis. aut alijs necessarijs. qz sic liceret. ex quo p̄ nō puidit vt tenet. et de reliquis. vt. s̄. s̄. vij.

Circa doctores et magistros.

Si q̄siuit magisteriū seu doctoratū p̄p̄ hono re pñcip̄. vide. honoz. s̄. iij. et. vij.

Si fecit se p̄moueri ad doctoratū ex n̄s iēpt^o et iēras vt mortale p̄. c. j. et. c. p̄ro. de mgris.

Si legit pñcip̄ p̄p̄ honoz. vidē honoz. s̄. vij.

Si legit scias p̄bitas vel p̄sonis p̄bitis. vide mgr. et q̄ sunt p̄sone p̄bitate. vide excōi catio. vij. casu. vj. et. vij.

Si ex pacto receptus ē in canonicū vt scolas regat. vide mgr. s̄. x.

Si exegit ex n̄s salariatus a scolaribus aliqd. vide ibidē. s̄. xj. et. xij. et. xij.

Si exegit aliqd p̄ lñā docēdi dāda. ibi. s̄. xv.

Si admisit iēgrates ad doctoratū mortaliter peccauit. qz ex tali scō dīc mē laciū pñtiosuz.

Si nō exegit iuramentū a doctorādo qz nō ex pēdet plus q̄ d̄z i doctoratōe ibidē. s̄. vltimo.

Si ex n̄s i mortali notorie docuit publice i the ologia. qz mortaliter peccauit s̄m Petri. vi de p̄dicare. s̄. vij.

Si seruauit iuramēta vniuersitatis. vide iura mentum. vj. s̄. ij. et. iij.

Si iactauit se de doctrina alios vitupādo ali quando et in pluribus potest esse mortale. vi de. s̄. s̄. xv. et. xix.

Si notabiliter fuit negligēs circa p̄fectū scola riū videt̄ mortale. vide negligētia.

Si verberauit aliquē crudelit̄ videt̄ mortale. qz solū leuis castigatio eis p̄missa ē. c. cū volū tate. de sen. excō. et si erant clerici esset excōica tus. vide excōicatio. v. casu. i. s̄. x. et. xi.

Si iniusto mō puta detrahēdo vlt p̄ sectas sub traxit scolares alteri^o doctoris. qz vltra mor tale tenet ad restitutōz si iā itrauerāt s̄m Jo. de ligna. secus si nōdū intrauerāt.

Si impediuit p̄pter odiū vel p̄tialitatē docto rādū vlt in collegio recipiēdū idoneū. qz vltra mortale tenet ad restitutionēz dāni.

Circa scholares si seruauit iuramenta vniuer sitatis. vide iuramentū. vi. s̄. ij. et. iij.

Si fecit sectas pro rectore fiendo mlt̄a morta lia ibi adueniunt.

Si elegit rectore insufficientes videt̄ mortale s̄m aliquos. sed hoc nō determino in vniuersi tatibus scholarium.

Si studet in p̄bitis sciētjs. vide magister. et s̄. excōicatio. vij. casu. vi. et. vij.

Si sepe p̄tendit cōtra veritatē ne succūbere vi deatur. vide. s̄. s̄. xv.

Si studet p̄pter malū finē qz tale peccatū. q̄lis finis vel p̄pter honoz. vide honoz. s̄. vij.

Si studuit curiosa dimitēdo necessaria ad salu tē est mortale peccatū. vide curiositas.

Si tractauit cum aliquo ciue bononiensi de cō ductiōe hospitij alterius scholaris. vide excōi catio. vij. casu. iij.

Circa medicos. Si existens ignorās medetur vide. medicus. in prin. et. s̄. i.

Si medendo nō fuit secutus traditiōes medi cine. sed voluit facere expimēta ex capite suo i piculum notabile primi. ibidem.

Si plongauit infirmitatem. ibidem.

Si p̄sultat aliquid cōtra salutē aīe p̄ sanitate corpis. ibidē. s̄. vij.

Si nō admonuit infirmū efficaciter vt p̄fiteret̄ in pñcipio infirmitatis. ibidē. s̄. vij.

Si pregnāti aliquid dedit vt fili^o moreret̄ pec cavit mortali. et. quia nō sunt faciēda mala v. bona eueniāt.

Si dedit medicinā de qua dubitabat an noce

Si nō annūciauit mortē infirmo. ibidē. s̄. xij.

Si nō debito mō visitauit infirmos posset ali quādo esse mortale.

Si pauperib^o noluit mederi gratis. ibidē.

Si habuit partē cū aromatario. et p̄pter b̄ gra

uat infirmos emere ab eo cū eorū damno, quia sic teneret eis ad restitutionē, ex quo ei soluerunt, secus si ex hoc nullū hnt damnum.

Circa aromatarios. Si i pponendis medicinis nō posuit q̄ medic⁹ ordinavit, s. vñ p alio vlt corrupta et q̄ virtutē nō habebat ex vetustate p bonis et hñdī ex q̄bus sequit vlt plangatio infirmitatis vel aliud malū primo infirmo, qz vltra mortale tenet ei ad restitutionē.

Si vēdidit venenavel q̄ faciūt aborsū ⁊ hñdī illis de quibus sciebat nō debere vti ad bonū, vide ars. §. ij.

Si sophisticavit aromata ponēs in speciebus vñ p alio vel i sirupis aut in cadelis ⁊ hñdī vide emptio. §. viij.

Si vendit diminuto pōdere aut falso et hñdī, vide falsarius. §. xi.

Circa mercatores. Si hortavit phibita infidelibus, vide excoicatio. v. casu. xxi.

Si negociat p̄t malū finē, vide negociū. §. ij.

Si in loco sacro tenuit mercatū, vide immunitas. §. i. et negociū. §. ij.

Si cari⁹ vēdidit q̄ emit in eodē loco, vide emptio. §. x. et. j. negociū. §. iij.

Si vendēs p alijs aliq̄ vendit p. xij. et solū p x. dat dñs rerū, ibidē. §. vl.

Si vendidit vñ p alio vel corrupta p bonis vide ibidē. §. viij.

Si vsus est falsis mēsuris et hñdī, vide falsarius. §. xi.

Si vēdidit rē iusto p̄cio aut ppter tps solutōnis ⁊ hñdī, vide emptio. §. viij.

Si facit cambia, vide vsura. i. §. li. cū se.

Si aliq̄s p̄xit vsurarios, vide vsura. i. p totū.

Si cōposuit cū alijs vt vēdant vno p̄cio in damnum rei publice qz vltra mortale tenet dānis catas, vide negociū. §. ij.

Si expēdit falsas monetas sciēter ē mortale ⁊ tenet ad restōez, s. ipe ec fuerit decept⁹ ab alio

Si bonas monetas radit, vide falsari⁹. §. iij. cū sequentibus.

Si emit res raptas vel furatas, vide, restitutio. i. in lra emens.

Si infideliter se habuit in societate quā hz cū aliq̄, vide societas. i. et. ij. p totū.

Si vēdidit in festis vel cū mēdacis p̄iurjs et alijs illicitis, vide negociū. §. ij.

Circa psonetas. Si mediator fuit p̄ctū vsurarioz, vide restitutio. i. in lra vsurarius.

Si male p̄sulnit sciēter i aliq̄ p̄tractu qz vltra mortale tenet de dāno dato, vide dolus. §. ix.

Si decept⁹ in p̄cio dās intelligere vñ q̄ vult tñ ⁊ alti q̄ nō p̄t hñe nisi tñ, vidē emptio. §. vl.

Circa artifices. Si fecit artē cui⁹ op⁹ ē ad ma-

lum, vt taxillos et hñdī, vide ars. §. ij.

Si accepit insignia alteri⁹ ingēi, vide insignia

De fraude in arte in mēsuris et hñdī.

Circa lanifices. Si vendit pannū vñ⁹ lane p alia vel tincture, vide emptio. §. viij.

Si soluit laboratorib⁹ de pāno aut vendendo vltra iustū p̄ciū et emendo p viliori, vide vsura. i. §. lviij.

Si filatorib⁹ dedit, xij. vncias p libra tenet ad restōem nisi sic a p̄ncipio cōvenisset.

Si pannū nimis traxit, vide emptio. §. viij.

Si nō soluit laboratorib⁹, vide solutio. §. xv.

Circa tabernarios. Si vendidit vinū limpha tū p puro, vide emptio. §. viij.

Si miscuit in vino nociua, ibidē.

Si tenuit meretrices vlt lufiores oīa peccata ei imputabuntur.

Si sciēter administravit ad ebrietatē alteri⁹ vide ebrietas. §. i.

Si ex culpa sua p̄didit sibi tradita i custodia, vide custos in pñ. et nauta in pñ.

Circa macellarios. Si vēdidit carnē corruptā p sana, de pecude p castrato ⁊ hñdī, vide emptio. §. viij.

Circa pistores. Si fecit panē nimis pōderosū vlt imiscuit aliā farinā ⁊ hñdī vidē emptio. §. viij.

Circa sutores. Si fecit vestes ipudicas que nō pnt deferri sine p̄ctō mortali, vide ars. §. ij. et hoc qñ sit, vide ornatus totū.

Si male incidit ex culpa sua, vide culpa. §. v.

Si furat⁹ de pāno serico ⁊ hñdī, vide furtū per totum.

Circa aurifices. Si vēdidit aurū alchimicū p vero, vide emptio. §. viij.

Si cudit monetā sine lñia p̄ncipis, vide falsarius. §. iij. cum se.

Si radit eam vel facit aquā vnde aliqd immi nueret, ibidem.

Si emit lapidē p̄ciosuz p vilī ab illo q̄ ignora bat, vide emptio. §. viij.

Circa alchimicos. Si laboravit i dca arte, vi

Circa datarios. Si exegit datia iniusta, vide pedagū. §. i. cum se.

Si exegit a psonis ecclesiasticis, ibidē. §. iij.

Si iputavit fraudē datij vbi n̄ erat vltra mortale tenet ad restitutionē totius damni.

Si fraudavit socios vltra mortale tenetur ad restitutionem.

Circa musicos ⁊ bistriones. Si pulsavit bis q̄ ex libidie chorizabāt vel illicite, vide chorea.

Si gestus impudicos p̄uocātes ad p̄ctm mortale fecit, vide bistrion.

Circa laboratores et rusticos. Si nō labora-

uit fidelitē i notabili excessu effz mortale pctm.

Si pmissit bestias nocere in agris et hmoi tene tur ad restitutionē si fuit in culpa.

Si fraudavit dñm in pre sibi danda teneet ad restitutionē nisi dñs in alio gravasset eum. vi. de furtum. §. xl.

Si nō seminavit possessiones vel coluit q̄s tenebat sicut debuit. vide culpa. §. v. et. vi.

Circa venatores. Si i dieb⁹ festis pdicta mis sa vel p totā diē se occupavit. vide ferie. §. ix.

Si dedit damnu in agris. qz teneet si est notabi le ad restitutionem.

Circa locatores. Si sciēter locavit equū picu losum aut vas viciosum. vide locatio. §. xxiij.

Si cōductor fuit in culpa pdictionis rei locate. ibidem. xxiij. §.

Si petijt mercedē quā nō debuit vel soluit mi nus q̄ debuit. ibidē. §. xxiij. et. §. xv.

Circa laborātes i filādo lanā vt cingēdo setā et hmoi q̄ teneet pmo si furant scdo si male la borāt vel destruit. de q̄ vide locatio. §. xxiij.

Circa redēditores rez. Si finxerūt q̄ n̄ pote rāt vendi. nisi p tātō et tñ vel erāt q̄ emerēt p plus vlti p modico emerēt. vt p pluris vde rētenēt ad restōem qz p fraudē acq̄sierūt.

Itē si vendiderūt p plus q̄ tribuāt dño. vide emptio. §. xxviij.

Circa iudices. Si habuit iurisdictionē ab aliq nō vero dño. vide dñs in pn.

Si dedit iniquā sniam sciēter vel pignoratā aut negligentā. vide iudex. §. xxi. cū se.

Si existēs ignorās nō elegit bonū assessorē. ibi dem. §. xxiij.

Si elegit assessorē in fraudē cum nō indigeret. vide iudex. §. xvi.

Si accepit pecuniā vt iudicaret vel nō iudica ret. aut vt iniq̄ iusticiā. vide iudex. §. viij. cū multis se. et suspēio. i. §. xx.

Si nō seruavit ordinē iuris videt mortale. ni si aliq cā vrgēs ad hoc impelleret.

Si reo dedit dilatōes indebitas qz vltra mor tale teneet pti lese ad restōem.

Si reo fecit interrogatōes ad q̄s nō tenebat rēdere. vide cōfessio delicti. p totū.

Si posuit ad torturā sine legitimis indicij. vi de tortura. §. i.

Si allegatōes friuolas admisit. qz vltra mor tale teneet lese ad restitutionē.

Si appellatiōē legitimā nō admisit vel friuo lā admisit. qz vltra mortale teneet pti lese. scdm q̄ dico appellatio. §. xv.

Si paupibus nō puidit de aduocato. vide ad uocatus. §. x.

Si penā relaxauit vel auxit. ij. vide pēa. §. xvij.

Si arrestauit aliquē vel bona ei⁹ descripsit vel officiales misit. vt sic pecuniā extorqueret p iusticiā vel aliquid aliud inuenit ex q̄ pecunias haberet qz teneet ad restōem.

Si in snia a p̄ osuit culpā obscurā vt ille p̄ quē dabat se possz defendere ptra iusticiā. qz vltra mortale teneet ad restōz de dāno dato pti.

Si pte nō p̄demnauit i expēsis cū deberet et pe terent qz vltra mortale teneet ad restōem pti.

Si vt extorq̄ret pecunias mō suo fecit q̄ id qd in re ordiario dēbat expedire facēt iurē delegato.

Si purgauit puiciā mal'hoib⁹ vid iudex. §. viij.

Si iudicauit fm allegata p̄ veritatē quā scie bat. vide iudicare. §. viij.

Si sniaz alicui⁹ censure ecclesiastice p̄tulit si ne monitōe et scriptis. vide suspēio. i. §. xvi.

Si iudicare p̄sumpsit nō sibi subditos necrōne rei vel delicti. vide iudicare. §. xvij.

Si p̄traxit sniaz i lōgū vt pecunias extorq̄ret mortalit peccauit et teneet ad restōz nō solū pe cunie acceptē a pte q̄ iusticiāz habebat s̄ et ad omne dānu qd habuit ex tali dilatiōe.

Si interposuit auēratē i aliq p̄tractu mulieris vel minoris in eoz dānu p̄pter pecuniam vel a miciciā qz vltra mortale teneet ad restōz leso

Circa officiales dñoz et cōitatu.

Si p̄minat⁹ ē alicui nisi ei daret rēciōis p̄cussio

Si exegit iusta gūamia de mādato sui supio ris qz vltra mortale teneet ad restōz totū exacti si ille nō vult restituere i cui⁹ utilitatē ē exactū.

Si execut⁹ ē iniquā sniaz. vide iudicare. §. viij.

Si nō obuiavit malis q̄tū potuit bono mō. vi de cōsentire. §. ij.

Si fuit p̄ditor terre vel castri. habes. s. auari cia in prima filia.

Si fuit officialis tyranni aut iniusti dñi. vide dñs in principio.

Si non accusauit q̄s tenebat ex officio. qz si ex iuramēto tenebat erit mortale pctm. als nō sp

Si emit officia vel sup ipa mutauit. vide offm

Si hñs soluere de pecunia dñi vt comitis alijs extorsit tñ p̄ducato exñs ipe salariatus. qz re stituere tenetur.

Si quos inuenit de nocte dimisit p̄pter pecuni am p̄ statuta qz videtur mortale.

Si seruauit statuta q̄ iurauit in pn. officij

Circa cōsiliarios dñoz vel cōitatu. Si existēs in cōsilio cōsensit alicui malo. vide p̄sensu. §. ij. et cōsiliu. §. i.

Si dedit fraudulentū cōsiliū. ibidē.

Si p̄posuit aliqua in cōsilio in damnu aliquo rum. quia vltra mortale teneet ad restitutionē

damni totius quando sine eo non fuisset.

Si consensit ad aliqua statuta fienda que erant iniusta aut contra libertatem ecclesie. vide ibidem. et excommunicatio. vij. casu. xij. et casu. xliij.

Si res contraria promissit dilapidari vel ex inutilibus promissionibus aut quilibet rationibus. vide administratio.

Circa arbitros vel arbitratores. **Si** iniqua dedit sententiam scilicet. vel ex ignorantia. vide index. §. xxi. cum sequentibus.

Si promissit expirare promissum. vide arbitrum. §. i.

Si per spualiter dedit tempore in recompensationem. vide ibidem. §. vij.

Si per pacem abstulit ab uno et dedit alteri. vide ibidem. §. vi.

Circa accusatores. **Si** accusavit aliquem mala intentione. vide accusatio. §. vi.

Si accusavit aliquem calumniose. vide ibi. §. vij.

Si iuravit non accusare. ibidem. §. vi.

Si accepit pecuniam ut non accusaret. ibidem.

Si accusatus rñdit calumniose. ibidem. §. xij.

Si accusatus tacuit veritatem. ibidem. §. xij.

Circa aduocatos. **Si** inhibetur a iure aduocare aduocavit. vide aduocat. §. i. cum multis se.

Si defendit iniustam causam. ibidem. §. xij.

Si amittit causam iustam per suam ignorantiam vel negligentiam. ibidem. §. xij.

Si immoderate salarii extorsit. ibidem. §. xij.

Si non aduocavit per pauperibus. ibidem. §. x.

Si fecit pactum cum clientulo de quota litis. ibidem. §. xij.

Si revelavit adversario secreta clientuli. vide falsarius. §. ij.

Si causam usurariam defendit. quia ultra mortale tenetur ad restitutionem.

Si frustratorias dilaciones consumit. quia tenetur ad restitutionem parti lese.

Si falsas leges vel iustitiam produxit vel instruxit clientulum de falsitate dicenda.

Si quilibet cum fuit causa alicuius damni in homini aduocat. quia ultra mortale tenetur de damno parti lese.

Si solummodo attendit ad ordinem iudicium et non ad merita cause sic hodie contra faciunt aduocati. et tamen non excusantur a mortali. et ab obligatione restitutionis damni si defendunt causas iniustas que ad merita quibuscumque que ad modum procedendi sit ordinata. quia ordo non est inuenerunt. nisi propter deceptiones euitandas.

Circa procuratores. **Si** defendit causas iniustas mortale est et tenetur ad restitutionem lese.

Si infideliter vel negligenter se habuit. vide locatio. §. xxiij.

Si in positioibus ponendis vel respondendis iuravit vel fuit causa plurimum mortaliter peccavit.

Circa notarios si ex ignorantia dixerunt male

in iustitia vel testamenta propter quod primi damnificati sunt. vide culpa. §. v. et. vi. et. j. tabellio. §. vi.

Si iustitia que recepit non posuit in protocollo suis. ex magna negligentia vel mortale peccatum in iustitia ex quibus et eorum predictorum primi possent notabiliter ledi.

Si malitiose occultavit vel destruxit iustitiam. vide de falsariis. §. iij.

Si falsavit iustitiam addendo aliquid quod non fuit expressum. vel alio modo. vide falsarii in principio.

Si non bene informavit in renunciatione alicuius iuris ponenda in iustitia parte que erat ignara. quia tenetur ei de damno eo quod est causa deceptionis primi.

Si fecit iustitiam in fraude usurarii. vide restitutionem. l. in littera usurarius.

Si petijt indebitum salarii tenetur restituere. facit quod dico emptio. §. vij.

Si notarij episcopi petijt ab ordinandis salarii non secundum iustitiam sed secundum quantitate ordinis. quia est simonia. quibuscumque non sit salariatus. vide simonia. iij. §. xij.

Si recipit iustitiam per testem renunciatione donatione vel alia obligatione illi qui non erat sane mentis quia ultra mortale tenetur ad restitutionem lese.

Si scripsit dictavit vel redegit in publica forma statuta contra ecclesiasticam libertatem vel in favorem usurarii. videtur excommunicatio. vij. casu. xij. et casu. xliij.

Si rogatur per pauperes noluit gratias facere quia tenetur secundum quod dico de aduocato. Aduocat. §. x.

Circa litigantes. **Si** calumniose accusavit aliquem vide accusatio. §. vij.

Si mala intentione. ibidem. §. iij.

Si accusatus dedit pecuniam accusatori ut destitueret. ibidem. §. xi.

Si calumniose se defendit. ibidem. §. xii.

Si non rñdit veritatem interrogatus quando tenebatur vide confessio delicti. in principio.

Si litigavit sciens iniustam causam habere. vide litigiosa. §. ij.

Si habens iniustam causam litigavit non per media iustitia sed indebita. puta cum mediacione plurimum. et tamen mortali peccavit secundum Theobaldum. xxiij. q. lxx. non tamen tenetur ad restitutionem.

Si aliquid obtinuit per iniustam sententiam. videtur sententia. §. vij.

Si appellavit causam afferende more. vide appellatio. §. xv.

Si ratione studij vel artis fraudulenter convenit ad uersarium coram aliquo iudice. vide argumentatio. §. iij.

Si habens procuratorem procuravit ut intromitteret sede notarij. vide conservatores. §. i.

Circa testes. **Si** requisitus in iudicio noluit dicere veritatem. vide testis. §. xxvi.

Si falsum testimonium dixit. ibidem. §. xxx.

Si dubium pro certo proposuit. vide per iurium. §. iij.

Si pecuniā accepit p testimonio ferendo, vide testis. §. xxviii.

Circa tutores vel curatores. Si bene administravit in utilitatibus pupillorum, vide administratio per totum.

Si psumavit bona ipsoz vel sibi appropriavit, qz tenet ad restitutionē, vt p̄z ibidē.

Circa executores testoz vltimarū volūtatū Si alimētauit relictū, vide dos. §. xvi.

Si soluit debita defuncti, vidē heres. §. v. et vi.

Si legata implevit vel nimis distulit, vide executor. §. xxiij. et. xxiiij.

Circa curiales. Si fuit adulator vt obtineret bñcia et bñdi, vide adulatio p totū.

Si pposuit dñs aliq vñ possent extorquere pecunias indebite, vide p̄siliū. §. i.

Si bona cōfiscata inique sibi fecit donari, qz tenetur restituere.

Si fuit leno p dño mortalia multa in hoc sepe cōmittuntur. §. v.

Si totū tps expēdit i ociositate, vide p̄ceptū.

Si reportavit mala de alio vt eū poneret i inimiciā dñi, vide susurratio.

Si delectatus fuit dicere mala de alijs vel audire, vide detractio.

Circa principes et dños seculares. Si bz dñum ex iusto titulo, vide dñs. in pñ.

Si neglexit facere iusticiā penitētibz, qz vltra mortale tenet eis ad restitutionē dñi qd passi fuerūt ex b. facit qd bñs iudex. §. xxi.

Si fecit iusticiā alicui multomagis tenet. ibi.

Si q̄sunt ponere diuisionē in p̄p̄is vt posset regnare qz mortale est, vide susurratio.

Si imposuit collatas indebitas subditis suis, vide talia in pñ. et. §. i.

Si erigi fecit pedagia iusta, vidē pedagū p to.

Si fuit ambitiosus ad mai⁹ dñum p̄pterea p curavit bella vñ aliud iniustū, qz vltra mortale tenet de oī damno, vide ambitio. §. i.

Si fecit p̄federationē cū aliq de defendēdo se iuste vel iniuste mortaliter peccavit.

Si bñt bellū iniustū qñ sit iniustū bñs bellū. §. iij. et quō tenet. ibidē in. §. v. et. x. et. xi.

Si posuit officiales malos, vide dñs. §. iij. et administratio. §. ij.

Si vendidit officia, vide officiū.

Si ea q̄ erant cōitatis sibi appropriavit tenet restituere, vide talia. §. ij. et. x.

Si incarcerari fecit aliquē indebite, vide carcer. §. ij. et. iij.

Si bñt aliq indebite, vide bannū. §. i.

Si nō p̄misit testari aliq, vide talia. §. x.

Si coegit nubere filiā alicui⁹ alteri vt ei succederet, vide ibidē casu. xviij.

dat potest esse mortale fm qualitatē rei.

Si fecit fieri torneamēta vñ basiliudia vel spectacula inhonesta, vide ludus. §. vi.

Si iusticiāz vēdidit, vide iudex. §. xix. et. xx.

Si fecit statuta vel leges iniq̄s, vide lex. §. xxij. et excoicatio. vñ casu. xij. et casu. xliij.

Si vasallus indebite grauavit vñ spoliavit, vide talia per totū.

Si ipe vasallus existens, fuit infidelis dño suo vide fendum. §. xvi.

Si toleravit vsurarios p̄pter lucrū suū, vide, vsura. ij. §. xiiij.

Si nō purgavit p̄uinciā malis hominibus, vide, iudex. §. vij.

Si p̄pter auariciā pmutavit penā corporales in pecuniariā qz vltra mortale tenet lesis, si p̄pter hoc aliq scelera facilius ppetrant.

Si nō tenuit vias securas, vide rapina. §. i.

Si pupillos et miserabiles psonas nō voluit audire nō dando publicas aliq audietias, qz vltra mortale tenet de damno qd eis inferi, vide culpa. §. v.

Si angariavit rusticos in laboribz et marime in festis, vide talia p totū, et ferie. natus

Si tenuit nimias popas aut expēsas, vide oz.

Si nimis occupavit se in ludis et venatōibus vide ludus et venatio per totū.

Si dedit damnum in agris p̄pter venatōes, vide venatio. §. ij.

Si nō correxit familiā s; parū curauit eos cōpescere a pctis, vide correctio. i. et. ij. per totū.

et quō tenet, vide dñs. §. i.

Si fuit excoicatus vel a iudice vel p̄pter aliq infrascriptorum.

Si in q̄a fecit man⁹ violētā in psonas ecclesiasticas, vide excoicatio. v. casu. i. p totū.

Si fecit incendi vñ frangi ecclesias vel loca religiosa, ibidē casu. v. et. vi.

Si fuit insecutor alicui⁹ cardinalis vel de familia pape aut cardinalis vel alicui⁹ ep̄i, vide excoicatio. v. casu. ix. et casu. xiiij.

Si fecit fieri aliquā iniuriā illis q̄ tulerūt aliq̄ quas sentētias excoicationis vel interdicti vñ qui fuerūt causa vt ponerent vel obseruauerūt vide ibidē casu. x.

Si fuit fautor hereticoz eozū vel impedivit officium inquisitoris, vide hereticus p totum, et excoicatio. v. casu. xvij. et excoimunicatio. vñ casu. xxviij. et. xxix.

Si coegit celebrare tpe interdicti, vide excoicatio. v. casu. xv.

Si fuit receptator piratarū vel cū eis p̄cipauit, vide ibidē casu. xviij.

Si imposuit noua pedagagia vlt exegit. phibita. ibidem. casu. xix.
Si permisit deferri prohibita fidelibus. ibidem casu. xxi.
Si impediuit victualia ne ad curiam portaretur ibidem casu. xxij.
Si volentes ire romam vlt redeuntes cepit percussit et hmoi ibidem casu. xxiij. et xxiij. et xxv.
Si impediuit ne obediret lris apostolicis. ibidem casu. xxvj.
Si usurpauit iurisdictione ecclesiastica ibidem casu. xxviii. excoicatio. vij. casu. v.
Si romipetas detinuit vel spoliavit. ibidem casu. xxix.
Si inuasit terras eccie. ibidem casu. xxx.
Si se subtrahit ab obedientia romani pontificis. ibidem casu. xxxij.
Si corpus alicuius defuncti fecit incidi vt alibi sepeliret ibidem casu. xxxij.
Si tercio admonitus ab epis voluit eis face re iusticia. excoicatio. vij. casu. j.
Si erexit vel erigi fecit pedagagia a psonis ecclesiasticis vlt alia onera. ibidem casu. v.
Si xpianos naufragiu patietes spoliavit bonis. ibidem casu. x.
Si grauauit psonas ecclesiasticas vel eoz co sanguineos qz noluerit eligere quem volebat ibidem casu. xiiij.
Si regalia vel custodia et hmoi sibi usurpauit in ecclesiis vacantibus ibidem casu. xv.
Si extorsit absolutionem ab aliqua censura pmetum ibidem. casu. xvii.
Si copulit platos ecclesiasticos ad summittendum ei bona ecciaz. ibidem casu. xxi.
Si interdixit suis subditis ne coquant molat et hmoi psonis ecclesiasticis. ibidem casu. xxvi.
Si procurauit aliquem occidi facere passassinos. ibidem casu. xxxj.
Si coeessit rephalias p ecclesiasticas psonas ibidem casu. xxxiiij.
Si impediuit visitaciones mortaliu. ibi. casu. xxxix.
Si imunitate ecclesiastica violauit capiēdo homines i eccia. vide imunitas. p totu.
Si pntauit indignos exns patronus alicuius eccie. vide ius patronatus. §. xviij.
Si fecit pmoueri indignos et si p pecunia qz vltra mortale e simoniace. vide simo. iij. §. j.
Si voluit qz pmo bnificia ab iho petat qz a papa mortale e nisi aliq ronabili ca faceret puta ne indianis daretur et hmoi.
Si fide suauit pmissam. vide pactu. §. iiij.
Si soluit seruitoribus suis et creditoribus. vide solutio. §. xxv.

Circa ecclesiasticas personas. et primo circa clericos in comuni.
Si est irregularis et qn vel quo incurrit. habes irregularitas. §. p totum.
Si est suspensus et in qbus casibus incurrat ea vide suspensio. §. p totu.
Si recepit ordines symoniace vel a symonia. co. vide symonia. vi. §. ix.
Si recepit ordines i pcto mortali. vide ordo. ij.
Si exerceat est ea q sunt ordinis in pcto mortali. vide clericus. viij. et eucharistia. ij. §. v. et eucharistia. iij. §. xv. et xxiij.
Si existens excoicatus vel interdictus aut suspensus in iurisdictione. vide irregularitas. §.
Si non portauit tonsuram vel habitum. vide apostata. §. i. et ij. et clericus. iij. §. i. et ij.
Si immiscuit se negociis secularibus. vide clericus. ix. §. iij. cu sequentibus.
Si exercuit inhonesta clericatu. vide clericus. x. per totum.
Si est debite litteratus. vide clericus. ij. p totu et epis. §. xxvi.
Si fuit ordinatus ante etate debitam. vide etas per totum.
Si dimisit horas canonicas dicere. vide hora §. iij. cu. viij. §. sequentibus.
Si dicendo volutarie se occupauit in aliq alio ibidem. §. xxvi.
Si non bndixit mensam nec gras reddidit post cibum. vide clericus. xij.
Si exercuit officiu ordinis sine debitis paramentis vel mo. vide missa. §. xxv.
Si celebravit in ecclesia polluta. vide consecratio ecclesie. §. viij.
Si celebravit tempore interdicti. vide interdictu. vij. per totum.
Si celebravit ad faciendum maleficia. vide missa. §. liij.
Si celebravit non ieiunus. ibidem. §. iij. cu duobus sequentibus.
Si in altari excreto. vide altare. §. ij.
Si plusqz semel in die. vide missa. §. iij.
Si cum hostia vel vino corruptis. vide eucharistia. i. §. i. cu sequentibus.
Si cu euagatoe mentis. vide missa. §. xij.
Si nimis raro celebravit. ibidem. §. xliij.
Si ante diem. vide eucharistia. iij. §. xxvi. et missa. §. xl.
Si existens in aliquo notorio delicto. vide clericus. viij. §. iij.
Si habita pollutione celebravit eade die. vide eucharistia. de missa. §. v. cu sequentibus.
Si pmisit alicui dicere missas. et non dixit. vi

Si existens bigamus portat tonsurā, vide bigamia. §. xij.
 Si nimis hāc cōversationē cū mulieribus, vide clericus. v. §. ij. et alij sequentibus.
 Si principavit cū excoīcatis in divinis, vide excoīcatio. v. casu. iij. et excoīcatio. vij. §. iij.
 Si fuit falsari⁹ litterarū applicarū, vide excoīcatio. v. casu. iij.
 Si sepeliuit interdictos excoīcatos, vel vsurarios, vide excoīcatio. vij. casu. xxvij. et. xxxvi.
 Si vsurarijs manifestis alienigenis domos cōcessit ad fenus exercendū, ibidē casu. xxxij.
 Circa beneficiatos ultra p̄dicta interrogetur de infra scriptis.
 Si obtinuit beneficiū p̄ symoniā vel per p̄ces carnales, aut aliud turpe, vide adulatio. §. ij. et symonia. iij. et. v. et. vi. p̄ totū.
 Si est indignus p̄pter litterarū ignorantia, vel aliud canonicū impedimētū, puta q̄ infamis irregularis, corpe viciatus, et bñoi, quia sic tenetur resignare in manib⁹ valentis accipere signationē, de quo vide beneficiū. §. xliij. et nisi fuerit cum eo dispensatū vel in casu, vel corpe viciatus. §. iij.
 Si obtinuit beneficiū nō intendēs clericari, vide clericus. vij. §. v. et. vi.
 Si permutavit beneficia, vide **P**ermutatio. §. quarto.
 Si renunciavit beneficio symoniace, vide renunciatio. §. ix. et. x.
 Si facit residentiā in beneficio suo, vide clericus. vij. in multis. §.
 Si habet plura beneficia quoz vnū sufficeret, vide beneficiū. §. xxxij.
 Si fecit quattuor partes de fructibus beneficii, vide clericus. iij. §. i.
 Si habens patrimoniu seruauit vt viueret de ecclesia, ibidem. §. ij.
 Si expendit fructus beneficii in vsus inhonestos, ibidem. §. iij.
 Si male tractauit ecclesiā et eius edificia, vide clericus. iij. §. i.
 Si vasa et paramēta ad diuinū cultū tenet imunda, vide vasa sacra.
 Si alienauit bona ecclesiastica q̄ seruādo seruari poterant, sine legitima causa et cū debita solēnitare, vide alienatio p̄ totū.
 Si locauit sub annuo censu vices suas alteri, vide symonia. et. §. xxv. cū duob⁹ sequē.
 Si induxit ad vouendū vel iurandū de eligenda sepultura in sua ecclesia, vide excoīcatio. v. casu. xij.
 Si leges vel p̄laticam audiuit, vide excoīcatio.

catio. vij. casu. vij.
 Si habentes eligere nō eligerunt meliorē, vide de electio. §. xxi.
 Si appetit episcopatu aut prelacionē superiorem, vide eps. §. ij.
 Si male administrauit bona ecclesiastica, vide de administratio.
 Circa prelatos habētes iurisdictionē maxime ep̄os ultra p̄dicta.
 Si electus se fecit cōfirmari, vide cōfirmatio prelatorū, per totum.
 Si nō correxit publicos criminosos, vide correctio. i. §. iij. et eps in p̄n. et. §. x.
 Si posuit indignos in officio vel beneficio, vide eps. §. xvij. et administratio. §. ij.
 Si fuit nimis pomposus in ornatu et bñoi, vide ornatus, per totum.
 Si indebite dispēsauit in votis, habes votum iij. per totum.
 Si in alijs, vide Dispēsatio, in principio, cum multis. §.
 Si aliquid exigit p̄licetia ministrandi vel docendi, vide magister. §. xv.
 Si cōtulit ordines indebite q̄bus nō debebat vel quando vel nō mō quo debebat, vide ordo i. ij. iij. v. vi. et. vij.
 Si nō examinauit ordinandos sed ordinauit indignos, vide ordo. iij. §. xxiij.
 Si sacramentū p̄firmatois nō tenuit notabilis negligētia videt mortale, vide cōfirmatio nis sacramentū. §. i. j.
 Si crisma et oleū sanctū nō cōsecrauit in cena dñi omni anno, vide oleum p̄ totū.
 Si nō fecit cōsecrationes ecclesiariū altariū et vestimentozū quib⁹ debuit est graue peccatū.
 Si nō habuit testes sinodales, de quibus vide episcopus. §. x.
 Si non visitauit singulis annis diocesim, ibidem. §. xij.
 Si nō deputauit in ecclesijs cathedralibus et cōuentualibus viros ad p̄dicandas et audiēdas cōfessiones, vide ibidē. §. xiiij.
 Si ordinauit in diaconū vel subdiaconū q̄ nescit officiū, vide ibidē. §. xv.
 Si non est vsus lineis si non erat religiosus, ibidem.
 Si nō seruauit nec fecit seruare canones, vide episcopus. §. xxij.
 Si cōtulit beneficia symoniace, vide symonia. vi. per totum.
 Si plura cōtulit vni, vide beneficiū. §. xxxij. et. xxxvij.
 Si rōne consanguinitatis, vide acceptio per

sonaz. §. iij. 7. §. x.

Si non prouidit de beneficio illis quos ordinauit. vide beneficium. §. x.

Si visitando accepit munera ipse vel alijs de suis. vide visitationem. §. iij.

Si posuit indebitas collectas. vide taliaz. in prim. 7. §. j.

Si usurpauit bona vacantia ecclesiarum. vide beneficium. §. xxxix. 7. xxx.

Si non soluit debita iuste contracta a suo predecessore. vide dignitas. §. j.

Si questuarios pro lucro permisit indiscreta predicare. quia tenentur ipsi reddere rationes domino de omni malo. et satisfacere subditis de omni damno dato propter hoc. c. fi. de iurys. 7. vide simonia. iij. §. viij.

Si incerta sibi appropriauit. vide restitutio. 7. §. xij. 7. xv.

Si testamenta 7 legata non fecit implere. vide executor. §. xj.

Si non tenuit bonum vicarium cum ipse non attendat tenetur de omni damno.

Si iniustam sententiam dedit 7 alia supradicta de iudiciis.

Si in edicando non seruauit debitam formam. vide excoicatio. ij. per totum.

Si in diebus festiuis non interfuit diuinis. vide hora. §. xxv.

Si exemptos molestauit indebite mortaliter peccauit. si in aliquo nota bili hoc fecit.

Si consecrauit corruptam scienter. p moniali vide consecratio virginum.

Si visitauit monasteria monialium. 7 fecit ut seruent clausuram. vide. s. exceptio. §. x.

Si hospitalarios visitauit 7 fecit ut sacerent debitum. vide hospitale. §. ij. 7. ultimo.

Si dedit malum exemplum subditis. vide exemplum.

Si magistrum tenuit in ecclesia. 7 fecit in alijs teneri p paupibus 7 clericis. vide mgr. §. vij. 7. s. epus. §. xij.

Circa confessores. si audiuit confessiones non habens auctoritatem. 7 si vis scire si habes auctoritatem. vide confessor. iij. p totum.

Si absoluit a quibus non potuit. vide quid pot.

Confessio. iij. 7. v. 7. casus. 7 a quibus excommunicationibus habes absolutio. §. §. 7. iij.

7. v. 7. Absolutio. ij. in principio. per totum. et de modo absoluendi Absolutio. iij. per totum.

Si absoluit manifestos usurarios. vide usura. 7. §. vij.

Si dispensauit sine auctore. qz peccauit mortaliter

Si nimis festinanter interrogauit vel non interrogauit. vide hic in pn.

Si interrogauit qz non debuit ex delectatione. vide. s. §. i.

Si renelauit confessionem. vide confessio ultimo per totum.

Si existens in mortali audiuit confessionem. vide clericus. vij. §. i.

Si audiuit confessiones principaliter propter lucrum. vide symonia primo. per totum. et symon. ij. §. vi.

Si habet scientiam debitam. vide confessio. iij. §. xxxij. circa predatores.

Si predicauit in mortali peccato existens. vide predicare. §. vij.

Si habet scientiam debitam. ibidem. §. vi.

Si predicauit mendacia. vide mendacium. §. iij.

Si predicauit propter honorem. vide honor §. vij.

Si propter lucrum. vide symonia. p totum. et symonia. ij. §. vi. et symonia. iij. §. ix.

Si predicauit sine licentia quia mortaliter peccauit totiens.

Si predicauit indulgentias indiscretas. vide religiosus. §. lxxv.

Circa inquisitores hereticorum. si extorsit pecunias. vide inquisitor. §. v.

Si bona ecclesiarum applicauit fisco. ibidem.

Si abusi sunt armorum multitudine. ibidem.

Si maliciose imposuerunt crimine vel impedimentum sui officij alicui. ibidem.

Si obmiserunt peccare contra conscientiam ex amore lucro et huiusmodi. ibidem.

Si inquisitor unius ordinis peccauit contra fratrem alterius ordinis. ibidem.

Si impediuit se de diuinationibus. vide ibidem. §. iij.

Circa religiosos in comuni. si intrauit p simoniam. vide simonia. iij. p totum.

Si intrauit latioribus habens votum strictionis. vide religiosus. §. xxxij.

Si non fuit obediens. vide religiosus. §. xix.

Si priuilegiarius fuit. ibidem.

Si contra votum castitatis. ibidem.

Si officium traxit. vide hora. p totum.

Si seruauit alia precepta regule vel constitutionum obligatoria ad mortale vide religiosus. §. xxvij.

Si elegit meliores. vide electio. §. ij.

Si infamauit alias religiones. vide detractio per totum.

Si voluit consentire electioni. ibidem. §. xxxvi.

Si secreta sui ordinis renelauit in scandalum ipsius. peccauit mortaliter. qz peccator est.

Si in visitatione non revelavit que debebat. vide de denunciatio. §. r.

Si fecit aliquid contra ea que generaliter prohibentur religiosis. vide religiosus. §. ultimo.

Si recessit a monasterio sine licentia prelati. vide de apostata. §. iiij.

Si frequentavit monasteria monialium. vide monasterium. §. viij.

Circa monachos. si servavit que sibi precipiuntur. et que sunt ultra regulam habes. §. i. Monachus. §. r.

Circa abbates. si habuit curam sibi commissam. eos vicia et doctrina instruendo. vide abbas. §. xxiij.

Si dispensavit cum eis sine causa legitima. vide dispensatio. §. viij.

Si imposuit monasterijs aut prioribus novas pensiones vel auxit veteres vel applicavit sue mensi. vide abbas. §. xxi.

Si servavit regulam et sibi precepta. ut. §. i. monachus.

Si requisivit apostatas. vide abbas. §. xviij.

Circa abbatissam. si fecit se benedici ubi est consuetudo. vide abbatissa. §. iiij.

Si fecit servari clausuram. vide monialis. §. iiij.

Circa hospitalarios. si fecit inventarium. vide hospitale. §. iiij. et. iiij.

Si tenuit hospitalitatem. ibidem. §. vlti.

Si bona hospitalis convertit ad alium usum. vide delegatus. §. §. xi.

Si perierunt ex negligentia sua. vide Administratio.

Adverte quia prefatas interrogationes solui posui. quia circa predicta communiter est mor-

tale peccatum. licet aliquando non propter imperfectionem actus. et dimisi multas interrogationes que sunt communiter venialia peccata. eo quod non sunt necessario confitenda talia peccata nisi quando dubitat an sint mortalia.

Item secundo ratione statuti obligantis ad peccata venialia confitenda tamen tunc sufficeret confiteri in genere.

Item tercio videtur quod teneatur confiteri venialia quando esset periculum ne traherent ad mortale. Nam cum tunc teneatur de ipsis penitere multo fortius confiteri propter evitandum mortale ad quod inducunt quando hoc advertit. Additur ab aliquibus quartus casus in quo tenetur quis confiteri venialia scilicet quando nullum habet mortale. et in paceba teneatur confiteri quod tunc confiteatur venialia.

Sed quod dicitur qualitercumque quis teneatur confiteri venialia sufficit confiteatur illa in genere. nisi in casu quando dubitat an sit mortale.

Ideo pertransio et sufficit quod ad venialia confiteatur sic. peccavi multis modis. cogitatione. de-

lectacione. omissione. dissolutione. locutione. visu. tactu. gustu. odoratu. et multis alijs modis de quibus omnibus tam mortalibus quam venialibus dico meam culpam. Item non omitat confiteri oblita et ignorata sic. Item dico meam culpam de omnibus peccatis meis mortalibus que ignoro aut obliviscus sum necnon que legitime premissis forte ex mea ignorantia vel negligentia. quod valet talis confessio ut remittantur vel reducantur ad cognitionem et non teneatur reiterare confessiones. quibus multa fuerint. tunc oblitos confiteri si modo diligentiam finem suam conditionem fecit quibus omnibus complectis faciat terminare peccatorum suam confessionem sic dicendo. Ideo precor beatissimam et gloriosam virginem Mariam omnes sanctos et te pater orare pro me. Quibus pactis confessor increpet corrigat et dulciter admoneat peccatorem abstinere a societatibus et causis peccatorum. Non tamen erigat iuramentum vel promissionem de aliquo. nisi si solus de his in quibus iura sic voluerit ut in excommunicatione et huiusmodi. postea imponat ei penitentiam talem quam statim possit complere ante recidivationem per sacramentali. et post aliam quam videat quod peccator verisimiliter faciet. unde caveat ne imponat penitentiam talem quam verisimiliter non implebit. quia esset potius illi illaqueare quam solvere. Esset bene bonum illi notificare quam penitentiam meretur ut sic magis timeat. postea concede ei illam indulgentiam quam potest. de quo circa indulgentiam. §. v. Deinde absolue eum sic. Misereatur tui omnipotens. Indulgentiam et absolutionem. dominus noster Iesus christus te absoluat. et ego auctore ipsius absolvo te a vinculo excommunicationis maioris vel minoris in quantum possum. et restituet te sacramentis ecclesie. Item te absolvo ab omnibus peccatis tuis mortalibus et venialibus confessis oblitis et ignoratis. et a circumstantijs eorum in nomine patris et filij et spiritus sancti amen. Postea imponas ei sicutaliter quod intelligat. Via bona que facies et mala que patienter sustinebis impono tibi in remissionem tuorum peccatorum. vade in pace. Et si haberet casum vel excommunicationem a qua non posses absolvere impone ei quod vadat ad eum qui est potest absolvere. nec ingerat se sacramentis donec de eo sit absolutus. nisi ratione scandalii evitandi si excommunicationis est occulta.

Intestatus quis dicitur decedere quatuor modis. primo si nullus testamentum fecit. secundo si fecit sed non in re. tercio si fecit in re tamen postea ruptum est posthumi natiuitate. vel irritum factum est capitis diminutione testatoris. quarto si nulli sunt vere

des ex eo testamēto. vt in autē. de here. ab ite-
stato. in pnci. pnt addi. et duo alij modi ex post
facto. pms. s. p. qrelā expugnato testō secūdo
p bonoz possessionem p tabulas vide **Ho.** in
sum. **L.** de suis. et legip. here.

Intimiditas vnde causatur. **R.** fm
scm **lbo.** xxiij. q. lxxvj. q. aliquando ex
defectu amoris proprii. vt cū quis mi-
nus debito amat vitam propriam et ea q ordi-
nantur ad eā. Aliqñ causat ex elatione animi
de se psumptis et alios cōtēpnētis. Aliqñ au-
tem causat ex stoliditate seu stulticia.

Intimiditas sit pccm. **R.** n. q. sic. vnde cūq. causat
nisi stoliditas sit inuincibilis et est rō. iij. et bi.
intimiditas ē p fortitudinē p defectū nō timē-
di vbi esset timendū. sicut timor p fortitudinē
p excessum timendo vbi nō timendū ē.

Intimiditas sit pccm mortale. **R.** n. illa q. causat ex de-
fectu amoris et elationis tūc ē mortale pecca-
tū qñ sine necessitate exponit se pcculo p bābi-
li notabilis lesionis corporis. et multo magis aīe.
vel nō curat de eius notabili lesione omittēdo
pulsionē debitā facere. tertia rō q. causat ex
stoliditate cōter ē a veniali. nisi proneniat ex
lata culpa in his i qbus imminet pcculū. p bā-
bile notabilis nocumētū. et pterea omittit de-
bitā pulsionē nisi vbi stoliditas ē inuincibilis.

Intrusus dī q nō canonice s. p. vio-
lentiā occupabat honores. vel bñficia
ecclesiastica. vñ sur ē et latro et ē in pec-
cato mortali. et tenetur restituere oīa q inde re-
cipit. c. grauis. de resti. spo.

Iumenta an sint restituenda. **R.** q. q.
dam sunt q fuerūt in dñio alicui et ta-
lia inueniens tenetur restituere. in mo-
furtum cōmittit qui ea animo non restituendi
accipit. l. falsus. s. q. alienū. et. s. se. ff. d. furtis.
et. xiiij. q. v. c. si quid inuenisti. Sine talia ami-
serit dñs iparuz ex ruina vel incendio vel nau-
fragio. vt. ff. de incē. rui. nau. p totum. Idē di-
co de iactatis in mare causa nauis alleuiāde.
ff. ad. l. ro. de iac. l. q. alleuiāde. Et ibi no. i. gl.
vel q. l. iterūq. amisit. et hoc vez nisi haberet p
derelictis et tūc credit fide. p silio. c. v. q. ba-
beant p derelictis si dñs tacet. nec p se nec p
alios pquirat q. d. l. q. alleuiāde. vt statim im-
ponere necessitatem pquirendi res amissas. et
sic ista negligentia nō qrendi tollit pma pre-
sumptionē quā facit lex. s. q. nō hēant p dereli-
ctis nisi alit pstat p q. l. itatē. et actus deuoluta
te dñi cum nemo psumat iactare res suas. d. l.
falsus. s. si iactatū. et. d. l. q. alleuiāde. qd no.
p limitatōne eoz q dico. j. naufragiū. s. iij. nec

talīa inuēta qñ nō habentur p derelictis pnt
vsu capi. quia in eis deficit titulus p derelicto
vt in. l. si q. merces. ff. p derelicto. Dñ cōsue-
tudo aliquoz q iactata in mari. vñ flumibz
portata occupat videt expse reprobatā. p. d.
l. q. alleuiāde. et ibi glo. no. et l. loquat de iac-
tatis in mari tñ ide est de ablatiis a flumie cū
parū differat ab illis. vt dicitur. insti. de re. di-
ui. s. vl. Facit aut. nauigia. **L.** de furtis. Quer-
dā sunt q nūq. fuerūt in dñio alicui. vt lapilli
in litore maris fere siluestres et hmoi. et talia
sūt occupatis siue bestie capiant in sinodo p-
prio siue in alieno. dum nō fuerit pbitus
intrare a dñio fundi. Sine fuerint antea vulne-
rate ab aliq. dum nō eas nō psequeret. insti. de
re. diui. in multis. s. et. ff. de acq. re. do. l. iij. nisi
secus sit de cōsuetudine. q. tūc stabit cōsuetu-
dini. l. q. si nolit. s. q. assidua. ff. de edi. edic. fm
glo. in. d. l. iij. s. illud. Similiter si essent capte
in rethe alieno nō credo sit accipientis. fm gl.
in. l. in laqueū. ff. de acq. re. do. et insti. de re. di-
ui. s. singulor. l. rigor iuris videat velle q. siue
capiētis ibidē. Fere vero siluestres sed come-
stice facte sicut pavones. colūbe. apes in alueo
et hmoi. tā diu sunt possidentis q diu habent
animū reuertendi domū sed si his aufugiant.
nec horis debitis nō impedit reuertunt sunt
capiētis. quia cōsuetudo inducit p binū actū
l. iij. **L.** de epi. audi. et sic nō dicunt habere ani-
mū reuertēdi. Animalia vero naturaliter do-
mestica. vt galline et hmoi. semp sunt dñi et ca-
piētis ea teneat restituere cum fructibus. puta.
ouis et hmoi. s. gallinaz. insti. de re. diui. et. ff.
de acq. re. do. l. naturalē. s. panonū.

Intimiditas thesaurū teneat restituere.
R. q. si in suo solo inuenit sic suū erit. si vero in
alieno solo et a casu sic medietas erit sua et alia
medietas erit dñi soli. Si vero data opa. totū
erit dñi fundi. insti. de re. diui. s. thesauros. et
L. de thesau. l. vnica. nec est verū qd dicit glo.
in. c. si qd. xiiij. q. v. q. inuētus in loco sacro vt
religioso sit inuētus. sed erit fm distinctionē
pdictā vt expse ptz in. d. s. thesauros.

Quid de terra p alluionē addita terre al-
terius. **R.** distin. quēdo. q. insula nata in mari
est occupatis. In medio vero flumis est cōis
habētibus pda in xtra flumē ex vtraq. pte. si
vero nō est in medio. est illi cuius ē primor.
ager vero a flumie diuiso circumdat remanet
cuius erat. Et si flumē mutat aluē. primor al-
uens efficit eoz q pda circa eū hnt. et secūdus
aluens est publicus. et si reuertit ad primū. se-
cūdus aluens erit eoz q habēt pda circa eū.

Similiter ager inundatus aqua ipsa recedere remanet ei? cuius erat. **Hec** habet insti. de re. diu. §. insula. et sic serua. nisi consuetudo sit in contrarium vel statutum.

Sed quod tenet restituere ille quiescat cuius sit. **R.** q. si res non habebat p. derelicta tenet facere denunciare publice. et si post non coparet cuius sit. erogabit in pauperes **fm** **Do.** vel si ipse e pauper retinebit ante epi vel sui pfefforis **fm** **Rap.** et orabit p. illo cuius erat. Si vero p. ba biliter potest psumere. quia dñs ea habebat p. derelicta sic poterit vsucapere. l. idem quod. ff. pro dereli.

Inuestitura p. p. e possessionis rei traditio. improprie aut est alicui? cor porali loco possessionis in manibus positi. **Do.** qñ dñs dat vasallo bastam vel aliqd simile dices se facere inuestitura. vt in ti. quid est inuestitura. inuestire dicit.

Quoniam sit fienda corā testibus. **R.** q. sic. nō qñ nō valeat sine testibus et instro. sed vt veritas p. bari possit. et quidē si fiet de bñficio no. uo. tñc si pares. i. vasallos hz corā trib? vel sal tē duob? ex eis tenet facere. si xpo pares. i. ali os vasallos nō hz faciat corā alijs idoneis testibus. Si aut inuestiat de veteri bñficio p. fie ri corā quibuscūq. idoneis testib?. vt i ti. Qui testes sunt necessarij. et etiā si est cleric? qui in uestitura facit de rebus p. p. s. de rebus vero ecclesie admittunt oēs testes idonei **fm** **Do.**

Inuidia **fm** **Da. li. ij.** est dolor de alienis bonis. sed aduerte q. cū obiectū tristitie sit malū p. p. u. **Do.** de bono alterius p. esse tristitia prout apprehendit vt malū p. p. u. et **fm** hoc quadrupliciter. **Primo** mō inquantū ex eo nobis aliqd p. culū imminet. l. ne ab eo ledamur. et hec tristitia nō est in uidi a sed effectus timoris. vt dicit **p. s. ij.** re. tbo. et potest esse sine peccato. vt dicit **Brego. xij. mora.** **Alio** mō apprehendit inquantū est diminutiū p. p. e glorie v. excellētie. et hec tristitia est p. p. e inuidia **fm** **p. s. m. vbi. s.** et ex genere suo est peccatū mortale. **Xob. v.** paruulū occidit inuidia. cū sit cōtra charitatē. sunt etī primi mor? inuidie qñq. etiā in p. fecis ex sur reptione qui sunt venialia peccata. et est simile de inuidia paruulor. in qbus nō vere est vsus rōnis et de motu inuidie **fm** q. est passio sensua litatis. **Tercio** mō apprehendit bonū alterius inquantū deest nobis qd alijs hz. et sic tristat et hec tristitia nō est inuidia. sed p. p. e dicitur zelus **fm** **p. s. m. vbi. s.** Et si est de bonis honestis est laudabilis. **fm** illud. i. **Cor. xij.** Emula

min i carissima meliora. Si aut sint de bonis t. p. lib? aut de bonis inhonestis p. esse peccatū. et sine peccato et aliqñ cū mortali. puta cū talia sunt cōtra deū. **Quarto** mō apprehendit bonū alterius put p. cedere in damnum multor in iuste. et sic nō est inuidia **fm** **Bre.** nec peccatū. puta cum quis tristat de p. speritate alicui? tyrāni. q. videt q. magis tyrannizabit.

Quor sunt ei? filie. l. R. **fm** **Bre. xxi. mora.** v. l. odiū. susurratio. detractio. de quib? habes in locis suis. exultatio in aduersis. et afflictio i p. speris. primi inquantū eueniūt primo p. tra cōnatū inuidētis. sed qñ tristat de p. speris **fm** q. habent quandā gloriā sic est inuidia nō ei? finia. **Emulatio** x. et inuidia idē sunt generali ter. l. p. p. e inuidia attendat in actu interiori. **Emulatio** vero in actu exteriori. vt dicit glo. sup illud **Bat. v.** emulatioes inuidie.

Incrisis vide **Simulatio.** **potheca** quid sit. et de eade pign? per totum.

Ra est quedam passio appetitus sensitiui p. p. e quia vindictā appetit. que quidā passio in tantū est bona inquantū regulat a rōne. Si vero ordinē rōnis excludit est mala. **Ordo** aut rōnis in ira p. attendi qñtum ad duo. **Primo** qñtum ad appetibile in qd tendit qd est vindi cta. unde si quis appetit q. **fm** ordinē rōnis vindicta fiat sic dicit zelus. et est laudabile. Si autē appetat q. fiat vindicta qualitercūq. etiā cōtra ordinē rōnis. sic est ira ex genere suo peccatū mortale. q. cōtrariat charitati et iusticie. posset tñ eē p. t. veniale p. p. e imperfectionē actus. et hoc vel ex p. te appetētis. vt cū appeti tus puenit iudiciū rōnis. nec sequit consensus ad eū. vel ex p. te appetibilis. vt cū appetit i mo dico vindicare. qd si inferat nō erit mortale. vt trahere puerū p. capillos et h. m. o. **Secdo** atten ditur ordo rōis in ira qñtum ad modum irascē di. vt. l. motus ire nō immoderate feruescat in terius vel exterius. qui ordo si p. r. mittat nō erit sine peccato. etiā si iustam appeteret vindi ctam. sed nō erit mortale ex genere suo. sed pos set esse mortale peccatū. puta si exvebementia ire excidat a dilectione dei vel primi.

Quomodo p. gredit. l. R. q. tres habet mo dos. l. primo in corde vindictā appetendo. de q. **Bat. v.** Qui irascit fratri suo. l. p. irā mortale **Secundo** in signis manifestat. et ideo subiun git. Qui direrit fratri suo racha quod est inter lectio i rascētis. **Tercio** in facto nocumen tū in ferendo liuore vindicte. si prim? grad? est mor talis multo magis secundus ē gravior. tercius

est gravissimus si deterius noceat.

- 2 **¶** Quot sunt ei? filie. **R.** Bre. xxx. mo. q. vi. f. rix. tumoz metis. contumelia. clamor. indignatio. et blasphemia. Adde. vij. f. bellu. et. vij. f. maledictio. r. ix. f. seditio. de qb? in locis suis.

Irrregularitas est impedimentum seu repulsio executionis divini officij. seu sacramenti ex canonica constitutio ne pueniens. ar. de tem. or. c. vlti. et dicitur stricte irregularitas quasi extra regulas aliorum quo ad ordinationem. qz requirit dispensatio. dicit etiam magis large irregularis qd nō pōt ministrare in susceptis. nec ascendere ad maiorez hec introducta ē a iure positivo. vt. ij. q. vj. f. itē daniel. l. i. veteri testamēto fuerit pordinata in psona David. de cōse. di. i. c. i.

- 3 **¶** Irregularitas in qbus casib? incurrit ipso iure. **R.** qd aliqui ex delicto aliqui ex defectu corporis aliqui ex defectu facti. de qb? hēs p doc. in. c. nisi cō. f. psona vero. de renū. f. p clariori intelligētia. casus ex qbus aliqz efficiūt irregulares. Best qd nō pōt pmoveri. vel si pmor? nō pōt exercere suū officiū. explicabo inferius qui reduciunt ad. xxiij.

- 2 **¶** Primo ex homicidio. vlt. truncatōe. aut mutilatōe mēbroz. vt. s. Homicidiū. v.

- 3 **¶** Sed qd si fuit in leuissima culpa homicidij **R.** qd nō est irregularis. Facit tex. in. c. qsitū. de pe. et re. in. pboverū si p incuriā. et ibi no. Pa. et p hoc limita. et intellige qd dixi. s. Homicidiū. ij. in. pñ. et infra. f. xvij.

- 4 **¶** Dtrū clericus rñdens iudici sic. p tali crimine debetur pena mortis sit irregularis. **R.** Pa. in. c. ex litteris. de exce. pla. sic distinguēdo fm Bo. qd aut crimē imminet puniendū de pñti. Et sic si ex pñtio suo generali vel spali sequatur homicidiū est irregularis. in. c. si qd vi duā. l. di. Si vero ex sua responsione nō sequit homicidiū. qz oīno iudex erat dispositus illuz occidere. et iste interrogat? fuit a quodā alio? bñdō. sic nō est irregularis. Si vñ nō est irregularis. qñ crimē nō imminet puniendū de pñti. qñis rñdeat qd mereat mortem. Et sic intellige glo. in. d. c. ex litteris.

- 5 **¶** Dtrū existēs in bello si aliqz ibi occidatur sit irregularis l. ipe nō occiderit. **R.** qd si bellum est iniustū omnes irregulares sunt qui fuerunt ex pte iniuriantiū si illuc iuerūt. vt bellantibus prestatēt auxiliū cōsiliū vel fauorē. multo magis si vt aduersarios lederent fm In. et Bo. in. c. petitiō. de homi. sec? si cā pacificādi. vel causa iusta iuerūt. ar. a pñario sensu. in. c. quantū. l. di. et. c. pñbyterū. de homi. tñ verū est

fm Ray. et Rod. et Bul. qd ab epō poterit cū predictis dispensari.

¶ Dtrū existēs ex pte se defendētū in bello iusto sint irregulares. **R.** qd sic. oēs q occidūt nisi sit talis necessitas q alias pñā vitā euadere nō possint. Alij aut qui nō occidūt nec mutant nō sunt irregulares. l. ibi multi occiduntur. imo l. clericis hortari ad bellū. si sit p rem publicam. aut ecclesiā. aut fidē catholicā. non tñ arma sumere. vide. s. bellū. f. iij. vñ Pa. in. c. penul. et vlti. de cle. pñ. refert et sequit Bo. tenentē q clericus qui pñtat opē oppressis. vel obsessis iniuste. et adiunat repellētes iniuriā. pñciendo lapides et bñdō. dummo neminem ipe occiderit q nō est irregularis.

¶ Dtrū plati r alij q interfunt vindictē sanguinis sint irregulares. **R.** qd nō fm Asten. nisi ad hoc dederint auxiliū cōsiliū vel fauorē vñ nisi interfunt tan qd auctez prestantes. vt habetur in. c. ex lris. de exce. pla. Pa. tñ in. d. c. litteris tenet q tales plati si bñt iurisdictionē tēporalē ibi q efficiunt irregulares. exhibendo pñiam vbi vindicta sit sanguinis. si mors vel mutilatio sequit. qz vidēt prestare opē. l. di. si quis viduam. secus de platis qui nō habent iurisdictionē tēporalē in loco. grauiter tamē peccāt. qz pñtra. c. sniam. ne cle. vel mo. faciūt.

¶ Quid de plato qui nō liberat hominē ab iniusta morte cū potest. vel nō pascit fame moriē tem cū possit. **R.** Asten. qd l. mortalissime peccet nō tamen est irregularis. qz lex pñmotionis factum requirit. xv. q. i. si quis iratus. S. ego credo potius cōtrarium. f. qd sit irregularis qñ scienter et voluntarie pñmittit cū mori. si tñ moriatur. ar. c. Petrus. de homi. et. c. Marthe? de simo. quia i isto casu nō solū est omīssio sed etiā cōmissio. sicut et in dictis iurib? pñz.

¶ Dtrū verberās aliquē cā correctōis si ex vulnere mortuus sit efficiat irregularis. **R.** qd sic. dummo ex illo vulnere sit mortuus. secus si decessisset alia infirmitate ex vulnere nō secuta c. pñbyterum. et. c. de cetero. et. c. ad audiētiā. de homi.

¶ Quid si postq conualuit reciduaui. **R.** qd in bilominus irregularis est. qz semp causa sub fuit. de pe. di. iij. si quis semel. et. d. c. ad audiētiā. no. Ber. in. d. c. pñbyterū. qd credo quādo reciduum fuit sine culpa alia. ar. c. pñtea. de cle. percussio.

¶ Quid de illis qui simul pñciūt lapides. et lapis vñ? aliquē interficit. **R.** qd oēs si ignorant a quo pñectus sit debēt abstinere ab offi c. i. ar. c. significasti. el. ij. de homi. fm Bo. fa

cit. c. p[er]necia, de cle. p[er]u[er]s. Alij p[er]tradit d[ic]e
do nemine in dubio repelle[n]t. ar. d. c. cōtinen
tia. et. c. p[er]itio. de homi. debet intelligi q[uod] cō
scientia e[st] remordet. **N**emo eor[um] est repellē
dus nisi se repellat. ar. c. p[er]sentia. de cle. p[er]u[er]sio.
Cōst[itu]t[ur] tenet q[uod] relinquendi sunt p[er]scie sue. **E**t
ideo si aliquib[us] ex eis videtur q[uod] ip[s]i nemine
interfecerūt nō erunt irregulares. **S**i vero cō
scientia eis dictat q[uod] sic sic abstineat. d. c. signi
ficasti. et hoc tene in p[re]scentibus in iusto bello
secus crederem si causa ludi et nō adhibita de
bita diligentia.

Quid de clericis q[ui] cū alijs trahūt ad man
ganellos. vñ alijs occisus ē. aut p[ro]babiliter cre
dit. **R**. q[uod] irregulares sūt. c. sic digni. d. homi.
Alij aut dicit q[uod] l[icet] clericis turrin vel murū im
petere. et machinis ip[s]i pugnare suffodere. l[icet] nō
liceat eis p[er]sonaliter pugnare. vñ si homicidiū
er hoc facto p[ro]pter eorū intentionē euenerit non
imputabit[ur] eis. sed q[uod] sint irregulares videt[ur] tu
tus etiā in bello iusto.

Quid de illo q[ui] dicit ducētib[us] latronē. clau
dit os ne clamet. vel videte ne tales liberent
eū. **R**. q[uod] irregularis est si mors p[ro]babiliter fuis
set impedita. al[iter] nō.

Quid de interrogato si talē vidit et indicat.
vel si nō p[er]ire nisi p[er] duas vias dicit q[uod] p[er] istas
nō iuit. et illi eū insequentes occidūt. **R**. q[uod] si
scit vel scire debuit q[uod] p[er]sona talis q[ue]rat ad
mortē. vel mutilationē irregularis est. secus si
p[ro]babiliter credidit q[uod] p[ro]pter aliā causam et ei
intentionē fuit corrupta fm **R**. o. et **G**uil. durā.

Utrum clericus qui pugnans armis
ministrat sit irregularis. **R**. q[uod] sic si alijs occi
dat. ar. c. sic digni. de ho. **E**t appellatōe armo
rū veniūt etiā fustes et lapides. ff. de x. sig. l.
armoz. fm tñ **A**nno. et **P**o. in. c. sententiā. ne
de. vel mo. nō est irregularis clericus si in bel
lo iusto ministret balistam alicui tñ. vt se de
fendat et sua. nec credit illum aliquē velle oc
cidere. s[ed] tñ se defendere et sua. similiter si lan
ceā vel ense ministret tñ vt se defendat et tñ
ille occidit. sic videt[ur] dicendū etiā vt in primo
casu. s[ed] tutius est dicendū fm **P**o. vbi. s. q[uod] in
vtroq[ue] casu sit irregularis. q[uod] non licet clerico
ministrū ita immediatū in mortē alicui p[ro]be
re. de penis. c. q[uod] in dubijs.

Utrum clericus qui cū socio latronē capit
et ligat. et postea clerico in scio socius latronē
ne fugiat occidit. **R**. q[uod] irregularis est. quia si
nes licite defensionis excessit. c. suscepimus. in
glo. de homi.

Quid de illo q[ui] vadēs ad spaciū sup[er] equū.

q[ui] ex petulantia fractis habenis occidit puer.
R. q[uod] nō ē irregularis. q[uod] nec voluntate nec scō
occidit. nec rei illicite dabit opam. facit. c. di.
lect[ur]. de homi. dicit tñ ibi **B**er. q[uod] si defacili fre
nū potuit frāgi erit irregularis. ar. c. significa
sti. el. p[ri]mo. de homi. vt si p[ro]pter eius imbitiam
equ[us] lasciuuit. vt isti. ad. l. aq[ui]. §. iperu q[ui]q[ue]. vt
p[ro]p[ter] ei[us] ipotetiā. s[ed] si q[ui] debuit p[ro]uidere et face
re nō p[ro]uidit nec fecit. d. §. impetu quoq[ue].

Utrum portantes ligna p[ro]pter zelū fidei ad cre
mandum hereticos sint irregulares. **R**. n[on]. fm
Rod. q[uod] si ligna q[ui] portauerūt sint coopata ad
mortē sunt irregulares et a papa solū dispen
sandi. **S**i autē nihil coopauerūt puta q[uod] iā erat
mortu[us] anq[uam] fuissent accēsa. sic nō sunt irregu
lares. vt saltē ep[iscop]us p[ro]t[est] eū eis dispensare. si at du
bitat sic sine dispensatōe pape nō debet m[is]stra
re nec p[ro]mouē. c. bi q[ui]. l. di. c. ad audientiam.
de homi.

Utrum clericus b[en]edicēs aquā seruēte vt serz
cades. vel pugiles sit irregularis. **R**. **R**. ap. q[uod]
sic si mors sequitur. et **R**od. dicit **B**er. tutius ter
nere vide. s. etiam de hoc homicidiū. §. r. q[ui].

Sed p[ro] maiori intelligentia o[mn]iū p[re]dictor[um] no.
aliquas regulas. **P**ri[ma] ē q[uod] nec iudex alijs vt
magister seu doctor in dubio debet aliquē in
dicare irregularē. ar. de. pe. di. §. §. pene. **S**ec[un]da
q[uod] in dubio q[ui]libet debet se reputare irregula
rē. vt in. d. c. ad audientia. et ideo in foro aīme
maxime q[uod] q[ui] nō ē de hoc infamatus est relin
quēdus conscie sue. vt i. c. ex l[ic]is. de homi. has
duas ponit **P**o. i. d. c. ad audientia. **T**ercia est
q[uod] ad hoc vt q[ui] incurrat irregularitatē ex ho
micidio ē necesse q[uod] interueniat vel cōsiliū. vel
p[re]ceptū vt factū. vel defensio. vel cooperatio oc
cidēris. **P**ac ponit **A**nno. i. d. c. ad audientia.

Quarta ē q[uod] q[ui] cā homicidiū vt sit irregularis
sit p[ro]p[ri]q[ue]. ff. ad. l. cor. de sicca. l. nihil iterest. se
cus ē de remota cā seu occasione. **P**o. in. iō q[ui]
faber cultellū facit homicida ē. c. tua. de homi.
j. **R**. et. d. c. exhibita. **E**t v[er]ū fm **B**er. de cā
remota. nisi aīm nocendi habuerit. aut mino
rē diligentia habuit q[uod] deberet h[ab]ere. vel nō co
gitauit q[uod] cogitare debebat. c. p[ro]hibere. in fi. de
homi. **Q**uinta regula q[uod] infans occidens non
est irregularis. nisi sit doli capax. cle. furiosus.
de homi. no. **P**a. in. c. §. d. delict. pue. et **J**o. an.
ibidē. vbi ponit exemplū. **P**re. de puero. v. an
no[rum] blasphematore rapto a diabolo. **S**imilit[er]
dic de furioso. facit p[ro] hoc. l. j. **T**. de fal. mone.
Sexta regula q[uod] ex[tra] solū i culpa leuissima hōi
cidū nō ē irregularis. vt. s. i. §. iij. dictū est.

Utrum p[re]lat[us] q[ui] subditū suū q[ui]ram[us] de

liquerit in carceratē tali afflictōe q̄ i paucis dieb⁹ mori sic irregulari. **R.** Jo. de lig. i cle. i. de pe. et re. q̄ sic. et ideo dicit q̄ carcer nō d̄z esse nimis crudelis. nec d̄z tñ eoz vita attenuari q̄ i paucis dieb⁹ verisimiliter moriā. sed pane et a iustentari. sicut vult. c. nō minus. de ver. sig. sequit̄ **Pa.** in. c. cū nō ab hoīe. de indi.

22 **¶** Secundo contrahit irregularitas accipiēdo ordines in excoīcatōe maiori existēdo. vt in. c. i. de eo q̄ fur. et in. c. cū illoz. de sen. et. **Et** l̄ inferi⁹ or a papa talē possit aliqui absolvere ab excoīcatione in qua erat. nō tñ poterit dispēsare se cū in tali irregularitate. nisi de mādato pape. siue sciēter in excoīcatōe existēs ordines accepit siue ignorans. i. facti memoriā non h̄ns. aut ex ignorantia iuris. B nō credēs sibi eē phibitū. vt in. d. c. cū illoz. **Si** tñ efficiat talis religiosus post laudabile puerisatōē p aliq̄d tps in religione p̄t eps cū eo dispēsare auctē applica. vt i. c. fi. de eo q̄ fur. or. **Dispensat** etiā abbas cum monachis fm qd dictū ē. s. abbas. et qd d̄ri de excoīcatō. l̄z locū fm **Ray.** i suspēso. vt in terdicto vel simpliciter vel a talib⁹ ordinibus si ip̄os recipit sic suspensus.

23 **¶** Tercio contrahit irregularitas qñ aliq̄s minores ordines et subdiaconatū vno die suscipit c. cū. b. de eo q̄ fur. vel cū duos simul sacros ordines recipit. c. fi. de eo q̄ fur. or. siue b̄ faciat vno die vero vel fictitio. sicut cū q̄s cōtinuat ieiuniū vsq̄ ad dñicam. q̄ est vnus dies fictici⁹ de tēpo. or. c. l̄as. **Sz** cū istis p̄t eps dispēsare vt in ordinib⁹ susceptis nō furtive possint ministrare dñm eis nō fuerit phibitū sic ordinarī sub excoīs late in iē pena. q̄ tñ nō possz nisi fm qd d̄ri de excoīcatō ordines accipiēte. **Sz** in ordie sic furtive recepto vel ad maiores nō p̄t. nisi sol⁹ papa dispēsare fm **Jo.** an. et vt se qui **Pa.** in. c. i. de eo q̄ fur. or. et facit tex. p̄fari c. in fi. iuncto. c. se. et. d. c. l̄as. p̄ hoc intellige ni si religionē intraverit. q̄ potest eps auctē pape dispēsare. vt. d. c. fi. et etiā abbas. c. ij. d. cle. qui fur. or. su.

24 **¶** Quarto phit irregularitas p̄ iterationē sacramētoz illoz in q̄b⁹ imprimiū character scienter factā. siue q̄ ad administrantē. siue q̄ ad suscipientē. ar. l̄xviij. di. c. i. et de p̄se. di. v. dictū. **Et** l̄ qdā teneat h̄c generalit̄ de oib⁹ factis i q̄b⁹ imprimiū character. tñ **Seco.** in. iij. di. iij. q. vlti. t̄z et bñ q̄ p̄ iterationē solū baptisimi phit. sed nō iterationē alioz sacramētoz. cū irregularitas sit pena q̄ non d̄z lponi nisi vbi inueniū de iure expressū. et iō cū nō inueniā nisi de baptismo. vt i. c. ij. d. apo. iō dic q̄ sciēter rebaptizās fm **Bo.**

si clericus est fm canones deponēdus est. ar. c. qui bis. et. c. eos. de p̄se. di. iij. si laic⁹ excoīcandus nec p̄t ordinari. **¶** Nō etiā acolitus qui ministeriū p̄buit sciēter p̄bytero rebaptizanti si publicū sit nō d̄z ad ordines pmoueri nisi redigione intret. q̄ tñ p̄t p̄ ep̄m secū dispēsari. **Si** ho sit occultū post p̄niam poterit pmoueri. d. c. ij. licet quidā ei m̄le fm **Pa.** ibidē intelligunt illud. c. intelligere q̄ iste acolit⁹ rebaptizauerit vel fuerit rebaptizatus. **¶** Si ho rebaptizatus q̄s ignorāter ignorātia facti exhibita pus diligētia debita oīno excusat. s̄ ex ignorantia iuris nō excusat. q̄ fm **Seco.** i. iij. dist. vi. est ius diuinū. **Rebaptizatus** ho sciēter est irregularis. ignorāter vero si postq̄ sciuit et ratū habuit sibi irregularis ē. l. di. cōfirmat. et. i. q. vij. q̄ in q̄libet. **Si** aut nō ratū h̄uit s̄ tñ ignorāter est rebaptizatus ignorātia facti fm **Bo.** nō est irregularis. s̄ p̄t pmoueri. fm **Bo.** **Bos.** indiget dispensatōe epi cui nō credo. ar. c. placuit. i. q. iij. nec ob. d. c. qui bis. q̄ ibi nō. q̄ fm **Seco.** istud. c. cū accipiat ex penitentiali **Theodori** epi canturiē. infligere non p̄t irregularitatē. nisi forte dicat q̄ oīa. c. a **Gratiano** in decreto posita sunt a papa cōfirmata. **Sed** hoc nō est manifestū. **¶** Addo etiā ego q̄ confirmatio simplex nihil addit. xij. di. p̄ceptis. de cōfir. vti. vel in i. c. cū dilecta. cū. c. sequentib⁹. et de p̄ui. c. q̄ intentionis. ideo etiā si forent cōfirmata non inducerent irregularitatē. **Et** si dicat q̄ h̄ ille eps nō poterit ius condere. tñ potuit indicare ius cōditū sicut facit ibi. cū dicit fm canones. **R.** **Seco.** q̄ glossator debuit h̄c canonē allegare. et ideo cōcludit **Seco.** q̄ sicut ignorātia p̄habilis excludit cōferentē ab irregularitate. sicut suscipientem. ignorātia vero iuris rebaptizati nō excusat a pena irregularitatis.

¶ Sz qd si quis dubitat an sit baptizatus vel cōfirmatus vel ordinatus. **R.** q̄ p̄t iterari. q̄ nō d̄z iteratū qd nescit eē factū. de p̄se. di. i. solenitates. et di. iij. si nullā. et de p̄sby. nō bap. v. n̄ies. intellige si debitā diligentia prius fecit. de cōse. di. iij. cū itaq̄. d̄z tñ baptizās bis ver bis vti. **Si** tu nō es baptizatus ego te baptizo. vt. s. **Baptismus.** vñ. s. x. **¶** Quid si coacte fuit rebaptizatus. **R.** q̄ si coactio fuit absoluta sic excusat. **¶** Si vero fuit cōditionalis sic nō euadit irregularitatē. vt no. i. d. c. eos. de cōse. di. iij.

¶ Quinto phit irregularitas apostatādo a fide catholica. sicut fecit **Julian⁹** apostata. vt in. c. **Julian⁹**. xi. q. iij. verū est q̄ si apostatauerit p̄t in fūm timorē si erāt sacerdotes sol⁹ par

pa dispēſabit. Si vero diaconi inferioris gra-
dus, aut laici eſſe poterit diſpenſare. Si autē
apoſtatauerūt ſine aliquo timore, ſed voľſita-
rie, ſi nullus niſi papa diſpēſat cū eis, vt in. c.
ſubterroſ. l. di. ¶ Imo ¶ Imo. in. c. i. de apoſta.
et Hoſti. dicit qđ oēs tales apoſtate hodie ſūt
veri heretici. et in ipſis habēt locū omnia iura
de hereticis ⁊ pene cōtra eos ſtatute, de irregu-
laritate apoſtatarū a religione, vide. s. apoſta-
ſia. §. vi.

28 Sed nunquid idē erit de fideli facto hereti-
co. R. q̄ si clericus erat poterit post p̄niam et
abūrationē in ordine suscepto ministrare. sed
in suscipiendis tā clerici q̄ laici sunt irregula-
res. vt. i. q. vii. saluberrimū. Adē dic de eo qui
in cōtemptū ecclesie ab hereticis se fecit ordi-
nari cum quibus solus papa dispensat. i. q. vii
cōuenientibus.

29 **S**exto incurritur irregularitas cū quis in-
currit infamiam iuris vel facti. de quo supra in
fama. exemplum habes infra sortes. §. iij. in
sortilegio manifesto.

30 **S**eptimo incurrit etiam quod ordinatur ab episcopo excommunicato, quia executionem conferre non potest qui eam non habet. i. q. i. gratia. et. c. statuimus. et. q. vii. daibertum. Si tamen hoc fecit ignoranter sic episcopus dispensare potest tam in susceptis quam in suscipiendis. Si vero scienter solus papa. de episcopo qui resit. episc. c. ii. Idem dicere de ordinariis scismaticis. ut de scisma. frater nitati. fm Ber. ibidem. Non nota quod licet heretici. excommunicati. simoniaci in ordine vel beneficio scismatici. depositi. suspensi. interdicti. et de gradati. verum corpus christi communicant. et ordines debent veraciter. si veram formam seruent ecclesie. rir. dist. secundum. et. i. q. i. dominus. et. c. quidam. et de ple. di. iiii. ostenditur. tamen a talibus ordinationes executionem non habent. et sic dicuntur irritae tales ordinationes. de scisma. c. i. secundum tamen distinctionem premissam dicuntur etiam Bo. et Bo. quod coacti ut a talibus reciperet ordinem ex metu qui potest cadere in constantem virum non indigent dispensatione. et magis placet. vel episcopus poterit dispensare. hodie tamen ista habet magnam modificationem ex constitutione concilii constantiensis. ut. s. Excommunicatio. viii. §. iiij. et ideo non incurrit hec irregularitas. nisi quo ad illos quos tenemur evitare per dictam constitutionem. non quo ad alios.

Potano incurrere cum quis recipit ordines ab eo qui renuntiavit episcopatus. sic dicitur in quædam. quod si resignavit solus loco. et non de iurisdictione. quod sic remanet episcopus. si de iurisdictione. propter quod episcopus quis ab eo recepit

ordines nō ē irregularis. **S**ixto sine lnia pro
ptij plati sic irregularis ē de or. ab epō. q̄ resi
c. f. **S**ixto talis ep̄s resignāti nō solū loco. sed
etiā dignitati. tūc ordinatus a tali cū lnia sui
ep̄i miorib⁹ ordinibus nō ē irregularis. s; si si
ne lnia sui plati vlt̄ maiores ordies a tali susce
perit sciēter vlt̄ ex iqrātia crassa. sic irregularē
ē ⁊ sol⁹ papa dispēsat. **S**i at̄ ex iqrātia pbabi
li sicet irregularis ē. s; ep̄s p̄t dispēfare. vt in
d. c. j. **E**t ex s; ptz q̄ ep̄atus ē ordo in q̄ imp̄mi
tur character. qz vere pfert ordies ⁊ caracterez
ip̄oz qz n̄ reordināē. s; dispēsanē vt m̄strent.

Non incurritur etiam si quis recipit ordines ab alio episcopo sine licentia sui prelati secundum aliquos. et ordinatio est suspensus per annum a collatione omnium ordinum. de rem. or. c. eos. li. vi. **I**ntellige si ordinatus erat clericus, aliter non incurritur. **I**tem intelligitur de anno continuo et integro. c. punda. de elec. li. vi. s. secundum glo. in. d. c. eos. et **D**o. l. ordinatio sit suspensus. ordinati tamen sic non sunt ipso iure irregulares. s. sunt suspendendi per c. per transgressionem. et ibi **I**dem t. d. **A**nt. de tē. or. et si celebraret antequam suspensus esset non efficiuntur irregulares. et sic sequitur **D**o. **B**ual. **B**uil. et magis placet. l. graviter peccet celebrando antequam eorum prelati habeant ratam talem ordinationem. ut no. in. d. c. eos. **F**allit si quando prelati sunt suspensi manifeste propter alienorum ordinationem. quia quandoque sic sunt suspensi eius subditi prelati sine eorum licentia ab alienis vicinis episcopis ordinari. ut in. d. c. eos q. **E**t manifesti sunt vel per iuris evidentiā. quia puniti vel confessi sunt in iudicio. aut quia manifeste ordinauerunt alienum. et non solum predicta locum habent in episcopis. sed in abbatibus et quibuscumque ordinibus deferentibus. **E**t quia ad ultramontanos ab episcopo cisalpiniano ordines suscipientes sine licentia episcopi de cuius diocesi tractaverunt originem. vel in cuius diocesi beneficiati sunt que constat per patentis litteras causas rationabilem continentes. quia ipsos nolle vel non possit ordinare. **T**ene quod sunt suspensi ipso iure tali suspensione quod si celebrant efficiuntur irregulares. nec poterunt a tali suspensione absolvi nisi a papa. ut in. c. j. de tē. or. li. vi. **S**ed hec pena habet locum in quibuscumque ordinibus receptis ab episcopo italico ab ultramontano quocumque secundum eodem op. in. d. c. j. s. non habebit locum in italico ordinato ab ultramontano episcopo. ut ibi tenet glo. **S**imiliter non habebit locum in eremitibus intra montes si ordinem ab italico episcopo. ut ibi no.

Quero qđ pōt dare bñdictā infam accipien
ti ordines ab alieno epō. R. qđ epus de cuius
diocesi ē oriūdu ordinādu, vltis in cui⁹ di
ocesi bñficiū habet ecclesiasticū vel domiciliū

licet nō sit oriundus ibi. **I**te epō agēte in re-
motis p̄t eā dare ei? vicarius generalis in spi-
ritualib⁹. Sede vero vacāte capitulū dare p̄t.
Aliq̄ aut̄ officiales epōz et etiā archidiaconi nō
p̄nt. c. significasti. de officio archi. nec quicūq̄
alq̄ inferiores plati religiosi. vel alq̄ nisi sint p̄
papā p̄ilegiati. vlt̄m **I**o. an. nisi habeāt hic
ex p̄scripta p̄suetudine. **R**eligiosi tñ in priora-
tibus nō exēptis p̄ suos platos deputati prio-
res. et eoz socij p̄nt dñi ibi morant̄ a locoz ordi-
narijs ordinari. h̄ nō sint ibidē oriundi. c. cum
nullus. de tempo. or. li. vi.

34 **¶** **Q**uā possit absolvere et dispensare cū istis
de lnia missis ep̄s cui mittunt̄. sicut posset su-
pprius platus. **R**. q̄ sic. qz oīa vident̄ cōcessa
line quibus ordinatio nō potest expediri. c. p̄-
terea. de offi. dele.

35 **¶** **D**ecimo incurrit irregularitas. cū quis or-
dines recipit extra ip̄a statuta. di. lxxv. c. vlti.
de tēpo. or. c. ij. et. c. cū quidā. et. c. cōsultationi
In. tñ credit et **P**o. qz nō sunt ip̄o iure suspē-
si ab ordine suscepto. sed debēt suspendi. ar. c.
litteras. in fi. de tēpo. or. et sic exponit. d. c. cū
quidā. ibi. debes exptes reddere. l. p̄ lūiaz. do.
Anto. in. c. litteras. de tēpo. or. tenet qz ordina-
tus est suspēsus ip̄o iure. sed ordinātes sunt su-
spendendi. et **B** est veri⁹. vt p̄z in. c. ij. de temp.
or. **C**ecidit tñ ep̄s dispēlatio in susceptis. vt
ministrēt. i. d. c. cōsultationi. sed fm **R**od. non
poterit dispēlare in suscipiēdis cū ibi nō dica-
tur nisi de susceptis. **N**ō tñ ille ep̄s q̄ ordinauit
poterit dispensare. h̄ ei⁹ successor. fm do. **A**u.
in. d. c. cōsultationi.

36 **¶** **U**ndecimo incurrit cū q̄s p̄ saltū p̄motus
administrat i ordine supiori fm **P**o. in sum. et
sol⁹ papa dispēlabit. h̄ **A**rchi. i. c. sollicitudo.
li. ij. di. t̄z qz talis nō ē suspēsus. nisi sicut ille q̄
est i mortali. sed est suspendēd⁹. et iō si celebrat
anq̄ suppleat̄ omīsum peccat mortaliter h̄ nō
efficit̄ irregularis. et ē veri⁹. vt in. d. c. pater.

37 **¶** **S**i nunq̄d suscipit caracterē ordinis supio-
ris talis. **R**. qz sic fm cōiter theo. et est veri⁹.
Fallit **B** in epō q̄ nisi sit sacerdos nō suscipit ca-
racterē ep̄alē fm **R**ay. sed veri⁹ credo qz susci-
piat caracterē h̄ nō executiōz si nō ē sacerdos
c. ex litteris. de excels. pla. sed si ē sacerdos h̄ nō
habuerit aliquē alioz ordinū etiā suscipit exe-
cutionē. qz p̄t p̄ferre oēs ordines p̄ter illū quē
nō h̄z. i. q. i. c. ḡra. et. q. vj. **D**aibertū. h̄z peccat
mortalit̄. **E**t si daret illū ordinē quē nō h̄z in-
cideret in penā. de qua in sequenti. s. dicit̄. **E**t il-
le nō esset ordinatus.

38 **¶** **D**uodecimo incurrit cū quis administrat i

ordine quē nō h̄z. vt i. c. i. et. q. de cle. nō or. mi.
Et nō. qz p̄dicta pena locum h̄z si exercet aliq̄d
deputatū certo ordini tā q̄ in officio cōstitut⁹.
puta. diacon⁹ legit euāgelij vt diaconus. sub-
diaconus eplaz vt subdiaconus. et bñdī. sec⁹
si legeret nō tāq̄ in tali officio. sic si monialis
legit euāgelij in matutino. xvj. q. i. diaconis-
sam. i. glo. et cleric⁹ deficiēte subdiacono in so-
lennitatib⁹ Idutus sine manipulo cantat eplaz.
vt nō. i. c. vt quicq̄s p̄sbt̄. de vi. et ho. cle. qz nō ē
irregularis fm **P**o. et **I**n. ibidē. **P**a. vero in
c. vt quicq̄s. de vi. et ho. cle. t̄z qz nō effugit irre-
gularitatē. si cū vestib⁹ sacris cātat eplam vel
euāgelij. sec⁹ si sine vestib⁹ cantat eplam. qz
h̄z. facit qd nō. xxi. di. nō liceat. et magis placet
qz hec opi. est verissima si sic induit̄ administrat
calicē diacono vt p̄sbytero. qd est p̄p̄iū officij
subdiaconi. et p̄ncipalis actus ordinis t̄tis. et
opinio **P**o. et **I**n. d̄z intelligi qñ solū cātat
eplam etiā cū dalmatica h̄ sine manipulo et si
ne oblatōe calicis diacono. h̄ vt simplex deri-
cus. **E**t cū talib⁹ sic administrātib⁹ i ordinib⁹
nō susceptis. vt dicit̄ ē nō licere. **N**ō dispēlat
nisi papa. fm **P**o. et **B**of. vt ad maiores ascē-
dat. h̄ in susceptis poterit ep̄s dispēlare. **B**er.
vero i. c. ex lūis. de cle. nō or. mi. t̄z qz ep̄s p̄di-
spēlare etiā vt ad maiores ascēdat. **S**z tene p̄i-
mū fm **P**a. i. c. q̄to. de cōsue. et i. d. c. ij. limita-
etiā p̄dicta vera in exercētib⁹ actū deputatū or-
dini sacro. qz fm **P**o. in. iij. di. xxiij. **O**fficia
q̄tuor ordinū minor exerceri licite p̄nt a non
ordinatis. **I**te qz tale qd exercet non ex ludo
sen ioco. qz h̄z peccat mortalit̄ nō tñ erit irregu-
laris. xv. q. i. illa. i. fi. qz volūtas et p̄positū ma-
leficia distinguit. c. cum volūrate. de sen. ex. **B**
sequit̄ **P**o. **I**te qz nō sit mere laic⁹. qz fm dir.
li. iij. ri. vij. nō incurreret irregularitatē mere
laicus administrās in aliq̄ ordine. et placz q̄
nis **C**al. in. c. ij. de cle. ex. mi. teneat p̄nū. **I**te
qz hoc nō faciat ignorāter. qz si p̄babiliter cre-
debat se ordinatū nō erit irregularis.

¶ **S**i pone qz q̄s in ordinatōne sua omisit ali-
qd qd certū est nō esse de substantia. sed tñ debz
suppleri. **N**unq̄d si anteq̄ suppleat̄ administrat
in tali ordine erit irregularis. **R**. qz nō. nā licz
nō debeat ministrare donec fuerit suppletū qd
est omīsum. vt in. c. i. de sa. nō ite. tamē qz ista
suspensio nō est p̄pter delictū suū. ad peccat
mortaliter ante suppletionē ministrādo. h̄ nō
est irregularis. **F**acit qd nō. **P**a. i. c. si celebrat.
de cle. excō. mi. de viciato corpe ministrāte qui
nō efficit̄ irregularis fm eum. **Q**uidam tamē
tenent qz est irregularis. sed non credo verum

quia nullo iure probatur.

40 **C**ircodectio incurrit irregularitas qñ ex
coicatus interdictus, vel suspensus quis exñs
celebrat, vel facit aliquid attributū certo ordi
ni ecclesiastico etiaz minori, puta accolitatus
exorciste et hñdi fm eodem opl. vt. no. **H**osti. et
Jo. an. et. Pa. in. c. ij. de de. exco. mi. et dispen
tatur solū p papā. vt in. c. j. de re iudi. li. vj. et i
c. j. de sen. ex. li. vj. Secus si attentat aliqd ex
erabile etiā p laicos. vt qz cantat requiē eter
nam. vel versum psalmi et hñdi. quia licet gra
uiter peccet non euitando cōiōnem sibi inter
dicam. tñ nō efficit irregularis. vt in. c. tāta.
de exco. pl. nisi quis audiret diuina auctorizā
do. Et quia epūs facit corā se celebrari. quia
tñc irregularis efficitur. Secus si audiret non
auctorizādo. vt vult glo. in cle. ij. de pñle. et
Pa. in. c. illud. de de. exco. mi. Et ita intelligit
Jo. an. qui dicit qz celebrās et cōcelebrās ex
ponit. s. auctorizādo qz efficit irregularis.

41 **S**ed quid si ignorat se excoicatum interdi
ctum vel suspensum. **Rñ. Rodo. qz si est igno**
rancia pbaibilis facti. puta qz miserat pcura
tozē qñ pcurator nō pparuit. et sic fuit excoi
catus sic excusatur nec efficitur irregularis ce
lebrando ante qz sciat. Secus si ignorauit crasse
puta quia citatus noluit comparere et sic fuit
excoicatus. quia non excusatur ab irregulari
tate. et sic intellige. c. aplice. de de. excom. mi.
Idē Rodo. dicit de eo qz pbaibiliter dubitat
de excoicatione. puta qz cōsciū de culpa quā
fecit existimat se fuisse excoicatum. qz si fuit et ce
lebrauit irregularis ē. Item dicit Pa. in. d.
c. illud. qz bñs noticiā excoicationis p solā fa
mā si nō abstinere irregularis est. si mō vez cō
perit postea. Sed aduerte fm gl. in. d. c. illud.
qz dicta paucorū non faciūt famā de accu. c. in
qñtōnis. nec tenet credere. hz dicatur ei ab ali
quibus. xj. q. iij. nō solū ille. qd verū est. nisi ex
conscientia culpe vel dictis plurimū insurgeret
notabile dubiū. qz sic non effugeret irregulari
tatem non abstinendo.

42 **S**ed quid si iudex dicat. suspēdo te ab offi
cio vel bñficio. **Rñ. Pa. in. c. latores. de de. ex.**
mi. Boffre. in. c. quanto. de magistris dicit nō
valere talē sententiā rōne incertitudinis. l. iij.
L. de sententijs que si. cer. quā. do. Unto. dicit
aut constar de intentōne. et sic serua. aut nō cō
stat. et sic tutius est abstinere ab vtroqz. tamē
si nō abstinere nō efficit irregularis. Et b tenet
Pa. ibidē dices. Nam hz snia iniusta liget. tñ
hoc debet intelligi verū qñ de ea apparet. sed
hic non apparet an ab officio vel a beneficio vo

luerit suspendere. Et ideo non efficitur irregu
laris. ipam nō seruans.

43 **P**ap excoicat? minore excoicatōe si: irregu
laris si celebrat. **Rñ. Pa. i. c. si celebrat. de de.**
ex. mi. qz nō. qz pōt exercere qz sunt iurisdictionis
et cōferre facta. et collatio tenet et hz suū esse
ctum. tñ peccat mortaliter scienter hoc facien
do et sine necessitate. Rñ aut quare nō efficit ir
regularis ē. qz excoicatio minor nō inducit su
spensionē ordinū vel officij. sed tñ priuat pñci
patōne sacroz. vt in. d. c. si celebrat.

44 **T**ñ oīs suspensus celebrās sit irregularis
vide. j. suspensio. iñ.

45 **I**ñ. incurrit irregularitas rōe criminis. vt
xxv. di. c. pñmū. et. xlvij. di. c. qñ. et. i. q. vñ. si
qz oēm. sed distingue vt no. in. c. ex tenore. de
tempo. or. et. s. dixi crimen. s. iñ.

46 **Q**uis aut pōt dispēfare in hac irregularita
te. vide. s. dispensatio. s. v.

47 **E**x. incurrit irregularitas ex bigamia. vt ex
de bigamis. pñmū. et de hoc et qz pōt dispēfare
vide. s. bigamia. s. vij. cñ se.

48 **E**x. incurrit cū qz in sacris existēs pñbit ma
trimoniū. sic vt. s. bigamia. s. ix.

49 **E**x. incurrit p solennē pñtaz factā. l. di. ex
penitētibz. pñt tñ epūs dispēfare in minoribus
ordinibz. pñt necessitatē ecclesie. l. di. placuit.
In maioribz aut solus papa. l. di. ex penitēti
bus. et. li. di. qui in aliquo. dicit tñ. In. et. s. o
stien. qz hoc nō seruat curia. et sic videt qz bo
die nō habeat locū hec irregularitas.

50 **E**x. incurrit cū qz celebrat in loco interdi
cto. vt in. c. is qui. d. sen. et. li. vi. et a solo papa
dispensat. de q. s. interdictū. vñ. s. i. vel sup al
tari enormiter fracto. vt. j. missa. s. xxxvi.

51 **E**x. incurritur vicio adueniente in corpore
siue a pposito. siue a casu. de quo dic vt. s. cor
pore viciatus.

52 **E**x. incurritur rōne illegitimitatis. vt in. c.
i. de fi. pñby. et in. c. is qui. eo ti. li. vi. verū ē qz
in minoribz ordinibz pñt epūs dispēfare. hz ad sa
cros ordines nō pñt cū eis dispēfare nisi papa
vt in. d. c. i. Sed si efficiant religiosi possunt p
moueri de iure pñmū ad omnes ordines etiā
sacros. vt in. d. c. i.

53 **Q**uid si illegitimitas sit secreta. ita qz solū
ipe illegitimus eam scit. **Rñ. fm Direc. in ti. de**
fi. pñby. qz peccauit mortaliter si se ordinari se
cit. c. fi. de temp. or. nec credo debeat vti susce
pñs sine dispensatione.

54 **Q**uomodo quis dicatur illegitimus. vide
s. filius. per totum.

55 **E**x. incurritur cum quis adultus vñqz ad
et iñ

Sed qñ vtrū liceat xpianis eis seruire. R.
Pa. in. d. c. ad hec. Ro. voluit q sic ex domū.
sed in domo nō. c. iudei. eodē. sed Pa. et melius
dicit q nec extra domū assidue. cū tex. ibi non
faciat mentionē de domo. et ideo p̄hibet assi-
dua familiaritas et cōtinua querelatio tā in do-
mo q̄ ex domū. p̄pterea xpiani ī familiari seu
assiduo seruitio iudeoz esse nō debēt. Intelli-
ge qñ psone iudeoz intersunt. sec⁹ esset si edifi-
ciū edificēt ad vtilitatē iudeoz mercede cōsti-
tuta ⁊ hmoi. vl laborēt agros. facit. d. c. null⁹.
Dix christianus possit habere seruū iudē
R. q sic. vt in. c. et si iudeos. eo. ti. xxiij. q. viij.

c. dispar. nō tñ dñs cñ eo morari ita q̄ cñ haber
at familiarem. xxvii. q. i. sepe. et. c. nullus. et. c.
omnes.

4 ¶ **U**trum liceat mulieribus xpianis nutrire fi
lios iudeorum. **R.** **Pa.** in. d. c. ad hec. et glo. et
Jo. an. et do. Anto. tenet q̄ nō. neq̄ in domo
neq̄ extra domū. Sed dñs **Lar.** dicit q̄ soluz
phibent in domo ppter ter. pfati. c. ad hec qui
dicit in domo. sed ego dico ex domū non licere
qñ nimia familiaritas et cōuersatio ex hoc cō
trahit. als extra domū nō est phibitum. ar. d.
c. nullus. iuncto isto. c. ad hec.

5 ¶ **S**ed nonne ehs poterit dispēsare. vt etiā in
domo nutriat. **R.** **Pa.** in. d. c. ad hec q̄ non. et
ita cōsuluit dñs **Lar.** qz ista phibitio est i bo
nozem fidei.

6 ¶ **U**trum iudeus possit habere christianū ascri
ptiū vel originariū. **R.** q̄ sic. vt in. c. multoz
eo. ti. sed seruū nullo mō. vt ibidē.

7 ¶ **S**ecundo nō debēt mederi christianis. vñ in
d. c. nullus. et. c. oēs. prohibet christianis ne in
suis infirmitatib⁹ iudeos aduocēt. neq̄ medi
cinas ab eis recipiāt. dicit tñ glo. in. d. c. nul
lus. q̄ medicinalia pnt christiani a iudeis eme
re. et postea preparare ea. sed non medicinas
preparatas.

8 ¶ **T**ercio phibetur ne cñ christianis balneen
tur in vno balneo simul. d. c. null⁹. supradicta
oia phibent laicis sub excois pena. clericis ve
ro sub pena depositōis. sic peccāt mortaliter
pficientes. Limitarē tñ de medico. verū nisi i
casu necessitatē qñ aliū habere nō posset. quia
necessitas facit licitū. qd als nō est. c. psiliū. in
fi. de obserua. i. i. in. hoc idē tenet **Bugo.** et sile
est dicendū qñ licet habeat aliū medicū sed nō
sufficientem.

9 ¶ **Q**uarto ne iudei ex testamēto christiani ali
quid capiat. **L.** de iudeis. l. i. Itē nō p̄t aliq̄s
christianus aliquid cōgregationi iudeoz. vel
iudeo aut pagano in testamēto relinquere. et si
fecerit etiā post mortē anatHEMA iudicabitur.
xxii. q. ii. sane. el. ii. nisi legaret. intellige exte
me necessitati alicuius.

10 ¶ **Q**uinto ne pcedant in publico sine habitu
distincto. vel signo quo discernant a xpianis.
vt in. c. i nō nullis. eo. ti. et hoc verū tñ i mascu
lis q̄ in feis. et debet esse patēs signū. non sub
plica vñ mātello fm doc. in. d. c. in nōnullis.

11 ¶ **S**exto phibet eis ne nouas sinagogas eri
gant. vt i. c. cōsuluit. eo. ti. possunt tñ antiquas
reeducare. vel ruinas resarcire. ita tñ q̄ no
ua edificatio nō pdat antiquā formā. qz vbi
cōgmutatur pristina forma. vtruta qz fit p̄

ciōsius vel magis amplū. tñ dicit nonū edifi
cium. et cadit sub phibitōne noui edificij. ve
phat ex ter. istius. c. cōsuluit. Facit qd i simili
no. i. glo. in. c. admonere. xxii. q. ii. et in. c. psby
ter. lxxii. di. que vult q̄ sagmine licet vti illis
diebus quib⁹ vrimur cuis et caseo. h nō liceat
vri carnib⁹ quasi sit mutata forma et psequel
rei substantia. et etiā facit qd no. in. c. cum cām.
de testi. in verbo in tpe. et in glo. in. l. iulianus.
§. sed et si q̄s. ff. ad exhiben.

¶ **S**ed qd si antiqua sinagoga ex toto corruit
et funditus. **R.** **Pa.** in. d. c. cōsuluit. q̄ nō po
terūt reedificare. quia esset nonū facere ex quo
funditus est destructa. facit ad hoc qd legit⁹
no. in. l. inter stipulantē. §. sacrā. ff. de ver. ob.
vide bonā glo. in simili. in. c. iij. de iure parro.
Et nota q̄ si nouas sinagogas erigere psum
pserint in quinquaginta libris auri sunt puni
endi. **L.** de iude. l. hac victura.

¶ **S**eptimo non possunt prefici alicui publico
officio inter xpianos. nec ad aliquā dignitatē
vel ministeriū. vt in. c. cum sit. et. c. pe. eodē. et
xxv. q. iij. cōstituit. et. d. c. nullus. vñ in. l. fi. **L.**
de iude. dicitur q̄ nullū bonorē. nullā dignita
tem. nullam peminentiā inter christianos pos
sunt habere intellige de nouo. secus esset in an
tiqua. quia toleratur. et per istā. l. infert **Bar.**
q̄ nō pnt doctorari. cñ sit dignitas et peminē
tia doctoratus. nec ob. l. generaliter. §. fi. ff. de
decurio. q̄ permittit iudeos pmoueri ad digni
tates. quia intelligit inter seipos iudeos non
inter christianos. **Dñ** infert **Pa.** in. c. ex spālī.
eo. ti. q̄ etiā omne cōmerciū p quod christianis
aliquid grauamē posset in geri est phibitū iu
deis et paganis. et ideo licet vendatur eis red
ditus regalis et possint illud emere. vt in. d. c.
ex spālī. tñ collectio nō poterit p ipos fieri. se d
p christianos. quia sic colligendo posset iude
us cōmittere fraudes. et tenetur dare pauperi
bus quicquid lucratus est ex tali officio. vt in
d. c. cum sit. et hoc fm pudentiā epi.

¶ **O**ctauo phibet ne i triduo añ pascha et ma
xime in die veneris sancti ostia vel fenestras q̄
pertas teneant. aut in publicū exeāt. et e. ti. c.
qz sup his. et in. c. nōnullis.

¶ **N**ono ne decimas prediales retineāt. h vt
ecclesijs soluant. de decimis. c. de terris.

¶ **D**ecimo ne testimoniū dicāt cōtra christia
num. de testi. iudei imo repelluntur ab oibus
actib⁹ legitimis. ij. q. viij. alieni. et hoc verū ni
si in casu heresis si quis ad eos reuertetur tñ
p testibus admittunt. vt in. c. ptra christianos
de here. li. vi. sed bene coguntur christianum

contra eos testimonium dicentes admittere in
d.c. iudei.

17 **¶** Undecimo nō pnt convenire xpianū apud
iudeū. sed bene apud iudices xpianos arbitriū
in causa civili tñ possunt eligere iudeū. vt. **L.**
de iudeis. l. iudei. fñia tñ bz exequi p ordinari
um christianū iudicē. vt ibi.

18 **¶** Duodecimo ne emat seruū christianū vt nō
christianū si mō vult baptizari. c. i. et. c. vlti. e.
ti. vñ si iudeus emit christianū seruū. vel quali
tercūqz acqrat statim effici liber nullo precio
dato. l. iij. di. mancipia. Si vero seruū nō chri
stianū emit p sibi seruēdo. tñc volūtatē pate
facta q vult effici christian⁹ statim vendicat si
bi libertatē nullo dato precio. c. fraternitatē.
l. iij. di. si aut talē nō xpianū emit nō p sibi ser
uendo. sed cā mercimonij. tñc si fuit expositus
ad vendendū infra tres mēses q incipiūt cur
rere a die emprōis fm **Bo.** in. d. c. fi. vel scdm
Jo. an. et **Pa.** in. c. i. eodē. a die q petijt xpia
nitatē tñc nō liberat ab eius seruitute nisi den
tur iudeo. xij. soldi p quolibet bono seruo. qui
soldi debent esse aurei fm **Bin.** **Boff.** et **Pa.**
quoz. lxxij. faciūt vnā librā auri. **L.** de succe. p
po. et archa. l. quorūscūqz certa summa soldo
rū. et videf sentire glo. in. l. quicūqz. **L.** de ser.
fugi. et p ista opinione facit glo. **L.** de fal. mo.
l. si qs numos. h fm **Ber.** et **Bo.** in. d. fi. c. da
bunt de moneta q est in vsu in illo loco. ar. ff. d
le. iij. l. numis. et. ff. de le. i. l. si seruus pluriū. §.
si numerus. et magis placz. Et aduerte q di
cit p seruo bono. ergo defalcabitur si ille non
est ita bonus. quia ibi bonus accipit p opti
mo fm **Pa.** in. d. c. i. si vero nō exposuit venalē
infra dictos tres mēses. tñc statim liberatur
nullo p̄cio dato. d. c. fi.

19 **¶** Tertū vernaculus. i. natus ex ancilla iudei.
si vult effici christian⁹ liberetur similiter. **R.**
q sic nullo dato precio. l. deo nobis. **L.** de epi.
et cle. §. vltimo.

20 **¶** Sed qd si aliquis talē emat qui causa mer
cimonij fuerat emptus a iudeo. **R.** q non effi
cierur eius seruus. sed restituet ei p̄ciū. xij. sol
dorum. et erit omnino a seruitute liberat⁹. in
fñ. de noxa. ac. §. dñs.

21 **¶** Et pone q nō bz precij. **R.** q si sit in manu
iudei. puta. qz nemo est christian⁹ qui velit eū
emere. **L.** tñc nihilomin⁹ liberabit. et hostiatim
queret precij. ff. de manumis. l. iij. §. suis aut.
vel si nullo mō p̄t bñe seruiat sibi p quinquen
niū. vt no. glo. xxi. q. i. de raptorib⁹. Si vero
sit in manu christiani. tñc si alio mō bñe nō p̄t
precij seruiet ei tantum q seruitiū cōpensetur

cum precio. et sic liberatur. ff. de cap. l. in bello
¶ Hoc verū nisi precij fuisset datū p̄cia et non
animo repetendi. ff. de ne. gest. l. nenseni. et
ff. de reli. et sum. fu. l. i. si quis. §. idē labeo ait.

22 **¶** Terdecimo ne vsuras eri gāt. sed exactas
restituāt. vt in. c. post miserabile. de vsuf. pos
sunt cōpelli ad hoc per principes. et debent vt
in. d. c. q si nō faciunt debent cōpelli p iudicē
ecclesiasticū censura ecclesiastica. vt dicit **Bo.**
et **Jo. an.** in nonella. in. d. c. post miserabilem.
Facit. c. postulasti. de iudeis. et qd ibi no. vnde
p̄ncipes terrarū peccāt mortaliter nō cogēdo
eos ad restituendū vsuras. et si x christiani si
ip̄is nō restituentibus monerentur ne cum eis
haberent cōmerciū si post monitionē eis factā
cōmerciū cū eis haberēt. vt in. d. c. post misera
bile. et. c. quāto. de iudeis.

23 **¶** Quartodecimo ne intemptet p̄tra catholi
cā fidē quicūqz detestabile. sicut est q m̄trices
christiane p̄nciant lac in latrinas postqz susce
perūt corpus christi. vt in. c. et si iudeos. eodē.
et huiusmodi.

24 **¶** Quintodecimo ne quicūqz q nō est sue natio
nis aut secte p̄sumat circūcidere etiā si sit corū
seruus. vt. l. vnica. **L.** ne xpianū m̄. et ibi ē eis
pena capitali. i. p̄petui exiliū q dicit capitalis.
vt. ff. de penis. l. rei capitalis. Aliqñ d̄z mors
naturalis. vt ibidē in prin.

25 **¶** Sextodecimo ne iudeus christianā in vxorē
accipiat. l. ne qs. **L.** de iudeis. quod si fecerit
crimē adulterij puniet. vt ibidē.

26 **¶** Septimodecimo ne fidē catholicā ip̄ugnet
puerulo dogmate aliter pena sanguinis puniē.
vt in. d. l. bac victura in omne eū.

27 **¶** Tertū ecclesia possit punire iudeos et paga
nos si delinquant. **R.** q sic. si delinquit p̄tra le
gem naturālē. qz illā omnes recipiūt. **¶** Et iu
deos si agūt p̄ legē veteris testamēti fm **Aug.**
de anch. in li. de potestate pape.

28 **¶** Item nota fm eundē q iudei p papā et ali
os p̄ncipes quibus subdūtur debent cogi ad
laborandum manibus p̄p̄is. al̄s fiunt p̄ci
pes turpis lucri et peccatoz que faciūt. **¶** Nec
obstat. c. sicut. de iudeis. vbi dicitur q nullus
erigat coacta seruitia ab ip̄is nisi consueta. qz
illud intelligitur de seruitijs ad vtilitatē do
minorum solum.

29 **¶** Et nota q puniunt pena ignis qñ aliqñ
ex suis q vult xpian⁹ esse saris aut alio furoris
genere intēptat. vt. l. iudeis. **L.** de iudeis.

30 **¶** Que phibent christiani facere cōtra iude
os. **R.** q nouem. Primo q violentē non de
bent cogi ad fidē. vt i. c. sicut. d iudeis. de quo

dic vt. s. baptisimus. vi. §. xij. **S**ecundo qd nō of-
fendantur neq in psonis neq in bonis sine iu-
dicio terrene potestatis. d. c. sicut iudei. **T**ercio
qd nō impediānt observare suas cōsuetudines
in suis festivitātibus. dum nō nihil faciant in
obprobriū christianorū. xlvi. di. qui sincera. et
d. c. sicut iudei. et. l. iudeis. **C**. de iudeis. **Q**uar-
to qd nō exigant coacta servitia ab eis que nō
sunt cōsueti facere. d. ca. sicut. de quo dic vt. s.
baptisimus. vi. §. xij. **Q**uinto qd nō fodiant eo-
rum sepulcra siue corpora humata obtentu pe-
cunie nec eorum cimiteria quisq mutilet vel in-
vadat. d. ca. sicut. et cōtrafacientes christiani
sunt priuandi officio et beneficio si sunt clerici
silaicier cōmunicandi. vt in dicto. c. sicut. **S**ex-
to qd nō debent in sabbatis eorum ad iudiciū
trahi. **C**. de iudeis. l. die sabbati. et. d. c. sicut.
Septimone impediānt sua put melius pote-
rūt vendere sicut nec christiani. **C**. de iudeis. l.
nemo. **O**ctauo qd si cōuertant ad fidem nō spo-
liantur bonis iuste acquisitis. neq debita suc-
cessionē. et si ablata fuerint p̄cipitur potestati-
bus eorū locorū sub pena excoicationis qd ea fa-
ciāt restituere. c. iudei. el. ij. eo. ti. **E**x quo infert
Pa. qd nō p̄dunt agnationē suā. **N**ō dñt suc-
cedere attinentib⁹ suis. et multominus bona
legitime acquisita cuius p̄trariū existimāt vul-
gares qd erroneū est. **N**ono qd nō p̄hibeantur
cōuerti ad fidem et baptisimū suscipere. etiam
si sunt serui christianorū. ar. c. due sunt. xix. q. ij.
remanebit tamē seruus si prius erat seruus a-
licuius christiani. cum seruitus sit approbata
a deo iure diuino. ciuili et canonico. xij. q. ij. et
si quos. vsq ad. c. ecclesiarum. dulcius tñ tra-
ctandus est qd alij serui qui nō sunt christiani.
ar. de ma. et obe. p. tuas.

31 **U**trū eorū filij sint baptizandi ip̄is inuitis.
vide. s. baptisimus. vi. §. xi.

32 **U**trū ecclesia peccet p̄mittendo iudeos ri-
tus suos observare. **R**. qd non. qz nō approbat
sed p̄mittit. quod autē p̄mittimus nolentes p̄-
cipimus. i. cōcedimus. quia malorū hominū vo-
luntatē ad plenū non possumus p̄hibere. xxxi.
q. i. hac ratione.

33 **U**trū pecunia et alijs blandimentis possi-
mus allucere iudeos et alios infideles ad fidē.
R. glo. in. c. debet bō. xxiij. q. iij. qd sic. allegat
c. qd aut. xxiij. q. vij. et. c. qd sincera. xlv. dist. Si
militer sub tali cōditione potest xpian⁹ aliquā
ducere in vrozē vt fiat christiana. xxviij. q. i. ca-
ue. et sic in spūalib⁹ licite fit pactū vbi agit de
cōuersione alicuius ad fidē. et sic nō ob. i. q. ij.
q̄pio. qz aliud est vendere donū dei vel aliud

spūale. Aliud est p̄ter tpalia iducere ad spūa-
lia. qz primū illicitū. de simo. p. totū. sed nō se-
cundū. vt in iurib⁹ p̄allegatis. **N**ō Siluester
dona p̄misit cōuertentib⁹. vt no. i. d. c. q̄pio.
et capitulū q̄pio loquit de dono religionis qd
pecunia minime debet vendi. de quorūde simo-
nia. iij. §. vi.

Utrū bona vsurarioz iudeoz possint ab a-
liquo vel dono vel exactōe vel rōne pene vel q̄
cunq alio ti. lucratiuo vel oneroso acceptari.
R. qd sic dum nō nihil p̄tra iusticiā fiat. sed re-
tineri an possit distinguē. qz si sunt nō soluēdo
restituēda sunt non ip̄is. sed quib⁹ dñt ip̄i. **S**i
vero sunt soluēdo. dic vt. j. **R**estitutio primo. i
ver. vsurarius. §. xviij.

Uder quis potest esse. **R**. qd quilibet
qui nō p̄hibet. ar. c. cū apud. de spon.
et. l. mutus. ff. de p̄cura.

Si q̄ sunt qui p̄hibent. **R**. qd surd⁹ mutus ⁊
p̄petuo furiosus ip̄ubēs femie seruus excoica-
tus. **I**te p̄ sanguinei rei et inimici actoris. vel
alia cā suspecti. **I**te imperiti seu illiterati. de
quibus omitto breuitatis causa.

Utrū iudex vlt̄ platus malus peccet iudicā-
do subditos. **R**. fm **A**lex. in. iij. qd sic moralit̄
ter. **D**e quo dic vt. s. **C**orrectio. i. §. iij.

Utrū iudex possit iudicare sine actore. **R**.
qd ordinarie p̄cedēdo nō. **F**acit. c. si legim⁹. de
accu. c. ordinarie aut sic. vt in inquisitōe ⁊ de
nunciatōe. vt. s. in q̄sitio et denunciatio.

Utrū iudex possit cōpellere p̄tes ad facien-
dū p̄positionē. **R**. qd si cā ē ciuili qd nō. nec eē
p̄nceps ex p̄tate ordinaria. l. i. ff. de no. ope. nū.
tñ si lis est lōga ⁊ intricata multū. ita qd de fa-
cili nō p̄t decidi. iudex p̄t cōpellere p̄tes ad cō-
cordiā. tex. videt iudicio meo. in. c. placuit. xc.
di. dicit etiā **P**a. in **R**ica de treuga et pace. qd
ad pacē bene p̄t. et debet reducere p̄tes. et etiā
cōpellere tam iudex secularis qd ecclesiasticus
respectu subditoz suoz. xc. dist. si quis cōtri-
status. c. placuit. tenet etiā **B**ar. in. l. p̄gruit.
ff. de offi. p̄sidis.

Utrū iudex possit p̄pellere ne potēiores vi-
ti cōrumelqz afficiant viliores. **R**. qd sic. et te-
netur. l. illicitas. §. ne potēiores. ff. de officio
p̄sidis.

Utrū iudex teneatur et possit cōpellere ad
uersariū ad p̄standū cautionē de nō offendēdo
nec actorē. nec suos. qñ talis verisimilit̄ timēs
implozat et⁹ officiū. **R**. qd sic. vt i. d. §. ne potē-
tiores. et ibi p̄ **B**ar. et bon⁹ tex. i. l. denūciam⁹
C. de his qd ad ec. cōfu. ⁊ ibi p̄ **L**y. **F**acit tex. in
de benedicto. xxxij. q. i. et in. c. in litteras. i. fi.

de resti. spo.

7 **I**ndex iudex teneat ex necessitate officij put-
tare puincia malis hoibus. **R.** q. sic. ter. est i
l. iij. et. l. cōgruit. ff. de offi. pfi. ppter quod dī-
cit **Bal.** in. l. **Ball.** ff. de libe. et postu. et **Ra.**
pba. et **Imo.** q. licz statutu ciuitatis dicat q
pt punire q. lq. verbū pt importat necessitate.
d. l. gallus. in pn. Et ideo si nō facit teneē de ne-
gligentia. **Facit** qd nō. **Bal.** et **Ang.** in. l. man-
cipia. **L.** de ser. fugiti. debz ergo iudex delicta
inquirere aliter tenebī in sindicatu. et hoc ve-
rum in iudice qui habet merū imperiū. l. imper-
riū. in pn. et qd ibi nō. **Bar.** et in. l. inbere caue-
re. ff. de iurif. om. iud. et in. l. i. ff. de officio eius
cui man. est iu.

8 **I**ndex iudex possit aliquid petere p labore
iudicando. **R.** q. de iure canonico iudex ordi-
narius vel delegat⁹ ecclesiastic⁹ nihil pt pete-
re. vt in. c. cū ab oī. de vi. et ho. cle. et. c. statutū.
de rescrip. l. vi. et licet loquat⁹ de delegato tū
i. tē teneē in. d. c. cū ab oī. per **Pa.** et **Jo.** an. et
ceteros. de ordinario est etiā glo. in. c. nō licz.
xi. q. iij. De iure vero civili ordinari⁹ secularis
petit sportulas solū. nec aliud pt petere. iij. q.
iij. offerat⁹ que sportule sunt munera a. l. nō dis-
finita. vt in aut. generalit. **L.** de epi. et cle. De-
legat⁹ vero etiā a principe nō hz nisi duos au-
reos in pncipio. et duos in fine qn causa exce-
dit centū aureos. q. si nō excedit nihil habebit
in aut. de iudic. s. ne autē labor. nō. glo. in. d. c.
cū ab omni. **Excipiunt** esculenta et poculen-
ta. i. comestibilia et potabilia si sunt talis qua-
litatis q. in paucis diebus possint cōsumi. fm
Archi. et glo. in. d. c. statutū. et sunt ex mera li-
beralitate oblata. quia sic pnt ab oīb⁹ recipi.
Alia autē oīa etiā si sit vnus denarius pbiuent⁹
oēs iudices accipe. vt. ff. de of. pfi. l. plebisci-
to. et. l. solent. ff. de offi. pco. s. si. nō. glo. in. l. ij.
L. de cōdi. ob tur. cau. facit. l. i. **L.** de pe. in. qui
ma. iudi. etiā si accipiat vt expediāt cām. et si
recipiūt alia pter pdicta esculēta et poculenta
tenent⁹ restituere de necessitate. ar. d. c. statutū.
et. c. exigit. de cēsi. li. vi. imo si sit iudex delega-
tus ecclesiasticus qui talia recipit nō pt libera-
ri ex remissione sibi facta a dante talia nisi re-
stituāt. et si restitueret in fraudē vt postea ille
sibi donaret nō valeret fm glo. in. d. c. statutū.
Secus autē si sine fraude restitueret et ille po-
stea liberaliter iterū donaret fm glo. predictā.
sed ego verā credo. si post iudiciū finitū sine
fraude dat liberaliter. aliter nō.

9 **I**ndex officiales inferiores et nūc et hmoi
possint aliquid exigere a litigantibus et hmoi

R. fm **Alex.** de ales. in. iij. pte sum. q. sic. sedm
cōsuetudinē terre. sed p vim vel immoderatā
improbitatē recipere nō pnt. et hoc qn nō habēt
redditus deputatos. **Post.** tū in sum. tenet q
etiā si habēt reddit⁹ deputatos pnt aliqd pū
recipere. dūmō nō p vim vel improbitatē immo-
deratā. **Allesor** vero nō pt si hz salariū depu-
tatū. aliter tenet restituere. ar. c. cū ab omni.

Sed qd si iudex secularis hz pficiat⁹ ex do-
miliū. **R.** q. sine sit iudex ordinarius secula-
ris sine eius delegatus pt petere expensas. d.
c. statutū. sicut et testis cum pficiat⁹ ex domi-
ciliū. iij. q. iij. s. venturis. q. nemo cogit mili-
tare suis sumptib⁹. ea tū moderatōne ne ptes
enorme damni patiantur. ar. x. q. iij. illud. et si
pauperes litigantes sint tū debz abstinere etiā
a sumptib⁹ iudex delegatus. vt in. d. c. statutū.
et ordinarius etiā secularis nō dz hēre sportu-
las. in aut. de mā. prin. s. si tibi quocq.

Sed nunqd delegatus ordinarij ecclesiasti-
ci sic habebit expēsas cū pficiat⁹ extra domi-
ciliū sicut delegatus pncipis vel ordinarij se-
cularis. **R.** q. sic tā p victualibus q. p vectu-
ris equoz et similiū nisi esset delegatus ad vni-
uersitatē causarū. vel ad vnā et malitiose. quia
tunc ordinarius habet. puidere de suo. ar. c. in
ter cetera. de of. or. et glo. in. d. c. statutum. sed
glo. in. d. c. cū ab omni. tenet indistincte q. nō
pt delegat⁹ ordinarij. s. ordinari⁹ dz sibi face-
re expensas. sed opinio prima videt⁹ magis eq.

Index ordinarius si sit possit petere expēsas
q. pficiat⁹ ex domū. **R.** q. nō nisi cū pficiat⁹
p psecratōe ecclesie. vt in. c. cū sit romana. de
simo. Et cū visitat puincia suaz. de censi. c. cū
apls. et. c. erigit. eo. li. vi.

Index iudex ordinari⁹ aut delegatus q. reci-
pere pnt expensas teneant cōputare ilas q. s
domi fecissent. **R.** glo. t. q. sic. i. d. c. cū ab oī.
sed **Pa.** in. d. c. cū ab oī. tenet q. nō. et magis ē
benigna. q. nūc prima sit tutior.

Quid si delegat⁹ ecclesiastic⁹ nō hz reddit⁹
vel bñficiū ecclesiasticū sufficiēs vñ vīnat. **R.**
Pa. i. d. c. cū ab omi. q. poterit petere id qd pt
petere iudex delegat⁹ pncipis secularis. vt dñs
s. p. ar. a pñio sensu. s. magis mihi placet pñia
opi. q. nō possit. nisi forte pñ tale cās occupa-
retur ab aliq. honesto exercitio dñ vīnit. quia
tūc tenerē opinionē **Pa.** verā.

Index cōsuetudo excuset seu valeat qua dā
tur sportule ordinario et delegato ecclesiasti-
co. **R.** d. **Car.** in cle. statutū. de elec. distinguit
q. aut pcessit exactio. et sic nō valet nec excu-
sat tal⁹ pñetudo. aut pñetudo nō habuit ortū

ab extractioe. et sic pñ ptes cōpelli ad obseruan-
dū laudabile pñtudinē. c. ad aplicā. d. symo.
Sed bec distinctio q̄ ad primū est vera. qz qñ
pñssit extractio ē p̄ honestatē et mentē istū. c. cū
ab oi. et facit. c. ex multis. i. q. iij. l. q̄ ad secūdū
nō credo verā. qz si nō pñssit extractio sic cū sit
ex mera liberalitate donatū nō inducit pñtudu-
do. sed q̄libet donatio hñt effectū suū iux̄ ea q̄
no. i. glo. et Bar. in. l. cū de in re verso. ff. de vi-
suris. facit. l. si certis annis. l. de pac. nec va-
let. d. c. ad aplicā. qz loquit qñ aliqd fuit datū
in piā cām. qz tñc vident voluisse laici induce-
re pñtudinē. et iō dico cū glo. i. d. de statutū.
de elec. et Jo. an. Pa. et cōiter doc. in. d. c. cū
ab oi. qz nō valet talis pñtudo. et l. Car. di-
cat vbi. s. qz nō peccat mortaliter recipiendo.
dum nō nō imoderate qñ est cōsuetudo. qz hz
p se doctores famulos p hoc iux̄ no. ff. de re iu-
di. l. cōprobatis. et de postu. c. unico. li. vi. s. nō
credo verū. nisi in eo q̄ nescit discernere q̄ sirve-
rior opinio et q̄s habeat validiores rōes. nec
enā credo tñtū excusari a restōe fienda.

¶ Vtrū iudex ordinarius vel delegat⁹ eccle-
siasticus possit a pñb⁹ petere salariū p̄ assessio-
re. R. fm cōiter doc. i. d. c. cū ab omni qz nō or-
dinarius. qz dñs scire canones de quib⁹ versat⁹
corā se. Et iō si nescit et indiget assessore pui-
deat de suo. Delegatus tñc licite petit. dum nō
fraudulenter nō faciat. vtp̄ta. qz dicit se indi-
gere cū nō indigeat. d. c. statutū. s. assessore. vel
picipare vult in lucro cū assessore. qz sic cū fa-
ciat fraudē legi peccaret mortaliter. et teneret
ad restitutionē paribus.

¶ Vtrū salariū possit petere p notario. R. de
legatus pñ. dum nō picipet ipe cū eo. vt in
d. c. statutū. sed de ordinario dubitat. qz videt⁹
qz de suo debeat p̄uidere suis officialibus.
sed ego credo qz possit petere.

¶ Vtrū datū iudici nisi in casu pmissio possit
repeti. R. qz si dedit vt corrumperet iudicē sic
nō p̄t repetere. et fm glo. in. c. qui recte iudicat
xi. q. iij. cōiter sic psumit. iō multi tenet qz nō
repetit. sed si dedit vt iustā daret sniam. quam
als nōlebat dare. vel vt nō daret iniustā. et sic
nō liberat iudex dando paupibus. qz repetere
p̄t in pscia. vbi nō stamus p̄criptioni sed veri-
tati. i. q. i. in bñm. de symo. nemo. xi. q. iij. nō
licet. Si autē dedit simplicit⁹ vt iudicet amittit
p̄cipalē cām. vt. ff. de p̄di. ob cām. l. ij. s. fi. et
sic nō repetet. sicut qñ dat vt p se iudicaret. fa-
cit glo. in. d. c. qui recte. qd̄ limto verū. nisi qñ
aliter nōlet iudicare. nisi daret qz posset repe-
tere et sibi teneret restituere.

¶ Vtrū cōmittat symonia dando pecuniā p
sniam. R. glo. i. q. iij. vendentes. qz nō. qz in p-
phanis nō p̄mittit symonia. l. graviter peccet
nisi in casu qñ iudex aliter nō vult dare iustā
sniam. qz tñc nec peccat cū redimat vexationē
suā. sed p̄t dici fm Pa. in. d. cum ab omni. qz si
do pecuniā vt habeā sniam p me. qua volo cō-
sequi spūale. vel annexū sibi qz tñc sit symonia.
Sed ego non admitto hoc in casu p̄dicto. i.
cum iudex nō vult sine pecunia iustā dare sen-
tentia. qz cum redimā vexationē meā nō credo
qz sit symonia. si modo habeo iam ius in tali re
Secus si p sniaz de nouo acquirere. quia licet
sit vera opinio Pa.

¶ Vtrū iniuria lata intercedere pecunia sit nul-
la ipso iure. R. glo. in. d. c. cū ab omni. et sequit⁹
Pa. qz sic. i. q. vi. s. venales. l. qñ. p̄uo. iūdo est
ne. l. venales. in rex. et in glo. snia tñ arbitri tñ.
l. agēs ex ea repellat exceptione doli. l. de ar-
bi. l. iij. et in glo. p̄dicta. secus si per gratiā da-
tur. quia tunc nō est nulla ipso iure. sed dat re-
stutio. vt. in. d. glo.

¶ Vtrū iudex teneat ad restitutionē pñ. si ei⁹
negligētia aliquod damnum incurrit. R. glo. in
c. qm̄ p̄tra. de p̄ba. in verbo negligentia. qz sic
et eā sequuntur doc. Pa. aut in. d. c. qm̄ cōtra.
ait qz in foro aīe est vera opinio si fuit in dolo.
vel lata culpa. als nō. sed de hoc dico lati⁹. s.
culpa. s. v. et. vi.

¶ Si qñ dicit pmittere negligētiā. R. Post.
qz tñc qñ negligit terminare cām. vel habere
tabellionē. vel aduerte quid scribat. vel nō p-
iudex de aduocato vt teneat. vt. s. dictū est ad-
uocatus. vel nō curauit reuoluerē libros et bu-
iusmodi q̄ suo officio incumbunt. multo magis
teneat si ex dolo dat damnum. vñ si iniquā sniam
dedit vel aliqd aliud fecit p̄ psciam et p̄ iusticiā
am in grauiamē alterius pñs vltra restōem ad
interesse teneat. vt. l. de pena iudi. q̄ ma. iudi.
l. nouo iure. xi. q. iij. quatuor. xxiij. q. ij. dñs de
us. et. q. v. administratores. si est ecclesiasticus
iudex ordinarius vel delegatus si p̄ psciam et
cōtra iusticiā. hoc fecit ipso facto est suspensus
p annū ab executōe officij. vt in. c. cū eterni. de
re iudi. li. vi. Si vero dānificauit p̄tē p̄ impru-
dentiā sic teneat sibi ad resti. in culpa enī fuit cū
se insufficientē sciuit vel scire debuīt. et tñ cau-
sam iudicare p̄sumpsit. et s̄ verū in ordinario.
delegat⁹ aut qui necessitate obediētie iudicat.
et bona fide. et de cōsilio peritorū l. iniuste in-
dicer nō teneat ad restōem nec peccat. sed eius
assessor tenebit. l. ij. ff. qz quisqz iur. si mō enī ele-
git qui habebat p̄ docto et bone opinionis. et

ita credidit eum doctū a hoc. alio nō excusare
tur si veller procedere scdm caput suum vel im
perium vel malum scienter eligeret assessorum
fm Ikodo.

23 **¶** **Q**uod iudex incidat in penā statuti imponē
tis penā nō termināti suam infra certū diē si
nō terminat. **R.** **Pa.** in. c. licet. de pba. q. sic.
si fuit requisitus. qz nō tenet impedire officiū su
um ad utilitatē puatā. nisi requiratur. vt. l. iij.
§. hoc aut. ff. de dāno infec. et ibi **Bar.**

24 **¶** **Q**uod iudex secularis teneat p̄stare brachium
suū iudici ecclesiastico. **R.** q. si eius subdit⁹ re
sistit sibi de iure. vtputa p̄cepit ei aliqd appelo
lanit ad supiorē. ep̄s dicit q. nō p̄t et petit bra
chiū seculare p̄tra eū. tūc dico q. nō tenet. Ita
no. **Pa.** in. c. i. de of. or. secus si resistit ei de fa
cto. vt ibi no. Idē dic in exempto q. allegat ex
emptionē quā ep̄s nō admittit appellat. nō te
netur iudex secularis ep̄m iuuare.

25 **¶** **Q**uod iudex post latā suāz diffinitivā possit
eā interpretari seu declarare. **R.** q. nō delegat⁹
nec ordinarius. aut inferiores nec arbitri. ma
iores aut bene p̄nt declarare. sed non mutare
aut corrigere. vide in. c. i. de postulando. i. glo.
et qd ibi no. et **Pa.** ibidē. interlocutoriā vero
suāz p̄t corrigere et reuocare. de accu. c. qua
liter et quādo. el. j.

26 **¶** **Q**uod iudex possit penā minuire vel augere
vide. j. pena. §. xviij.

27 **¶** **Q**uod iudex nō cōdemnans partē aduersam in ex
pensis teneat ip̄e de suo restituere alteri parti.
R. q. sic. l. sancimus. l. de iudi. quod limitat
glo. in capitulo si. de rescrip. verum si fuit peti
tum. alio non.

Iudicare dicitur licet ex suspitōe.
vide. j. p̄sumptio.

i **¶** **Q**uid est iudicare simpliciter et p̄u
re. **R.** q. est remouere ordinē iuris. sed tū sub
tilitatē p̄uoluntariā. qz p̄dicta verba importāt
ex suo p̄prio significato idē q. sine malitia et si
ne p̄lica et inuolūtōe. ad hec glo. in de. sepe. de
ver. sig. in verbo simpliciter et ordo iudiciari⁹
nō est inuentus ad inuolūendū. vt in. c. dilecti
filij. de iudi. et ideo nō remouebitur scdm **Pa.**
in. d. c. dilecti.

2 **¶** **Q**uid si dicatur p̄cedēs sine solēnitare iu
ris. **R.** **Pa.** in. d. c. dilecti. q. censet sublatā so
lēnitā iuris civilis et canonici. sed nō diuini
et iur gentiū. et ideo duo testes sufficerēt. licz
forte plures requirerent. similē etiā si sunt in
fames. qz infamia est de iure positio. in. c. per
tuas. de simo. nō tū recipiunt non citata p̄te.
quia citatio est sp̄s defensionis. que est de iu

regentium. nec potest tolli. de. pastoralis. de
re iudi.

¶ **Q**uid si dicatur iudices p̄nt volueris. **R.** 3
Pa. vbi. s. q. intelligit solum dolus exclu sus.
ar. in. l. creditor. §. lutiū. ff. man. et ideo nō p̄t
tollere ius alterius sine causa. sicut nec cōmit
tens. quia nemo plus iuris in aliū transfert q̄
ip̄e habeat. de dote post diuor. resti. c. nup. et p̄
pterea dicit **Bar.** in extranaganti ad repri
mendū. q. ille cui p̄mittit vt faciat qd vult. vt sicut
libuerit. licet nō teneatur sequi regulas iuris
civiles. remanet tamē ligatus regulis iuris na
turalis gentiū. seu naturalis equitatis. quod
idem est. vt in clemē. pastoralis. de re iudi. vbi
imperator inualide egit. quia excessit regulas
iuris naturalis.

¶ **Q**uid si dicat iudices scdm veritatē et equi
tatem. **R.** **Pa.** in. c. litteras. de iur. cal. q. de
bent seruari solēnitates etiā rigorose iuris po
situi. d. An. dicit q. rigorosas nō tenetur ser
uare. et placet mihi.

¶ **Q**uid si dicat iudices p̄nt tibi videbit. **R.** 5
Pa. in. c. i. de iudi. q. debet iudicare iudicio in
tellectus cui p̄gnit hoc verbū videbit. ita no.
Bar. in. l. qd tamē. §. si arbitri. ff. de arbitris.
Et idem cum dicit relinquo vel cōmitto arbi
trio tuo vel prudentie tue vel iudicio tuo. tunc
denotant arbitriū boni viri rōne regulati. sū
cut cū dicitur. vt visum tibi fuerit. vel tibi vis
debitur. Ita no. **Pa.** in. c. i. de seque. pos. sile
bec verba. si extimaueris. si arbitratus fueris
si tibi placuerit. vt p̄bat in. l. fideicomissa. §.
quanq̄. ff. de lega. iij. et in. l. r̄bais. §. fororē. ff.
de fideicomis. vbi ter. no. vide ter. cū glo. in. c.
ij. de cor. vitia. et p̄ **Bar.** in extranaganti ad repri
mendū. et **Pa.** in. c. i. de cōsti. Et ideo tenet seq̄
oēs regulas iuris civilis fm **Bar.** in extranag
anti. allegat. l. i. ff. de arbi. Et p̄pterea aduer
te q. oia q̄ba excepti istis. volo. libet. arbitriū
pleni vel liberi. vt ibidem no. **Bar.** importāt
arbitriū boni viri.

¶ **Q**uid si dicat sine strepitu et figura iudicij
simplicis et de plano. **R.** de. sepe. de ver. obli.
et ibi videas quō p̄t omittēre oia que nō sunt
de iure gentiū vel naturali.

¶ **Q**uod iudicandū sit scdm allegata et p̄ba
ta. an scdm q. iudex cognoscit veritatē. **R.** q.
diuersorū sunt diuersa opinio. **Jo.** et **Archi.** iij.
q. vij. iudicet. **Ver.** et **Post.** de of. or. c. i. **Jo.**
de cens. c. venerabilis. **Posti.** de posu. pla. c.
bone. el. j. tenent q. si agatur in forma iudicij.
sic iudicabit fm allegata et probata potius q̄
scdm veritatē. ff. de offi. p̄sidiis. l. i. illicitas.

si d. c. indicet. xi. q. iiij. sumopere. vi. q. iiij. si tñ.
et. c. placuit. q. aliud facit vt iudex aliud vt bñ
vt in. d. c. iiij. de offi. or. xxiij. q. iiij. si ecclesia. Et
ideo indicabit fin cōscientiam quā habet vt iu
der. nō quā habet vt homo. in. d. c. iiij. et de offi.
delega. pastoralis. §. quia vero. facit. c. si oia
iudex. vi. q. i. Bo. tñ. et Archi. dicunt q. si immi
n et periculū anime. vel ledit publica utilitas
quod tunc de iure et de facto supplere potest. et
debet p periculo anime qd possit. facit de elec.
cum vobis. §. his igitur. de excep. exceptionē p
utilitate publica. ar. l. de procu. l. item. ff. de
postu. l. quos pibet. Hugo tenet q. nullo mō
debet iudicare cōtra veritatē. sed debet dele
gare causam. ff. de iur. om. indi. l. preter. Rod.
dicit q. si innocentē condemnat ad mortē vel
mutilationem membrorum. aut cōdemnandū
exponat etiam ad preceptū superioris q. pec
cat mortaliter. Secus autē esset in alijs penis
pecuniarijs vel causis civilibus. glo. in. c. pa
storalis. de of. or. et in. c. i. de offi. or. et Ricar.
in q. libet. iiij. q. xxv. et Lbo. xxiij. tevent cum pri
ma opinione. sed saluo meliori iudicio. ego di
co q. aut iudex pcedit in iudicio aut extra iu
dicium. Si in iudicio sit tene q. nullo mō pōt
iudicare cōtra veritatē quā p certo scit. nisi
cum peccato mortali. siue simus in criminali
bus. siue in civilibus. tum primo quia est ptra
preceptum diuinū. Ero. xxiij. nō suscipies vo
cem mēdactij. Et infra neq. in iudicio plurimo
rū acquiesces siue. vt a veritate deq. et post
innocentem et iustum nō occides. tamē etiam
quia dicitur in. c. qui scandalizauerit. de re. iu.
vltius scandalū nasci pmittitur q. veritas de
seratur. Pec ibi. et i. c. postulator domini. iiij.
q. viij. dicit q. nō ante iudicandū est q. ad con
scientiā nostrā reuertamur. et q. placeat deo.
siue displiceat debemus dirimere. et in. c. tunc.
xi. q. iiij. dicit. tunc vera est absolutio pidentis
cum interim sequit arbitriū iudicis. ergo a cō
tratio. nec absolutio et multominus cōdemna
tio. Item in. c. sumopere. ibidē dicit. q. fm
q. in lege diuina et humana pstituti est d. iu
dicare. et post nō ex corde nostro sed pcepto di
uino pdemnatōis sententiā pferamus. et i. c.
cū eterni. de sen. et re iudi. li. vi. ibi dicit in ferē
dis sentētijs p oculis habeat solū deum illius
imitates exempli q. q. relas p. tabernaculus
ingressus ad dñm referebat. vt fm ei. imperiū
iudicaret. hec ibi. Ergo nō fm falsas allegatō
nes. Itē tex. clar. est in. d. c. cū eterni. si q. in
quit Jun. iiij. aut iudex ecclesiasticus ordina
rius aut delegatus fame sue prodigius. et p. xij

Psecutor honoris cōtra psciam et p iusticiā in
grauamē alteri. p. i. iudicio quicq. fecerit p
graz vt p sordes ab executōe officij p annū no
uerit se suspensuz ad extimatē. litis p. quā le
ferit nihilomin. cōdemnand. hec ibi. Ecce q.
nō dic. p allegata. h. p psciaz q. p sordes falsor
Itē et alia rōe credo q. nō excuset a mortali.
q. offi. iudicis latissime ē. dicit. l. i. ff. d. iurif.
om. in. d. n. iudex p. vt in plurib. iudicare. put
sue pscie rōali videt. vt p. in. l. appellari. ff. q. s
et a q. appellat. ibi. et q. optimū est statnere. fa
cit. ff. de arbi. l. qualē. vbi dicit oī mō dicat qd
sibi videt. Itē in. c. ad nostrā. de consue. dicit
postq. tibi de meritis cōstitērit iniam pferre
valeas. sicut ordo postulat rōis auctē p. sentitū
nō obstante p. suctudine cōcedimus facultatē.
facit. l. rem nō nouā. l. de iud. q. iudices iurēt
oī mō sese cū veritate et legum obseruatōe iu
dicij disposituros. Itē. l. de iudi. l. placuit.
in oibus rebus precipuā esse iusticie equitatē
q. stricti iuris rōem. hec ibi. Facit ad idē. c. fi.
de transac. Et ideo sepe q. volūt sciunt inue
nire colores p iniusticia defensanda ita in isto
casu tenent vt cōtra veritatē nō iudicēt dili
gentissime facere qd falsitas detegat. vt. ij. q. i.
deus omnipotens. et si nullo mō detegere pnt
tūc potius debēt officij resignare q. cōtra iu
sticiam sententiare. Facit p hoc qd no. glo. in
c. pastoralis. de offi. delega. Vbi dicit merus
executor si scit sententiā latā auctē litterarum
falsarū vel p falsa instrumēta vt p. dolū ad uer
sarij qd nō d. z. exeq. eō. Sed remittere ad supio
rem. vt in. c. decetero. de re iudi. et. c. si q. n. de of
fi. dele. l. si ex falsis instrumētis. l. iudicati. ff.
de iudi. l. si p. or. §. marcellus. et ad tex. ibidē q.
dicit et si sciat illam sententiā iniustā qd tenet
exequi si non potest aliter absolui a mandato.
R. d. glo. q. intelligit de iniusticia solēnitatis
iuris. et ita exponit iniusticia. i. cōtra ius liti
gantis. Sec. si esset iniqua. et dicit iniqua q. n.
est ptra veritatē. q. sic nō tenet obedire. vt ibi.
dem alt. S. si nō bz supiorē cū nulli subit. ni
si deo. multominus debet ptra certā sciam cō
denare innocentē p q. cūq. testimonio. p. terea
dicit. l. pntem. ff. de pe. sancti. ē nocentē impu
nitū relinq. q. innocentē dānare. et sic cōclu
do q. cōdenare aliquē nullo mō licet iudici cō
tra veritatē. de q. ipe certus est. absolueret aut
bñ p. si p. bationes nō sunt legitime. q. uis iu
dex sciat p certo eū culpabilē. q. iura illud vo
lūt exp. s. vt nemo publicet peccatū alteri. qd
non p. p. bare. vt in. c. si sacerdos. de officio iu
dicis. l. illicitas. §. ne p. licitas. ff. de offi. p. s. i.

7. ff. de fur. iuncta glo. l. eadē orōe. in fi. 7. c. si
tū epus. vj. q. ij. 7. c. sapiens. ij. q. vij. 7. in. c.
mennā. ij. q. ij. absoluitur infamatus ex quo de
fecerūt accusatores in pbando. Et hāc opī. vñ
tenere **Nico.** deli. sup. **Xro.** xij. nec ob. c. iudi
cet. ij. q. vij. qz nō dicit fm allegata. sed dicit
iurta leges 7 iura pñciat qd est dicere. iurta
qd statuerūt leges 7 iura pcedat in pcedēdo
7 discutiēdo. 7 det sniam q qdem volūt vt vn
cuqz reddat qd debetur. l. j. ff. de iur. 7 iure. nec
etiā ob. c. eoz q. 7. c. se. xj. q. ij. qz loquunt quō
in examinatione testiū debet ps citari 7 ordo
iuris seruari in eoz discussione. nō est dicit qz
des snia fm eoz dictuz. **Immo** innuit pñū si
bñ attendat. nec etiā ob. c. nos inueniēz. ij. q.
j. cū. c. deus omnipotēs. ibidē 7 aliquibz alijs.
qz lz dicat neminē cōdemnādū nisi cōictum.
nō tamen sequitur qz omnis cōictus sit cōdē
nandus. ex quo iudex ē certus de falsitate. imo
c. iudicantē. xxx. q. vlt. demonstrat oppositū vbi
dē. tamdiu actio ventilez quousqz ad rei veri
tates pueniat. frēqnter etiā infrogare oportz
ne aliqd forte ptermisū remaneat qd anecti
pueniat. hec ibi. et iō dicā cū de bona fide age
re nō ē de apicibus iuris disputandū. ff. man.
l. fideiussor. §. qdē actio. nec similiter ob. d. l. i.
licitas qz ibi dē pñes pñuācie id sequat nō sim
pliciter. sed addit qz eū cōuenit seq ex fide eoz
qz pbabūt 7 breuit nūq inueniēt ius qd dicat
qz iudex teneat iudicare fm allegata 7 pbata
sed bñ fm ordinē iuris. 7 sic intellige ordines
l. in pcedēdo 7 examinādo et etiā sniando. lz
ius nō vult qz in sniando aliqs pñiat q ē ino
cens 7 cōtra veritatē. vt supra patet. ergo nō
debet indicare cōtra veritatem quā pro certo
scit. **Ad** id quod dicūt de scādalo iam ptz p. c.
qz scandalisauerit ibi vt ius scādali 7c. vt. s.
Similiter nō obstat qz iudicat. nō vt homo. lz
vt iudex. qz illud verū est. si essemus extra ea q
sunt contra legem dei que nō sunt peccata. sed
in pñaricationē pceptoz dei nō habet locū il
la distinctio. quia non iudex pñiet. sed homo
quāuis fecerit vt iudex. **Si** hō loquamur quā
do iudex pcedit extra iudiciū. vt in officijs dā
dis 7 alijs que eius arbitrio pñiuntur. sic nō
habet dubiū quin teneat sequi propriam cōsci
entiam. nō allegata. vt. ff. de iuris. om. iudi. l. j.
7. ij. in dispensatōionibus. vt. j. q. vij. erigūt.
In criminibus etiam extraordinarijs ex cau
sa que subivideretur potest penas tempore. ff. de
pe. l. aut scā. 7. l. capitaliū. l. di. vt cōstitueret.
¶ Quid de officialibus quibus mādatur ere
cutio sentētie iuste. **R.** Alex. de ales. i. terciā

8 **Q**uid de officialibus quibus mādatur ex-
cutio sentētie iuste. **R.** Alex. de ales. i. tertia

parte summe de quinto p̄cepto. **R**icar. i quo
libet. iij. q. xlv. q̄ si iustia cōtinet intolerabilē er
rorem vel iniusticiā manifestam nō debēt obe
dire. al̄s nō peccant exequendo. q̄d ego limito
quādo nō sunt certi de innocēcia cōdemnati.
quā in dubio excusant. sed quādo sunt certi
de iniusticia. sic credo peccāt mortaliter obe
diendo. vt in p̄cedenti. §. dictū est.

Index iudex secularis possit indicare de his
q̄ sunt peccata. vt vsura et h̄m̄dī. **R.** **Pa.** in c.
cum sit generale. de fo. cōpe. q̄ sic. dummodo
nō disputetur vtrū sit peccatū principaliter
vt p̄t̄. ff. et. l. de cōdi. indebi. per totum. et q̄
me. causa. et vi. bo. rap. et de furtis. et similib⁹.
et hec est cōmunis opinio. et hoc est verum. qz
coram eo potest obijci de iuramēto si nō verti
tur dubiū de eius validitate. vt in c. lex debet.
xxij. q. v. Sed si dubitatur vtrum sit vsura vel
ne. peccatum vel ne. tunc index secularis nō po
test: sed ad ecclesiā est recurrendum. c. per vene
rabilem. qui si. sunt legi. 7 in cle. vni. de vsuris
Et ideo ex dictis patet q̄ potest iudex secularis
compellere ad restitutionem vsurarum qz etiā
de iure ciuili reprobandur hodie secundum cō
munem opinionem. Fallit hoc in crimine here
sis: de quo nullo modo potest se itromittere: ni
si exequendo. **E**rcipiuntur multi alij casus in
glo. 7 per doc. in. d. c. cum sit generale. Sed tu
dic fm. **Pa.** nullum alium essentij vt dictū est
cum agitur de dubio. s. vtrum valeat iuramen
tum vel ne 7 huiusmōdi. qz tunc non potest. 7 sic
tene. **E**t vide gl. xxxij. q. v. c. christiana religio
7 ibi. per Archi.

Quidam index teneatur iudicare secundū sta-
tuta seu consuetudines loci inter illos quorum
vn⁹ est sibi subditus. alter nō. **R.** **P**a. in. c. qd
clericis. de. fo. compe. q. aut statutu cōcernit so-
lennitate actus exhibendi tempore tractus. s.
tūc siue sit statutu laici siue clerici non valebit
actus nisi illa solennitas fuerit observata. quia
subditus nō potuit cōtrahere cū nō sub dīto. cē-
spretalege sui superioris. **I**mmo peccauit. c.
ij. de maiori. et obediē. et c. requisisti. de testa-
mētis et nulla fuit cōtracta obligatio: lege sibi
resistente: et inhabilitate cōsensu suū. l. cū lex
fi. de fideiuss. et qd no. in. c. si diligenti. de fo. cō.
et in. c. cum contingat. de iureiuran. et sic cōtra-
ctus nō tenuit cū debeat esse vtriusq; obligato-
rius. l. labeo. ff. de ver. signi. sicuti videmus qd
donatio facta etiā nō subdito vltra quincētos
aureos sine insinuatione non valet. l. sancim⁹.
C. de dona. **E**t ideo iudicabitur secundū hoc
statutu in vtroq; foro inter clericū et laicū. sicut

qđ determinat **Fede. cōsi. xvij.** qđ cessio actio-
nis ē plebei facta nobili ab ecclesia nō valer.
ex quo statuto p̄hibetur ne nobilis eā possit re-
cipe. rō qđ statutū disponit in casu licito ⁊ in-
ter subditos ⁊ nō ī fraudē libertatis ecclesiā
stice. ex quo p̄ qđ laicus tenet in testando ser-
uare oēs solēnitates legis sue. al̄s nō valebit
quātūcūq; instituat clericū. nisi hoc fecerit. p̄
anima sua. qđ in talibus sufficit seruare dispo-
sitionē iurisdictionis. c. relatū. el. p̄mo. de testis.
⁊ l. i. de sa. sanc. ec. Si r̄ si statuto cauet ne
res dotalis sine certa solēnitare possit aliena-
ri nō valet alienatio ip̄a nō seruata ec̄ scā cle-
rico nec p̄ dico qđ statutū laicorū liget deri-
cos s̄ tñ subditū ⁊ impedit obligatōē oriri.
l. nō dubiū. de legi. Et iō si clericus vult il-
lū obligare faciat qđ fuit suanda. Aut statutu
p̄uenit p̄sonā. v̄puta qđ debeat aliqd facere
post p̄tū vt apprehendere possessionē infra cer-
tū t̄ps aut probare p̄ tot testes ⁊ h̄mōi. ⁊ tunc
clericus nō artat respectu statuti laici etiā liti-
gās in foro seculari nec laicus respectu statu-
ti clerici nec forēsis. vt no. bar. in l. cūctos po-
pulos. de sum. tri. vbi dicit qđ ec̄ si tale statu-
tū p̄uenit p̄sonā īdirecte t̄agit bona qđ nō li-
gātur **Exemplū** statuto cauet qđ p̄mogenitus
succedat certe forēsis nō ligatur. ec̄ si b̄eat ibi
bona. Secus si p̄cernet p̄ncipaliter bona vt si
diceret qđ bona deferātur ad p̄mogenitū. facit
l. i. ff. de tuto. ⁊ cu. dā. vbi l̄ p̄ses p̄uincie pos-
sūt dare tutore nō tñ eū qui nō ē eiusdem p̄uin-
cie. vel habet ibi domiciliū ⁊ sic fuit disputa-
tū p̄ dñm Lau. in. q. facti. cauetur statuto muni-
cipis si res possessa ab aliquo emineat ab eo qđ
possessor nō teneat eā sibi restituere. nisi dato
sibi p̄cio quo emit. Bononiensis litigat muni-
cipi p̄ mutū in sem. obtinet sententiam. nūquid
dabit sibi p̄ciū. certe nō. qđ illud statutum nō
porrigit vires ad forēses s̄ ibi litigant. facit
ad b̄ qđ no. do. de de ancha. in. c. canonū. de
consti. Ar qđ infert **Pa. vbi. s. qđ quis statuto**
caueat qđ usurarius n̄ teneat restituere pignu-
etiā si p̄obret quis se esse dñm nisi restituito p̄-
cio p̄ qđ ē impignoratū qđ nō extēdetur ad rem
clerici vel forēsis impignoratā dñō īscio qđ
si res ē clerici nō subijcitur iurisdictioni laicorū
c. si. de vi. ⁊ ho. clef. Si hō laici ex̄nei ⁊ ibi sit
delata furtine. ⁊ s̄ volūtate dñi nō potest dici
de iurisdictione statuentis sicut diximus de re
mobili que nō est p̄māsurā. vt no. in. c. si. de fo.
cōpe. Facit. l. heres absens. s̄. nūquid. ff. de iur.
di. Aut statutū dat modū dicendi eām. ⁊ tunc
si p̄figit legē iudici iudex tenet ⁊ sub eo potest

allegari. **Exemplū** statuto cauetur qđ iudex se-
quat lib̄ros mercatorū. et tñ in foro seculari fa-
cit fidē in p̄iudiciū iudicorū nō aut clericorū
vel ex̄neorū. Si tñ vult recipe lib̄rū p̄ se vigore
statutorū tenet recipe cōtra se. ar. c. cū olim. de
censi. cū ibi no. Si vero nō p̄figit legē iudici s̄
loquit̄ generalit̄ adhibeat fides lib̄ris merca-
torū tñ vbiq; p̄t allegari s̄ subditū statuenti
si in casu qñ nō vult suscipe cōtra se.

¶ **Qr̄u iudex ecclesiasticus possit iudicare lai-**
cū subditū p̄ncipis laici vel ec̄ p̄ncipes laicos
R. qđ sic rōe sp̄ualitatis. Puta si cā est sp̄ualis.
vt de dictis matrimonijs et h̄mōi. vel rōe pec-
cati cuiuscūq; mortalis. vt no. in. c. ij. et. c. no-
uit. de iudi. al̄s non.

¶ **Qr̄u laicus possit iudicare in aliq̄ casu de**
clericū. **R.** qđ siue cā sit sp̄ualis vt de decimis m̄i-
monijs. siue criminalis vt de heresi vel vsuris
et h̄mōi. siue tp̄alis nō p̄t. vt in. d. c. ij. posset tñ
auēte sibi delegata ab ep̄o in cā tp̄ali mere de
clerico iudicare. al̄s nō. vt. d. c. ij. Fallit etiā b̄
qñ clericus est degradatus et traditus curie se-
culari. qđ tunc potest.

Iudicium est duplex. vnū ordinariū
fm legē dei. aliud temerariū.

Prīmū est duplex. s̄. iudiciū discretōis
de quo in. l. cū p̄tor. ff. de iudi. in. q. vñ. s̄. tua.
Vnde dicit̄ furiosus caret iudicio. et istud cō-
cedit̄ oībus in manifestis et certis. aliud est co-
hertōis et hoc cōcedit̄. aliqui p̄latis. et aliquā-
do alijs. et istud aliquādo dicitur extraordina-
riū. i. delegatū. vt no. **Ber. Inno. et Bo. in. c.**
quoniā. et ibi in glo. de p̄ba. **Itē** extraordina-
rium dicitur qñ nō p̄ceditur in figura iudiciij.
sed iudex p̄cedit ex officio suo in modū inquisi-
tionis vel denunciatiōis. vt de accusa. c. super
his. et. c. qualiter. el. ij. **Item** in causis electio-
nis. postulatiōis. aut p̄uisionis. sup̄ dignita-
tibus. personatibus. officijs. canonicatibus.
prebendis. sen quibuscūq; alijs beneficijs ec-
clesiasticis. aut sup̄ decimis. matrimonijs. et
vsuris. ī quib⁹ p̄cedendū est simpliciter ⁊ de pla-
no dicit̄ extraordinariū. de qbus no. i. c. olim. d̄ ac-
cu. p̄. In. et Bo. et in. c. statuta. de here. li. vi. ⁊
Jo. in. et Jo. an. **Item** p̄t dici extraordina-
riū quādo iudex ecclesiasticus cognoscit de tē-
poralib⁹ rebus laicorū ratione peccati annexi.
de iudi. nouit.

¶ **Quot modis iudiciū reddit̄ nullū.** **R.** qđ tri-
pliciter. **Prīmō** rōe iudicis incōpetētis. puta
qđ nō h̄t potestatē sup̄ eū quē iudicat. vt de iur.
di. c. at si clerici. cū suis cōcor.

¶ **Qr̄u quilibet laic⁹ possit se subijcere cuilibet**

indici qui p^ost. **R.** q^{uod} si c^{on}st^{at} v^{er}u^m l^{it}er^a l^{it}er^a f^uit de indi. et
l^{it}er^a l^{it}er^a de int^{er} omⁿi indi. et int^{er} l^{it}er^a l^{it}er^a l^{it}er^a velle^t p^{er}se
nt^{er} q^{uod} scit^{ur} e^{ss}e n^{on} esse s^uu^m indi^{cium}. **¶** t^{er}ti^o l^{it}er^a l^{it}er^a sub
e^{ss}e. v^{er}u^m l^{it}er^a l^{it}er^a f^uit de indi. **Sed** q^{uod} d^{icitur} l^{it}er^a l^{it}er^a ill^{ud} cui vult se
sub^{scribere} n^{on} h^{ab}et iⁿ iⁿscri^{ptione} n^{on} est a^{ct}u^m. vide. s. c^{on}tra
f^uit. in. §. iij.

3 **¶** *¶* Similiter clericus. **R.** q. nō sub iudice laico etiā ppter spalia bona sua. c. si diligēti. d. fo. ppe. nisi agēdo q̄ laicū sub iudice laico pue niret etiā de crimīe civiliter tñ. qz tñc tenet respondere. vt glo. nō. de iudi. c. at si clerici. **Sed** **¶** *¶* ibidē tenet q̄ etiā sunt solēnes doctores q̄ tenēt q̄ nō p̄ cōueniri. vide pēñ ibidē. **Sed** aduerte qz in cā spūali seu annexe nō hz locum recōuentio corā seculari iudice. ar. c. tuā. d. or. cog. et. c. la tor. q̄ si. sunt legi. et sic tenēt cōmuniter doc. in. d. c. at si clerici. sed in tēporali credo q̄ sic.

¶ **I**n laicus laicū sup̄re civili possit puenire sub papa. R. fm glo. xi. q. i. inolita. et Pa. i. c. l3 ex suscepto. de fo. ppe. qd nō nisi i. xvi. casibus. **P**rim⁹ qñ hoc hz cōuetudo. vt in. c. si clericus. de fo. ppe. **S**ecund⁹ qñ sumus in ter ris subiectis ecclesie q ad tpalē iurisditōz. vt i. d. c. no. **T**erci⁹ qñ cā sup̄ qua adiit spectat ad ecclēsiasticū de iure. vt i. c. tuā. de or. cog. et. c. cū sit generale. de fo. ppe. **Q**uartus qñ vacat imperiū. et adiit papa in cā spectate ad impatorē vt in. d. c. l3. **Q**uin⁹ qñ dat negligētia principis in iusticia administrada. vt in. d. c. l3. et. d. c. cū sit. **S**ext⁹ qñ impetrat a psona miserabili op̄pressa. vt i. c. ex pre. B. de fo. ppe. **S**eptim⁹ qñ index secularis qui nō hz in puincia superiorem nō vult facere iusticiā. vt no. in aut. vt disse. in di. g. i. et. ij. **O**ctauus in cā reduentōis. itq. viij. §. cuius in agēdo. **N**onus fm Fo. in causis mortuorū a defunctis derelictorū. in aut. de eccle. ti. g. si aut. **D**ecimus qñ secularis index innocat auxiliū ecclesie. xxiij. q. v. administratores. fm Anno. puta. qz subditi sunt sibi inobediētes. **E**ndecimus rōe administratōis assumpte a laicis. qd intellige vt no. in. c. iudicatū. di. xij. si ecclesiarij serui vel hoīes seruientes indebite a laicis collectant. c. ecclesiay seruos. xij. q. ij. et i aut. itē nulla cōitas. L. de epi. et cle. **D**ecimustercius qñ in puincia nō est index aut supior laico tñc p̄adiri eps. vt est casus in aut. vt differē. iudi. §. si vero cōtigerit. **D**ecimusquartus qñ aliqd est ambiguū et vt difficile inter indices variat. vt in. c. pvenabile. q. si. sunt le. **D**ecimusquin⁹ qñ agit p via denunciatōis enāgelice. vt in. c. nouit. de iudi. **D**ecimussextus qñ cā pphana ē annera seu cō

iuncta cū cā spectāte p̄ncipaliter ad ecclesiā.
Exemplū ponit glo. de dote. vt in. c. de prudē-
tia. de dote post diuor. re. et b̄ qñ nō agit p̄nci-
palit̄ de dote s̄ ex p̄sequētia. ⁊ circa p̄dicta vt
de p̄dictū Pa. i. d. c. l. j. cū multis declaratiōib̄

¶ Secundo reddit nullū iudiciū rōe psonae agen-
tis. puta. qz ē minor & agit sine auctē curator
L. de iudi. l. pperandū. i. fi. et. L. q legi. psonaz
in iudi. habeat. l. i. Sifr si ē seru⁹ vel monach⁹
et hmoi. Itē excoīcat⁹. Siles enī nō pnt age-
re nisi in casibus expsis a iure.

Tercio reddi nullū ex defectu rei, vtrūta, 6
qz nō p̄tractari sub tali indice sicut ius patro
natus, de indi. c. quanto, v̄ res ecclesiastica, c.
decernimus, de indi.

Qui sunt q̄ nō p̄nt vocari ad iudiciū. **l.** q̄
multi de q̄b. ff. de in ius vo. l. q̄. et. iij. et sūt cō
sul. p̄fectus. p̄tor. Magistrat. q̄ b3 iperū me3
v̄l mixtū. nec ep̄s dñ sacra agit. nec ille q̄ vxore
ducit. nec illa q̄ ducit ī vxore. nec q̄ finis fami
liare. p̄sequit v̄l inx mortuū facientē obsequia
nec q̄ p̄t religionē loci se mouere n̄ p̄t regue
laris v̄l inclusa. **P**onūt alibi alij v̄l sunt infan
tes ⁊ furiosi. ff. de cōdi. fur. l. q̄. et hoc verū p̄ se
s3 bñ p̄ tutores ⁊ curatores. **I**tē nec seru⁹ dñm
nec libertus p̄onū in famolis actōib⁹ nisi ve
niā impetrata in ius vocare p̄t. de q̄bus no. in
dictis. ll. de in ius vocā. et sequen.

Quid si ppls vocat in iudiciū & nullus eum defendit. R. nullus erit iudiciū. ff. de re iudi. l. cōtumacia.

¶ **U**trum mulier possit vocari in iudiciū. **R.** q̃
nō psonalit nisi in casib⁹ exp̃ssis a iure. et hoc
intellige p̃ eius voluntatē. **Sec⁹** si vellet. vt in
c. mulieres. de iudi. li. vi. **Et** sunt isti casus ex
pressi a iure in q̃bus vocat̃. **Prim⁹** in cā crimi
nali. ff. de pub. iudi. l. pe. §. ad crimē. **Secund⁹**
in ferēdo testimonio i cā criminali qñ p̃ admite
ti. de q̃ vide. j. testis. §. v. **Tercius** qñ ē iurisperi
tior si nō vult actorē p̃stituere. insti. de cura. §.
vlti. **U**trum aut̃ mulieres religiose possint si ipe
volūt sibi euocari ad iudiciū. **R.** q̃ nō p nulla
cā. psonalit̃ intellige. vt in. d. c. mulieres.

¶ Quid si citentur facti aliqui mulieres? **¶** pmissa. **¶** R. q. irritum est ipso iure, vt in. d. c. mulieres. imo ē ex cōicatu singulorū cāz vt iudex vadat ad mulierē pferēdo testimonio. s. ex cā vera si ea rū testimoniu est necessariū d. iudex ad eas ire vt si nō decet aliū mittere, vt in. d. c. mulieres.

Qualiter pueritū iudiciū. R. quattuor mo-
dis. Timore. cupiditate. odio. et amore. xi. q.
ii. quattuor modis.

¶ Quia hora p̄t indicij exerceri. **R.** q̄ de nocte

nō est honestū. de offi. dele. cōsuluit. tñ si iudex pcedit de nocte cū lumine cādele ad litis cōre stationē vel sūte. platōz valet qd agit. l.3 face re nō debeat dñm aliud nō impediāt. qz mul ta phibent q tñ sacra tenet. de regula. ad apli cam. de iur. iur. quēadmodū. §. si q post. d hoc no. in aut. de iudi. §. sedebūt.

¶ *Utrū tpe vel hora feriata possit. R. q nō. vide. s. ferie. in pñ. cū duob. §. se.*

¶ *Utrū iudex possit iudicare vltima die sui of ficij. R. q nō. vt in. l. eū. q. ff. de iur. om. iud. t.3 tñ si iudicat. vt in. l. meminisse. ff. de offi. pco. su. et hoc intellige i ordinario qz delegat. et i am vltima die iudicat. vt in. c. pñ. de offi. dele. Bar. tñ i. l. eū. q. limitat. verū post aduētū successoris. qm an licite iudicat. d. l. meminisse*

¶ *Quo loco. R. q i loco sue iurisdicōis nisi d cōsensu priūz iudicis territorij. ix. q. ij. epm. cū duob. sequē. c. vide glo. in. c. vt litigātes. de of fi. or. li. vi. Fallit etiā hoc in epō expulso. Sed q sunt volūtarie iurisdicōis pnt vbiqz exerce ri. l. ij. ff. de offi. pco. et. c. nouit. de offi. le. et ibi glosa.*

¶ *Quo debet iudicare. R. q sedere debet. vt no. in. d. §. sedebunt.*

¶ *Temerariū in dicitū qd vniuersaliter phibe tur dñs sex modis. Primo ex pte iudicātis p v surpatōz officij sibi nō ipositi. Secdo p pē iudi gnatē. Ro. c. xij. tu qd es q iudicas. Tercio p ignorantiā ex pte vero rei est. Quarto qn iudicat psona qñtū ad euentū futurū. qz nemo desperat. est. de pe. di. vij. nemo. Quinto qn iudicat intētio incerta. Sexto qn iudicat factū occultū. qz de incertis et occultis temerariū est iudicare. fm gl. sup illud. Mat. vj. nolite iudi care et. et. i. ad cor. iij. et de re. iur. c. estote. et in pdictis modis cōiter est pctm mortale. qz d pceptū xpi. Mat. vj. nolite iudicare. vide pce pñ. §. vj. et. j. psumptio pmo.*

Iuramentum primo. est assertio vt ne gatio de aliquo licito possibili et ho nesto sacre rei attestazione firmata fm Bos. Do. Archi. et in aut. de man. pñ. §. sed ne qz. et no. xij. q. i. §. i. vñ dicit iurare qz qñ p iur reintroducū est vt qd sub inuocatōe diuini te stimonij dicit p vero habeat.

¶ *Quot modis iuraf. R. q duob. modis. pri mo solo sermone sicut in veteri lege dicebāt. vi uit dñs vniū aia mea. B addat mibi dñs. i. R. xij. xij. q. i. et iurabāt. In pmitina ecclia. testis est mibi de. deū inuoco in testē. veritatē dico i xpo et nō mēior. testis ē mibi pscia. xij. q. i. si peccatū. et sic de te adiunet. xxxv. q. vi. de pa*

rentela. **¶** *Utrū p euangelij xpi p crucē p ordinē sacri. p sanctos. vt no. in. c. si aliq. xij. q. i.*

¶ *Utrū liceat iurare p creaturas. R. fm. l. Bona. in. l. q. dis. xij. ar. ij. q. ij. q iurare p crea turas aliqñ fit p increpationē. vt cū dñ. ita vi uat fili. meus. et isto mō nō inuocat creatura ad testificandum sed oppignorat ipa creatura creatori. fm q dicit Aug. et l. iurare sic. quia licet oīs creatura sit creatoris tñ solatiū eius nobis a deo cōcessum est. et ideo tanq nostrum deo oppignorare possum. Aliqñ iurat p crea turas et inuocant in testē fm se. et sic nō l. iura re. qz sic esset credere in eis esse aliqd numinis rōne cuius veritas posset dici et cōfirmari. Et sic intelligit istud. Mat. v. Nolite iurare neqz per celū et. et istud. xij. q. i. si quis p capillū. et c. cōsidera. Aliquādo inuocatur creatura in te stem inquantū relucet in ea diuine veritatis ve stigij. et sic iurare est iurare per deū qui relu cet in ea. et sic licet iurare. et de hoc habes per Hosti. Boffre. et Ber. in. c. et si christus. de iu re iuran.*

¶ *Quid de acceptantib. iuramentū idolatra rum vel cogentibus eos iurare per deos suos. R. s. Bo. vbi. s. ar. ij. q in iuramento facto p idoliū est duo cōsiderare aut idoli venerationē et sic nō licet. nec recipere nec exigere. Sicut cōfi deratur verbi pfirmatio solū. et sic licite exigit maxime p bono cōmuni. sicut fecit iacob ab la ban. xij. q. i. mouet te.*

¶ *Utrū sit iuramentū dicere in veritate dico vobis. R. Pa. in. d. c. et si xps. q sic. qz inter ponit deū q est veritas ad pfirmatōz act. hoc limto verū qn hoies qbus sit hnt illud p iura mēto. et ille qui iurat sic intēdit iurare. als nō credo. de quo dic vt. j. piuriū in pñ.*

¶ *Utrū sit necesse dicere iuro. R. Pa. i. d. c. et si xps. q nō. sed sufficit q ad cōfirmationē ve ritatis qd interponat deū iplicite vel explicite*

¶ *Utrū omnis fidei prestatio sit iuramentū. R. Pa. in. c. qrela. de iur. iur. q sic sed nō ecō trario. qz nō omne iuramentū est fidei pstatio. qz tunc dicit quis prestare fidē qñ pmittit ali quid per fidem meā. vel sic deus me adiunet et huiusmodi. et sic fidei prestatio nō includit ni si iuramentū pmissoriū et nō assertoriū. vel fm alios differt a iuramēto qd fit p libzū vel rem sacra. fidei aut pstatio nō fit cū interuentu rei sacre. sed meli. dic q fidei pstatio est cū aliqd pmittit p fidē sine verbo iuro iuramentū ve ro est cū dicit. iuro per deū vel per aliquid. vñ licz q ad peccatū mortale nō sit dñs. quia fm Archi. in. c. i. de sepul. li. vi. et Anno. et cōiter*

hoc. in. c. et si xps. de iureiur. sicut iuramentum
est dicere. iuro tibi p fide mea v. euangelii. sic
etiam iuramentum est dicere. pmitto tibi p fides
mea sine sub fide mea. verum est qd ad pena p
iur. puta. dispositio in clerico. vt in. c. qrela.
de iureiur. no incidit qs nisi ex pserit vei bñ in
ro. et sic intellige iura q ponit vt diuersa iura
metu et fidei pstatione. vt in. c. puenit. de fidei
iur. et in. c. qrela. ne pzela. vices suas. et. c. ij. de
spon. simplex vero pmissio dñ q nec iuramento
nec fidei pstatione firmat.

7 **S**ecundo mō iurāt cū internētū alicui⁹ sacre
rei sicut cū iurāt i manu epi vel sacerdotis aut
sup euāgelia vel corpus xpi. aut crucē ⁊ bñdī
vt. lxxij. di. tibi dño.

Iuramentum. ij. quortuplex est. R. qd duplex. aliud iudiciale aliud extra
iudiciale. Iudiciale est qz defertur in
iudicio. et istud aliqn dicit iuramentum de ca
lumniā quo quis iurat se bona fide nō aio ca
lumniandi causam mouisse vel respondere seu
aliquid aliud pponere. vt. l. de iur. cal. l. ij. §. i.
ff. fa. ber. l. inter coheredes. §. q familie ber. Et
no. q calūnia est falsa petitio vel iniusta repul
sio facta sciēter. ar. eozq nō ff. ad turpil. l. i. §.
calumniari. ij. q. iij. §. notandū. ⁊ istud iuramē
tum nō tm debet esse de pterito sed etiā de futu
ro. d. §. qui fa. ber. Aliqn solū dicit iudiciale ⁊
dicit iurare in litē ex eo q ppter litē sine rē in
litē. i. iudicio petita pstat. vñ aliqn dat a iudi
ce qñ deficientibus pbatōibz hñs vñ te
stem vñ famā p aliquo ppellit eñ intrare sup q
est fama. et dñ necessariū qz ps cui defert nō p
sine cā recusare. vt i. c. fi. d iureiur. in pñ. iūtra
supscriptōe. et in. l. generalit. l. de non nu. pe.
Appellat etiā decisorius qz pstat ad litis de
cisionē vñ dñ q maiorē bz auctē qz res iudica
ta. vt i. l. ij. ff. d iureiur. et istd pducit aut. de iu
recinili. l. actori. l. de iureiur. Aliqn etiā istd
iudiciale dat a pte pti. et istud bñ p̄t recusari.
vt i. d. c. fi. Extra iudiciale vero iuramentū ap
pellat voluntariū. qz voluntate ⁊ ex puentōe par
tū suscipit. et istud aliqn dñ assertoriū qñ asse
rit aliqd sic esse vel nō esse. vt i. c. si vero. de iu
reiur. Aliqn dñ obligatōis introductoriū vñ p
missoriū sic qñ pmitto tibi dare vel facere ali
qd. vt i. c. cñ ptingat. de iureiur. Aliqn dñ p̄fir
matoriū sic cñ filia renūciavit bonis pñis ⁊
iuramentū interponit tali renūciatōi. vt in
c. ij. de pactis. li. vi. et in aut. sacra pubez. l. si
aduersus venditiōē.

Iuramentum. iij. de his q cōsiderā
da sunt in omni iuramēto. vñ scias fm

Postien. et Boffre. q. vñ. sunt attendenda. et
primo.

Quis p̄t iurare et dico qd omnis qui est doli
capax. vñ de nec pueri qui nō sunt doli capaces
obligant ex iuramēto. xxij. q. v. c. pñuli. nec fu
riosus. xv. q. i. merito. nec etiā admittunt ad iu
randum. d. c. parvuli.

Secundū cui fiendū est iuramētū. lxx. q. i. iu
dicio iudici p̄petēti. ex iudiciū p̄t fieri cuiusqz

Terū clerici possint iurare. R. qd nō. cuiusqz
q laico sup euāgelia. xxij. q. v. nullus est. Bñ
telligit nisi de lñia p̄lati sui. vt i. c. i. de iura. ca
lum. Bñ verū si iurat tā qz supiori. et sic intellige
d. c. nullus aliter. sic etiā sine lñia. vt in. c. ex re
scripto. et. c. puenit. de iureiur. Itē nō p̄t iura
re de calūnia nisi de lñia sui superioris nisi ille
corā quo litigat sit eius supior sed habita licē
tia potest etiā in manu laici iudicis. xxij. q. vñ.
c. nos. Itē p̄hibet iurare in actu testificādi si
ne licētia superioris. vt in. c. quanqz. xiiij. q. ij. et
intelligit in manu laici. exceptis ergo trib⁹ ca
sibus p̄dictis p̄t iurare licite etiā in manu lai
ci et sine lñia alia. vt in. d. c. ex rescripto. et pue
nit no. Pa. in. c. i. de iura. calum.

Tercū qd p̄t iurari. s. p̄ q re. R. qd p̄t re li
cita iusta et honesta. nā p re turpi illicita vñ in
iusta factū iuramentū nō t̄z. ar. c. vl. de pactis.
et clarus. j. patebit.

Quartū per qd p̄t iurari dictū est supra iu
ramentum primū.

Quinū ad quid seu cur. s. p̄ fine bono et li
cito. qz cuius finis bonus est ipm qz bonū est
ar. viij. q. iij. c. artald⁹. nā si p̄ cā mala illicitū
est. vt sūt iuratōes. cōspiratōes ⁊ bñdī. ar. d.
c. vl. de pac. de re iudi. c. i.

Terū iurās sine cā legitima peccet mortā
liter. R. qd si iuret qz sine cā necessaria vt ista
necessitas cōprehendat utilitatē nō solū p̄xi
sed etiā p̄p̄ia. quia aliter nō creditur ei sic nō
peccat mortaliter. Facit. d. §. als ea demū. et. c.
florentinū. lxxv. di. in glo. qz sit p̄culosus.
vt p̄t in. c. ita ergo. xxij. q. i. in tex. et in glo. Si
vero iuret p causa legitima vel in honesta aut
illicita. cōmuniter est peccatū mortale. xxij. q.
iij. §. illicitū. quia assumptio est nois dei inua
num. et p̄batur in. c. sicut nostris. de iureiur. et
ibi sentit glo. et Anno. ⁊ Pa. Facit. c. q sacro.
xxij. q. iij. Hoc intelligit qñ aduertit ⁊ de cā il
licita. et de iuramēto fm qd dico p̄iurū mortā
le. j. perurium.

Sextum quomodo sit iurandum. R. qd tres
debet habere comites. s. veritatē. iudiciū. et iu
sticiā. Pie. iij. de iureiur. et si xps. §. Jacob⁹.

xxij. q. ij. adu inaduertendū. Rō est fm. s. Bo. ubi. s. littera quia inramentū pparat ad tria. s. ad rez de qua fit et sic debet veritas q̄ ē ade- quatio rei ad sermonē ad iurātē. secūdo cōparat a quo pcedit. et sic debet iudiciū. s. discretionis tercio pparat ad eāz p q̄ fit et sic debet iusticia s. vt causa sit iusta.

¶ Drz semper sit peccatū mortale qn̄ p̄dicta deficiūt. R. Pa. i. d. c. et si xps. q̄ nō, sem p sed aliqñ veniale fm̄ quāritatē culpe. vt no. S. rch. in. d. c. aduertendū. qd̄ melius patebit. j. per iurū. in pñ. cū quinqz. s. se.

¶ Drz iurās line iudicio discretionis peccet mortaliter sicut faciūt illi qui in quolibz ver- bo iurāt. R. q̄ cū iuramētū p̄beať non qz sit malū sed ppter piculū piurq. Ideo si talis iur- rat falsum nō excusat a mortali pea q̄ dicā. j. p iurū i pñ. et fm̄ illā distinctiōez. Si vero iurat vix sic n̄ erit mortale peccatū. Dep̄ est q̄ tenet abstinere sicut a mortali ppter piculū qz de ta- li d̄ ecclesiastici. xxij. vir multū iurās imple- bitur iniquitate.

¶ Drz inducens aliū ad iurandū quem scit falso iuraturum vel nō seruaturū iuramentūz peccet mortaliter. R. fm̄ Ric. l. ij. di. xxxix. q̄ aut facit vt psona publica ad iusticiam parij. et ordine iuris et sic n̄ peccat. si vero facit vt psona publica. tamen ptra ordinē iuris: aut vt psona puata sic peccat grauiter. sed dñs Lar. in de. vnica. de iureiur. dicit q̄ talis viciť bo- micidā. xxij. q. v. si quis p̄uictus. et c. se. et sic pa- tet q̄ ē mortale. et ex hoc cōcludit. Pa. in. c. cle- ricus. de coha. de. et mulie. q̄ n̄ h̄ ē deferen- dū iuramentū illi cōtra quē est vebemēs suspi- cio de transgressiōe. et deferēs peccat intelli- ge mortaliter fm̄ distinctiōē dictā. alk. c. ille. xxij. q. v. et facit optime tex. d. c. clericus. vbi nō vult clericos cogi iurare dimittere cōcubinas qd̄ nō. cōtra dantes secularibus iuramenta et similibus qui nō seruant. et ideo ponāt potius penā. et hoc quia tale iuramentū est cōtra iusti- ciā. Nō credo tñ mortaliter peccare illum qui dat iuramentum etiā vt psona priuata illi quē scit falsum iuraturū qñ ille est iā disposit⁹ iu- rare. puta. qz obtulit se iurare qñ hoc facit ex aliqua rōnabili cā. et de isto nō loquit. c. ille. s. de eo q̄ inducit nō dispositū iurare.

¶ Drz iurās vituperose p̄ mēbra inbonesta peccet mortaliter. R. q̄ tales pprie sunt blas- phemi. vt p3 in. c. si q̄s p̄ capillū. ibi alio modo blasphemia et. xxij. q. i. et ideo si peccat mor- taliter sicut dicitū est de blasphemia. s. in pñ. Nam verbū aliud facit positionē eiusdē qua-

litatis regularitatis licz habeat exceptionē a- liqñ. vt in Jobāne. et alij duo latrones. et no. Pa. ni. c. accedēs. de pben. et ideo alio mō p- supponit blasphemā. scus si iuraret p̄ aliqñ membrū honestū et cū reuerētia. vtpura. p̄ san- ctū caput dei. et raro nō cōsuetudinarie. secun- dū vero sic esset veniale.

¶ Septimo attendendū est in iuramēto qñ tē- pus enī reddit iuramentū illicitum vt qñ iu- ratur in iudicio diebus feriatis nisi pro pace et alijs p̄ijs causis. vt de ferijs. c. conquestus. qd̄ autem fiat a ieiunio est de honestate. xx. q. v. honestum.

¶ Iuramentum. iij. Quomō iuramē- tum interpretandū est. R. fm̄ Juno. in. c. veniens. de iureiur. q̄ in iuramē- to determinato sup̄ aliquo singulari sic inter- pretatur in foro aīe fm̄ intentionē iurantis. fa- cit. c. humane aures. xxij. q. v. sed hoc ego limi- to verum quādo ille qui dat iuramentū seu exi- git dolose et iniq̄ facit. sicut cum vir prestat iu- ramentū vxori sup̄ adulterio. Nā cū talis iniq̄ a tali p̄fessionē erigat poterit iurare fm̄ suā in- tentionē. qd̄ est verum. licet fm̄ intellectū audi- entis sit falsum fm̄ Rodo. quē sequit̄ Sltē. li. i. ti. xvij. ar. vij. Facit qd̄ nō. theolo. in. ij. di. xvij. vbi circa litterā dicit Ric. q̄ obstetrices nō peccabāt s̄ nō respondissent ad intentionē pharaonis. qz nō fuit ei data auctoritas ad a- liquid agendum cōtra deum. Similiter quā- do quis ex iuramento exigit ab aliquo qd̄ ipse nō potest sine peccato implere. potest habere intentionem cum iurat illud facere. s. quantū poterit sine peccato. sicut si mulier que habet impedimētū excōmunicata. quia nō potest p- bare in mortis articulo cum oporteat eam iu- rare de stando cum viro debet intelligere. sic. s. quantū poterit sine peccato et non piurat. vt no. in. c. litteras. de resti. spo. Si aut̄ ille q̄ pre- stat iuramentū est in bona fide et in casu licito p̄stat tñbz locū. c. quacūqz. ar. xxij. q. v. qz si scienter nō iurat fm̄ intentionē p̄stantis pec- cat mortaliter. et est piurus. et etiā credo q̄ te- neatur sicut ille intellexit implere. ar. ca. qua- cūqz. nec obstat q̄ sicut votū dolosum nō obli- gat sic nec iuramentū. qz votū fit deo pprie. s̄ iuramentū fit homini. et obligatio cōtrahit a- liter in voto. quia per intentionē aliter in iura- mento quia per delideratā verborū attestatio- nē. Si aut̄ vterqz fuit in simplicitate. s̄ vnus vno mō intelligebat alter alio mō sic interpre- tatur fm̄ intentionē iurātis in foro aīe. vt no. in. s. ex his omnibus colligit. xxij. quest. v. in

foro autē cōtentioso stabitur verbis. vt in. c. ex litteris. de spon. Si vero verba hnt duplicē intellectū in stipulatōibus et alijs ptractib⁹ cōtra stipulantē et vendentē interpretabunt. l. inter stipulantē. §. i. ff. de ver. obli. 2. l. labeo. la prima. ff. de ptractib⁹. em. In iudicijs. in pñ. interpretat pactorē in medio p vtroq. in fi. pro reo. ex de pba. et lris. vt ecclesia. bñfi. c. vt no strū. In relictis autē d̄ delinquentē nisi aliud appareat. de pba. c. i. Si vero loquamur de iuramēto generaliter p̄stito p obediētia p̄stan da mādati. sic dicit In. in. d. c. veniēs. qd̄ interpretet vt nō extendat nisi ad ea de qb⁹ cogitanti est vel debuit cogitare. vt i. d. c. qñtaual lis. de iureiur. d̄ deci. ex mltiplici. de testi. spo. audita. xij. q. ij. ne q̄s. alij dicūt q̄ interpretet generalit̄ nisi sit p̄ prius iuramētū. vt i. d. c. veniēs. vel i. d. c. qñtaual lis. vel p̄tra p̄sumptionē cōez q̄ si b̄ mādari credidisset nū q̄ iurasset. ar. c. peticio. de iureiur. Ego credo q̄ in foro aīe interpretabit fm̄ intentionē iurantis nisi fuerit dolosa.

Item iuramētū p̄stitū i materiā iur̄ restringat ad limites iuris. R. Pa. i. c. tua nos. de ec cle. edificadis. q̄ sic. ita q̄ recipit oēs limita tōes 7 restricōnes q̄s recipit ius illud. Facit tex. i. l. fi. c. de p̄di. inde. et in. l. fi. ff. q̄ satil. co. et no. p. In. 7 gl. in. c. dilecti. de arbi. vbi dicit q̄ cū q̄s iurastare sine arbitri sub pena q̄ nō obligat nisi vel parere sine vlt̄ soluere. penā. et iō si soluit penā sufficit. Si r̄ si iurauit nō sub pena q̄ teneat vlt̄ fuare sinaz vel ad interesse. ff. de arbi. l. diē. §. fi. quia intelligit ista clausula. Ego parebo sine vlt̄ solua penā. q̄ iste intel lectus ē sibi dar⁹ a iure. Pa. i. c. qñtaual lis. d̄ iu reiur. dicit verū in sinā arbitri. sec⁹ in sentētia arbitratoris. q̄ in tali sinā nō est talis datus intellectus. Itē pro hoc facit glo. in. d. c. tua nos. et Anno. in. c. cū oēs. de p̄sti. qui dicūt q̄ p̄lati q̄ iurauit nō alienare bona ecclesie q̄ p̄t nihilominus alienare in cā necessaria. vt in. c. fi. de ecclē. edi. et etiā vtili cū in b̄ casu necessi tas et vtilitas eq̄parent a iure. xij. q. ij. sine ex ceptōe. et sic iuramētū intelligit de alienatō ne illicita solū. Facit. c. peticio. d̄ iureiur. vbi iu rās nō esse d̄ aliquē intelligit illicite. sec⁹ legi time etiā p̄ p̄pria vtilitate. Facit etiā. c. ex pte tua. de cle. nō resi. vbi iurās residere i ecclia p̄t iuramēto nō obstāte se absentare p̄ necessitate vel vtilitate ecclie. Itē facit qd̄ no. in. c. put no bis. de dolo. vbi ille q̄ iurauit parere mādati ecclie vlt̄ iudicis si se grauāt p̄t appellare. q̄ iur amētū nō se extēdit ad b̄ qñ est generalit̄ la

tū. et qd̄ no. in. c. ex tenore. de sen. ex. vbi t̄z idē Pa. q̄ etiā ex cā noua supueniēte vlt̄ si erat pri us erat occulta. poterit ille q̄ iurauit r̄ndere co rā aliq̄ iudice nō obstāte iuramēto generali il lū recusare. nec obstat p̄dictis q̄ iuramētū bz clausulā seu vim clausule. Si nō valet qd̄ ago vt ago. valet q̄tū p̄t. vt in. c. quāto. et. c. ad no strā. de iureiur. no. in. l. cū p̄t. §. filius matrē. de leg. ij. et p̄ Bar. in. l. si q̄s p̄eo. ff. de fideiur. et in. l. sciendū. ff. de ver. obli. Et ideo bz aliquid operari qd̄ nō faceret si p̄dicta essent vera. q̄ aliquid operat. tū q̄ adq̄cit vinculum et li gar strictius ipm̄ iurantē et qñq̄ accumulāt forū foro. vt in. c. fi. de fo. cōpe. li. vi. In casu autē vbi nihil oparet vel parū. tūc bene verū est q̄ bz vt in illius clausule sed hoc nō est in casib⁹ p̄dictis. q̄ strictius stringit. et ideo sufficit. Fa cit etiā p̄dictis qd̄ no. do. In. in. c. ex lris. de spō. et sequit̄ ibi. Pa. q̄ sic equitas p̄oria fac vt in stipula tōibus p̄orij⁹ p̄mittēdo simplici ter factū alienū in dubio interpretet p̄mississe facturū 7 curaturū q̄tū in eo est. vt in. l. q̄tēs. ff. de ver. obli. Ita equitas iuris canonici hoc inducit i materia canonica. vt p̄t in. d. c. ex lie teris. et in glo. ibidē. vbi parētes q̄ p̄ filiis iu rant sponsalia nō peccāt. h̄ nō sequant nisi ex eoz defectu. non q̄ illud iuramētū intelligit q̄tū in eis est se facturos. Item facit qd̄ no. Pa. in. c. cū clerici. de ver. sig. vbi dicit q̄ iura mētū generaliter p̄stitū debet restringi q̄tuz p̄t vt minus obliget iurantē. q̄ vbi tractat de obligatōe est faciēda stricta interpretatio. all. c. ad nostrā. el. iij. de iureiur. et. c. primū. co. ti. li. vi. 7 l. quicqd̄ astringēde. ff. d̄ ver. ob. Itē i. c. quemadmodū. dicit idē Pa. q̄ iuramētū in aliq̄ p̄tractu recipit oēs p̄ditōes et limitatōes et subauditōes quas bz ille p̄tractus et simili ter si apponit in dispositōe vel obligatōe. q̄ re gulariter ab illa. facit p̄ l. fi. c. de nō nn. pe. et no. p̄ Bar. in. l. si societate. §. arbitrozū. ff. p̄ socio. qd̄ bñ no. q̄ faciūt ad multa in materia iuramēti 7 voti. vide ad hoc qd̄. j. d. §. v. et. vi. Itē si iuro alicui dare cras pecuniā intelligit nisi fuero ab eo absolūt⁹. q̄ p̄t et progare ter minū 7 absoluerē. vt i. c. i. de iureiur. Itē si iu raut pecuniā tibi reddere ad certū tps̄ spe fu ture mutuatōis intelligit si pecuniā mibi mu tuaueris. c. de non nu. pe. l. indubitati. Itē si iuro tibi dare dotē intelligit si nuptie subsequē te fuerint. ff. d̄ iure do. l. stipulatōz. Itē si iuro tibi reddere bladū vlt̄ vinū. intelligit eiusdē bo nitate. ff. si cer. pe. l. cū qd̄. itē si q̄s iurauit fa cra pace cū aliq̄ de nō eū offendendo sub certa

pena talis pmissio refert et restringit ad offen-
sam rōne inimicitie pterite nō ad nouā ex post
facto insurgentē ex noua causa sūm **Bar.** in. l.
aut facta. §. cā. ff. de pe. sequit. **Pa.** in. c. cū in-
ter. de renū. Itē si aliq̄s renūciat cū iuramē-
to iuri qd hz vel hē sperat in aliq̄ re aut habe-
re p̄t nō intelligit ad ius supueniēs ex noua cā
vel noua spe. vt dicit **Pa.** in. d. c. cū inter.

Sed quid si platus iurauit nō alienare bo-
na ecclesie sine licentia pape aut supioris. **R.**
Pa. in. d. c. tua nos. q̄ interpretat vt nō possit
alienare sine lnia. qz designatio huius verbi li-
centia est qz p̄mo peti etiā in casu licito q̄si
platus referret in se cognitionē. vtrū casus sit
licit⁹ v̄l nō. p̄b facit in sili. c. l. de regula. Itē
qz si intelligeret de illicita solū. sic iuramentū
nihil valeret. qz nec cū lnia supioris p̄t fieri. er-
go oportet intelligat de oī licita. concor. **Jo.**
an. ibidē. sed bene nō obstat iuramento posset
alienare si supiori nō posset adiri. ar. optimū.
in. l. tutor q̄ rectoriū. ff. de admi. tuto. vbi ex
cā necessitatis p̄t tutor inuētario nō facto ad-
ministrare bona pupilli qd al̄s necessitate ces-
sante nō p̄t. facit ad hoc qd nō. **Jo.** xij. q. ij. c. si
ne exceptōe. et. c. placuit. **Dugo** et **Archi.** in. c.
abbatibus. eadē cā. et. q. et **Jo.** de fant. in. cle.
prima. de reb⁹ eccle. nō alie. vbi dicit in casu il-
lius clemē. alienationē posse fieri impune si ne-
cessitas nō capit tantam dilationem et tenuit
Pa. in. disputatione q̄ incipit. cōdemnatus.
Sequitur hoc **Car.** in. d. cle. i. et **Pa.** in. ca. fi. de
ecclē. edi. quod nō. p̄ religiosis habentibus p̄-
latos in remotis.

Utrū iuramentū illius q̄ iurauit aliquā ac-
cipere sit interpretandū vt possit intrare religio-
nē. **R.** **Pa.** i. c. cōmissus. de spō. sūm vnā lectu.
q̄ sibi placz q̄ sic. et iō interpretat q̄ eā accipiet
nisi ingrediat religionē. nec ob. qz vt p̄trabat
ibi cōsulit. et postea ingrediat. qz istud sit p̄p̄
vulgi opinionē ne appareat piurus cū in veri-
tate non sit. Si vero diceret quō inueniat ista
interpretatio. **R.** qz subintelligit nisi moriat⁹ et
vel dic qd habet in. c. puenit. el. ij. diu. vbi
dicit pmissum nō infringit q̄ in meli⁹ pmutat.

Utrū iuramentū interpretabit⁹ vt habeat lo-
cū in casu ficto. **R.** **Pa.** in. c. ex pte. el. ij. de cle.
nō resi. qz si iuramentū nō tendit in aliquā le-
sionē illi⁹ qui iurauit et facit ad bonū illi⁹. cui
p̄stitū est. tūc subest cā large interpretādī. vt
in. d. c. ex pte. vbi ille q̄ iurauit residere si se ab-
sentat p̄ necessitate ecclesie. habet p̄ residente
Si vero iuramentū obseruatia tendit in damnu
iurantis vel illius cui sit. hz respiciat utilitatē al-

terius tñ. tunc nō verificat⁹ in casu ficto. p̄ba-
tur istud sūm cōmunē lecturā in. c. ad nostrā. el.
primo. de iureiu. vbi dicit qz iuramentū d̄z ser-
uari in casu specifico nō in casu ficto. **Pa.** ibi
tenet **Anno.** et **Jo.** an. qz debitor qui iurauit
rat nō molestare creditore sup pignore donec
soluisset sibi debitum qz nō sufficit qz creditori
sit satisfactū. ex fructib⁹ pignoris sed oportet
primo qz fiat realis solutio debiti hz ficte solue-
rit ex q̄ pcepit debitū ex fructibus pignoris. fa-
cit. l. lucius. ff. de cōdi. et demō. vbi nō. qz cōdi-
tio d̄z fieri in forma. **Bar.** tñ in. l. amplius. ff.
rem ra. ba. determinat p̄trariū in isto casu. qz
iussus dare seu soluere implet cōditionē cōpen-
sando. l. si peculū. §. i. ff. de statu libe. Itē im-
peditus iusta de causa facere qd p̄mit. nō est
piurus. l. si. ff. qui satis. cog. et. c. significāte. de
pigno. **Sz** si tibi nō soluo qz tu mihi nō soluis
facto tuo impedior. ergo nō ero piurus. Et hec
opinio mihi videt⁹ verior de iure. nec est cōtra
casum nostrū. qz iste debitor certat de damno
vitādo. et creditor nullū dānū hz. et iō habebit
locū fictus intellectus in tali casu. et sic p̄cedit
opinio **Bar.** et dictū. c. ad nostram. non p̄bat
cōtrarium.

Utrū in omni iuramento debeāt subaudiri
multe p̄ditiones. **R.** glo. in. c. quemadmodū.
de iureiu. qz in iuramento assertorio nulla cō-
ditio subintelligit⁹. In iuramento vero p̄mis-
sorio bene multe subintelligunt⁹. vt si deo pla-
cuerit. xxij. q. ij. beatus. §. i. Itē si placet pape
vt in. c. veniēs. de iureiu. et alie de q̄b⁹ in. d.
glo. q̄ melius patebūt in se. c. Et nō. sūm p̄dictā
glo. qz p̄pter hoc iuramentū nō est p̄ditionale.
et etiā sūm **Pa.** ibidē si expriman⁹. vt i. c. signi-
ficasti. et qd ibi nō. de elec. et in. l. iij. ff. de le. i. et
l. aliquā. ff. de p̄di. et demō. **Sz** tu dic vt. ij. mēio
niū. iij. impedimēto. iij. §. i.

Et hec oīa q̄ de interpretatōe iuramēti dīri
intellige qū ille qui iurat nō hz exp̄sse et specifi-
ce animū obligādi se sup aliquo determinato
cōtra interpretatōz. qz tūc nō valeret interp̄-
tatio. vt nō. i. c. veniēs. p̄ **Pa.** d̄ iureiu. et facit
c. iuramēti. xxij. q. v. in ar.

Quid si iurāt sup re nō subiecta pape. **R.**
Pa. in. c. p̄stitutus. de rescrip. qz i reb⁹ vel iuri-
bus nō subiectis sibi nō subintelligit illa clau-
sula. d. c. veniēs. ideo papa non p̄t absoluerē a
iuramento p̄stito sup reb⁹ nō spectantib⁹ ad eū
sine cā rōnabili. vt nō. glo. in. c. quāto. de iure-
iu. et. c. cū inter. de renū.

Iuramentum. v. de obligatōe iura-
menti p̄missorij vtrū semp sit obligat⁹

toris. **R.** vt colligo ex Archi. in. c. si aliqd. xxiij
q. iij. et canonis in. c. si vero. de iurament. et
theo. in. iij. di. xxiij. q. sic. vt. j. piurim. §. i. **f**al
lit hoc in. xvi. casibus se.

I Primum quādo iurat aliqđ qđ est peccatū mortale, qz istud vergit in interitū salutis eterne quia pena eterna puniť. c. vñ oratiū. xxv. dī. unde qui iurauit spolia diuidere nō tenet, qz debet reddere. c. ea te. de iureiur. vel spolia re proximū nō tenet fm Jo. an. in. d. c. ea te. et il lud qđ dicit, xxij. q. iij. g. ecce. refert ad psciam erroneā qua se credebatur teneri ppter ea nō seruando mortaliter peccat.

¶ Secundus qñ qđ iurāt est peccatū veniale in se, qz similiter vergit in dispendiū pprie salutis, qz per tpa impediť hō vt nō cito pueniat ad salutē eternā. c. qualis. xxv. di. et. c. ij. d. pac. li. vi. **E**ugo t3 qđ si seruat tale iuramentū peccat mortaliter, qz facit ē istud. c. in malis. xxij. q. iij. **S**3 **R**odo, t3 qđ solū venialiter qđ verū est qñ simpliciter cōmittit veniale, sed si ideo pmitteret qz iurauit, dic qđ mortalit̃ peccaret qz nomē dei assumit in malū.

3 **¶** Tercius qñ iuraf aliqd qd est p̄ cōsilia enā
gelica. puta qd nō efficiet eps. religiosus ⁊ hu
iusmodi. nec ob. c. florentinū. lxxv. di. qz nō di
cit qd teneat votū sed peccauit mortaliter iurā
do p̄ secundā partē iusticie q̄ est facere bonū si
cut si iurasset p̄tra primā p̄tē que est declina
re a malo.

4 **Q**uartus qñ iuramentū excludit opus pia
intentione faciendū p deo. vt cū iurat qñ nūq̃
dabit p deo vel p̃sulet primo. vel nō consolabi
tur talē. vel nūq̃ erit fideiussoz. vel nunq̃ mu
tuabit pecuniā. & h̃mōi. qz deus nō acceptat ra
lia iuramēta cū dicat p̃trariū faciendū ex cha
ritate fraterna ibi. quecūq̃ vultis vt vobis fa
ciāt hoīes et vos eadē facite illis. c. placuit. de
maio. et obe.

¶ Quintus qñ iurat aliqd qd ex se est indiffe-
rens tñ melius esset facere pññ qñ nō facere vñ
nō facere qñ facere. sicut qñ quis iurat qñ nō te-
nebit talē in suo seruitio vel non loquet cñ tali
de tali re. vel nō ibit ad domum suā. vel nō co-
quet ad furnū suū. qñ tñ melius esset facere cō-
trariū. Intellige istū casum verū qñ qñ soluz
ex se iurat. qz secus esset si cōuenisset cñ primo
ad tale faciendū ex aliq bono respectu. et ita iu-
rasset ei. qz bene esset obligatus.

Sextus ē qñ iuramentū est p̄ bonū publicū
sicut qñ q̄s iuravit q̄ subtrahet se ab onere pu
blico. istud nō. **Pa. in. c. puenit. el. i. de iureiu.**
Facit. c. si diligēt. de fo. cōpe.

¶ **S**eptimus qñ iuramentū vergit in dispendiū pprie salutis corporalis quēadmodū non teneret si vergeret in dispendiū salutis alteri⁹
xxij. q. iij. c. i. cū. iij. c. se. ita nec in ppiā. c. si nō
l3. xxij. q. v. xxij. q. iij. §. illicitū. **G**lo. in. d. c. si
vero. restringit hoc verū qñ directe. secus si oc
cassionaliter. et ponit exemplū de vno qui iura
uit stare rome de mense augusti. qz l3 ibi moriā
tur multi. nō tñ semp. et ideo tenetur stare. **S**z
Io. qñ. restringit dictū glo. verū nisi ex immu
nenti infirmitate vel cōplexione iudicaret sic
iurans ex tali mora moritur⁹. **E**x quo colligo
q qñ verisimiliter ex qualitatis⁹ psumitur de
morte l3 loci q nō obligat. **E**t ppter ea **P**a.
increpat carthusienses et reputat eos nō in bo
no statu in. c. verum. l3 male iudicet. quia sunt
in bono statu et deo seruientes. nec exponit se
piculo mortis corporalis. sed carnē abdicātur. a
vicijs animus sit liber. **M**ulta alia possent ad
duci ad pbandū q sunt in bono statu sed bre
uitatis cā omitto. **A**dē dic q iuramentū nō ob
ligat qñ cedit ī mutilationē. qz nemo mēbroz
suoz est dñs. l. liber bō. in pñ. ff. ad. l. acqui. li
mita in. d. vij. verū. nisi mors vel mutilatio esset
in fligēda ex iusticia. qz tñc nō posset p iuramē
tū fugere. vt. s. carcer. §. iij. et. s. fugere. §. i.

Octau^{us} nō obligat iuramentū qñ qñ irat
ex calore iracundie. fin. **Jo.** an. in. c. ex lris. de
iureiur. sicut in simili dicit glo. singularis. in
c. ex lris. de tñor. q̃ p̃fessio facta ex calore ira
cundie non valet qđ limitat dō. Anto. verū qñ
calor iracūdie fuit tātus qđ deliberate istud iu
ramentū nō fecisset. Quia hec volūtas non est
discreta. Facit glo. i. c. dudū. de p̃uersi. p̃iuga.
qđ dicit qđ calor iracūdie nō obligat. Et idē dī
co qñ iratē abrupte. facit qđ no. **In.** in. c. lras.
de voto. **Ri.** di. xxxix. ar. iij. q. ij. sup. iij. fin. ex

Quoniam quoniam iuramentum est metu extortum. intellige si animus obligandi se non habuit. alioquin bene tenet secundum contrarium doctorum. sed si non habuit animum obligandi se. quod non obliget. patet ex ista dictis. et facit glo. in c. auertem. xv. q. vi. an autem peccauit sic iurando cum tali animo. dicitur. **P**a. in c. si vero. eo. ti. quod si est homo perfectus peccauit venialiter. alioquin non. sed ego dico quod nec perfectus nec imperfectus peccauit etiam venialiter. **E**t per hoc facit quod in simili dicitur in c. ne quis. xxij. q. ij. intellige hoc ut colligitur ex d. c. ne quis. quoniam iurando habuit animus solum inducendi iuramentum ad reuerentiam dei non ad obligandos suos. in mente habuit aliquam circumstantiam debitam quare iurabat. puta. et mitto quod dabo tibi centum cum ista subauditoe. scilicet si sum tibi obligatus ex debito et non aliter. sed non exprimitur et huiusmodi. quia sic videtur

simulatio de licita q̄ lz vt in .c. vtilē. xxij. q. ij. **S**ecus esset si iurādo crederet se obligatū ex iuramento et tñ nō intendebat obseruare. qz sic esset peccatū mortale. vt in .c. querelā. d. iureiur. facit. c. ille. xxij. q. v. et qd nō. glo. in .d. c. autētem.

Sed si sumus in dubio an habuit animū obligandi se vel nō. **R.** **Pa.** i. d. c. si vero. qd p̄ sumendū qd nō hūit aīm obligandi. ar. c. sup̄ eo. de renū. et l. cū de debito. §. i. ff. de pba.

Quero quare magis ecclesia obligat i iuramento etiā metu extorto q̄ in voto. cū iuramentū et votū ambulēt pari passu. **R.** **Pa.** in .d. c. si vero. qd ex hoc qz iuramentū frequētius accidit. et ne de materia deierādi. **In** q̄tū ad veritatē obligatōis pari passu obligatōis vādūt votū et iuramentū. vt in .c. debitores. nō. i. c. i. de iureiur. et in .c. lz. et in .c. magne. de voto. **E**x q̄ infert **Pa.** in .c. veruz. de iureiur. cū glo. ibi qd nō seruātes iuramentū metu extortū nō sunt puniēdi tanq̄ p̄ directo p̄iurio. **Bo.** etiaz et **Jo.** an. et do. an. et sequit̄ **Pa.** et tenet in .d. c. verū. qd nō peccat mortaliter tale iuramentū nō seruās. s̄ venialit̄. facit ter. in .d. c. verū. qd dicit qd p̄ mortali crimine nō sunt puniēdi. et nō. qd loquit̄ in eo qui iurauit aīo obligandi se. qz si animū nō habuisset nō esset dubiū. **C**ōclu de ergo sic qd si habuit animū obligandi se qñ iurauit qd teneat seruare. nisi vergat in dispensatōē p̄prie salutis. aut alteri⁹ p̄ditōis de sup̄dictis sed nō de p̄cepto. ita qd mortaliter peccet. **S**i vero nō hūit animū obligandi vel sumus in dubio. sic nō obligat ad seruandū. vt est ter. in .c. i. qd metus cā. et qd dicit in .c. si vero. d. j. intelligi ad timorē. ne passim q̄s p̄traueniat. sed cū bona maturitate et licētia superioris. **S**icut c. licet. de iureiur. li. vi. facit p̄ hoc. quia ibi dicit nō vi vel metu extortum. et ibi tenet **Arch.** et multi in .c. cū cōtingat. eo. ti. verū qd non tenet iuramentū metu extortū in casu a lege p̄hibito. **F**acit aut. sacra. puberū. **L.** si aduer. ven. sed si nō est in casu a lege p̄hibito. sic iuramentū fm̄ **Din.** et sequit̄ **Pa.** in .d. c. cū p̄tingat. qd uis metu extortū. fm̄ tñ qd dixi. s. sub peccato veniali. **E**t hec intellige in iuramento p̄missorio ex metu qui p̄t cadere in cōstantem extorto et p̄ iusticiā. qz si esset iuramentū assertoriū nō excusaret̄ p̄pter metū si mēdaciū iuraret a peccato mortali. xxij. q. v. ita ne. et de his q̄ vi vel me. c. sacris. nō. glo. in .d. c. auctoritatē. nec similiter in iuramento promissorio excusat leuis metus. nisi vt dictū est quando nō habuit animū obligandi se.

Decimus nō obligat iuramentū. qñ res sup̄

qua est iuramentū factū nō p̄durat in eodē statu sed venit ad talē statū qd temerarium esset tūc talit̄ iurare. puta q̄s iurauit qd non efficiet miles v̄ negociator. vel nō recipit fendū a tali dño. postea venit ad paupertatē. ita qd nō p̄t vi uere nisi efficiat miles vel negociator et bimōi. rō. qz si nō a p̄ncipio fuisset iste casus et iurasset iuramentū fuisset temerariū. et iō p̄t p̄pria auctoritate cōtrauenire fm̄ **Arch.** in .c. animaduertendū. xxij. q. ij. **F**acit p̄ hoc. xxij. q. ij. ne q̄s. et dicit gl. in .d. c. quēadmodū. sp̄ subintelligi in iuramento. s. si res in eodem statu p̄manebit. **A**d de illo qui iurauerat reddere gladiū homini sane mentis que nō reddet effecto furioso xxij. q. ij. ne q̄s. **I**te cū quis iurauit aliquā accipere. et illa p̄traxit p̄ verba de p̄nti cum alio. **S**imiliter qñ quis cū abundaret p̄mitit tenere obstagia. nunc nō potest nisi mendicare. et eum nō cōuenit mendicare nō tenetur. ar. c. querelam. et. c. breui. eo. ti. **S**ecus fm̄ **Bo.** si cā nō dedecet mendicare vel si tpe iuramenti hec conditio ierāt. s. qd oportebat mendicare. qz tenetur. **I**te quando quis iurauit nō mutare sepulcrū vel testamentū. quia p̄t ex noua cā. vt. j. sepultura. **F**acit qd nō. **Pa.** in .c. veritatis. de iureiur. vbi dicit qd si iurauit respectu dignitatis vel alterius qualitatis existentis in iurante v̄ in alio cui iurat qd illa deficiente nō tenet. puta. iurauit tibi qñ eras ep̄s obedire. nūc cū sis depositus nō teneor. c. venerabilē. de elec. vel iurauit tanq̄ canonicus vel scolaris. ar. d. c. venerabilē. et. c. cū inter. p. et qd ibi nō. de renū. et tenet **Fede.** p̄ filio. cl. viij. sed istud dictū suū limitat **Pa.** qñ iurauit nō simpliciter sed vt talis secus si simpliciter. qz sp̄ obligat si verba iuramenti importāt. ar. xxij. q. viij. c. vnico. nisi vt dictū est veniret ad talē statū in q̄ si veller iurare esset temerariū. qd bene nō.

Undecimus qñ est cōtra bonos mores naturales. vt puta. qz prebet occasione delinquēdi. vt in .c. quemadmodū p̄dicto. et in regula nō est obligatoriū. de re. iur. li. vi. **E**xemplum. vir iurat non agere contra vxorē rerum amotarū. qz nō valet. vt. ff. de pac. do. l. conuenire. **R**atio quia tale iuramentū preberet occasionem mulierib⁹ furandi. **S**imiliter qui iurauit nō denunciare aliquē nō tenet. qz est cōtra bonū aīe delinquentis et charitatis. ij. q. i. si peccauerit. et d. indi. c. nouit. **F**acit. l. si vnus. §. pacta. ff. de pac. limitat tñ istud exemplū **Bo.** in .d. c. quēadmodū verū qd nō tenet nisi qñ veller denunciare solū p̄pter comodum p̄prium. qz sic nō liceret. **F**acit. c. ad nostrā. cl. i. de iureiurā.

- sed oportet tunc fieri vel agat propter bonum cōe
principalit. et si secundario propter bonum propriū.
- 14 **Sed** quid de accusatione. dic. vt. s. accusa
tio. §. vj.
- 51 **¶** Duodecimus qñ iuramentū ē p̄ votum vel
iuramentū vel p̄missionē p̄us factū. vt. i. c. sicut
ex litteris. de spō. et c. quāto. de iureiur. et in. c.
intellecto. eo. tit. **¶** Intelligit si p̄missio etiam
fuit simplex fm. **¶** Ho. et **¶** Pa. et **¶** Inno. in. d. c. si
cut. q̄uis post. **¶** In. teneat p̄trariū i. c. veniēs.
de iureiurā. sed nō est verum per. c. iuramenti.
xxii. q. v.
- 16 **¶** Sed quero vtrū actus gestus cōtra primū
iuramentū sit ip̄o iure nullus. **¶** Rñ. **¶** Pa. in. d.
c. intellecto. q̄ si actus dependet a mera volū
tate iurantis. puta qz nullo iure p̄hibetur. sic
tenet. **¶** Dñ dicit **¶** Inno. in. c. dilecto. de p̄bē. q̄
si quis iurauit nō alienare librū. et tñ aliena
uit tenet alienatio. l. si p̄iurus. **¶** Facit. c. vlti
ma volūtas. xij. q. ii. in glo. vbi tangit q̄ q̄ iu
rauit nō mutare testamentū si mutat tenet se
cundū. licet sit p̄iurus. nisi in casu de quo. s.
§. xij. **¶** Ho. in. c. cū marthe. de celebra missa. te
net q̄ nō valet secundū testifi. **¶** Sed **¶** Jo. an. i re
gula. qd̄ semel placuit. li. vj. tenet q̄ valeat qz
nullo iure cauet q̄ sit nullū factū p̄ quod sit cō
tra iuramentū. quod verum est quando actus
dependet a mera facultate iurantis. **¶** Si autē
dispositio actus non dependet a mera volun
tate iurantis. puta quia interdicit a lege fauo
re ip̄ius iurantis. exemplū in muliere et minore
q̄ non p̄nt alienare vel aliū contractū facere si
ne certa solennitate. et tunc actus iuratus con
tra primū iuramentum non valet ip̄o iure et
sic intelligo glo. c. licet. de iureiurā. li. vj. ratio
quia actus sine iuramēto erat ip̄o iure nullus
obstante prohibitione legis. ratione autem iura
menti sustineri non potest. qz iam obligauerat
se deo p̄ primū iuramentum et sic secundū
iuramentū fuit illicitū. et idem dic qñ actus p̄
hibetur rōne publice vtilitatis. et iste ē casus.
d. c. intellecto. **¶** Dic ergo q̄ si lex seu statutū nō
resistit actui iurato q̄ si fiat contrariū non est
ip̄o iure nullus. secus si resistit. **¶** Ita tenet **¶** Ar
chidia. in. c. si a sede. de p̄bē. li. vj. **¶** Gaspar de
cal. in. c. cū contingat. de iure iureiurā. et **¶** Spe.
de emp. et ven. quod nō. pro cautela mulierum
q̄ timent ne inducātur ad aliqua faciēda i eo
rū p̄iudiciū. q̄ iurent p̄us in manu alicuius co
ram testibus se nolle tales alienationes vel re
nūciatōes facere. dum nō quādo contrariū fa
ciūt intēdāt nō facere p̄ iuramentū p̄mī. s. nō
effectualit renūciare sed solū xbalit. qz sic nō

erunt periure in cōscientia eo q̄ primū iura
mentum intellexerunt effectualiter nō verba
ter solum.

- ¶** Decimustercius nō est obligatorium iura
mentum qñ ille cui est p̄stitum frangit fidem
iuranti. sed nota fm. **¶** Pa. in. c. peruenit. el. ij.
de iureiuran. q̄ quādoqz due obligatōes re
spiciunt se ad inuicem. puta. p̄missi tibi equū
propter quod alius p̄misit tibi centū. et sic
si ego non seruo p̄missum nec ille tenebitur
tibi de centum. et sic intellige illud. **¶** Fran
gi fidem fides frangatur eidem. ff. p̄ socio. l. si
cōuenit. in si. xxiij. q. ij. si infidelis. ff. de in
offi. testa. l. si instituta. **¶** L. de pac. l. cū p̄ponas.
la secunda. et sic intelligit dictū. c. peruenit. et
c. cōstitutus. de penis. **¶** Idem dico quādo cōdi
tionaliter p̄missi. puta iuranti ire romā si de
deris centū si nō das nō teneor. quia p̄missio
mea nō purificatur nisi a tempore existentis
cōditionis. l. cedere diem. ff. de verbo. signi. in
fi. de verbo. obli. §. ex cōditionali. **¶** Quādoqz
aut obligatōes nō referunt ad inuicem. sed
ad diuersa. **¶** Exemplū. p̄missi tibi simpliciter
centum. et non ex hoc sed simpliciter p̄missi
si tibi aliquid facere. tunc licet ego nō imple
am p̄missum. tamen alter tenetur. quia nō p̄
missi tibi rōne p̄missionis mee. sed simpli
citer et de specie ad speciem nō fit cōpensatio. vt
nō. in. c. ij. de deposito. **¶** B. tenuit **¶** Cy. in. d. l. cū
proponas. et sic intellige. c. noli. xxiij. q. vi. vbi
dicitur q̄ hosti seruāda est fides. nec obstat. c.
quod deo patri. xxiij. q. v. de voto viri et mu
lieris. vbi licet alter frangat. alter tamē tene
tur seruare. qz ibi simpliciter quilibet eorū vo
uit deo nō cōditionaliter. et ei est obligatus.
- ¶** Sed quid si ille cui iurauit nō implet p̄mis
sum ex necessitate aliqua. puta. quia nō potest.
- 18 **¶** Respon. q̄ nihilominus ego non teneor ad iu
ramentum factum propter illud. quia videtur
tacite sub tali conditione iurasse. et hoc tenet
dominus **¶** Anto. et **¶** Pa. in. c. sicut. el. ij. de iure
iuran. et placet. licet alij teneāt hoc verū solū
nō teneri quādo ex negligentia alius nō atten
dit vel ex voluntate.
- ¶** Vtrum ille qui iurauerat seruire sub certa
mercede soluenda quolibet mense qui non po
tuit implere seruitium propter defectū solutio
nis. puta. quia nō potuit stare in loco. nunq̄
poterit agere p̄ interesse suo ex quo p̄ eū nō ste
tit. **¶** Rñ. **¶** Albr. in. l. ediles. ff. de edi. edic. q̄ sic. p̄
hoc bonus tex. in. l. si in lege. §. colonus. et in. l.
q̄ opas. ff. loca. secus si nō impleuit seruitiū cū
posset. qz nō habebit salariū p̄ p̄dictā. l. ediles.

§. i. et per. l. iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. et vendi.

¶ *De iuribus vel pmissis non expellere inquilinum possit expellere. si non soluit pensionem. ff. q. sic fm. Pa. in. c. tua nos. de iure iur. Facit. l. quero. §. inter locatorem. ff. locati. vbi patz q. si conductor preterit id quod tenet ex natura contractus. non teneri ei locatorem ex pmissione locationis. Adem dic in patre qui pmissit non exheredare filium. Intelligitur nisi crimen ingratitudinis commiserit. l. quidam cum filium. ff. de verbo. obli. et generaliter fm. Bar. in. d. §. inter locatorem. Dic. §. facit ad omnes contractus in quibus aliquid ultra citraque pmittitur ut quilibz non teneatur seruare quod pmissit si per aduersam partem non eruatur id propter quod sunt promissa. dicto. §. offerri. Similiter si vir iurauit non dimittere uxorem. Intelligitur nisi faciat contra legem coniugij. vel si promissit dote potest dimittere si non soluit iuxta notata in. c. vestras. de dote post diuor. resti. Item si iurauit te non offendere. Intelligitur nisi causam offensionis commiseris. l. qui seruus. ff. de ver. obli. Facit qd notat in. l. cum pater. §. libertis. ff. de leg. ij. et quod no. in dicto. ca. quemadmodum. in glo.*

21 **¶** Decimusquartus quādo mandatum legis
vel supioris vult perari iuramēto. puta. iura
mi tibi dare decē. **¶** Iud ex p̄cipit ne tibi dare de
beā ex aliqua legitima causa. nō teneor. c. signi
ficauit. de cens. l. si. ff. qui satisda. co. vel de le
ge. puta fuisti excōicatus post iuramentū tibi
factū de aliq̄ tibi dando. nō teneor nisi absol
uaris. de quo tñ dic vt. s. excōicatio. viij. §. xij.
¶ Ideo in oī iuramēto subintelligit̄. Saluo iu
re supioris vel alteri⁹ fm **¶** Jo. an. i. d. c. quēad
modū. facit. c. veniēs. eo. tñ.

¶ Decimus quintus quando iuramentū est in
preiudiciū alterius. puta. canonici iurant qđ
si aliquis eorū efficiat episcopus seruabit que
dam in preiudiciū episcopalis dignitatis. **Nā**
talis factus epus nō tenetur. vt in. c. sicut ē no
stris. de iure iuran. **Idē** dic si cardinales iu
rassent in preiudiciū sedis apostolice qđ assu
ptus in papā nō teneretur. **Similiter** cū vir iu
rauit nō stare cum p̄pria vxore. **Intellige** p̄
pter odiū qz non teneat et etiā p̄pter cōtinentiā
Sed tūc ad requisitiōē vxoris teneat reddere
sed nō exigere. quia illud est solum in preiudici
um suum. vide qđ notaē in. c. tua nos. de iure iu
ran. in glo. hoc videtur tenere **Posti.** **Tancre.**
Goffre. et **Jo. an.** **Idē** dic cum quis p̄mi
sit tenere secretū. quia quando est alteri noci

tum non tenetur, quin possit et debeat reuelare
 illis qui p̄fit p̄desse et nō obesse, xxij. q. v. hoc
 videtur. **S**entit glo. in. c. ego. de iureiur. Simi
 liter intelligitur q̄ nō tenetur reuelare nisi p̄
 ducatur in testē, quia s̄m **I**nno. in. c. qualiter.
 et quando. el. primo. de accusatio. tenetur dice
 re etiā si cogitasset de h̄ quādo iurauit. **F**acit
 c. q̄ pleriq̄. de offi. ordi. li. vi. et. c. constitutio.
 el. j. de testi. et. ca. olim. de accu. **I**tem cum quis
 erigit iuramentū ab aliquo de veritate dicen
 da. **S**i talis est homo ferus de quo presumitur
 verisimiliter q̄ p̄cedet nō seruato ordine iusti
 cie. sic nō tenet reuelare q̄d scit etiā si posset
 probare similiter. et q̄uis nō sit crudelis sed
 qui p̄cedet ordine debito nō debet reuelare ei
 que nō potest probare. ar. c. si peccauerit. ij. q.
 i. et. ij. q. vij. plerūq̄. bec **R**odo. illis tamē qui
 possunt p̄desse sed nō obesse teneretur si iura
 uit. ar. xxij. q. v. hoc videtur. **I**dē dic de eo qui
 iurauit nō prestare auxiliū tali. **I**nelligitur
 sēz iniuste s̄m **J**o. an. allegat. c. petitio. de iur
 eiruran. et. c. primum. de his que fiunt a maio.
 par. ca. et. c. grauem. de exco. prela. etiā si iu
 rasset de iusto auxilio non dando nō obligat.
 quia iuramentum nō ligat ad illicita et cōtra
 rius. dicto. c. quanto. eo. ti. **I**dem dic de illo q̄
 positus in dignitate et alicuius bona iurat nō
 renocare q̄d non tenetur. vt in. c. intellecto. eo.
 ti. quia est in p̄iudiciū alterius sēz dignita
 tis. c. cum cōtingat. in fi. eo. titu. c. ij. de pac. li.
 vi. **E**t hoc tene etiā si nō iurasset prius non
 alienare. licet glo. sentiat oppositum in. dicto
 c. intellecto. per p̄dicta. et hoc intelligo in no
 tabili alienatōne per quā leditur dignitas no
 tabiliter. **S**ecus esset in re modica quia p̄p̄riū
 est p̄ncipium donare. c. i. de donatio. in iura
 mento facto a prelato de nō alienando nisi cō
 sulto papa nō debet referri ad modicam alie
 nationem. quia iuramentum nō extenditur ad
 verisimiliter nō cogitata. c. veniens. eo. sentit.
Fede. cōsilio. c. c. ij. **I**deo iuramentū filiorū fa
 et minoz et vroz et seruoꝝ nō valet in p̄iudici
 um illoꝝ qui eoꝝ curā habēt. et ideo p̄nt ea irri
 tare sicut et vota. s̄m **M**ico. de ly. sup. c. xcy. nu
 meri. secus in alijs. puta. voto castitatis. sicut
 de voto habes. j. vofū. ij.

¶ Decimus sextus qñ iuramentū est cō legē po-
sitivā vel statutū. et l3 fuerint multe opinionēs
vt recitat **Da. in. c. cū cōtingat. de iureiur.** tñ
istud mihi videtur verius dicen dñi circa istud.
qd aut lex positiva seu statutum aliquid pro-
hibet ppter bonos mores cōservandos et cō-
tra hanc nō valet iuramentū. vt in **legala. non**

iuramento et tunc si ex iusta causa puta, iusto timore, vel quia indigebat mutuo precepit pignus in forma venditionis ut creditor lucraretur fructus, et sic non obligat iuramentum, quia defuit consensus et fuit iusta causa simulandi ad hoc, c. i. quod metus causa, et l. si. l. de non noui, pe. Si vero ex iniusta causa fit, puta, causa fraudandi gabellas vel aliter ad deceptionem primi simulauit unum contractum esse alium, et iurauit singula contenta in instrumento vera, tunc eo ipso est piurus, quia simulatio in tentiois ex iniusta causa non excusat, ut non, in c. in terrogasti, xxvii, di. sicut ille qui precepit vel precio de posuit falsum, c. i. de cri. fal. et volens contrahere non debet audiri, sed si iurasset solum non conuenire illi contractui quam simulabat in deceptionem primi, hoc graviter peccauerit iurando in damnum proximi tamen non obligatur, quia defuit consensus, unde respectu dei non exigitur absolutio a iuramento ar. c. tua, de spon. sed in foro contentum compellit observare nec audit volens allegare turpitudinem suam, et hoc verum in quantum est solum in iudicium suum et non imminet periculum anime, tunc simulatio solum erat super contractu ex parte utriusque sed iuramentum interuenit ne agat contra tacite vel expresse et si ne pertractus feneratorius detegeret, et tunc iuramentum obligat, et proinde est ac si iurasset soluere usuras, facit quod non, l. ex cautioe l. de non noui, pe. ubi concludit quod iurans non opponere exceptiones de non noui, pe. obligat, hoc simplex renunciatio non valeret, in foro tamen anime si non habuit intentionem obligandi se non tenet, ut dixi, s. Similiter si contractus simulatus non potest servari sine peccato ut contractus symoniacus, hoc concludit sub alio contractu, quia tunc iurans scilicet peccat mortaliter et tenet non servare, xxii, q. iiii, proth. tunc simulatio fuit ex parte iurantis tamen super pertractu solum ab eo simulato ut quia aliud gerebat in corde aliud in verbis, vel usus est verbis duplicibus callide iurando, et tunc finis per a. i. d. c. cum contingat intelligi finem intentionem recipiens, et sic deus videtur recipere, xxii, q. v. quacumque et s. ex his omnibus, et sic ligat iuramentum finem distinctionem, de qua supra iuramentum, iiii, in principio.

Si quod remedium erit quando iuramentum interuenit ne in contractu simulato usure petant ex quo iurauit non agere contra tacite vel expresse, R. quod ad verba iuramenti est recurrendum, quod si verba excludunt actum et exceptionem tacite vel expresse tunc denunciet ecclesie quod poterit eum absolueret, d. c. quemadmodum, quod si iurauit non denunciare non valet iuramentum ut dictum est, intelligo quando principaliter facit ex zelo salutis proximi, hoc secundario

propter suam utilitatem, quia si principaliter faceret propter suam utilitatem non credo tutus sit in conscientia ex quo iurauit non de denunciare, et sic intelligo limitatio, c. i. et, c. debitores, de iureiur.

Decimo octavo non obligat iuramentum ratione impossibilitatis vel necessitatis, aut magne difficultatis post venientis, Nam de impossibilitate dicitur, impossibile nulla est obligatio, ff. de re, iur. de necessitate et magna difficultate dicitur doc. in c. quod relata, de iureiur. et in c. breui, eo, quod excusata piurio, r. d. quia de respectu animi non manum xiiij, q. v. si quid inuenisti, et facit, l. si, ff. quod facit, cog. unde dicit Innocentius, in c. venerabile, de elec. quod urgente necessitate potest quis propria auctoritate frangere iuramentum si non potest haberi superior a quo petatur absolutio, xi, q. iij, antecessor.

Sed quod si tempore iuramenti credebat se non posse implere vel non habebat probabile causam credendi quod posset facere, R. Bo. quod peccauit mortaliter iurando, quia defuit in primo veritas, in secundo iudicium, et sic est piurus, secus si probabiliter credidit posse facere.

Decimonono, non est obligatorum iuramentum quando quis non habuit animum obligandi se cum iurauit puta, quis ex dolo inductus iurauit quod oino non iurasset nisi dolus fuisset, etiam si dolus venit re ipsa quia non tenet, facit, l. tres fratres, ff. de pac. et, l. si soror, l. de colla. et Fede, psilio, c. xv, ubi de terminat filiam minorem seductam a fratribus qui renunciauit bonis paternis, credens quod non valet multo plus quam dos sua, quod non valet quando multo plus valet, quia ubi dolus est ibi excluditur voluntas, l. i. ff. de dolo, tenet, s. Bo. ubi, s. q. iij, ar. i. quod vniuersaliter non obligat iuramentum, si animus obligandi non habuit de tunc identitati primi satisficere si dolose decepit eum finis Ricardus, eadem di. ar. i. q. iij, et an peccet mortaliter iurando, dicitur ut, s. s. ix, facit, c. veniens, eo, r. c. quintanallis, ibidem.

Digesti mo non obligat quando iuramentum commutatur in melius, ut in c. puenit, el. ij, de iureiur. sed habet duas limitationes, prima quod hoc est verum quando utrumque non potest impleri finem dominus aut, in d. c. peruenit, Nam tunc quando iuratus est impediriuum vel turbatiuum maioris boni licet sit tutum habere licentiam a superiore tamen non est necessaria, quia potest contrahere iuramento, allegat, c. commissum, de spon. r. c. l. de regula, al. lego, c. scripture, de voto, ubi hoc tenet Innocentius, apte facit glo. i. c. monachus, xx, q. iij, et, xxii, q. v. noluit, secus esset si bonum iuratum non esset impediriuum maioris boni, sed utrumque posset fieri quia sine auctoritate superioris non posset com-

trauenire iuramento. l. 3. ep̄s possz disp̄sare vt
fueniat rōne maioris boni fm̄ **I**nno. in. c. de
bitores. eo. ti. **S**icr dic si eēt dubiū an esset ma
ius bonū nērio requiri dispensationē ep̄i ar.
c. j. de voto. **S**ecda limitatio ē q̄ vera est dicta
regula q̄ iuramentū nō cōcernit p̄riā utilita
tem alicuius. q̄ si cōcerneret nō esset vera eē si
vñ sit totalit̄ ipeditiū alteri? nec pdest in **B**
auētas si p̄ oris. **F**acit qd̄ no. in. c. q̄to. eo. ti.
7 in. c. cū in. p. de renū. 7 **J**o. an. in mercuria
libus in regula. in malis. de reg. iur. li. vj. **N**ā
debitor q̄ iurauit vñā rē dare nō pōt dare me
liorē aliam p̄ illa inuito creditore. l. ij. §. j. ff. si
cer. pe. 7 insti. qui. mo. tol. oblig. in p̄n. nisi ve
lit in p̄riā religionis obseruatiā cōmutare 7
vñ ē ipeditiū alterius. 7 **B** placet fauore reli
gionis 7 etiā sequit̄ **P**a. in. d. c. puenit.

34

Digesimū primū nō obligat iuramentū fm̄
aliquos quando id qd̄ iuratur cōsistit in facto
vt teneat p̄cise ad factum. rō quia fm̄ aliquos
de iure civili obligatus ad factū sufficit si sol
uat interesse. vt in. l. stipulationes. nō diuidit̄
ff. de ver. ob. 7 in. l. si q̄s ab alio. i. si. ff. de re iu
di. quia fm̄ cōiter docto. tenet vel ad factū vel
ad interesse 7 nō p̄cise ad factum. vt no. bar.
in. d. l. stipulationes. sed ego dico cōtrariū. s.
q̄ p̄cise teneat ad factū de iure diuino 7 cano
nico. 7 hoc intellige si pōt impleri 7 non sit cō
tra bonos mores 7 aliquod p̄dictorū in quo nō
obligat iuramentū 7 p̄bat hoc per. c. primū.
7 c. qualiter. de pac. 7 c. iuramēti. xxi. q. v. **F**a
cit. c. l. 3. de voto. 7 c. ex litteris. ij. de spon. 7 c.
nonit. de iudi. 7 d. c. 7 si xp̄us. 7 hoc videt̄ sen
sisse bar. c. vbi. s. qui vult q̄ vbi obligatio de
scendit a lege cōpellit̄ q̄s p̄cise ad factū. ar.
in. l. q̄ liberos. ff. de ri. nup. cū similibus. **I**dē
dicat si a testatore. nisi inducat̄ species serui
tutis persone. vt in. l. titio. §. titio. 7 ff. de con
di. 7 demon. hec regula esset vera quādo quis
promisit factum alienum q̄ nō tenetur nisi fa
cere quantū in ip̄o ē bona fide. de spon. ex litte
ris. nec obstat qd̄ dictū ē. s. iuramentū. ii. q. §.
j. q̄ ibi non tenebat̄ p̄cise stare sententie sed
vel parere vel prestare penam. 7 hoc etiā nō
haberet locū quando promittens p̄cise inten
debat se obligare ad parendū sentētie. vel po
test dici q̄ vñ ē q̄ sufficit p̄stare interesse sine
piurio quādo factū esset inutile p̄ti si prestare
tur vel ē factū impossibile q̄ tūc nō obligaret
iuramentum super tali facto prestitum.

35

Digesimū secundū nō obligat quādo quis
iurauit seruare qd̄ nō ē. puta iurauit suare sta
tura intelligit̄ de factis. 7 si addidit q̄ p̄ idē

iuramentum prestitum obseruabit. etiā q̄ siene
nō obligatur ad illa que siene rōne iuramenti.
ita q̄ sit piurus. sed bene rōne p̄missionis ob
ligabit̄. vt in. c. clericus. eo. ti. sed iste casus nō
est rōne eius qd̄ nō est sed quia seruare futura
nō iurauit. sed p̄misit solum p̄ iuramentū p̄i
us prestitum nō tamē tunc factum. et ideo si iu
raret seruare etiā faciēda teneretur. aliter
esset perinurus.

Digesimū tertium nō obligat iuramentum
prestitū circa ea que subdunt̄ potestati alteri?
puta vxor que iurauit peregrinationē vel ab
stinētiā similiter seruus monachus et b̄mō.
et ideo nō possunt implere cum eis contradici
tur a viro domino vel abbate. et de hoc dic vt
infra votum. **S**ecundo facit quod supra dixi.
§. xxi.

Digesimū quartū nō obligat iuramentū
quando animo euadendi solū quis aliquid iu
rat qd̄ metus causa perlatum. xxi. q. ij. l. orba
rius. in fi. vnde qui iurauit redire ad carceres.
si carcer est iniuriosus nō tenetur redire qd̄ me
tus causa. c. i. secus esset si nō esset iniuriosus.
quia tenetur etiā si immineret piculū mortis.
fm̄ glo. in de. pastoralis. de re iudi. et **B**ar. in
l. relegati. ff. de penis. **E**t ideo istud est verum
quando vult euadere illud quod indebite su
stinet. 7 sic euadat iurat nō intendēs se obliga
re. secus esset si intendebat se obligare q̄ iura
uit. q̄ tūc dic vt. s. §. ix.

Digesimū quintū non obligat iuramē
tum quando iuramentū est cōditionale vel p̄
pter causam. q̄ nisi cōditio extet vel causa nō
obligatur. de cōdi. appo. c. verum. de iure iur. c.
peruenit. el secundo. et hoc intellige quādo to
ta obligatio ponebatur in cōditionis euentū.
vel propter causam. alias teneretur. vnde iu
rans ire ad sanctum **J**acobum vt fratrem su
um videat et peccata sua redimat. licet frater
suus decesserit tenetur nibilominus ire p̄pter
aliam causam.

Digesimū sextum nō obligat quādo sin
gulares firmāt statuta collegij cum iuramēto
dictis statutis sublati per ipsam vniuersita
tē. vt dicit **J**o. an. in. c. i. de his q̄ si. a ma. par.
c. quia non obligat nisi remanentibus statutis
vnde eis sublati per vniuersitatem tollit iura
menti vinculum: quasi iuramentū liger singu
los vbi singulares contraveniūt: secus si p̄tra
ueniunt collegialiter tollēdo statum. **P**a. ve
ro in. c. dilecto. de preben. distin. guit 7 bene q̄
aut singulares de collegio iurāt vt singular es
et sic ē vera opi. **J**o. an. **E**xēplū statuto cau et

q nullus det vocē nō matriculatus. **I**urauerunt singuli seruare statutū. Similiter q nullus vadat de nocte statutū. iurāt seruare statutum certe, quia hoc p̄cernit obseruantia singulorum. ideo si collegiū tollat statutū nō peccabunt cōtrauenientes, quia iuramentū erat statuto accessorium et remoto principali remouet et accessorium. Si vero iuramentū astringit eos ad obseruantia vt collegialiter sic sine piurio nō possunt cōtrauenire etiā collegialiter causa rationabili non subsistente exemplū. vt in. d. c. dilecti. Nā canonici iurantes vt etiā collegialiter nō recipiāt, quia nō est dubiū q vt singuli non pnt eligere canonicos. Paulus vero in de. i. de regula. dicit. si iurant statutū seruare. qd si collegialiter cōtraueniunt nō sunt piuri. quia tollunt statutū et p̄ cōsequens iuramentū Si vero iurant seruare cōtenta in statutis specialiter. puta. nō ibo de nocte et hmoi nō habito respectu ad statutū sic sunt piuri si cōtraueniunt qualitercūq. Aduerte tamen q in casu in quo nō possunt cōtrauenire collegialiter debet intelligi nisi per causam concernentē fauorem publicum. quia sic possent cōtrauenire nō obstante iuramento quia istud intelligit̄ exceptum. vt no. **Pa.** in. d. c. dilecto. et scdm̄ p̄dicta intellige glo. in. c. in his. xi. di.

¶ **Q**uādo successores in aliquo collegio vel vniuersitate in qua p̄decessores fecerant statuta iurauerant ea seruare teneant sub pena piurij talia statuta seruare. **R.** q nō. quia obligatio iuramenti est p̄sonalis ex parte iurant̄is nec extenditur ad successores quantū ad piurium. licet teneantur ip̄m seruare. de solu. c. i. de vltimis. c. ma. de iureiur. c. veritatis. sed ex parte eius cui iuratur transgreditur personā. vnde p̄mitteus obedientia p̄elato et successoribus eius nō tenetur iterū p̄mittere successorī. quia est ei obligatus sicut antecessori cui p̄misit. **Fal.** licet in liberto qui tenet et d̄ p̄fessionē facere infra annum nouo patrono. r̄q. q. ij. sepe fit. no. **In.** et **Ber.** in. d. c. veritatis.

¶ **Q**uādo septimū quando quis iurat in cante. et hoc. Aliqua necessitate implere nō potest. r̄q. vnum orariū. s. alias ea de muni. exemplū pone de matre que iurauit filiū verberare et hmoi minima. quia videtur veniale tale periurij promissoriū. qz nō videt̄ de acceptare cū maiori obligatōe quā natura eorum importet vt ibi patet.

¶ **Q**uādo in dependentib⁹ ab aīo alicui⁹ vel cōscientia sit standū eius iuramento. **R.** **Pa.** in. c. vidua. de regul. q sic. vt ex de sen. exco. c. si ve-

ro. el. ij. de homi. significasti. et. c. vidua. p̄dicto. qd videt̄ p̄riū. qz intelligit̄ qn̄ certa p̄sumptio extrinseca cōiecturat animū. qz tūc nō statuit in p̄iudicio alterius al̄s sic.

Iuramentum. vi. quo ad absolutio-
nem quis potest absolvere a iuramento
licito tam ex parte iurant̄is qz recipiē-
tis. **R.** **Pa.** in. c. quanto. de iureiur. **A**ut iura-
mentū fuit p̄stitum in materia spectante p̄-
cipaliter ad papam. vt puta cum canonici iura-
uerunt non recipere vltra talem numerum ali-
quem in canonicis et huiusmodi. et sic papa po-
test etiam sine causa absolvere. quia in tali iu-
ramento intelligitur excepta auctoritas pape
vt in. c. venientes. eo. **E**t hoc voluit **Do.** in. d. c.
quanto. **A**ut fuit p̄stitum in alia materia. et
tunc aut est ad honore dei principaliter. et sic
sine causa nullus p̄t absolvere nisi solus deus
et sic intellige **Jo.** an. post **Vincen.** in. c. ij. de
spon. **N**am papa nō p̄t remittere sine cā obli-
gatione deo quesita. ij. q. iij. si manet. r̄xij. q.
iij. si is qui. **E**t quo infer̄ q sicut papa nō po-
test alium absolvere in hoc casu sic multomin⁹
seip̄m. c. si. de insti. et. c. per vestras. de iurepa.
Aut subest iusta causa sicut papa potest qz epi-
scopus. et qz ep̄s possit no. **Inno.** in. c. debito-
res. de iureiur. **E**t ideo subsistēte iusta cā pote-
rit ep̄s cōmutare et interpretari fm̄ do. **An.**
in. d. c. quāto. et **Spe.** in. ti. de legato. qn̄. s. du-
bitat de eius validitate et alijs dubijs. et etiā
absolvere fm̄ **Inno.** quē sequit̄ **Pa.** in. c. cum
cōtingat. eo. sed est differētia inter papā et epi-
scopum. quia ep̄scopus nō p̄t nisi respectu sue
diocesis. papa vero respectu totius orbis vlt̄ re-
spectu magnarū p̄sonarū aut magni dubij ē re-
quirend⁹. et sic p̄t intelligi. c. venerale. de elec.
ar. c. si vero. cū similibus. eo. ti. **A**lius aut̄ citra
ep̄m. vel qui nō habet ep̄iscopale iurisdictionē
nō potest absolvere in iuramento sicut nec in vo-
to dispensare. vt no. in. c. i. de voto. **S**ed que est
causa legitima absoluendi iuramento p̄stito in
materia spectante ad honore dei. **R.** p̄pter scā-
dalum evitandum. vt no. glo. in. d. c. quāto. et
Inno. in. d. c. venerabile. vel maior utilitas
vt no. **Inno.** in. d. c. debitores. et est tex. in. c. p̄-
uenit. el. ij. eo. vel subest alia iusta causa. de qui-
bus. xv. q. vi. nos sanctorū. et. c. auctoritatē. **E**t
credo qz sit relinquendū arbitrio ip̄orū vt ex
p̄dictis colligat̄ quō in alijs debeāt iudicare.
Si ho materia in q̄ est p̄stitū nō p̄tinet ad pa-
pā nec ad honore dei. sic papa p̄t ex cā absol-
vere. vt in. c. quāto. de iureiur. et in. c. ij. de vo-
to. al̄s nō. respectu laicorū sibi i p̄pali nō si p̄-

2 **I**tem iuramentū qđ cōcernit fauorē iuran-
tium tantū sit remissibile p̄ eos qui iurarunt.
Re. Jo. an. in. c. ij. de spon. et Jo. de lig. i. de
i. de vsuris. qđ sic. et facit. d. c. ij. secus si cōcer-
neret cultum dei vel religionē. vel pietatē. pu-
ta. iurarūt duo sibi inuicē qđ religionē intrābūt
qđ dicent duo psalteria. vel qđ de lucro eorūm
dabunt certā partē pauperibus et h̄mōi. qz
nō possunt sibi remittere. Similiter nō p̄nt si
sibi iurarūt id ad quod tenebantur. puta. qđ nō
facient furtum qđ mercatores nō falsificabunt
merces et h̄mōi. Similiter etia z nō possunt re-
mittere quando iurant super aliquo faciendo
vel nō faciendo qđ nō p̄tinet ad eum cui iura-
tur sed simpliciter. puta. iuro tibi qđ non nego-
ciabor vel nō faciam talem artem si tamē tale
iuramentū respiceret in cōmodum alterius. pu-
ta. cōmunitatis vel alioz. nō valeret vt dictū
est. Similiter nō teneretur quādo iurando de

Itrum licite quis possit petere absolutio-
nem a iuramento in casibus ubi tenet. **R.** scdm
Pa. in. c. quanto. eo. ti. q. aut iuramentū dicitur
turpitudinē ex pte suscipientis. et maxime cō-
currēte materia turpi sup qua prestatu r sed ex
parte iurantis nullū imminet peccatū sic pō-
peti absolutio nō obstat cōditione aduersari-
rū. **C**asus est in. d. c. debitores. ex quo p r q si
liussa. qui cū iuramēto renūciavit macedonia
nō pōt petere absolutiōnē in terris. ubi cōmuni-
ter hodie filij nō inducuntur ad tantū malū. et
hoc ē turp fin do. **I**nto. in. d. c. quanto. et pla-
cet **Pa.** q nūis posset de subtilitate iuris dici q
nō tenet iuramentū si bene ponderet. l. i. ff. ad
macedo. quia emanat ad cōpescendū libidi-
nem peccantium et sic ppter odij publicū cor-
poris et anime cōtra quod iuramentū nullum
est. c. si diligenti. de prescrip. et. c. cōtingit. el. i.
de sen. excō. **I**tē q iuramentū nō solū est nul-
lum q nō continet in se peccatū sed etiam q nō po-
test prebere occasiōē peccandi. c. cū ab omni.
de vi. et ho. cle. et. c. nam cōcupiscentiā. de cou-
sti. et. c. sicut ex litteris. de iure iur. **I**ur iuramē-
tum est cōtra legem que est in fauorē privatoy
vel odiū. vt in muliere minore 7 hmōi. et tūc li-
pōt seruari sine dispendio salutis absolutio nō

potest peti. c. si vero. c. si similibus. eo. ti. qd in-
tellige verū qñ sine dolo vi vel metu. sed spon-
te et scienter est iurātū. Si vero iuramentū fit
in cōtractu et datur enormis lesio licet iurave-
rit nō cōtrauenire. tamē poterit absolutionem
petere. quia psumitur dolo. l. omnes. §. luci-
us. ff. de his q in frau. cre. l. qui testamentū. ff.
de pba. et nihil interest vtrum interueniat do-
lus a pposito. vel re ipsa. l. si quis cum aliter. ff.
de ver. obli. Et verba iuramenti debēt intelli-
gi civiliter. q nō cōtraueniat nulla rōne vel
causa exceptis grauibz lesionibus. ar. l. cre-
ditoz. §. lutiū. ff. man. Intellige nisi scienter
iurasset. q cessat dolo et re ipsa et ex pposito
et ideo nō poterit. Sic etiā si nō intellexerit e-
normē lesionē. licet dixerit nō cōtrauenire. ne-
q magne neq parue vt ponit notarij nō pro-
pterea pbiēt quin possit petere absolutionē.
de hoc vide. s. arbiter. §. r.

Iurisditio fm l. 30. dicitur a ditione
qd ē potestas iuris quasi iusta et legi-
tima potestas.

Iurisditio sine coercionē nō valet. de offi.
dele. c. pastoralis. vñ dicit tex. in. c. si. ff. de offi.
cio eius cui iur. ma. Jurisditio sine modica co-
hertione nulla est iurisditio.

Iurisdictione cōmissa omnia sine quibz ex-
plicare nō posset intelligitur pmissa. si l. ff. de
iuris. om. iudi. ij.

Ius est ars boni et equi. ff. de iusti. et
iur. l. i. Jus p̄stare nō potest nisi sit a-
liquis iuris peritus p quē possit quoti-
die in melius pducere. ff. de origi. iur. l. necessari-
um. Jus diuidit in ius naturale gentiū. civile
et publicū. de quo vide di. i. per totū. r. ff. de iu-
sti. et in. per totū. Verum facta cōtra ius vale-
ant. vide. j. lex. §. xviij.

Ius patronatus est ius honorifi-
cum onerosum et vtile alicui cōpetens
in ecclesia. p eo q de diocesano cōsen-
su eam cōstruxit fundauit vel dotauit ipse vel
is a quo causam habuit fm Jo. an. et Pa. in
Rica. de iure patro. et dicitur honorificum. qz
habent honorē p̄sentandi rectorē. qz sine eius
p̄sentatione si ep̄us vel alius p̄latus institu-
it ipso iure est nulla. per. c. decernim. xvi. q. vij
tenet Jo. an. in. c. ij. de offi. vica. lib. vi. nisi qñ
patronus fuisset negligēs in p̄ntando. qz ela-
pso tpe bene instituit. Papa vero bene posset
sine p̄ntatione patroni. et si l. legatus de late-
resi patronus sit ecclesiasticus. nō tñ posset p̄-
dictus legatus si esset secularis. vide glo. i. cle.
plitteras. de p̄ben. et iste est casus. c. cum dile-

ctus. de iure patro. onerosum dicit. quia patro-
nus tenet defendere ecclesiā ne bona indebite
dilapident. xvi. q. vij. filijs. Dñ p̄ntatus tenet
reddere rōem de administratōe patrono. In-
tellige si patronus est ecclesiasticus nō secularis.
vt no. in. c. cñ et plantare. de p̄mi. et Pa.
in. c. ex litteris. et. c. cñ ppter. eo. ti. Nō tñ val-
de stricte dicēdo quid expendat quotidie s in
genere. Ita no. Pa. in. c. ex lēis. de iure patro.
Vtile dicit etiā qz si veniret ad inopiam tenet
ecclesia ex redditibus. vltra necessaria rema-
nētibus alimētare patronū pinguius q̄ alios
paupes. c. quicūq. el. ij. ea. cā. et. q. et. c. nobis.
in fi. de iure patronatus. Et nota qz ius patro-
natus habēs aliqñ dñ patronus aliqñ aduoca-
tus et vicedominus custos guardiā habēs ei⁹
frequentationis vel p̄cessionis fm Do. c. p̄te-
rea. eo. ti. et in. c. in singulis. in fi. de sta. mo. et
ideo supponit p eodē.

Quibus modis acquirit ius patronatus.
R. qz ex tribus. Primū qz fundauit ecclesiā. i.
fundū ad edificandū dedit d. c. nobis. et. c. ab-
batem. xviij. q. ij.

Secundū est ex p̄stitutōe ecclesie. c. monaste-
riū. xvi. q. vij. et hoc intellige si facit de cōsensu
ep̄isopi. cum alio mō ecclesia fieri nō debeat.
de cōse. di. i. nemo. de iure patro. qm. et. c. nobis
sicut. xvi. q. vij. filijs.

Sed quid si ad refectionē dedit. R. qz nō ac-
quirit ius patro. fm Lau. ar. ff. ne qd in lo. pu-
blico. l. i. §. vicinales. qd vix est qñ nō est oīno
destrutta. Secus si fundit⁹ erat destrutta et de
cōsensu reparauit qz par inde est. ac si de nouo
fecisset. de iude. cōsuluit. et in aut. vt null⁹ fab.
oratorij. dom. §. i. sed primus qui edificauerat
amittit ius patronatus si nō dederat fundum
vel fm glo. in. c. quoniā. eo. dotem. etiā si de ea
dem materia sit reparata.

Tercij est ex dotatōe. d. c. filijs. et. c. quicūq.
qz ibidē. Et hoc intellige de dote data ante cō-
secrationem. quia post cōsecrationē nō induce-
retur. qz nulla seruitus rei sacre p̄t imponi. ff.
de serui. l. seruitutes. la. ij. §. vlti. et qd humani
iuris definit esse seruitutē nō recipit. ff. cōmu-
nia p̄edio. l. caueri. tñ Inno. et Do. tenet qz si
nō habet dotem et sibi detur post cōsecrationē
qz acquiritur ius patronatus. quia sine substā-
tia rerum nō posset ecclesie deferri. i. q. ij. si
quis obiecerit. et magis placet et no. qz nisi de-
tur p dote vel rōe dotis nō habebit ius patro-
natus s erit benefactor fm Pa. in. d. c. qm. Li-
mitat etiā hoc idem Pa. qz ex dotatione post
cōsecrationē efficit patronus. Verū quando

fundator non potest compelli ad ipsam dotandam sicut fit in istis capellis. qd nota.

5 **¶** **U**trum possint esse plures in dote constitueda. **R.** **I**n. q. sic. Et quilibet erit patronus. vult etiam glo. h. i. di. in summa. et sic limita glo. i. d. c. quicquid. q. vult qd dās modicā dote nō sit patronus. qz verū ē qn vnus solus dat. sec. si plures simul dāt sufficientē. **¶** Idē dic in fundatio ne et edificatōe. et sic p̄z q multi pnt esse patroni. puta. qz vnus dedit fundū. alter edificauit. alter dotauit. vel plures edificauerunt vel dotauerunt.

6 **¶** **U**trum ius patronatus transeat ad heredes. **R.** **P**a. in. c. i. de iure pa. q sic etiā extraneos. ita q si pater instituit in certa re. et extraneus herede vniuersalē ius patronat⁹ trāsbibit in eū neq nō in filiū. et si plures sunt heredes in oēs trāsit. vt in. d. c. i. de. si. co. ti. et nō solū trāsit ad masculos s; etiā ad feias heredes. **¶** Facit. c. si. de excels. pla. sentit glo. in. c. qm inuestiturā. xvi. q. vii. et ideo filius q repudiavit hereditatē paternā nō erit patron⁹. **¶** **I**n. Fed. p̄ filio. cri. **¶** Et hodie determinatū est p dictā cle. si. q succedūt nō p capita s; p stirpes. vñ si plures succedūt vni ex duob⁹ patronis etiā oēs habētur loco vni⁹. et s; vnus habeat plus de hereditate q ali⁹ dummo nō sit heres in certa re cōstitutus equaliter erit patronus.

7 **¶** **U**trum ius patronatus possit diuidi inter heredes. **R.** **P**a. i. d. c. i. q nō q̄lit ercūq̄ intelligatur ista diuisio. cū ipm ius sit incorpale. possunt bñ puenire patroni vt alternatis vicibus pntent. d. cle. si. **¶** **S**i si habet plures ecclesias pnt cōuenire vt p̄senter vnus in vna. et alter in altera. qz sicut diuisio pmittit in tempore. ita et respectu locor. et ista nō est diuisio q̄ p̄hibet in. d. c. i. de iure patronatus.

8 **¶** **U**trum ius patronatus possit adiudicari vni ex heredib⁹. **R.** **P**a. in. c. querimonia. eo. ti. q nō. qz si equaliter diuidūt nō apparet qre hoc. **¶** Si inequalit diuidūt et tunc si datur p̄stauratio illi qui minus hz illicitū est ⁊ symonia cū. c. p̄terea. eo. ti.

9 **¶** **U**trum ius patronatus trāseat cū vniuersitate bonor. **R.** q sic. xvi. q. vii. nemini. de rez p̄ muta. c. ad q̄stiones. et. c. vlti.

10 **¶** **U**trum transeat donatōe. **R.** q sic. c. ex inuolutōe. et. c. cōsultationibus. eo. ita tñ q si est laicus nō p̄t donare cuiq̄q̄ laico sine licentia epi. vt in. c. nullus. et. c. p̄terea. eo. ti. sicut nec aliquod aliud ius spirituale. **¶** Si vero donaret ecclesie aut loco religioso. tunc fm aliq̄s p̄fise in iū epi. vt no. in. d. c. nullus. et in. c. ex inuolutōe.

nuatione. et. c. illud. et capi. significasti. eodem titulo.

¶ **U**trum possit dari in feudū. **R.** q sic. cum vniuersitate. c. cū scdm. eo. ti. sed specialiter nō.

¶ **U**trum venditione transferat. **R.** q si specialiter vendat ē symonia. si emit intentōe vt possit p̄tare quē velit vel p̄tinare. et debet spolia ri ille qui emit et ecclesia debet eē libera scdm **I**nno. **¶** Si vero emeret cū vniuersitate temporalī cū quibus trāsit etiā ius patronat⁹ nō est symonia fm **R**o. et **C**al. vt p̄z ex. c. ex lris. eo. ti. qd verū credo cum nō emit principaliter talia bona tpalia p̄pter ius patronatus psequendū. qz si principaliter p̄pter hoc emeret esset symonia. ita nō. **¶** **P**a. i. c. qz clerici. eo. ti. **¶** **I**te fm **I**no. an. in. c. vnico. eo. li. vi. si dicat. vendo tibi villā ⁊ ius patronat⁹ qd habeo in ea nō valet venditio. sec. si simpliciter vendit villā. vt i cle. pastoralis. de re iudi. **¶** Et ideo emptor vel feudatari⁹ cū acquirat directū vel vtile dominū rerū sibi acquirūt ius patronat⁹ licite sic alios fruct⁹ hnt. ff. de p̄raben. emp. l. dolia.

¶ **U**trum vendēs oīa iura q habet in tali villa q nō est sua intelligat vēdere ius patronatus qd ibi habet. **R.** q non. qz ad hoc vt trāseat oportet q res q vendit talis sit q etiā sine expressione vniuersitatē vel ius patronat⁹ in se cōtineat. sicut est villa vel castrū qd in se cōtinet bonorē iurisdictionē districtū. et ius patronatus. ff. de ver. sig. l. pupillus. §. territorij. s; qn dicit. vēdo tibi oīa iura resoluitur bec vniuersalis in singulares. s; vendo tibi hoc et illud. cū aut ius patronat⁹ sic nō possit vēdi sic i tali vniuersali nō p̄bendit. **¶** **S**i si sit aliqd vniuersale qd multa iura i se p̄tineat vt est hereditas bñ trāsit cū illo ius patro. ff. de pe. be. l. item videndū. §. si. et duab⁹ se.

¶ **Q**uid si vēdat q̄s palatiū vbi hz capellā q forte hz multa privilegia. et multos redditus trāst ius patronat⁹ cū palatio. **R.** q sic. ar. l. si mercedē. §. si cū fundū. ff. de ac. emp. qz ad capellā nō est nisi p palatiū. no. **R**o. et **I**n. in c. ex litteris. eo. ti.

¶ **U**trum possit pignori obligari. **R.** verior opinio est **I**n. q nō etiā cū vniuersitate. qz cū creditōr nō possit vti pignore si vacaret ecclesia nemo possit p̄sentare.

¶ **S**ed infra q̄tum tpus debet patronus p̄ntare. **R.** q si est laic⁹ hz quattuor menses. si clericus sex a tpe vacatōis. c. eā te decz. ro. ti. et c. ter. in. c. vnico. eo. li. vi.

¶ **S**i nunqd poterit variare. **R.** q sic si ē laicus anteq̄ epus cōsumet. vt in. c. quod autē.

et. c. cum autē. et. c. pastoralis. eo. ti. si est eccle-
siasticus patronus nō pōt variare postq̄ p̄sen-
tavit. d. c. pastoralis. cū. c. p̄dictis. eo. ti.

¶ *Utrum presentans indignū priuatur iure p̄-*
sentandi. **R.** q̄ si est clericus qui p̄sentat indi-
gnū priuatur ea vice. ter. est in. c. sicut. in fi.
de supplē. negli. p̄rela. et. c. iij. de ecc. edifi. **Si**
vero est laicus nō priuatur vt elicitur subtili-
ter. de offi. ordi. c. cum vos. hoc tenet **Inno.** et
Hosti. et **Ber.** in. d. c. cum vos. et **Archi.** in. c.
susceptis. de preben. li. vi. peccat tamē mortu-
liter scilicet p̄sentando indignū. quia in-
fideliter agit in officio sibi commissio. vide ad-
ministratio.

¶ *Utrum quis possit p̄ntare seipm.* **R.** q̄ non.
sed bene filiū dummo sit idoneus. **Facit.** c. per
vestras. eo. ti. et ibi no. **Ber.** et **Bo.** et **Pa.** po-
nit in. c. cōsuluit. e. ti. similiter p̄nt p̄ntare vnū
ex seipis. **Facit.** l. vbi ad sunt. ff. de tuto. t3 glo.
in. d. c. cōsuluit.

¶ *Utrum p̄ntatus a maiori parte patronorum*
sit amittendus. **R.** **Pa.** in. c. quoniam. eo. ti. q̄
aut p̄ntatio sit ab istis sicut a collegio. et tunc
requiritur maior pars respectu totius capitu-
li. fin. **Jo.** an. et videtur ter. in. c. ecclesia. el. j.
de elec. Aut p̄ntatio sit ab istis vt a singulari-
bus vt cōter sit a laicis. et tunc admittitur q̄
p̄sentat a pluribus. verbi gratia sunt sex pa-
troni. tres p̄ntant. admittit qui p̄ntatur a tri-
bus. vt a pluribus p̄sentatus. q̄d bene nota.
quia facit ad multa.

¶ *Utrum oporteat q̄ sint simul quādo volūt*
p̄sentare. **R.** **Pa.** in. d. c. quoniam. q̄ si agūt
vt collegium oportet omnes vocare. aliter po-
terunt cōtempiti annullare p̄sentationē. **Si**
vero agunt vt singuli. **fede.** cōsilio. xcvij. tenet
q̄ nō. **Sed Bar.** in. l. omnes populi. ff. de iusti-
cia et iure. tenet q̄ siue a collegio vt collegium
est. siue a pluribus vt singulares. cōsensus est
explicandus. dummodo maior pars p̄iudicet
minori. semper debent simul esse. per. l. iuris gē-
tium. ff. de pac. et hoc est verius quo ad voca-
tionem. quia forte si fuissent presentes indux-
sent ad cōsensum alterius. et pro hoc facit. c. ij.
et q̄d ibi no. de arbi. li. vi.

¶ *Sed quid si tñ sunt duo patroni et duos p̄-*
sentant. **R.** **Jo.** an. in. c. cum autē. eo. ti. q̄ epi-
scopus poterit quē voluerit eorum instituere.
et est bona glo. in. c. si plures. xvi. q. vij. hoc te-
net **Inno.** in. c. i. eo. ti. et **Cal.** et **Lar.** in. d. c. cū
assit. et **Pa.** in. c. eā te. eo. ti. et placet. licz alij cō-
trarium teneant.

¶ *Utrum patronus possit aliquid exigere. pu-*

ta. aliquos cereos in cognitio ne iuris patrona-
tus. **R.** **Pa.** in. c. preterea. eo. ti. q̄ nō nisi tem-
pore foundationis a diocesano istud fuisset sibi
reservatū. nec valet si ip̄e patronus fundando
sibi aliquod seruiciū reseruet. nisi ep̄us aucto-
ritatē prestiterit. vnde si ep̄us auctoritatē p̄hi-
tisset posset tale ius vendere titulo remanente
apud eum. et hoc credo verū si dedit dotē p̄m-
guem et abundantē. secus si solū necessariā ad
sustentationē ministroz. quia tunc nullū ser-
uitium poterit sibi retinere. **Item no.** **Pa.** in.
c. i. de cen. **Fallit** hoc quādo locus religiosus p̄
prijs expensis ecclesiam edificauit. quia tunc
talis locus habz in ea omnia temporalia sicut
episcopus spiritualia. vt de p̄ini. c. cū r plan-
tare. et etiā ius p̄sentandi. de supplē. negli. p̄
lato. c. sicut.

¶ *Utrum liceat clerico suscipere ecclesiā de ma-*
nu laici patroni. **R.** **Pa.** in. ca. p̄terea. eo. ti. q̄
nō. et si facit peccat mortaliter. et licet non sit
suspensus ip̄o iure. tñ debet cōmuniōe priua-
ri. **Ex quo infert Pa.** q̄ si talis impetrat a pa-
pa nō exp̄ssio q̄ prius habuit a laico nō valet.
Ex quo debet cōmuniōe priuari. vt in. d. c. p̄-
terea. et. c. postulasti. de relcrip.

¶ *Utrum laicus edificans capellam in eccle-*
sia et eā dotans acquirat solum sibi ius pa-
tronatus simul. **R.** **Pa.** in. c. ad audientia. de ec-
cle. edi. q̄ ecclesia simul. q̄ nō pōt negari quin
ecclesia ponat fundū ex qua datione ius patro-
natus acquirat. c. pie mētis. xvi. q. vij. et ideo si
mul cōcurrat cum laico in p̄sentatione. Simili-
ter si clericus edificat ex bonis ecclesie capellā
nō ip̄e vel parentes eius acquirunt ius patro-
natus. sed solum ecclesia ex cuius bonis est e-
dificata.

¶ *Utrum ex delicto patris publicatis oibus*
bonis eius priuet fili⁹ iure patronatus quod
habebat pater. **R.** q̄ si publicatio sit ab impe-
ratore vel iudice seculari nō priuat iure patro-
natus nec p̄ aliq̄ crimine etiā lese maiestatis.
p̄t imperator p̄uare laicū ip̄o. quia habz istud
a papa. **Ita no.** glo. r **Archi.** in. c. filijs. xvi. q.
vij. **Intellige** hoc verū quādo nō est in aliqua
vniuersitate seculari. quia si essz ex priuatione
illius vniuersitatis secularis transiret. et vide
bo. glo. in. c. satis puerum. di. lxxvi. q̄ dicit. q̄ li-
cet pater cōmiserit crimē lese maiestatis. **Ex q̄**
filij efficiunt infames. l. quisquis. **L.** ad. l. iul.
maie. vi. q. i. si quis cū militibus. **Filij tñ cleri-**
ci nō efficiunt infames r nō perdunt beneficia
et sic nec ius patronatus. etiā filij qui nō sunt
clerici nisi cum vniuersitate.

27 **Q**uid si laicus habet ius patronatus cum ecclesia simul habebit ne sex menses ad pntandum. **R.** **f. m. Jo. an. et Archi. in. d. c. vnico. e. ti. li. vi. q. sic. ita q. rōne p. munionis privilegium ecclesie transibit ad laicū. ad instar ei⁹ qd d. de eo q. bz rē p. mune cū pupillo q. nō p. t. v. l. capi vel p. scribi p. pter pupillū. vt in. l. si cōem. ff. quemad. ser. admit. ita p. ecclesiā cōsequitur qd p. se cōsequi nō posset. de p. cel. p. ben. c. penl. Idem dic q. clericus et laic⁹ b. t. presentare qd habet tempus sex mensū **f. m. Pa. in. c. eam te. eo. ti. quia maius dignū trahit ad se minus dignū. c. q. in t. ubi. s. de cōse. eccle. vel alta. et hoc tenet Jo. an. licet Bo. aliter. Et intellige de patrono ecclesiastico q. habet ius patronatus rōe ecclesie. q. si haberet rōne patrimonij esset idē poia sicut in laico sic et i. clerico. c. cū dilectus. eo. et glo. in cle. si. eo. ti. no. Pa. in. d. c. eā te. et in. d. c. cū autē. qd nō.****

Iusticia **f. m. q. est habitus virtutis. p. accipi quattuor modis. f. m. Ri. in. i. q. di. xxix. ar. v. q. i. q. Primo cōmuni me. s. p. qualibet rectitudine animi. et sic q. libet virtus ē iusticia quedā. et sic diffinit ab Ansel. li. de veritate. c. xij. Iusticia est rectitudo volūtatatis p. ter se seruata. Secundo p. rectitudine per quā homo iustificatur in cōspectu dei. s. p. charitate. et sic diffinitur ab Aug. li. lxxxiij. q. lxi. iusticia que per cetera diffundit est dilectio dei et p. ximi. Tercio p. qualibet virtute ordinata per iusticiā legalē ad bonū cōmune. et sic est idem cū qualibet virtute. differēs tamē **f. m. rationē. Quarto p. habitu determinante voluntatem ad firmiter volendū seruare rectitudinem debitā in operationibus que sunt ad alterum. Et hoc dupliciter. aut ad alterū vt est p. sona singularis. et sic est iusticia p. ticularis distincta p. essentia ab alijs virtutibus q. sic p. t. diffiniri. Iusticia est cōstans et p. p. t. voluntas ius suū vniciq. tribuens. ff. de ius. et ius. l. i. iusticia. Alio mō ad alterum. quod est cōmunitas et sic est iusticia legalis. et hoc est omni virtuti generalis inquantū precipit omnia exteriora cuiuslibet virtutis ad bonū p. mune referri **f. m. qd vult p. s. v. et bi. c. ix. Est tñ vna virtus specialis distincta in essentia ab alijs virtutibus vnde nō est generalis alijs p. p. dicationē. sed per virtutem.******

Que sunt p. res eius subiectiue. **R.** **f. m. p. s. m. v. et bi. t. ue. s. cōmutatiua q. dirigit vnā p. riuā tam p. sonā ad aliā in his q. cōsistunt mutuo inter duas personas ad inuicem. Alia distributiua q. est ordo eius qd est cōmune ad singulas**

p. sonas que dirigit iusticia distributiua p. munionem **f. m. p. p. rionabilitatē.**

Iustificatio impii quattuor requirit. primū. motū liberi arbitrij. p. ticio nem anime. infusionem gratie. et remissionē culpe.

Ilicus dicit a laos grece et latine populus **f. m. Ji. vj. et bi. et sunt illi qui possunt habere vxorē possidere p. riuū. de quibus. r. q. i. duo.**

Utrū laicus possit esse pcurator. vel fundic⁹ rerū ecclesiasticarū. **R.** **Pa. in. c. decernimus. de indi. Collectarius dicit q. generalis administrator esse nō potest loco p. lati absentis. vel illius q. reputat absens vt est minor. vt in. c. ij. de eta. et qua. oz. S. si p. latus p. s. sit spiritualibus bene p. t. p. mitteri cura temporalij laicis. maxime vbi clericus nō repit idoneus. al. legat no. p. In. et placet Pa. qui allegat glo. in. c. indicatū. lxxix. di. et ideo dictū. c. decernimus. loquit q. nō p. t. esse iconom⁹. i. habere generalē administrationē oim bonorū ecclesiasticorum tā temporalij q. spiritualij. et sic p. s. sit omnibus. sed bene pōt esse iconomus ecclesie in temporalibus. c. in noua. xvi. q. vij. hoc idē tenet Gaspar de cal. et Bo. et Jo. an. in. c. vnico. de fundico.**

Utrū possit esse pcurator clerici laicus ad eligendū. **R.** **q. nō. vt no. doc. in. d. c. decernimus. q. vbi habet exercere actū spiritualē indicio suo nō p. t. p. s. tui laicus. vt no. in regula. qd alicui suo nō licet. de re. ius. li. vi. Et sic limita. c. i. de p. cu. li. vi. vt solū habeat locū in iudicialibus vbi etiā in causis spūalibus admittitur ad agendū. et defendendū.**

Utrū possit laicus esse vicarius epi. **R.** **f. m. doc. q. nō. vt no. in. d. c. in noua. et in. d. c. cōtin git. de arbi. et in. c. vno. de fundico. Facit glo. i. d. c. decernimus. que dicit. q. cause spirituales nō p. t. cōmitti laicis etiā tanq. delegatis per episcopū. Et hoc intelligo q. nō p. t. esse vicari⁹ episcopi in spiritualibus. secus si episcop⁹ habet iurisdictionē temporalij in loco. quia bene potest laicū suū vicariū facere. vt in. c. fin. ne cle. vel mo. li. vi. Sed in spiritualibus tenent doc. q. nec etiam clericus cōingatus. c. Joannes. de cle. cōingatus. et in. c. vnico. de cleri. cōingatus. li. vi.**

Utrū laicus possit predicare. **R.** **Pa. in. c. decernimus. q. sic. sic cōmittitur ei ab epi. vt de bonā glo. xvi. di. c. bene quidē. Facit. c. cū ex inuncto. de bere. vide glo. in. c. ad i. cimus. xvi. q. i. sed nō teneas dñ dicit etiā mulierē.**